

WÓJT GMINY ZBUCZYN

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

CZĘŚĆ TEKSTOWA
(tekst z 2000 r. + *zmiana z 2014 r.* – tekst jednolity)

Załącznik nr 1 do uchwały
nr XXXVII/327/2014 Rady Gminy Zbuczyn
z dnia 13 marca 2014 r.

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO

ZESPÓŁ AUTORSKI – 2000 r.

Centrum Edukacyjno – Konsultingowe Fundacji Rozwoju Regionu Podlaskiego „Ekoland”, Siedlce	
Główny projektant	mgr inż. arch. Andrzej Rutkowski uprawn. urbanistyczne nr 1108/90
Główne założenia rozwoju gminy Kierunki rozwoju stref funkcjonalno-przestrzennych Kierunki rozwoju obszarów osadniczych	mgr inż. arch. Andrzej Rutkowski
Kierunki rozwoju rolnictwa	mgr inż. Dariusz Kuć
Kierunki rozwoju leśnictwa i gospodarki łowieckiej	mgr inż. Elżbieta Kot
Docelowa sieć chronionych obiektów przyrodniczych Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego Tendencje zmian demograficznych	mgr Henryk Kot
Kierunki rozwoju infrastruktury komunalnej	mgr inż. Anna Kierzkowska
Kierunki rozwoju elektroenergetyki	mgr inż. Zbigniew Cieszkowski
Kierunki rozwoju systemu transportowego	mgr inż. Alicja Chojecka
Kierunki i zasady ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych	mgr inż. arch. Mirosław Starczewski
Prace techniczne	Dorota Pawlas

ZESPÓŁ AUTORSKI – zmiana 2014 r.

<i>„ABRYS” Pracownia Architektoniczna Arkadiusz Bojczuk, Biała Podlaska</i>	
<i>Główny projektant</i>	<i>mgr inż. architekt Arkadiusz Bojczuk Okręgowa Izba Urbanistów zs w Warszawie nr WA-257</i>
<i>Komunikacja, infrastruktura techniczna</i>	<i>inż. Piotr Bojczuk</i>
<i>Ochrona środowiska i przyrody</i>	<i>mgr geografii Przemysław Bojczuk</i>
<i>Asystentka projektanta</i>	<i>mgr inż. architekt Wioleta Chazan</i>

SPIS TREŚCI

(składniki dodane w ramach zmiany studium w 2014 r. zostały zapisane kursywą)

	<i>Nr str.</i>
<u>SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO</u>	2
<u>SPIS TREŚCI</u>	3
<u>CZĘŚĆ I WSTĘP</u>	9
1. Dokument podstawowy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn z 2000 r.	9
2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn z 2014 r.	9
3. Cel zmiany studium (2014)	9
4. Zakres zmiany studium (2014)	9
5. Zawartość opracowania	10
<u>CZĘŚĆ II UWARUNKOWANIA</u>	11
INFORMACJE WSTĘPNE	12
1. Podstawa opracowania studium	12
2. Cel studium	12
3. Zakres opracowania	12
4. Materiały <i>wejściowe wyjściowe</i>	12
5. Zawartość opracowania	
I. UWARUNKOWANIA GEOPOLITYCZNE	15
1. Położenie gminy w układzie administracyjnym	15
2. Potencjał gminy	15
3. Struktura użytkowania gruntów	16
4. Struktura własności gruntów	16
5. Uwarunkowania wynikające z polityki państwa i województwa	21
II. CHARAKTERYSTYKA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ	28
1. Położenie geograficzne	28
2. Budowa geologiczna	28
3. Charakterystyka fizjograficzna	29
4. Gleby	29
5. Wody powierzchniowe i podziemne	29
5.1. Wody powierzchniowe	29
5.2. Wody podziemne	30
6. Klimat	30

III. LASY I GOSPODARKA ŁOWIECKA	32
1. Charakterystyka własnościowa lasów	32
2. Regionalizacja przyrodniczo-leśna	32
3. Struktura przestrzenna lasów	32
4. Lasy państwowe	33
4.1. Struktura administracyjna i charakterystyka gruntów leśnych	33
4.2. Lasy ochronne	34
4.3. Charakterystyka siedliskowa, drzewostanowa i wiekowa lasów państwowych	34
5. Lasy niepaństwowe	35
6. Gospodarka leśna	39
7. Ochrona lasu	40
9. Gospodarka łowiecka	41
IV. PRZYRODA OŻYWIONA – STAN I OCHRONA	42
1. Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy	42
2. Struktura przestrzenna krajobrazu przyrodniczego	43
3. Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione	43
3.1. Pomniki przyrody	44
3.2. Parki zabytkowe	44
4. Waloryzacja przyrodnicza i krajobrazowa obszaru gminy	44
4.1. Obszary o randze krajowej	44
4.2. Obszary o randze lokalnej	44
V. SUROWCE MINERALNE	46
1. Uwarunkowania geologiczne	46
2. Złoże udokumentowane	46
3. Odkrywki aktualnie eksploatowane, bez uregulowanej strony formalno-prawnej oraz wyrobiska do rekułtywacji	47
4. Zagrożenia wynikające z eksploatacji surowców mineralnych	47
VI. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA	49
1. Uwarunkowania przyrodniczo -klimatyczne	49
2. Struktura użytkowania gruntów	50
3. Charakter produkcji rolniczej	51
3.1. Produkcja roślinna	52
3.2. Produkcja zwierzęca	53
4. Wyposażenie gospodarstw rolnych w podstawowe środki produkcji	53
5. Melioracje rolnicze	54
6. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej	55
VII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	66
1. Zaopatrzenie w wodę	66
2. Odprowadzanie ścieków	68

3. Usuwanie odpadów stałych	68
4. Zaopatrzenie w gaz	68
5. Zaopatrzenie w ciepło	69
6. Powiązania zewnętrzne	69
6.1. Stan aktualny i powiązania infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym	69
7. Telekomunikacja	69
VIII. ELEKTROENERGETYKA	71
1. Powiązania zewnętrzne	71
2. Uwarunkowania zewnętrzne	71
2.1. Urządzenia wysokich napięć	71
2.2. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV	72
2.3. Magistralne linie średniego napięcia 15 kV	72
3. Uwarunkowania wewnętrzne	73
3.1. Lokalne urządzenia elektroenergetyczne	73
3.2. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu zaopatrzenia w energię elektryczną	75
IX. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	79
1. Układ drogowy	79
1.1. Drogi krajowe	79
1.2. Drogi powiatowe	81
1.3. Drogi gminne	82
1.4. Pozostałe drogi ogólnodostępne	83
2. Układ kolejowy	84
3. Komunikacja zbiorowa	84
4. Zaplecze techniczne komunikacji	84
5. Stan formalno-prawny	84
6. Ocena funkcjonowania komunikacji	84
6.1. Układ drogowy	84
6.2. Komunikacja zbiorowa	85
6.3. Zaplecze techniczne motoryzacji	85
7. Wnioski końcowe	85
X. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA OBSZARÓW ZABUDOWANYCH	87
XI. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA I POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	88
1. Demografia	88
1.1. Liczba ludności	88
1.2. Rozmieszczenie ludności	88
1.3. Zmiany liczby ludności	88
1.4. Przyrost naturalny i migracje stałe	88
1.5. Struktura wg płci i wieku	89
1.6. Poziom wykształcenia	90

2. Źródła utrzymania ludności	91
3. Zasoby i warunki mieszkaniowe	92
4. Poziom życia mieszkańców	92
XII. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH	95
1. Ogólna charakterystyka środowiska kulturowego	95
2. Zasoby obiektów zabytkowych	97
XIII. MOŻLIWOŚCI GMINY ZBUCZYN W ZAKRESIE OKREŚLENIA I POTENCJALNEGO WDROŻENIA PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH W DZIEDZINIE GOSPODARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA W KONTEKŚCIE POZYSKIWANIA FUNDUSZY POMOCOWYCH	100
1. Stopień wyposażenia gminy Zbuczyn w obiekty i urządzenia w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	100
2. Określenie potrzeb inwestycyjnych dla gminy Zbuczyn pod kątem spełnienia wymogów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej	100
3. Możliwości gminy w zakresie tworzenia programów realizacyjnych dotyczących gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	100
4. Potencjalne instrumenty finansowania polityki inwestycyjnej w zakresie gospodarki komunalnej dla gminy Zbuczyn	101
<u>CZĘŚĆ II</u> KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	107
I. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY	108
1. Główne funkcje gminy	108
2. Cele i kierunki rozwoju gminy	108
II. KIERUNKI ROZWOJU STREF FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	110
1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	110
2. Kierunki rozwoju stref funkcjonalno-przestrzennych	110
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	112
1. Obszary zabudowane ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń lub zmian funkcji	112
1.1. Obszary zabudowane	112
1.2. Tereny wymagające przekształceń	113
1.3. Tereny zalecanego stymulowania przekształceń	113
2. Określenie obszarów przeznaczonych pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej	115
2.1. Kierunki rozwoju	115
2.2. Zakres dopuszczalnych rozwiązań	116
2.3. Obszary przewidziane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej	116
3. Określenie obszarów wymagających opracowania miejscowych planów	116
3.1. Kierunki rozwoju	116
3.2. Uwarunkowania i przesłanki	117
3.3. Zalecenia	117

4. Obszary przeznaczone pod zabudowę wyznaczone zmianą studium	117
4.1. Ustalenia dla obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej	118
4.2. Ustalenia dla obszarów aktywności gospodarczej	118
4.3. Ustalenia dla obszaru planowanej autostrady A-2	119
4.4. Ustalenia dla planowanych dróg gminnych	119
4.5. Ustalenia dla planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV	119
4.6. Ustalenia dla obszarów lasów	119
4.7. Ustalenia dla obszarów rolnych	120
IV. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA	121
1. Ogólne kierunki rozwoju rolnictwa	121
2. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączane z zabudowy	122
3. Melioracje rolnicze	123
4. <i>Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne</i>	123
V. KIERUNKI ROZWOJU LEŚNICTWA I GOSPODARKI ŁOWIECKIEJ	124
1. Kierunki rozwoju leśnictwa	125
2. <i>Obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne</i>	125
3. Kierunki rozwoju gospodarki łowieckiej	126
VI. MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA SUROWCÓW MINERALNYCH	127
1. Rejony perspektywiczne surowców mineralnych	127
2. Możliwości rekultywacji terenów poeksploatacyjnych	128
VII. DOCELOWA SIEĆ CHRONIONYCH OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH	129
1. Projektowany Park Krajobrazowy Doliny Liwca	129
2. Projektowane rezerваты przyrody	129
3. Projektowane użytki ekologiczne	130
VIII. KIERUNKI OCHRONY PODSTAWOWYCH SKŁADNIKÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	131
1. Ochrona powietrza	131
2. Wykorzystanie i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	131
3. Ochrona gruntów leśnych	132
4. Ochrona gruntów rolnych	132
IX. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ	133
1. Gospodarka wodno-ściekowa	133
2. Gospodarka odpadami stałymi	134
3. Zaopatrzenie w gaz	135
4. Zaopatrzenie w ciepło	136
5. <i>Telekomunikacja</i>	136

X. KIERUNKI ROZWOJU ELEKTROENERGETYKI	137
1. Kierunki rozwoju powiązań zewnętrznych	137
1.1. Sieci wysokich i najwyższych napięć	137
1.2. Stacje elektroenergetyczne 110/15 kV	139
1.3. Magistralne linie SN 15 kV	139
2. Kierunki rozwoju lokalnych urządzeń elektroenergetycznych	140
<i>3. Odnawialne źródła energii</i>	140
XI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO	142
1. Kierunki i zasady rozwoju systemu transportowego	142
1.1. W zakresie standardu obsługi komunikacyjnej	142
1.2. W zakresie funkcjonowania układu drogowego	142
1.3. Funkcjonowanie komunikacji zbiorowej	143
1.4. Funkcjonowanie zaplecza technicznego motoryzacji (miejsc obsługi podróżnych)	143
2. Wnioski	143
XII. TENDENCJE ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH	145
1. Dalszy spadek liczby ludności	145
2. Wydłużanie się średniej długości życia mieszkańców	145
3. Utrzymywanie się zjawiska nadumieralności mężczyzn	145
4. Zwiększanie się średniego poziomu wykształcenia ludności	145
5. Zmiana źródeł utrzymywania się ludności	146
6. Utrzymywanie się bezrobocia	146
7. Zwiększanie się udziału ludności czasowo przebywającej na terenie gminy	146
8. Większa otwartość ludności na kontakty pozagminne	146
XIII. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH	147
1. Ustalenia ogólne	147
2. Strefy ochrony konserwatorskiej	147
<i>3. Stanowiska archeologiczne</i>	148
XIV. POTENCJALNE OBSZARY KONFLIKTOWE	149
<u>CZĘŚĆ IV</u> <u>UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA</u> <u>USTALEŃ ZMIANY STUDIUM</u>	150
<i>1. Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań</i>	151
<i>2. Synteza ustaleń zmiany studium</i>	152

Uwaga porządkowa:

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korekty lub uzupełnienia tekstu studium na stronach: 1 – 14, 21, 38, 44, 69, 71 – 72, 81 – 83, 85, 97 – 99, 107, 113, 117 – 120, 123, 125 – 127, 130, 136 – 138, 140, 142 – 143, 148, 150 – 152.

CZĘŚĆ I

WSTĘP

1. Dokument podstawowy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn z 2000 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn (zwane dalej „studium”) zostało opracowane przez Centrum Edukacyjno - Konsultingowe Fundacji Rozwoju Regionu Podlaskiego „Ekoland” z siedzibą w Siedlcach.

Studium sporządzone zostało zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.).

Studium przyjęte zostało uchwałą Nr XXII/113/2000 Rady Gminy Zbuczyn z dnia 28 listopada 2000 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn Poduchowny.

2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn z 2014 r.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn (zwana dalej „zmianą studium”, „zmianą studium (2014)” lub „studium”) opracowana została przez firmę „ABRYS” Pracownia Architektoniczna Arkadiusz Bojczuk z siedzibą w Białej Podlaskiej.

Podstawą opracowania jest uchwała Nr XXIX/232/2013 Rady Gminy Zbuczyn z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbuczyn.

Zmianę studium sporządzono zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

3. Cel zmiany studium (2014)

Głównym celem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn jest wskazanie przebiegu planowanych przez teren gminy linii elektroenergetycznych najwyższych napięć (NN) 400 kV Miłosna – Siedlce Ujrzanów i Kozienice – Siedlce Ujrzanów oraz dodatkowo wskazanie przeznaczenia terenów położonych w sąsiedztwie planowanych linii 400 kV na obszarze obejmującym miejscowość Borki-Wyrki i fragment miejscowości Ługi-Rętki.

4. Zakres zmiany studium (2014)

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn – ograniczona obszarowo i uwarunkowana głównym celem zmiany – opracowana została na obszarze obejmującym miejscowość Borki-Wyrki i fragment miejscowości Ługi-Rętki, określonym zgodnie z załącznikiem graficznym do uchwały XXIX/232/2013 Rady Gminy Zbuczyn z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zbuczyn.

W zakresie zmiany studium na obszarze oznaczonym na planszy „Uwarunkowań” granicą obszaru objętego zmianą studium, wprowadzono w części tekstowej lub graficznej:

- 1) korektę ukazującą faktyczny układ lasów prywatnych;
- 2) korektę granic obszaru o randze lokalnej;
- 3) korektę faktycznego przebiegu, stanu i numeracji dróg publicznych;
- 4) korektę faktycznego przebiegu sieci wodociągowej;
- 5) przebieg planowanej autostrady A-2 (według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach);
- 6) istniejącą wieżę GSM;
- 7) stanowisko archeologiczne;
- 8) zweryfikowano obiekty zabytkowe.

W zakresie zmiany studium na obszarze oznaczonym na planszy „Kierunków zagospodarowania przestrzennego” granicą obszaru objętego zmianą studium, wprowadzono w części tekstowej lub graficznej:

- 1) obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- 2) obszary aktywności gospodarczej;
- 3) obszary lasów;
- 4) obszary rolne;
- 5) obszar planowanej autostrady A-2 (według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach);
- 6) korektę faktycznego przebiegu, stanu i numeracji dróg publicznych;
- 7) korektę faktycznego przebiegu sieci wodociągowej;
- 8) planowane drogi gminne;
- 9) istniejąca wieżę GSM oraz ustalenia w zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej;
- 10) planowane linie elektroenergetyczne NN 400 kV ze strefą bezpieczeństwa;
- 11) istniejącą linię elektroenergetyczną NN 220 kV ze strefą bezpieczeństwa;
- 12) strefę ochronną od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100kW;
- 13) stanowisko archeologiczne.

W związku ze zaistniałą w 2004 r. zmianą nazwy gminy w całym tekście studium z dotychczasowej nazwy „Zbuczyn Poduchowny” usunięto słowo „Poduchowny”.

Zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projekt zmiany studium polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia (w zakresie objętym zmianą), o których mowa w art. 10 ust. 2 ww. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje się w formie ujednoczonego projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany. Zmiana studium została wyróżniona w części tekstowej poprzez zapis kursywą, w części graficznej poprzez oznaczenie granicą obszaru objętego zmianą studium.

Wszystkie pozostałe zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn znajdujące się poza obszarem zmiany – pozostają bez zmian – i mogą być zmienione jedynie w procedurze opracowania zmiany studium lub całościowo nowego studium obejmującej kompleksowo cały obszar gminy Zbuczyn.

5. Zawartość opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn składa się z części stanowiących kolejne załączniki do uchwały:

- Załącznik nr 1 – część tekstowa (tekst z 2000 r. + zmiana z 2014 r. – tekst jednolity) – określająca uwarunkowania, zawierająca ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium;
- Załącznik nr 2 – część graficzna „Uwarunkowania” (z 2000 r. wraz ze zmianą 2014 r.) – plansza z rysunkiem na mapie w skali 1:25.000;
- Załącznik nr 3 – część graficzna „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” (z 2000 r. wraz ze zmianą 2014 r.) – plansza z rysunkiem na mapie w skali 1:25.000.

CZĘŚĆ II

STUDIUM WARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

UWARUNKOWANIA

(tekst z 2000 r. + *zmiana z 2014 r.* – tekst jednolity)

INFORMACJE WSTĘPNE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA STUDIUM (2000 r.)

Podstawą prawną sporządzenia i uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn” są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 7.07.1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami).
2. Uchwała Rady Gminy Zbuczyn Nr XLIV/191/98 z dnia 16.06.1998 roku o przystąpieniu do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn”.

Podstawą formalną opracowania jest umowa o dzieło nr I-ZBU/99 podpisana w dniu 11 maja 1999 roku zawarta pomiędzy Gminą Zbuczyn reprezentowaną przez Zarząd Gminy Zbuczyn w osobach:

Kazimierz Prochenka -Przewodniczący Zarządu Gminy,
Adam Cisak -Członek Zarządu Gminy,
a Centrum Edukacyjno-Konsultingowym Fundacji Rozwoju Regionu Podlaskiego „EKOLAND” z siedzibą w Siedlcach, reprezentowaną przez:
Alinę Wierzejską -Dyrektora Centrum.

2. CEL STUDIUM (2000 r.)

Celem Studium jest określenie zasad prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze gminy oraz dalszego jej rozwoju. Studium jest dokumentem planistycznym, zawierającym w szczególności informacje w zakresie:

- aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, kulturowego, gospodarczego i demograficznego;
- oceny zagrożeń występujących na obszarze gminy oraz zagrożeń zewnętrznych, wpływających na środowisko przyrodnicze i jakość życia mieszkańców gminy;
- kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

3. ZAKRES OPRACOWANIA (2000 r.)

Zakres opracowania jest zgodny z wymaganiami stawianymi Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin określonych w Ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym z dn. 7.07.1994 roku (Dz.U. Nr 89 poz. 415 z późn. zmianami). W Studium uwzględniono aktualne i specyficzne uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, gospodarcze i społeczne występujące w granicach gminy Zbuczyn oraz ustalenia zawarte w Miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.

Pod względem obszarowym opracowanie obejmuje gminę w granicach administracyjnych.

Materiały do Studium zebrano w roku 1999, t.j. tuż po wejściu w życie nowego podziału administracyjnego kraju. Opisują one stan z roku 1999 lub z okresu wcześniejszego. W związku z tym, część porównań sytuacji gospodarczej lub społecznej w gminie odnosi się do dawnego woj. siedleckiego, z tego względu, że brak jest danych dla nowo utworzonych powiatów czy nowego woj. mazowieckiego.

4. MATERIAŁY WEJŚCIOWE WYJŚCIOWE

MATERIAŁY WEJŚCIOWE 2000 r.:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn opracowany w 1991r. przez zespół pod kier. dr inż. arch. M. Sikorskiej.
- Mapa topograficzna obszaru gminy Zbuczyn w skali 1:25.000. PPGK Warszawa.
- Studium zagospodarowania przestrzennego województwa siedleckiego. WBPP, Siedlce. Wojewódzki rejestr pomników przyrody. Wyd. Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Siedlcach.
- Programy zagospodarowania lasów położonych na terenie poszczególnych wsi, należących do

- indywidualnych właścicieli. Stan na lata 1978-1987. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddz. w Warszawie, Wydział Produkcyjny w Siedlcach.
- Studia dla potrzeb planowania regionalnego. Studium przyrodnicze. Zakład Usług Badawczo-Planistycznych „KOBRA”, sp. z o.o. Siedlce, 1990.
 - Wykaz gruntów gm. Zbuczyn wg stanu na 1.01.1999. Roczne sprawozdanie geodezyjne, dane geodezyjne wg grup rejestrowych i rodzajów użytkowania terenu. Roczniki Statystyczne woj. siedleckiego 1976-1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach. Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1991 r. WUS w Siedlcach, 1992. Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1997 r. US w Siedlcach, 1998.
 - Powszechny Spis Rolny 1996. Użytkowanie i jakość gruntów, powierzchnia zasiewów oraz zwierzęta gospodarskie w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, sierpień 1997.
 - Powszechny Spis Rolny 1996. Budynki, budowle, infrastruktura techniczna i środki produkcji w rolnictwie na terenie województwa siedleckiego. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, wrzesień 1997.
 - Powszechny Spis Rolny 1996. Ludność związana z rolnictwem i jej aktywność ekonomiczna w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, październik 1997.
 - Powszechny Spis Rolny 1996. Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie siedleckim. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, 1998.
 - Powszechny Spis Rolny 1996. Wybrane elementy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych i ich działalność pozarolnicza oraz zamierzenia użytkowników gospodarstw do 2000r. Urząd Statystyczny w Siedlcach, Siedlce, 1998.
 - Rykiel B., Starzewska-Sikorska A. 1977. Aspekt ekologiczny w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Program UNCHS Habitat Katowice.
 - Anusz S. 1994. Zagadnienia planowania obszarów wiejskich. Człowiek i Środowiska 18 (3), s. 387-398, IKŚ, Warszawa.
 - Problemy ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym 1986. Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, tom 91, PWE Warszawa.
 - Kondracki J. 1994. Geografia Polski-Mezoregiony fizyczno-geograficzne Polski. Wyd. PWN.
 - Kot H. (red.) 1995. Przyroda woj. siedleckiego. Wyd. Zakład Badań Ekologicznych „EKOS”, Siedlce.
 - Mapa geologiczna Polski w skali 1:50000. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN.
 - Mapa glebowo-rolnicza woj. siedleckiego w skali 1:10000. IUNG, Puławy.
 - Studium zaopatrzenia lokalnego przemysłu budowlanego w surowiec ceramiczny i kruszywo naturalne woj. siedleckiego, gmina Zbuczyn, Przedsiębiorstwo Geologiczne, 1985. Warszawa.
 - Wykaz dróg utrzymywanych przez DODP Warszawa, Zarząd Dróg w Siedlcach – materiały DODP Warszawa, Zarząd Dróg w Siedlcach.
 - Rozporządzenie Ministra Komunikacji w sprawie zaliczania dróg do kategorii dróg wojewódzkich (Dz. U. Nr 30 z 1986 r.).
 - Rozporządzenie Wojewody Siedleckiego Nr 38/93 z dn. 15.10.1993 r. w sprawie dróg gminnych w woj. siedleckim (Dz. Urz. Woj. Siedleckiego Nr 8, poz. 168).
 - Koncepcja przebiegu autostrady A-2 przez teren województwa siedleckiego. Transprojekt, Warszawa 1996 r.
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 15.12.1988 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. Nr 160, poz. 1071).
 - Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dn. 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 43, poz. 430).
 - Ustawa z dn. 13.10.1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872).
 - Ustawa z dn. 24.07.1988 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668).
 - Oczyszczalnia ścieków w Zbuczynie – technologia – 1997r. – BWP „Eko-Aqua” Sp. z o.o. Warszawa.
 - POBW – aneks Krzesk Nowy – „Melwodprojekt” Warszawa.
 - Koncepcja programowa gazyfikacji gm. Zbuczyn Trzebieszów – inż. B. Wielgołaski – Warszawa – marzec 1997r.

MATERIAŁY WEJŚCIOWE 2014 r.:

- *mapa ewidencyjna obrębów geodezyjnych Borki-Wyrki i Ługi-Rętki,*
- *ewidencja gruntów obrębów geodezyjnych Borki-Wyrki i Ługi-Rętki,*
- *mapa zasadnicza obrębów geodezyjnych Borki-Wyrki i Ługi-Rętki,*
- *przebieg planowanej linii elektroenergetycznej NN 400 kV,*
- *wykaz dróg gminnych na terenie gminy Zbuczyn,*
- *przebieg planowanej autostrady A-2 według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,*

- Opracowanie ekofizjograficzne dla terenu Gminy Zbuczyn, AQUAGEO – Michał Fic, Falenty, marzec 2005,
- wykaz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych na terenie gminy Zbuczyn, aktualizowany na bieżąco,
- wykaz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych na terenie gminy Zbuczyn, aktualizowany na bieżąco,
- Strategia Rozwoju Gminy Zbuczyn na lata 2008 – 2015, listopad 2008,
- Program Ochrony Środowiska dla Międzygminnego Związku Komunalnego w Międzyrzeczu Podlaskim, Międzyrzec Podlaski, wrzesień 2004,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Międzygminnego Związku Komunalnego w Międzyrzeczu Podlaskim, Międzyrzec Podlaski, wrzesień 2004,
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zbuczyn,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2011,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja), Samorząd Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2006,
- Wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2006 – 2009, Warszawa, 2005,
- Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2003,
- Założenia programu działań w Obszarze Problemowym Nadbużańskim, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego, 2006,
- Tendencje i kierunki rozwoju subregionu siedleckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego w Warszawie, Warszawa – Siedlce,
- Polityka przestrzenna gmin subregionu siedleckiego w świetle analizy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego w Warszawie, Warszawa, 2011,
- Rejestr zabytków województwa mazowieckiego,
- Wojewódzka ewidencja zabytków,
- Archeologiczne Zdjęcie Polski,
- Województwo Mazowieckie mapa glebowo-rolnicza oraz opracowania pochodne, 2007,
- Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, <http://kzgw.gov.pl>,
- Wstępna ocena ryzyka powodziowego, <http://kzgw.gov.pl>,
- Plan sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć,
- Geoportal, <http://geoportal.gov.pl>, <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>,
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Strategia Rozwoju Kraju w latach 2007-2015.

5. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

~~— Dokumentacja składa się z następujących części:~~

~~1. Tekst: "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn Poduchowny" zawierający także mapy analityczne w skali 1:100.000, 1:200.000 i 1:300.000.~~

~~— Część I. Uwarunkowania:~~

~~— Część II. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:~~

~~2. Plansza graficzna w skali 1:25.000: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Zbuczyn Poduchowny”.~~

~~3. Plansza graficzna w skali 1:25.000: „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn Poduchowny”.~~

~~— Dokumentację Studium wykonano w 3 jednobrzmiących egzemplarzach.~~

I. UWARUNKOWANIA GEOPOLITYCZNE

1. POŁOŻENIE GMINY W UKŁADZIE ADMINISTRACYJNYM

Do dnia 1.01.1999 r. gmina Zbuczyn była położona w środkowo-wschodniej części woj. siedleckiego, w siedleckim rejonie administracyjnym. Od 1.01.1999 roku, w związku z wejściem w życie nowego podziału administracyjnego kraju, gmina Zbuczyn znajduje się w nowo utworzonym powiecie siedleckim należącym do woj. mazowieckiego. Od zachodu graniczy z gminami Siedlce i Wiśniew, od północy z gm. Mordy a od północnego wschodu z gm. Olszanka, wchodzącą w granice sąsiedniego powiatu Łosice. Od wschodu i południa gmina Zbuczyn graniczy z woj. lubelskim: z gminą Międzyrzec Podlaski wchodzącą w granice pow. białkopodlaskiego oraz gminami Trzebieszów i Łuków wchodzącymi w skład powiatu łukowskiego. W stosunku do siedziby województwa, gmina położona jest peryferyjnie, ale ze względu na dobre połączenia komunikacyjne z Warszawą (podobnie jak z Siedlcami – siedzibą powiatu) takie położenie nie ma wyraźnie ujemnego wpływu na rozwój gminy.

2. POTENCJAŁ GMINY

Gmina Zbuczyn zajmująca 211 km² należy do gmin dużych. Gminę zamieszkuje 10.325 osób w 44 miejscowościach (obrębach geodezyjnych) – stan na 31.12.1997. Podstawowe wskaźniki demograficzne kształtują się na poziomie średniej dla obszarów wiejskich byłego woj. siedleckiego. Warunki mieszkaniowe w gminie są dosyć dobre, a tempo budownictwa mieszkaniowego jest wyższe niż na innych obszarach wiejskich woj. siedleckiego.

Warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej są dosyć dobre, a poziom rozwoju rolnictwa określany jest jako średni. Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej (określany w skali IUNG) wynosi 64,3, t.j. o 4,6 punktu więcej niż średnia dla byłego woj. siedleckiego. Stawia gminę na 16 miejscu spośród 66 gmin byłego woj. siedleckiego.

Przez teren gminy przechodzą główne krajowe szlaki komunikacyjne – dwutorowa linia kolejowa Kunowice-Warszawa-Terespol (z dwoma przystankami na terenie gminy w miejscowościach Borki-Kosy i Dziewule) oraz droga krajowa Nr 2 o znaczeniu międzynarodowym przechodząca przez gminę w kierunku wschód-zachód. Planowana budowa autostrady wzmocni zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy.

Miejscowość gminna, ze względu na wysoki potencjał usługowy i ludzki zaliczana jest do lokalnych ośrodków rozwoju. Dobre warunki dalszego rozwoju tej miejscowości wynikają m. in. z położenia przy drodze krajowej Nr 2.

Dochód budżetowy liczony na jednego mieszkańca wynosił w roku 1997 759 zł i był nieco niższy niż średnia dla gmin wiejskich byłego woj. siedleckiego, dla których wynosiła 808 zł. Udział inwestycji w wydatkach budżetowych gminy był niski i wynosił 17,6%, podczas gdy średnia dla byłego woj. siedleckiego znajdowała się na poziomie 25,7%. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności wynosi w gminie Zbuczyn 36,5 podczas gdy średnia w byłym woj. siedleckim 31,4.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące gminę Zbuczyn zestawiono w tabeli 1.1.

Tabela 1.1. Podstawowe wskaźniki rozwoju gminy Zbuczyn na tle byłego woj. siedleckiego w roku 1997.

L.p.	Wyszczególnienie	Gmina Zbuczyn	Tereny wiejskie woj. siedleckiego
1.	Ludność na 1 km ²	49	54
2.	Przyrost naturalny	4,1	1,2
3.	Abonenci telefoniczni na 1000 ludności	74,6	48,9
4.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w m ³ /mieszkańca	0,5	7,8
5.	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² /osobę	20,2	18,8
6.	Liczba osób przypadających na 1 izbę	0,95	1,07
7.	Liczba mieszkań oddanych do użytku w roku 1997 na 1000 ludności	2,4	1,4
8.	Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w skali IUNG	64,3	59,7
9.	Lasy i grunty leśne w % ogólnej pow. gminy	14,2	22,6
10.	Dochody budżetowe gminy w tys. zł	7842,9	5703,5
11.	Udział inwestycji w wydatkach budżetowych gminy (w%)	17,6	25,7
12.	Dochód budżetowy gminy na 1 mieszkańca (w zł)	759	808
13.	Wydatki budżetowe gminy na 1 mieszkańca	777	823
14.	Podmioty gospodarcze na 1000 ludności	36,5	31,4

Źródło: Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1997 r. Urząd Statystyczny, Siedlce, 1998.

3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Strukturę użytkowania gruntów w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Zbuczyn przedstawiono w tabeli 1.2. Wyróżnione kategorie gruntów są zgodne z geodezyjnym wykazem gruntów dla gminy Zbuczyn wg stanu na 1.01.1999 r. Gmina podzielona jest na 45 obrębów geodezyjnych, z których największą powierzchnię zajmują wsie: Zbuczyn (1036,33 ha), Smolanka (971,11 ha) i Krzesk Królowa Niwa (914,26 ha). Do najmniejszych obrębów należą: Olędy (103,66 ha), Karcze (142,11 ha) i Izdebki-Błażeje (151,66 ha). Jak wynika z podanego niżej zestawienia, gmina posiada typowo rolniczy charakter, co wyraża się m. in. wysokim udziałem użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów. Użytki rolne zajmują 16.718 ha, co stanowi 79,3% powierzchni gminy, z czego na grunty orne przypada 13.273 ha (63,0%), łąki trwałe 2.468 ha (11,7%), pastwiska trwałe 809 ha (3,8%), sady 168 ha (0,8%).

Lasy i grunty zalesione zajmują 3.042 ha, co stanowi 14,4% pow. gminy. Łączna powierzchnia wód wynosi 127 ha (0,6% pow. gminy), z czego na wody płynące przypada 7 ha, a na rowy melioracyjne 120 ha. Powierzchnia dróg wynosi 531 ha (2,5%) a tereny administrowane przez PKP i inne tereny komunikacyjne zajmują 69 ha (0,3%). Powierzchnia zabudowanych terenów osiedlowych wynosi 493 ha (2,3%), a terenów zieleni w granicach osiedli niespełna 2 ha. Powierzchnia nieużytków wynosi 80 ha (0,4%).

4. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

Strukturę własności gruntów dla gminy Zbuczyn sporządzono na podstawie wykazu gruntów wg stanu na 01.01.1999r. wydanego przez Starostwo Powiatowe w Siedlcach. Zachowano numery i nazwy grup rejestrowych wyszczególnione w wykazie gruntów.

Największą powierzchnię (18897 ha) zajmują grunty osób fizycznych, co stanowi 89,7%

powierzchni geodezyjnej gminy. Znaczące powierzchnie zajmują także grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych, których powierzchnia wynosi 18715 ha, co stanowi 88,8% powierzchni gminy oraz grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem innych gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (1549 ha 7,4% pow. gminy). Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego 860 ha (4, 1% powierzchni), grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych zajmują 182 ha (0,9%), a grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL 192 ha (0,9%), pozostałe grunty Skarbu Państwa 399 ha (1,9%).

Pod względem struktury własności gruntów, sytuacja w gminie Zbuczyn jest podobna jak w innych gminach woj. siedleckiego, gdzie zdecydowanie dominuje indywidualna własność ziemi. Pod względem struktury własności gruntów, sytuacja w gminie Zbuczyn jest podobna jak w innych gminach typowo rolniczych wschodniej części woj. mazowieckiego, gdzie zdecydowanie dominuje indywidualna własność ziemi.

Tabela 1.4. Struktura własności gruntów dla gminy Zbuczyn wg danych Starostwa Powiatowego w Siedlcach. Stan na 01.01.1999 r.

L.p.	Nr grupy rejestr.	Wyszczególnienie grupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów	Udział %
1	1.1	Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	98	0,5
	1.2	Grunty Państwowego Gospodarstwa Leśnego	860	4,1
	1.2	Grunty w trwałym zarządzie państw. jedn. organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	192	0,9
	1.4	Pozostałe grunty Skarbu. Państwa	399	0,9
	Razem 1.1 - 1.4	Grunty S.P. z wyłąc. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1549	7,4
2		Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	6	0,0
3		Grunty państwowych osób prawnych	2	0,0
4	4.1	Grunty tworzące zasób gruntów komunalnych	507	2,4
	4.3	Pozostałe grunty gmin i związków międzygminnych	2	0,0
	Razem 4.1 - 4.3	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	509	2,4
5		Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	6	0,0
7	7.1	Indywidualne gospodarstwa rolne	18715	88,8
	7.2	Inne grunty indywidualne	182	0,9
	Razem 7.1 - 7.2	Grunty osób fizycznych	18897	89,7
8		Grunty spółdzielni	7	0,0
9		Grunty kościołów i związków wyznaniowych	35	0,2
10		Grunty wspólnot gruntowych	60	0,3
11		Grunty osób prawnych nie wymienione poprzednio	1	0,0
Powierzchnia ewidencyjna			21072	100,0
Powierzchnia wyrównawcza			8	0,0
Powierzchnia geodezyjna			21080	100,0

Tabela 12. Struktura użytkowania gruntów w gminie Zbuczyn wg stanu na 1.01.1999.

Źródło: Roczne sprawozdanie systemu EGB III. Starostwo Powiatu w Siedlcach.

L.p	Wieś	Pow. ogólna	Użytki rolne					Grunty pod lasami			Tereny osiedlowe		Użytki kopalne	Tereny komunikacyjne		Tereny różne	Nie-użytki	Grunty pod wodami		
			Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Razem	Lasy i grunty leśne	Grunty zadrz. i zakrz.	Razem	Zabudowane	Nie zabud.		Drogi	Koleje i inne ter. komun.			Wody płynące	Rowy	Razem wody
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	Borki-Kosy	292,2	152,39	0,1	44,95	8,98	206,42	59,21		5,24	9,37			10,02	5,33			0,63	1,11	1,74
2	Borki-Wyrki	349,96	292,63	11,15	0,26	11,12	315,16	5,09	0,15		13,24			14,23			2,41		0,58	
3	Bzów	772,17	470,05	9,75	84,35	18,44	582,59	152,71			11,31			17,34			1,97		6,24	
4	Choja	295,27	186,39	0,65	0,6	27,41	215,05	61,51			11,79			5,3			0,64		0,82	
5	Chromna	366	255,62	6,58	2,94	19,57	284,71	57,23			9,24			12,03			1,25		1,54	
6	Cielmęc	460,47	313,71	2,14	4,82	18,76	339,49	91,05	0,25	91,3	10,63		1,12	12,05	1,69		2,32		2,18	
7	Czuryły	370,17	264,86	8,65	0,23	5,12	278,86	50,52	0,2	50,72	11,43			9,09	17,75		0,8		1,52	
8	Dziewule	853,78	519,39	5,81	182,38	8,65	716,23	76,19			20,56		0,02	19,4	10,92		5,25		5,35	
9	Grochówka	795,08	578,38	3,7	103,58	22,5	708,16	38,85			18,11			19,17			3,85		6,94	
10	Grodzisk	367,68	246,08	3,81	82	8,93	340,82	8,34			7,67			7,09			0,3		3,44	
11	Izdebki-Błazeje	151,66	92,2		23,7	1,34	117,23	25,19			4,41			3,75			0,05		0,42	
12	Izdebki-Kosny	543,26	318,96		133,46	32,23	484,65	26,04			9,76			13,73			6,22		2,39	
13	Izdebki-Kośmidry	409,93	220,76		136,75	25,33	382,84	5,63			8,23			9,21			0,48	0,53	2,97	3,5
14	Izdebki-Wąsy	379,25	272,8		60,3	0,16	333,26	14,33			16,02			10,77			1,85		2,32	
15	Januszówka	292,64	210,26	0,46	36,79	11,14	258,64	13,77			5,45			4,84	9,48		0,34		0,12	
16	Jasionka	684,64	369,71	4,08	79,73	40,5	494,22	141,73			12,48			16,25	12,4		2,18	0,88	4,41	5,29
17	Karcze	142,11	107,15	6,8	4,67	3,43	122,05	9,25			5,12	0,27		3,04			0,98	0,89	0,45	1,34
18	Krzesk-Królowa Niwa	914,26	508,68	9,46	96,53	8,47	623,14	233,57	1,68	235,25	25,88			22,45	0,86	1,31	2,41		2,83	
19	Krzesk-Majątek	594,72	422,8	4,63	105,38	10,73	543,54	15,97	0,46	16,43	10,87			12,83		1,48	4,14		5,24	
20	Kwasy	487,19	311,74	0,56	40,74	26,61	379,65	75,73	1,32	77,05	12,86			10,94			2,73		3,24	
21	Lipiny	249,79	122,23			8,55	130,78	105,01			4,69			8,63			0,68			
22	Lucynów	125,51	109,69	8,83		0,89	119,41	0,23			3,53			1,83					0,48	
23	Łęcznowola	778,39	493,64	0,29	129,63	24,66	648,22	90,6			16,78		0,69	18,38			2,26		2,08	
24	Ługi Wielkie	503,51	357,63	5,34	3,76	23,95	390,68	86,58	1,04	87,62	11,69			11,9			0,49		2,08	
25	Ługi Rętki	290,42	172,29	5,86	0,26	15,39	193,81	75,5			10,08			9,48			0,72		0,78	
26	Maciejowice	434,97	294,2	3,25	95,48	14,05	406,98	3,03			7,14			12,3			1,01		4,47	
27	Modrzew	706,31	458,85	0,27	137,55	59,22	655,89	4,95			19,16			18,01	0,02		3,64	0,23	4,53	4,76
28	Olędy	103,66	69,94	1,46	0,27	2,23	73,9	23,39	0,43	23,82	2,66			2,5			0,39		0,38	
29	Pogonów	458,76	285,72	3,66	58,28	24,16	371,82	65,63			7,56			9,16			0,2		4,42	
30	Rówce	261,3	185,5	4,23	16,96	36,72	243,41	0,13			6,82			3,88	4,11		2,2	0,21	0,51	0,72

31	Rzążew	613,79	380,51	5,74	37,97	69,1	493,32	88,45	0,41	88,82	11,01			12,44			2,74		5,25	
32	Smolanka	971,11	589,88		32,08	12,84	634,81	297,76			11,56			25,65			1,04			
33	Sobicze	317,77	166,1		124,42	0,54	291,06	6,31			9,13			7,86			0,71		2,66	
34	Stary Krzesk	646,2	359,62	4,37	40,08	4,18	408,25	200,69			15,19			17,15	1,02		2,13		1,77	
35	Karcze	261,05	148,08	1,13		21,64	170,85	74,29			6,68			6,76			0,64		1,85	
36	Tchórzew	634,99	419,73	5,7	29,77	54,11	509,31	95,77			11,27			12,16			2,79	1,61	2,07	3,68
37	Tchórzew -Plewki	293,08	177,93	1,87	54,03	9,07	242,9	29,21			7,04			9,33			1,7		2,93	
38	Tęczki	672,36	490,45	1,2	124,27	14,28	630,2	4,07			14,03			14,67			1,19		8,2	
49	Wesółka	438,02	344,95	1,1	47,44	1,23	394,72	20,6			8,64			10,99			2,64		0,43	
40	Wólka Kamienna	384,41	235,42	3,32	46,88	34,74	320,36	39,87			9,51			9,12			2,61		2,96	
41	Zawady	356,29	236,7	0,04	90,56		327,29				12,38			9,06			1,83		5,76	
42	Zbuczyn -Kolonja	714,62	451,24	8,96	64,4	24,42	549,03	107,56			21,44			29,86				1,86	2,09	3,95
43	Zbuczyn Poduchowny	1036,33	401,53	18,86	110,3	31,92	562,62	401,28			27,08			26,53	4,69		6,02	0,3	8,33	8,63
44	Zdany	295,38	203,77	1,76		12,32	217,85	60,05			4,29			10,55			2,17		1,77	
	Ogółem	21072	13273	168	2468	809	16718	3042	6	3048	493		2	531	69	2	80	7	120	127
	%	100,00	63	0,8	11,7	3,8	79,3	14,4	+	14,5	2,3	+	+	2,5	0,3	+	0,4	+	0,6	0,6

Tabela I.3. Powierzchnia i udziały procentowe użytków rolnych w gminie Zbuczyn wg stanu na 1.01.1999. Źródło: Roczne sprawozdanie Geod-02 – wykaz gruntów. Starostwo Powiatu w Siedlcach.

L.p	Wieś	Pow. ogólna gminy ha	Użytki rolne						Gr. pod lasami	
			Grunty orne ha	%	Użytki zielone ha	%	Użytki rolne razem ha	%	Lasy i grunty leśne ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Borki-Kosy	292,2	152,39	52,2	53,93	18,5	206,42	70,6	59,21	20,3
2	Borki-Wyrki	349,96	292,63	83,6	11,38	3,3	315,16	90,1	5,09	1,5
3	Bzów	772,17	470,05	60,8	102,79	13,3	582,59	75,4	152,71	19,8
4	Choja	295,27	186,39	63,1	28,01	9,5	215,05	72,8	61,51	20,8
5	Chromna	366	255,62	69,8	22,51	6,2	284,71	77,8	57,23	15,6
6	Cielemęc	460,47	313,71	68,1	23,58	5,1	339,49	73,7	91,05	19,8
7	Czuryły	370,17	264,86	71,6	5,35	1,4	278,86	75,3	50,52	13,6
8	Dziewule	853,78	519,39	60,8	199,68	23,4	716,23	83,9	76,19	8,9
9	Grochówka	795,08	578,38	72,7	126,08	15,9	708,16	89,1	38,85	4,9
10	Grodzisk	367,68	246,08	66,9	90,93	24,7	340,82	92,7	8,34	2,3
11	Izdebki-Biażeje	151,66	92,2	60,8	25,04	16,5	117,23	77,3	25,19	16,6
12	Izdebki-Kosny	543,26	318,96	58,7	165,79	30,5	484,65	89,2	26,04	4,8
13	Izdebki-Kośmidry	409,93	220,76	53,9	162,08	39,5	382,84	93,4	5,68	1,4
14	Izdebki-Wąsy	379,25	272,8	71,9	60,46	15,9	333,26	87,8	14,38	3,8
15	Januszówka	292,64	210,26	71,8	47,93	16,4	258,64	88,4	13,77	4,7
16	Jasionka	684,64	369,71	54	120,23	17,6	494,22	72,2	141,73	20,7
17	Karcze	142,11	107,15	75,4	8,1	5,7	122,05	85,9	9,26	6,5
18	Krzesk-Królowa Niwa	914,26	508,68	55,6	105	11,5	623,14	68,2	233,57	25,5
19	Krzesk-Majątek	594,72	422,8	71,1	116,11	19,5	543,54	91,4	15,97	2,7
20	Kwasy	487,19	311,74	64	67,35	13,8	379,65	77,9	75,73	15,5
21	Lipiny	249,79	122,23	48,9	8,55	3,4	130,78	52,4	105,01	42
22	Lucynów	125,51	109,69	87,4	0,89	0,7	119,41	95,1	0,25	0,2
23	Łęcznowola	778,39	493,64	63,4	154,29	19,8	648,22	83,3	90,6	11,6
24	Ługi Wielkie	503,51	357,63	71,0	27,71	5,5	390,68	77,6	86,58	17,2
25	Ługi Rętki	290,42	172,29	59,3	15,65	5,4	193,81	66,7	75,5	26
26	Maciejowice	434,97	294,2	67,6	109,53	25,2	406,98	93,6	3,05	0,7
27	Modrzew	706,31	458,85	65	196,77	27,9	655,89	92,9	4,95	0,7
28	Olędy	103,66	69,94	67,5	2,5	2,4	73,9	71,3	23,39	22,6
29	Pogonów	458,76	285,72	62,3	82,44	18	371,82	81	65,62	14,3
30	Rówce	261,3	185,5	71	53,68	20,5	243,41	93,2	0,12	+
31	Rzążew	613,79	380,51	62	107,07	17,4	493,32	80,4	88,45	14,4
32	Smolanka	971,11	589,88	60,7	44,92	4,6	634,81	65,4	297,76	30,7
33	Sobicze	317,77	166,1	52,3	124,96	39,3	291,06	91,6	6,31	1,9
34	Stary Krzesk	646,2	359,62	55,7	44,26	6,8	408,25	63,2	200,69	31,1
35	Tarcze	261,05	148,08	56,7	21,64	8,3	170,85	65,4	74,29	28,5
36	Tchórzew	634,99	419,73	66,1	83,88	13,2	509,31	80,2	95,77	15,1
37	Tchórzew-Plewki	293,08	177,93	60,7	63,1	21,5	242,9	82,8	29,21	9,9
38	Tęczki	672,36	490,45	72,9	138,55	20,6	630,2	93,7	4,07	0,6
39	Wesółka	438,02	344,95	78,7	48,67	11,1	394,72	90,1	20,6	4,7
40	Wólka Kamienna	384,41	235,42	61,2	81,62	21,2	320,36	83,3	39,87	10,4
41	Zawady	356,29	236,7	66,4	90,56	25,4	327,29	91,8		
42	Zbuczyn - Kolonia	714,62	451,24	63,1	88,82	12,4	549,03	76,8	107,56	15,1
43	Zbuczyn Poduchowny	1036,33	401,53	38,7	142,22	13,7	562,62	54,3	401,28	38,7
44	Zdany	295,38	203,77	69	12,32	4,2	217,85	73,8	60,05	20,3
	Ogółem	21072	13273	63	3277	15,6	16718	79,3	3042	14,4

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA I WOJEWÓDZTWA

Na terenie gminy Zbuczyn nie występują zadania rządowe wpisane do wojewódzkiego rejestru, o którym mowa w art. 61 ust 1 ustawy z dnia 07.07.1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 115 z 1999 r. poz. 139 z późn. zmianami).

Na rozwój gminy mają wpływ uwarunkowania o znaczeniu regionalnym, do których należy zaliczyć:

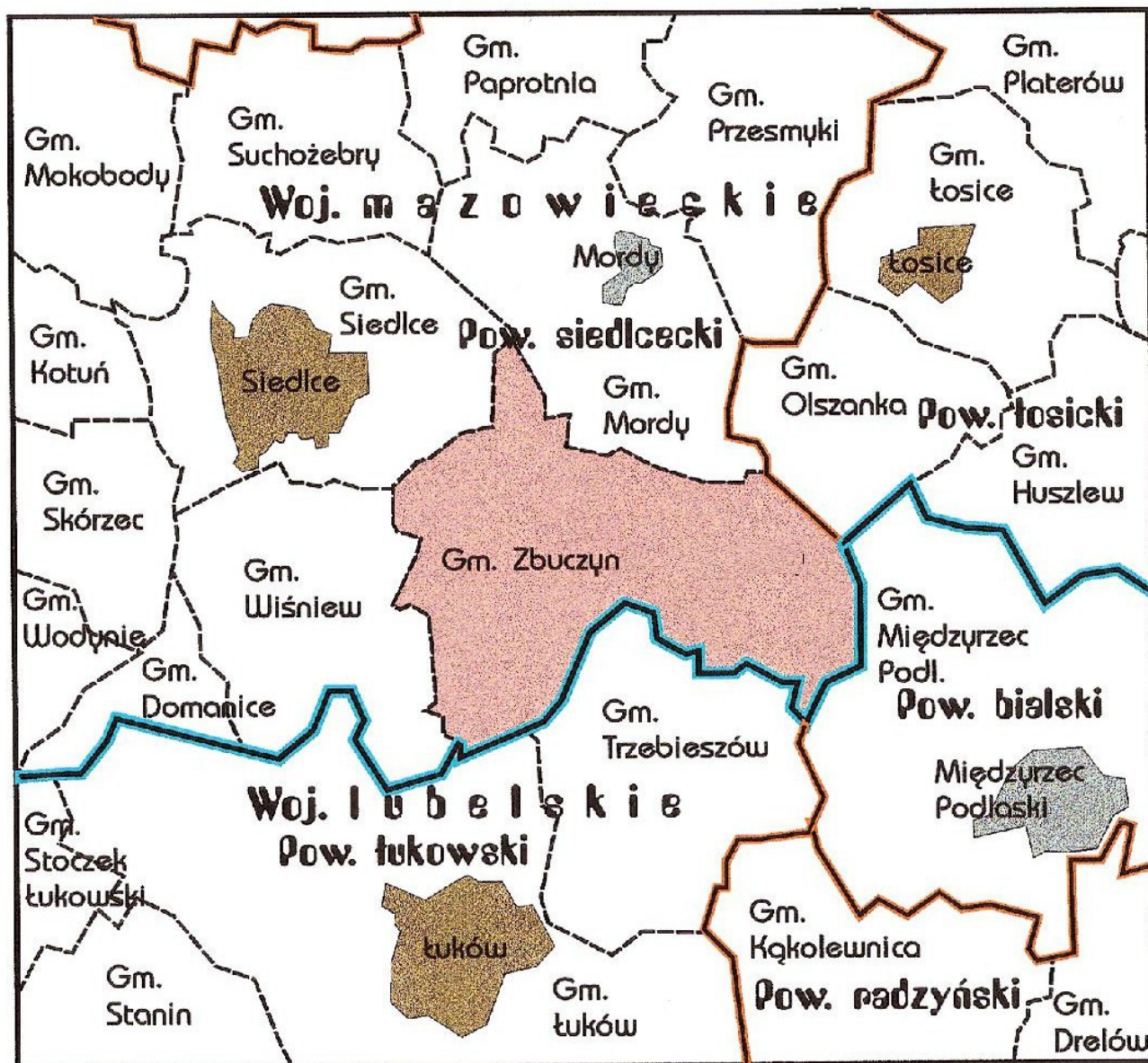
1. Położenie gminy w granicach obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym – Obszar Siedlecki – BK – ujęty w koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET-PL) – obszar obejmujący m. in. dolinę górnego i środkowego Liwca oraz doliny rz. Kostrzyn i rz. Muchawki.
2. Położenie gminy na obszarze:
 - a) trzeciorzędnego głównego zbiornika wód podziemnych „Subniecka warszawska” o zasobach dyspozycyjnych 0,06 l/s/km²,
 - b) trzeciorzędnego głównego zbiornika wód podziemnych „Subzbiornik Podlasie” o zasobach dyspozycyjnych 0,17 l/s/km²,
 - c) czwartorzędowego głównego zbiornika wód podziemnych „Zbiornik morenowy rzeki górny Liwiec” o zasobach dyspozycyjnych 2,31 l/s/km².
3. Przebiegające przez teren gminy:
 - a) linię najwyższego napięcia 220 KV (obecnie pracujące pod napięciem 110 KV) relacji Elektrownia – Kozienice – Siedlce,
 - b) linię kolejową Warszawa – Terespol.

Do podstawowych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Zbuczyn wynikających z polityki państwa i województwa mazowieckiego należy zaliczyć:

1. budowę autostrady A-2,
2. budowę – w ramach modernizacji linii kolejowej Warszawa – Terespol PKP – podstacji trakcyjnej we wsi Dziewule wraz z linią wysokiego napięcia relacji Siedlce-Łuków,
3. budowę linii ~~najwyższego napięcia elektroenergetycznych najwyższych napięć~~ 400 KV relacji Miłosna k/Warszawy – Siedlce (~~Ujrzanów~~) Ujrzanów – Biała Podlaska – Białoruś ~~oraz Kozienice – Siedlce Ujrzanów~~,
4. doprowadzenie sieci gazowej wysokiego ciśnienia do gminy Zbuczyn od magistrali gazowej DN 700 Podlasie – Wronów przebiegającej w woj. lubelskim,
5. wyznaczenie obszaru wysokiej ochrony głównych zbiorników wód podziemnych – wyznaczenie granic oraz określenie zasad gospodarowania,
6. utworzenie rezerwatu przyrody „Grochówka”.

Położenie gminy na tle podziału administracyjnego wschodniej części woj. mazowieckiego.

Skala 1:300.000

- - miasta powiatowe
- - miasta nie będące siedzibami powiatów
- - granice województw
- - granice powiatów
- - granice gmin

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ZBUCZYN
Podział administracyjny gminy Zbuczyn

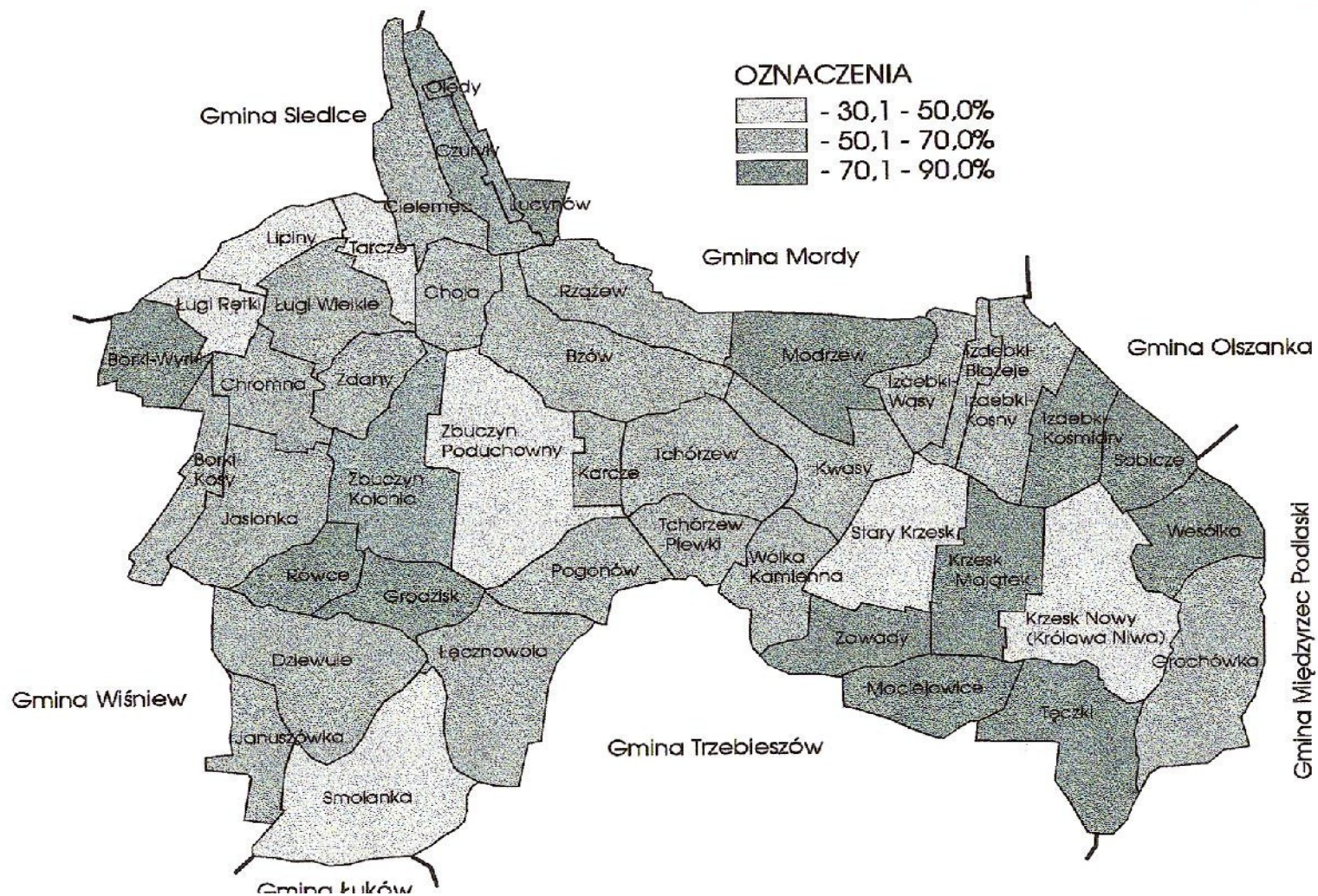
Skala 1:100.00

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Udział procentowy użytków rolnych w ogólnej powierzchni wsi.

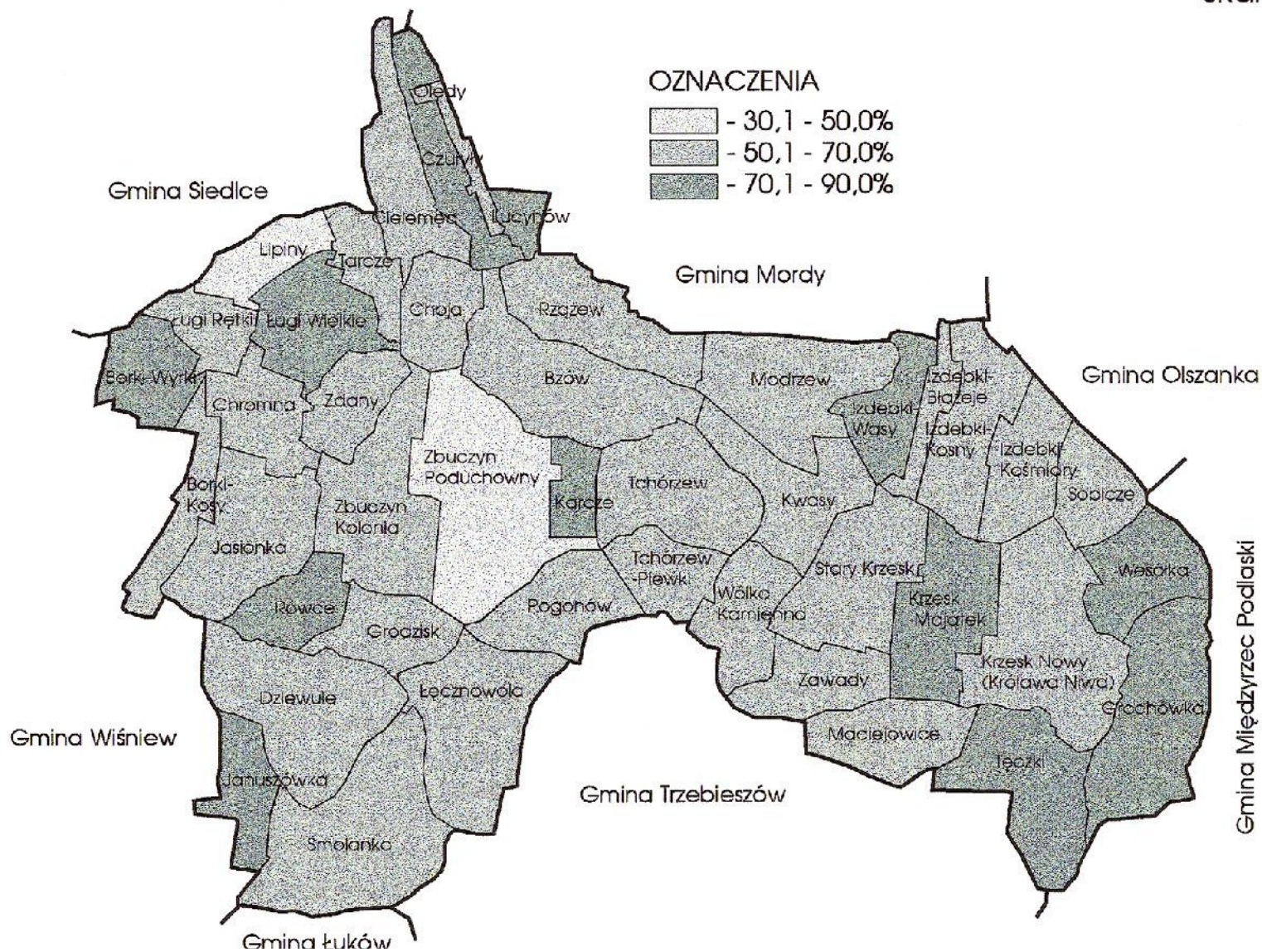
Skala 1:200,000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Udział procentowy gruntów ornych w ogólnej powierzchni wsi.

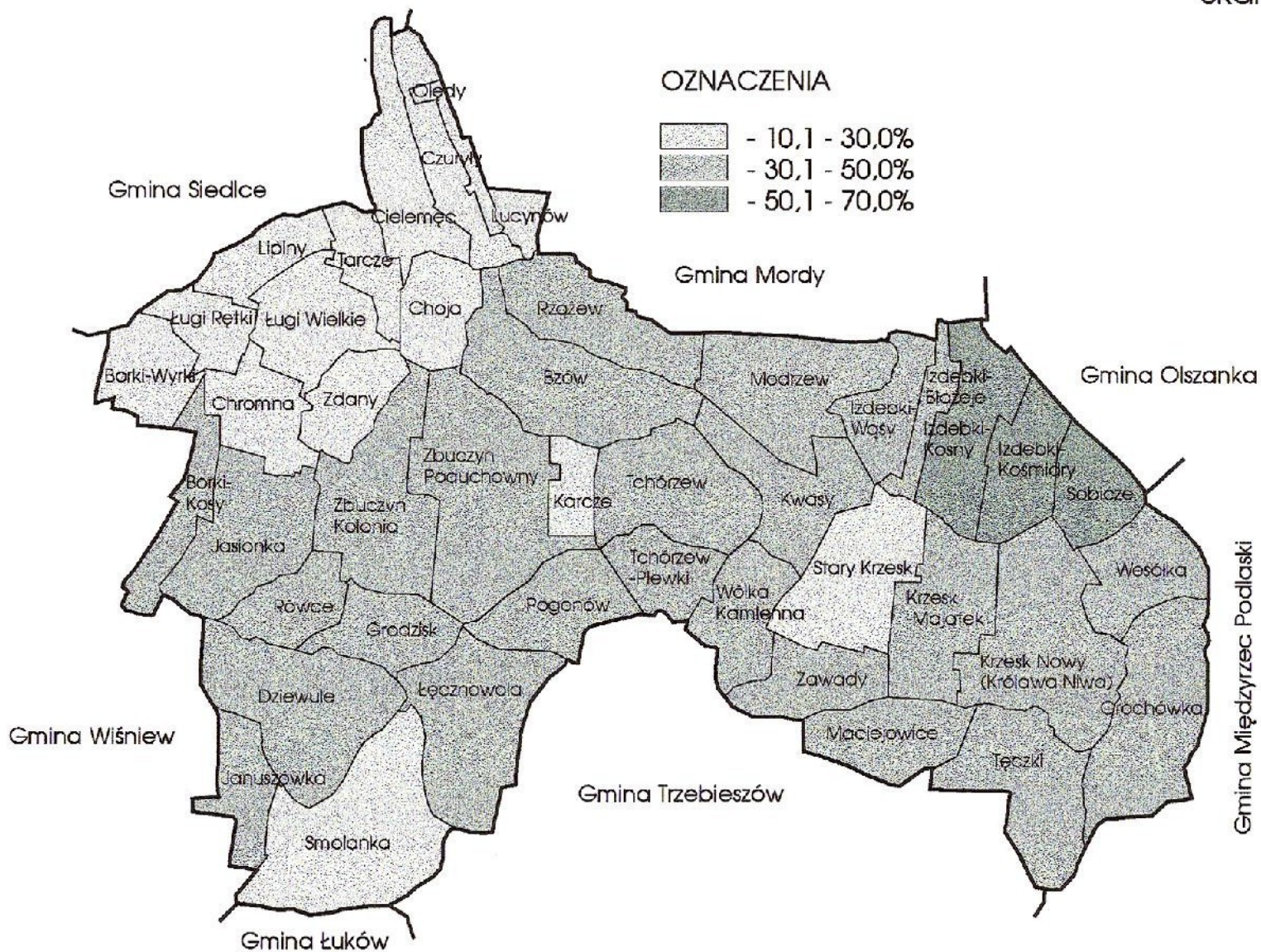
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Udział procentowy użytków zielonych w ogólnej powierzchni wsi.

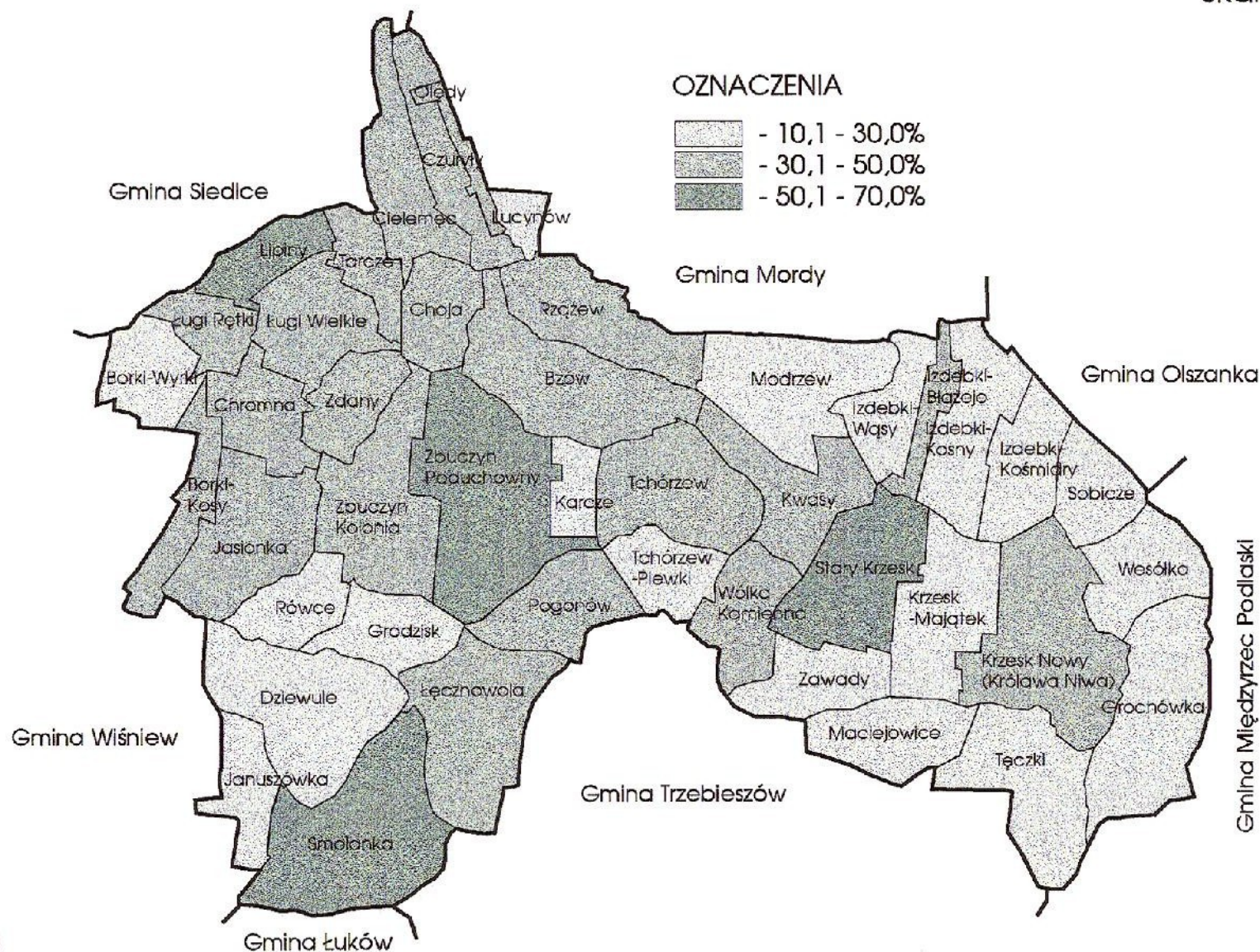
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Udział procentowy lasów i gruntów leśnych w ogólnej powierzchni wsi.

Skala 1:200.000

II. CHARAKTERYSTYKA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ ¹

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Wg podziału Polski Kondrackiego (1980) na jednostki geograficzne, gmina Zbuczyn znajduje się na wschodnim krańcu dużej jednostki zwanej Niziną Środkowopolską, w granicach Niziny Południowopodlaskiej. W skład tej niziny wchodzi 8 mniejszych jednostek zwanych mezoregionami. W środkowej części mezoregionu Równina Lukowska położona jest gmina Zbuczyn.

2. BUDOWA GEOLOGICZNA

Do najmłodszych warstw geologicznych na tym obszarze należą pokłady trzeciorzędowe, na których położone są osady czwartorzędowe. Obszar gminy pozostawał w zasięgu 3 zlodowaceń: podlaskiego, południowopolskiego i środkowopolskiego. Bezpośrednio na utworach podłoża leżą osady najstarszego zlodowacenia – podlaskiego. Cały obszar gminy znalazł się w zasięgu stadiału Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Z tego okresu pochodzi glina zwałowa występująca na znacznych powierzchniach gminy, jak również pagóry morenowe, ozy i kemy. Lodowiec stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego nie objął swym zasięgiem obszaru gminy Zbuczyn. Gmina znajdowała się pod wpływem działalności wód płynących doliną marginalną przed czołem lądolodu.

W okresie holocenu następowała akumulacja osadów rzecznych w dolinach i obniżeniach terenu, tworzenie się namulów, torfów oraz powstawanie form eolicznych.

W przypowierzchniowej warstwie gruntów (do głębokości około 4,5 m) występują utwory plejstoceńskie (gliny, piaski i żwiry morenowe piaski i żwiry wodnolodowcowe, a także muły i ropy zastoiskowe) oraz utwory holoceni (namuły i piaski rzeczne, torfy bagienne, piaski eoliczne).

Na dużym obszarze gminy występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Są to piaski pylaste lub drobne średniozagęszczone, niekiedy z domieszką żwirów. Na znacznych powierzchniach (głównie w północnej i zachodniej części gminy) występują gliny i piaski morenowe. Są to gliny piaszczyste, rzadziej piaski gliniaste i twaroplastyczne, miejscami plastyczne. Na dużych powierzchniach występują także piaski, żwiry i gliny czołowomorenowe. Przeważają piaski średnie z dużym udziałem frakcji pyłowej lub pospółki średniozagęszczone i zagęszczone. Lokalnie występują gliny piaszczyste i zwarte. Lokalnie występują piaski, żwiry i muły jeziorok lodowcowych (kemy). Są to piaski drobne i średnie, średnio-zagęszczone i zagęszczone, zalegające na pospółkach podścielonych pyłami.

We wschodniej części wsi Zbuczyn oraz w rejonie wsi: Modrzew, Izdebki Wąsy, Izdebki Kosmy, Sobicze, Wesółka występują muły i ropy zastoiskowe. Są to pyły, pyły piaszczyste lub ropy, rzadziej piaski pylaste o miąższościach 2-4,5 m.

W obniżeniach powytopiskowych, dolinach i obniżeniach terenu występują namuły i piaski rzeczne. Przeważają namuły organiczne pylaste, występują również piaski próchniczne luźne.

Na znacznych powierzchniach obniżeń powytopiskowych występują torfy o miąższościach przeważnie większych niż 1 m.

¹ Rozdział opracowano na podstawie dokumentacji: Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gminy Zbuczyn, rozdz.: Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej, opracowany przez M. Rogowiec.

3. CHARAKTERYSTYKA FIZJOGRAFICZNA

Rzeźba terenu gromy jest słabo zróżnicowana i została ukształtowana w okresie zlodowacenia środkowopolskiego oraz procesów zachodzących w okresie późniejszym do czasów współczesnych. Najniżej położony jest południowo-wschodni fragment gminy, gdzie wysokości względne wynoszą niewiele ponad 151 m n.p.m., najwyżej część północno-zachodnia, gdzie wzgórze morenowe położone na północ od wsi Czuryły osiąga wysokość 178 m n.p.m.

Morfologicznie obszar gminy położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej, która stanowi powierzchnię płaską, miejscami lekko falistą, o wysokościach względnych wynoszących około 5 m i spadkach terenu do 5%. Urozmaiceniem rzeźby terenu gminy są licznie występujące pagóry i wzgórza moreny czołowej, kemy, ozy oraz formy dolinne.

Wzgórza i pagóry moreny czołowej są to niewielkie wzniesienia o wysokościach względnych od 2 do 5 m i spadkach do 5%. Występują niemal na całym obszarze gminy, ale wyraźne koncentracje mają miejsce przy zachodniej (rejon wsi: Jasionka, Rówce, Dziewule, Smolanka) i północno-zachodniej granicy gminy (między wsiami Borki-Wyrki a Czuryły). Mniej licznie występują we wschodniej części gminy (Wesółka, Tęczki, Maciejowice) oraz sporadycznie w części środkowej.

Wzgórza i pagóry kemowe występują w postaci izolowanych i dość symetrycznych wzniesień o wysokościach względnych do 5 m wyłącznie w środkowej części gminy (na obszarze od wsi Karcze do Krzeska Nowego). Najbardziej rozległe formy kemowe występują w rejonie wsi Izdebki-Wąsy i Kwasy.

Ozy w kształcie wałów osiągają wysokości względne do 15 m i nachylenie zboczy 5-10%. W granicach gminy występują tylko dwa wały ozowe: jeden na krawędzi rozległej doliny Liwca koło wsi Izdebki-Kosny i drugi, kilkaset metrów na północ, w granicach doliny Liwca.

Formy dolinne na obszarze gminy, to przede wszystkim rozległa dolina Liwca, stosunkowo wąskie doliny rzek Zbuczynki, Kratówki i Krzymoszy oraz inne obniżenia powytopiskowe, dolinki boczne i dolinki erozyjno-denudacyjne. We wschodniej i centralnej części gminy występują rozległe obniżenia powytopiskowe, które powstały w strefie marginalnej lądolodu. Charakteryzują się dość wyrównanym, zabagnionym dnem.

4. GLEBY

Skałą macierzystą gleb gminy Zbuczyn są utwory lodowcowe i wodnolodowcowe (głównie piaski) oraz utwory współczesne (mady, torfy i mursze). Pod względem typologicznym gleby gminy są mało zróżnicowane. Wśród gruntów ornych przeważają gleby pseudobielicowe oraz brunatne wyrugowane. W rejonie wsi: Karcze, Krzesk, Maciejowice, Modrzew, Olędy, Rówce, Rzążew, Zawady występują czarne ziemie. W dolinach i obniżeniach terenu występują gleby murszowo-mineralne, mady i torfy niskie.

Najlepsze gleby występują we wsiach: Lucynów, Borki Wyrki, Chromna, Grodzisk, Izdebki Wąsy, Karcze, Krzesk Majątek, Maciejowice, Modrzew, Pogonów, Rówce, Sobicze, Tchórzew Plewki, Wesółka, Zawady.

5. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

5.1. Wody powierzchniowe

Gmina Zbuczyn położona jest w dorzeczu Bugu. Północna część gminy odwadniana jest przez Liwiec, część południowo-zachodnia przez Zbuczynkę i jej dopływy, która uchodzi do Kostrzyna, a ten do Liwca, natomiast część południowo-wschodnia przez Kratówkę i Krzymoszę, dopływającą do Krzny, lewobrzeżnego dopływu Bugu.

Liwiec – lewobrzeżny dopływ Bugu – wypływa z podmokłych łąk w rejonie wsi Sobicze. Na terenie gminy Liwiec stanowi rzekę graniczną i przepływa przez rozległe obniżenie powytopiskowe w północno-wschodniej części gminy.

Zbuczynka – prawobrzeżny dopływ Muchawki – wypływa z podmokłego obniżenia powytopiskowego w centralnej części gminy. Przepływa przez centralne i zachodnie tereny gminy uchodząc do Muchawki na terenie gminy Wiśniew.

Krzymosza – dopływ Krzyny Północnej – wypływa w rejonie wsi Kozuszki i płynąc w kierunku południowym uchodzi w rejonie wsi Leszczanki. Wschodnia granica gminy przechodzi po tej rzece.

Kratówka wypływa w rejonie Pogonowa i płynąc w kierunku wschodnim uchodzi do Krzymoszy koło wsi Tęczki.

Na terenie gminy Zbuczyn nie występują większe zbiorniki wodne. Sieć naturalnych wód stojących stanowią oczka śródbagiennie o zmiennym poziomie lustra wody uzależnionym od pory roku i ilości opadów atmosferycznych oraz wypełnione wodą (głównie po roztopach i ulewnych deszczach) dna zagłębień bezodpływowych, stanowiących pozostałości po istniejących niegdyś jeziorach polodowcowych.

Antropogenicznymi zbiornikami wód są niewielkie wyrobiska torfu, piasku lub innych surowców okrucowych, zbiorniki przeciwpożarowe oraz rowy melioracyjne.

5.2. Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym gmina Zbuczyn leży w obrębie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Główny poziom wodonośny tej jednostki związany jest z piętnem trzeciorzędowym. Utwory trzeciorzędowe zalegają na dużych głębokościach, a wody warstwy trzeciorzędowej charakteryzują się zwiększoną zawartością związków żelaza i manganu, w związku z czym dla celów pitnych wymagają uzdatnień. Na terenie gminy brak jest studni ujmujących wody z poziomu trzeciorzędowego. Ludność gminy zaopatruje się wodę głównie z pierwszego poziomu wodonośnego pochodzącego z piaszczystych utworów czwartorzędowych. Głębokość zalegania pierwszego poziomu wodonośnego uzależniona jest od budowy geologicznej, przepuszczalności gruntów i rzeźby terenu. W zachodniej i wschodniej części (w obrębie wysoczyzny polodowcowej) poziom ten występuje głębiej niż 3 m ppt. Najpłycej (0 – 1,0 m ppt) poziom ten występuje w dolinach i obniżeniach terenu. Charakteryzuje się on zwierciadłem swobodnym, powiązany z poziomem lustra wody w rzekach. Wahania zwierciadła tej warstwy wodonośnej uzależnione są od wahań wody w rzekach oraz intensywności zasilania wodami opadowymi i roztopowymi.

Pierwszy poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe i roztopowe z wyjątkiem tych miejsc, gdzie na powierzchni znajdują się utwory nieprzepuszczalne. W rejonie wsi Łączki i Zbuczyn oraz w obrębie dolin i obniżeń terenu pierwszy poziom wodonośny nie jest izolowany. Pozostałe tereny gminy charakteryzują się dobrą izolacją pierwszego poziomu wodonośnego.

6. KLIMAT

Gmina Zbuczyn położona jest w środkowo-wschodniej części regionu zwanego Mazowiecko-Podlaskim. Region ten charakteryzuje się wpływami ostrego klimatu kontynentalnego, wyrażającego się dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, krótką wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą. Średnia temperatura lipca wynosi w tej krainie 18,2°C, średnia temperatura stycznia -3,2°C, okres trwania zimy przeciętnie 97 dni, a lata 98. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 74.

Średnia roczna temperatura powietrza na obszarze gminy wynosi około 7,4°C. Najcieplejszy jest lipiec, ze średnią temperaturą 17,6 – 18,2°C, najzimniejszy styczeń, którego średnia temperatura wynosi -4,3 – -4,9°C. Ujemne są też średnie wieloletnie temperatury listopada oraz marca. Powoduje to, że zima jest długa i dosyć ostra. W ciągu roku występuje średnio 130 dni z przymrozkami, które sporadycznie mogą występować również w maju i we wrześniu. Dni mroźnych (o temperaturze maksymalnej poniżej 0°C) jest średnio 55, a dni bardzo mroźnych (o temperaturze minimalnej poniżej -10°C) jest 30. Okres bezprzymrozkowy trwa 160 dni, a okres wegetacyjny 210 dni. Okres zalegania pokrywy

śnieżnej trwa około 120 dni, a jej ustąpienie przypada zazwyczaj na koniec marca.

Średnia względna roczna wilgotność powietrza wynosi 81%. Największa wilgotność występuje w zimie (od listopada do marca) z maksimum przypadającym na grudzień kiedy wynosi 88%. Najniższa jest wiosną i latem – w maju osiąga wartość 72%. Średnia roczna wartość zachmurzenia dla tego obszaru jest nieco niższa niż przeciętna w kraju i wynosi 6,5 stopnia pokrycia nieba. Największe zachmurzenie przypada na okres zimowy - w listopadzie wynosi 8,3, a najmniejsze w czerwcu i wrześniu (5,4).

Średnia roczna wielkość opadów atmosferycznych na terenie gminy jest niska i wynosi 500 mm. Najniższe opady notuje się w okresie od stycznia do kwietnia, kiedy wynoszą one około 30 mm miesięcznie. Maksimum opadów przypada na lipiec, kiedy średnia miesięczna wynosi 80 mm.

Na obszarze gminy Zbuczyn przeważają wiatry zachodnie. Około 15% wiatrów pochodzi z tego kierunku. Częste są też wiatry południowo-zachodnie i północno-zachodnie. Najrzadziej notowane są wiatry z kierunku północno-wschodniego. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,0 m/sek. Wiatry silne i bardzo silne występują rzadko i pochodzą z kierunku zachodniego.

III. LASY I GOSPODARKA ŁOWIECKA

Ogólna powierzchnia lasów w gminie Zbuczyn wynosi 3,042 ha (zgodnie z „Wykazem gruntów wg stanu na 1.01.1999r.” z Starostwa Powiatowego w Siedlcach). Lasy zajmują więc 14,4% ogólnej powierzchni gminy. Jest to znacznie poniżej średniej lesistości byłego województwa siedleckiego, która wynosiła 22,2%. Z tego względu gmina Zbuczyn znajduje się wśród gmin o najniższym wskaźniku lesistości na tym terenie.

1. CHARAKTERYSTYKA WŁASNOŚCIOWA LASÓW

Lasy i grunty leśne należące do Skarbu Państwa zgodnie z w/w wykazem gruntów zajmują łączną powierzchnię 840 ha, co stanowi 4% ogólnej powierzchni gminy oraz 27,6% ogólnej powierzchni lasów. Znaczna część (820 ha) to lasy państwowe, podlegające Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, wchodzące w całości w skład Nadleśnictwa Siedlce, przez które są administrowane i nadzorowane. Siedziba nadleśnictwa znajduje się w Siedlcach przy ul. Kazimierzowskiej 9, w odległości ok. 18 km od Urzędu Gminy w Zbuczynie. Pozostałą powierzchnię stanowią lasy wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (10 ha) oraz inne państwowe grunty leśne (10 ha).

Lasy niepaństwowe o powierzchni 2.199 ha stanowią 10,4% całkowitej powierzchni gminy oraz 72,3% ogólnej powierzchni lasów. Są one w przeważającej części własnością osób fizycznych (2.191 ha) oraz związków wyznaniowych (8 ha).

Grunty komunalne zajmują bardzo małą powierzchnię 3 ha, co stanowi 0,01% całkowitej powierzchni gminy oraz 0,1% ogólnej powierzchni lasów.

2. REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO-LEŚNA

W podziale Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, lasy gminy Zbuczyn położone są w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, w Dzielnicy 5 – Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej.

3. STRUKTURA PRZESTRZENNA LASÓW

Na terenie gminy Zbuczyn rozdrobnienie powierzchni leśnej jest znaczne, co jest typowe dla krajobrazu Podlasia. Występuje tu kilka większych kompleksów leśnych, rozmieszczonych stosunkowo równomiernie na obszarze całej gminy. W części centralnej wyróżnia się jeden kompleks leśny (o pow. ok. 330 ha), składający się prawie całkowicie z lasów państwowych - Ur. Zbuczyn. W bliskim sąsiedztwie znajduje się również stosunkowo duży kompleks, złożony w dużej części z lasów prywatnych wsi: Bzów, Choja, Tarcze, Zdany i Zbuczyn Kol., do którego przylega fragment lasów państwowych - Ur. Dębowce. W kierunku północnym wzdłuż granicy z gminą Siedlce rozciągają się trzy kompleksy lasów chłopskich, wchodzących w skład wsi: Czuryły, Cielemęc, Olędy, Tarcze, Lipiny, Ługi Rętki i Ługi Wielkie, wśród których występują pojedynczo usytuowane grunty aneksowe (oddz.: 32B, 34A,B,C, 119A). W części zachodniej na granicy z gminą Wiśniew rozciągają się mniejsze kompleksy lasów niepaństwowych, należących do wsi: Borki Kosy, Jasionka i Dziewule. Najdalej na południe wysuniętym kompleksem leśnym jest Ur. Smolanka, złożone z lasów państwowych, przejętych z PFZ, do których przylegają fragmenty lasów prywatnych. We wschodniej części gminy położone są dwa spore kompleksy leśne, złożone w większości z lasów państwowych (Ur.: Krzesk i Zawady I). Na pozostałej powierzchni gminy w dużym rozproszeniu występują mniejsze fragmenty lasów niepaństwowych, wśród których znajdują się jedno- bądź kilkuhektarowe uroczyska lasów państwowych.

4. LASY PAŃSTWOWE

Materiałem wyjściowym do charakterystyki lasów państwowych były „Opisy taksacyjne lasu” oraz „Ogólne opisanie” zawarte w Tomie I i II Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Siedlce na okres 1.01.1996 – 31.12.2005 r. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych ujęta w tym planie została przyjęta na podstawie rejestrów geodezyjnych sporządzonych wg stanu na 31.12.1995 r., stąd wynikłe różnice powierzchni w stosunku do w/w „Wykazu gruntów”.

4.1. Struktura administracyjna i charakterystyka gruntów leśnych

Lasy państwowe na terenie gminy Zbuczyn wchodzi w skład jednego leśnictwa Krzesk, a szczegółowy podział podany jest w tab. III.1.

Grunty lasów państwowych w zależności od rodzaju użytkowania dzielą się na:

- a) grunty leśne – 803,31 ha;
- b) grunty związane z gospodarką leśną – 14,89 ha;
- c) grunty nieleśne – 22,74 ha.

Powierzchnię leśną stanowią:

- a) grunty zalesione – 801,37 ha;
- b) grunty nie zalesione – 1,94 ha, w tym: halizny – 0,51 ha, płazowiny – 1,43 ha.

Tabela III.1. Podział lasów państwowych znajdujących się w granicach gminy Zbuczyn na uroczyska i oddziały.

L.p.	Uroczysko	Numery oddziałów	Powierzchnia
1	Cielemęc	32B,	0,63
2	Czuryły	34 A,B,C,	3,94
3	Zawady I	102-107,	156,48
4	Zawady II	104A,	2,06
5	Wólka Kamienna	107A,	1,60
6	Krzesk	108, 108A, 109-118,	164,51
7	Dębowce	119-121,	81,66
8	Ługi	119A,	2,32
9	Zbuczyn Kolonia I, II	120 A,B,	3,68
10	Chromna	120C,	1,13
11	Zbuczyn	122-136,	303,67
12	Zbuczyn Leśniczówka	137,	0,97
13	Smolanka	263, 263 A,B,C, 264, 264A,B, 265,266, 266 A,B,C,	116,74
14	Dziewule	263D	1,55
Razem			840,94

Do powierzchni związanej z gospodarką leśną zalicza się:

- a) drogi leśne – 4,07 ha;
- b) linie oddziałowe – 4,88 ha;
- c) linie energetyczne – 2,43 ha;
- d) rowy – 0,47 ha;
- e) osada leśnictwa – 0,60 ha;
- f) osada robotnicza – 0,33 ha;
- g) szkółka leśna – 2,11 ha;

Grunty nieleśne to:

- a) użytki rolne - 19,69 ha, w tym:
- role – 9,19 ha (RIIIb-0,67, RIVa-1,63 ha, RIVb-1,53 ha, RV-2,51 ha, RVI-2,05ha, Rz-0,8 ha);
 - łąki – 7,10 ha (ŁIV-3,39 ha, ŁV-2,21 ha, ŁVz-1,50 ha);
 - pastwiska - 3,40 ha (PsIV-0,46 ha, PsV-1,95 ha, PsVz-0,47 ha, PsVIz-0,52 ha).
- b) Nieużytki – 3,05 ha, w tym:
- bagna – 2,89 ha;
 - nieużytek pokopalniany – 0,16 ha.

W gminie Zbuczyn (na terenie lasów państwowych) występują grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia na powierzchni 3,29 ha (role, łąki i pastwiska).

4.2 Lasy ochronne

Na omawianym terenie lasy ochronne występują na niewielkiej powierzchni.

Dotychczasowy podział lasów na kategorie ochronności oraz ich lokalizacja są następujące:

- 1) lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych w oddz. 103g (0,98 ha)
- 2) lasy nasienne wyłączone z użytkowania rębego w oddz. 107c,f, 118b (łącznie 17,90 ha) oraz ich otulina w oddz. 107d (5,52 ha).

Pozostałe to drzewostany gospodarcze, których podstawowym celem jest produkcja surowca drzewnego.

4.3. Charakterystyka siedliskowa, drzewostanowa i wiekowa lasów państwowych

W lasach państwowych na terenie gminy Zbuczyn występuje 9 typów siedliskowych lasu. Przeważają siedliska żyzne, których łączny udział wynosi prawie 70% powierzchni leśnej. Dominuje tu las mieszany świeży LMśw na powierzchni 214,31 ha (26,8% pow. leśnej) oraz las świeży Lśw - 183,36 ha (22,8%). Natomiast znacznie mniejszy jest udział lasu wilgotnego Lw, olsu jesionowego O1J, lasu mieszanego wilgotnego LMw oraz olsu O1, których powierzchnie wynoszą odpowiednio: 51,66 ha (6,4%), 43,31 ha (5,4%), 38,62 ha (4,8%) oraz 15,59 ha (1,9%) Spośród siedlisk borowych największą powierzchnię zajmują: bór mieszany świeży BMśw - 148,59 ha (18,5%) i bór świeży Bśw - 100,52 ha (12,5%), natomiast znikomy jest udział boru mieszanego wilgotnego BMw (0,9%) (tab.III.2).

Tabela III.2. Zróżnicowanie siedliskowe lasów państwowych w gm. Zbuczyn. Podano powierzchnie w ha i udział procentowy.

Typy siedliskowe lasu									
Bśw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	Lśw	Lw	O1J	O1	R-m
100,52	148,59	7,35	214,31	38,62	183,36	51,66	43,31	15,59	803,31ha
12,5	18,5	0,9	26,8	4,8	22,8	6,4	5,4	1,9	100,0%

Na terenie gminy Zbuczyn dominują drzewostany dębowe i sosnowe zajmując zbliżone powierzchnie t.j. odpowiednio: 277,29 ha (34,6%) oraz 276,38 ha (34,5%). Znaczny udział mają również drzewostany brzożowe – 16,2% i olszowe - 11,3%. Pozostałe stanowią niewielki procent, mieszczący się w granicach 0,3 - 2,2% Gesion, świerk, osika). W drzewostanach występują domieszkowo takie gatunki jak: grab, modrzew, lipa, klon. W podroście można spotkać: dąb, modrzew, olszę, jesion, lipę, natomiast wśród podsadzeń: dąb, świerk, sosna, jodła, jesion, olsza, klon. W warstwie podszytu występują: kruszyna, leszczyna, dąb, jarzębina, czeremcha, jałowiec, bez czarny, brzoza, osika, grab, wierzba (tab. III.3).

W strukturze wiekowej dominują drzewostany III klasy wieku, stanowiąc prawie 50% pow. leśnej (379,15 ha). W drugiej kolejności znajdują się drzewostany II klasy wieku,

zajmujące - 136,28 ha (17%), natomiast w dalszej drzewostany I i IV klasy wieku o nieco mniejszym udziale (odpowiednio: 12,1%, 10,6%). Pozostałe to drzewostany V i VI klasy wieku, zajmujące łącznie prawie 13% pow. leśnej. Powierzchnia niezalesiona (halizny i płazowiny) stanowi niewielki procent 0,2%. Struktura wiekowa tych drzewostanów jest korzystna i ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie środowisk jako systemów przyrodniczych (tab. III.4).

Tabela III.3. Zestawienie powierzchni lasów państwowych w gm. Zbuczyn wg gatunków panujących. Podano powierzchnie w ha i udział procentowy.

Gatunek panujący							
So	Św	Db	Js	Brz	OI	Oś	R-m
276,38	7,44	277,29	2,40	129,35	90,87	17,64	801,37 ha
34,5	0,9	34,6	0,3	16,2	11,3	2,2	100,0 %

Drzewostany charakteryzują się na ogół dobrą bonitacją oraz dobrą jakością techniczną. Przeważa zwarcie umiarkowane i przerywane oraz zadrzewienie 07-09. Przeciętna zasobność wynosi 170 m³/ha.

Tabela III.4. Struktura wiekowa drzewostanów w lasach państwowych w gm. Zbuczyn. Podano powierzchnię w ha i udział procentowy.

Klasy wieku (w nawiasach podano zakres wieku klasy w latach)							
Niezal.	I (1-20)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI (101-120)	R-m
1,94	97,56	136,28	379,15	85,47	64,75	38,16	801,37 ha
0,2	12,1	17,0	47,2	10,6	8,1	4,8	100,0 %

5. LASY NIEPAŃSTWOWE

Charakterystykę lasów niepaństwowych opracowano w oparciu o programy zagospodarowania lasów należących do indywidualnych właścicieli z obszaru 33 wsi gminy Zbuczyn. W chwili obecnej lasy niepaństwowe mają nieaktualne programy zagospodarowania, z tego względu analiza ich struktury drzewostanowej i wiekowej jest jedynie przybliżona. Okres obowiązywania tych planów jest następujący:

- 1.01.1990r - 31.12.1999r (wsie: Czuryły, Grochówka, Izdebki Błazeje, Kosny, Wąsy, Wólka Kamienna, Krzesk Królowa Niwa, Krzesk Stary, Kwasy, Pogonów, Rzążew, Tchórzew, Tchórzew Plewki, Wesółka),
- 1.01.1981r - 31.12.1990r (wsie: Choja, Chromna, Cielemeć, Dziewule, Januszówka, Jasionka, Karcze, Ługi Wielkie, Zbuczyn Parcele, Zdany),
- 1.01.1980r - 31.12.1989r (wsie: Borki Kosy, Ługi Rętki, Tarcze)
- 1.01.1978r - 31.12.1987r (wieś Łęcznowola)
- 1.01.1975r - 31.12.1984r (wsie: Lipiny, Smolanka)
- 1.01.1969r - 31.12.1978r (wsie: Bzów, Grodzisk)
- 1.01.1966r - 31.12.1975r (wieś Olędy).

W lasach niepaństwowych na terenie gminy Zbuczyn – podobnie jak w lasach państwowych – jest duże zróżnicowanie siedliskowe. Występuje tu 10 typów siedliskowych lasu, lecz w przeciwieństwie do lasów państwowych zdecydowanie większą przewagę mają siedliska borowe, zajmujące łącznie 70,6% pow. leśnej. Dominuje tu bór świeży Bśw - 649,05 ha (31,8%) i bór mieszany świeży BMśw - 612,0 ha (29,8%). Znacznie mniejszy jest udział boru mieszanego wilgotnego BMw (6,8%) i boru wilgotnego Bw (2,2%). Spośród siedlisk żyznych największą powierzchnię zajmują: ols OI - 263,32 ha (12,8%), las mieszany świeży LMśw -191,28 ha (9,3%) oraz las mieszany wilgotny LMw - 103,49 ha (5,0%). Udziały

pozostałych siedlisk t.j. olsu jesionowego OIJ, lasu świeżego Lśw i wilgotnego Lw mieszczą się w granicach 0,3-1,5% (tab. III.5).

W składzie gatunkowym drzewostanów w lasach prywatnych gminy Zbuczyn udziały poszczególnych gatunków występują w innych proporcjach niż w lasach państwowych. Sosna jest tu gatunkiem dominującym, zajmującym 67,3% pow. leśnej, w dalszej kolejności jest olsza (16,9%) i brzoza (13,4%). Pozostałe gatunki takie jak jesion, lipa, świerk, grab, akacja, osika i dąb (dominujący w lasach państwowych) występują na niewielkich powierzchniach osiągając udziały w granicach 0,1-1,3% (tab. III.6).

W strukturze wiekowej przeważają drzewostany młodszych klas wieku, co było spowodowane zbyt intensywną eksploatacją tych lasów w ubiegłych okresach gospodarczych.

Największą powierzchnię zajmują drzewostany II i III klasy wieku (odpowiednio 32,7% i 37,9%). Znaczny udział stanowią drzewostany I i IV kl. w. (odpowiednio: 12,0%; 8,8%), natomiast starsze V i VI zajmują niewielkie powierzchnie w granicach 0,1-3,0%. Struktura wiekowa lasów niepaństwowych w porównaniu z państwowymi jest znacznie gorsza, zbyt mało jest drzewostanów starszych klas wieku (tab. III.7).

Tabela III.5.Zestawienie powierzchni lasów należących do indywidualnych właścicieli wg typów siedliskowych.

L.p.	Nazwa wsi	Typy siedliskowe lasu										Razem
		Bśw	Bw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	Lśw	Lw	O1	O1J	
1	Borki Kosy	27,98	5,67							30,36		64,01
2	Bzów	45,61	3,05	37,40	26,54	7,05				31,81		151,46
3	Choja	9,01		50,84	1,30							61,15
4	Chromna			39,22	0,45				15,73	0,34		55,74
5	Cielemęc	1,47		71,71	6,02	8,08						87,28
6	Czuryły	6,36		21,88	6,71	16,59						51,54
7	Dziewule	58,31		16,19						5,71		80,21
8	Grochówka		0,63	9,64			1,05			26,78		38,10
9	Grodzisk									7,97	0,44	8,41
10	Izdebki Błażeje			25,00	0,37							25,37
11	Izdebki Kosny	3,30		23,08	1,17					0,16		27,71
12	Izdebki Wąsy			0,49		14,67				1,45		16,61
13	Januszówka	14,20	0,28									14,48
14	Jasionka	21,53		58,63	6,24	28,23				28,55		143,18
15	Kamienna Wólka			1,42	19,14	0,64	4,34			18,00		43,54
16	Karcze				2,10	1,07		o 43	4,35	0,53	2,09	10,57
17	Krzesk Nowy			21,29	0,25	17,98	8,44			24,95		72,91
18	Krzesk Stary	0,37		32,85						14,80		48,02
19	Kwasy			21,51	18,35	23,91	1,80			12,60		78,17
20	Lipiny	11,76			2,40							14,16
21	Łęcznowola	39,69		35,06	1,93					14,00		90,68
22	Ługi Rętki	27,66	22,05	21,30		4,33						75,34
23	Ługi Wielkie	69,60		13,46	1,93							84,99
24	Olędy	10,11		11,61	3,95							25,67
25	Pogonów			2,09	3,06	0,69	46,85		2,21	11,46		66,36
26	Rzążew			4,78	12,53	41,80	30,32			3,23	1,21	93,87
27	Smolanka	201,32	0,90	7,80								210,02
28	Tarcze	60,44	12,70							0,20		73,34
29	Tchórzew			44,37	0,25	25,89	10,69		6,98	8,72		96,90
30	Tchórzew Plewki			1,45	21,13					7,39		29,97
31	Wesółka			6,13						13,42		19,55
32	Zbuczyn Parcele	2,35		11,81	2,59	0,35		9 66	1,19	0,89	2,84	31,68
33	Zdany	38,98		20,99	0,63							60,60
	Razem	650,05	45,28	612,00	139,04	191,28	103,49	IO 09	30,46	263,32	6,58	2051,59
	%	31,8	2,2	29,8	6,8	9,3	5,0	05	1,5	12,8	0,3	100,0

Tabela III.6. Zestawienie powierzchni lasów należących do indywidualnych właścicieli wg gatunków panujących.

L.p.	Nazwa wsi	Gatunek panujący										Razem
		So	Brz	Oś	OI	Db	Jś	Lp	Św	Gb	Ak	
1	Borki Kosy	29,32	9,02	0,57	25,10							64,01
2	Bzów	91,65	23,19	0,21	36,41							151,46
3	Choja	57,81	3,00						0,34			61,15
4	Chromna	54,86	0,54		0,34							55,74
5	Cielemęc	71,88	11,04	0,11						4,25		87,28
6	Czuryły	31,20	19,49		0,85							51,54
7	Dziewule	74,09	0,41		5,71							80,21
8	Grochówka	1,86	9,46		26,78							38,10
9	Grodzisk				8,41							8,41
10	Izdebki Błazeje	13,70	11,67									25,37
11	Izdebki Kosny	24,56	2,80		0,16	0,19						27,71
12	Izdebki Wasy	15,16			1,45							16,61
13	Januszówka	13,71	0,50								0,27	14,48
14	Jasionka	113,43	0,21		29,54							143,18
15	Kamienna Wólka	1,48	7,28	2,25	30,39	1,50	0,64					43,54
16	Karcze	0,78	0,50		6,44	1,52	1,33					10,57
17	Krzesk Nowy	33,78	11,47	0,34	26,89	0,43						72,91
18	Krzesk Stary	21,62	11,45		14,09	0,86						48,02
19	Kwasy	25,00	25,91		19,14	7,62		0,50				78,17
20	Lipiny	10,76	3,40									14,16
21	Łęcznowola	73,81	2,87		14,00							90,68
22	Ługi Rętki	70,71	4,63									75,34
23	Ługi Wielkie	84,88		0,11								84,99
24	Ołedy	13,60	8,12		3,95							25,67
25	Pogonów	1,04	15,24		47,23	2,85						66,36
26	Rzążew	34,52	37,11	3,37	12,08	5,62			1,17			93,87
27	Smolanka	208,24	1,78									210,02
28	Tarcze	72,44			0,90							73,34
29	Tchórzew	58,29	28,24		9,97	0,40						96,90
30	Tchórzew Plewki	8,66	13,37		7,39	0,55						29,97
31	Wesółka	3,19	2,94		13,42							19,55
32	Zbuczyn Parcele	8,70	4,56	6,83	5,18	5,80	0,61					31,68
33	Zdany	56,19	4,41									60,60
	Razem	1380,92	274,61	13,79	345,82	27,34	2,58	0,50	1,51	4,25	0,27	2051,59
	%	67,3	13,4	0,7	16,9	1,3	0,1	+	0,1	0,2	+	100,0

Tabela III.7. Zestawienie powierzchni lasów niepaństwowych wg klas wieku.

L. p.	Nazwa wsi	Pow. nie zales.	Klasy wieku (w nawiasach podano zakres klasy wieku w latach)						Razem zales.	Ogółem
			I (1-20)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81-100)	VI (101-120)		
1	Borki Kosy	15,04	9,43	38,05	1,49				48,97	64,01
2	Bzów	4,45	4,91	135,33	6,77				147,01	151,46
3	Choja	2,81	3,66	14,80	12,16	7,42	20,30		58,34	61,15
4	Chromna	0,63		6,22	21,62	20,83	6,44		55,11	55,74
5	Cielemęc	3,10	2,27	29,32	33,48	8,70	10,41		84,18	87,28
6	Czuryły		10,91	19,44	10,64	10,55			51,54	51,54
7	Dziewule	1,73	19,97	21,11	36,29	1,11			78,48	80,21
8	Grochówka		0,75	15,88	21,47				38,10	38,10
9	Grodzisk	1,69	1,04	4,93	0,75				6,72	8,41
10	Izdebki Błażeje	0,37	0,65	2,05	22,30				25,00	25,37
11	Izdebki Kosny	0,34	1,35	6,40	19,62				27,37	27,71
12	Izdebki Wasy			2,25	14,36				16,61	16,61
13	Januszkówka	0,99	7,04	4,44	1,11	0,90			13,49	14,48
14	Jasionka	6,13	5,14	51,57	40,70	28,80	10,84		137,05	143,18
15	Kamienna Wólka	8,10	1,65	6,28	25,63	1,88			35,44	43,54
16	Karcze	2,11	1,20	1,19	5,92	0,15			8,46	10,57
17	Krzesk Nowy	0,17		15,43	56,68	0,63			72,74	72,91
18	Krzesk Stary	0,37	1,43	13,07	33,15				47,65	48,02
19	Kwasy	5,48		8,72	45,27	18,70			72,69	78,17
20	Lipiny		14,16						14,16	14,16
21	Łęcznowola	3,60	8,63	25,98	43,31	8,47	0,69		87,08	90,68
22	Ługi Rętki	1,23	24,10	36,90	10,63	2,48			74,11	75,34
23	Ługi Wielkie	1,09	11,11	15,48	6,50	43,89	4,54	2,38	83,90	84,99
24	Olędy	3,49	3,36	18,30	0,52				22,18	25,67
25	Pogonów	7,02	0,97	4,31	51,57	2,49			59,34	66,36
26	Rżączew	5,62	12,60	16,23	59,42				88,25	93,87
27	Smolanka	30,31	85,43	74,68	19,60				179,71	210,02
28	Tarcze	0,55	3,98	28,66	19,14	19,38	1,63		72,79	73,34
29	Tchórzew	2,39	2,25	1,68	86,67	3,91			94,51	96,90
30	Tchórzew Plewki	0,70	0,55	0,25	28,47				29,27	29,97
31	Wesółka	0,36		7,86	11,33				19,19	19,55
32	Zbuczyn Parcele	1,51	6,94	12,90	9,47	0,86			30,17	31,68
33	Zdany	0,69	0,95	31,67	21,12		6,17		59,91	60,60
	Razem	112,07	246,43	671,38	777,16	181,15	61,02	2,38	1939,52	2051,59
	%	5,5	12,0	32,7	37,9	8,8	3,0	0,1	94,5	100,0

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korektę graficzną ukazującą faktyczny układ lasów prywatnych w miejscowościach Borki - Wyrki i Ługi - Rętki.

6. GOSPODARKA LEŚNA

W celu wytworzenia pożądaných typów gospodarczych na poszczególnych siedliskach oraz zapewnienia najkorzystniejszych warunków wzrostu i rozwoju realizowanych odnowień, w lasach państwowych stosowane są następujące rodzaje rębni:

- 1) zupełne jako zasadnicze na siedliskach: Bśw, BMśw, BMw i O1;
- 2) częściowe jako zasadnicze w drzewostanach na siedliskach: LMśw, LMw, Lśw, Lw i O1J;
- 3) zastępcze w litych drzewostanach sosnowych lub z przeważającym udziałem gatunków lekko nasiennych (Oś, Brz):
 - na siedlisku LMśw i LMw - rębnię Id;
 - na siedlisku Lśw - rębnię Ib lub Id.

Na terenie lasów państwowych w granicach gminy Zbuczyn planowana powierzchnia manipulacyjna zrębów na bieżący okres gospodarczy (1996-2005) wynosi około 145 ha, w tym:

- rębnia I - 50 ha;
- rębnia II - 95 ha.

Zakres użytkowania przedrębного obejmuje, w zależności od wieku i stanu drzewostanów, czyszczenia późne oraz trzebieże wczesne i późne. Jego wielkość wynika z potrzeb hodowlanych poszczególnych drzewostanów, a rozmiar tych zabiegów określa się orientacyjnie jako sumę tych potrzeb. O rodzaju, kolejności i intensywności wykonania zabiegu decyduje każdorazowo aktualny stan drzewostanów.

Pozyskanie użytków przedrębnych w 10-leciu planuje się (orientacyjnie) na powierzchni:

- czyszczenia późne (z masą)- 10 ha;
- trzebieże wczesne - 115 ha;
- trzebieże późne - 360 ha.

Zakres prac hodowlanych obejmuje zabiegi mające na celu odnowienie i pielęgnowanie lasu w celu wyhodowania zdrowych, silnych i odpornych drzewostanów. Dotyczy to halizn, płazowin, zrębów bieżących i zalesienia gruntów nieleśnych (zalesienia otwarte) oraz powierzchni pod osłoną w drzewostanach użytkowanych rębniami częściowymi. Zgodnie z programem Polskiej Polityki Zrównoważonej Gospodarki Leśnej należy projektować wzbogacanie składów gatunkowych odnowień, zalesień i uzupełniania samosiewów w miarę istniejącego zróżnicowania siedliskowego i występowania nie wyłączanych mikrosiedlisk. W bieżącym 10-leciu w lasach państwowych gminy Zbuczyn planuje się wykonanie odnowień i zalesień następujących powierzchni:

- halizny - 0,51 ha;
- płazowiny - 1,43 ha;
- zręby bieżące - 45 ha (pow. zredukowana);
- grunty nieleśne do zalesienia - 3,29 ha.

Bardzo ważnym elementem hodowli lasu jest właściwe i terminowe pielęgnowanie upraw i młodników, gdyż w tym okresie następuje kształtowanie się składu gatunkowego. Pielęgnowanie upraw i młodników obejmuje zabiegi czyszczeń wczesnych i późnych. Czyszczenia wczesne wykonuje się w uprawach usuwając zbędne domieszki. Czyszczenia późne prowadzi się w młodnikach posiadających duże zwarcie w zależności od potrzeb pielęgnacyjnych. Ponadto eliminuje się drzewa wadliwe lub stwarzające niekorzystne warunki wzrostu i rozwoju drzew lepszej jakości. Czyszczenia wczesne będą wykonane na powierzchni 82,11 ha natomiast czyszczenia późne (bez masy) na 42,28 ha .

Pielęgnowanie gleby i niszczenie chwastów obejmuje czynności wpływające na polepszenie warunków wilgotności, żyzności oraz struktury gleby. Wykonywane jest na zrębach, a także w uprawach zagłuszonych przez gatunki lekko nasienne i chwasty. Zabieg ten będzie wykonany na powierzchni około 55 ha.

7. OCHRONA LASU

Ogólny stan zdrowotny i sanitarny lasów państwowych na terenie gminy Zbuczyn można uznać za stosunkowo dobry. Niemniej w ubiegłych okresach gospodarczych występowały tu szkody powodowane przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

Obniżenie się poziomu wód gruntowych, którego powodem była susza w latach 1992-1993 spowodowało znaczne wydzielanie się posuszu, który był na bieżąco usuwany z lasu.

W latach 1993-94 prowadzono zwalczanie borecznika sosnowca z dobrą skutecznością. Szkodniki wtórne, które stanowiły zagrożenie na tym terenie to cetyniec i przypłaszczek granatek, które zwalczano sposobem tradycyjnym przez wykładanie pułapek oraz usuwanie drzew trocinkowych. Zdrowotność upraw była zagrożona głównie przez opieńkę miodową i szeliniaka sosnowca.

Nadleśnictwo systematycznie prowadzi jesienne poszukiwania szkodników sosny na wytypowanych, stałych powierzchniach kontrolnych w drzewostanach w wieku powyżej 20 lat. Prowadzi profilaktykę w zakresie wykładania pułapek klasycznych i feromonowych. Zwalczanie szkodników prowadzi również poprzez intensywne usuwanie zasiedlonego posuszu, szybkie usuwanie złomów i wywrotów oraz terminowe wywożenie nie korowanego drewna z lasu.

Do ważniejszych problemów należy występowanie patogenów grzybowych, a w szczególności huby korzeniowej, która jest główną przyczyną choroby systemów korzeniowych i zamierania drzew w uprawach i drzewostanach rosnących na gruntach porolnych. W celu zmniejszenia szkód nadleśnictwo prowadzi biologiczne zabezpieczenie pniaków preparatem PG-IBL.

Zagrożenie drzewostanów od zwierzyny łownej obecnie nie stanowi problemu, niemniej nie należy go bagatelizować. Nadleśnictwo dotychczas stosowało zabezpieczenia mechaniczne (osłonki, paliki, pakowanie) oraz chemiczne metody ochrony środkami zapachowo-odstraszającymi (Repentol, EMOL). Podkreślić należy, że podstawowym i w pełni skutecznym zabiegiem ochronnym jest zachowanie zrównoważonych stosunków biocenotycznych w ekosystemach leśnych.

Dodatковым czynnikiem osłabiającym drzewostany są silne wiatry i huragany, które nawiedziły te tereny w ubiegłych latach. Wymuszone zjawiskami kłęskowymi cięcia sanitarne i przygodne wykonywano w pierwszej kolejności, często kosztem wykonania nowych zrębów.

Lasy Państwowe na terenie gminy Zbuczyn, podobnie jak całe Nadleśnictwo Siedlce, znajdują się w II kategorii zagrożenia pożarowego. Nasilenie występowania pożarów nastąpiło w latach 1992-1994 w szczególności w lasach niepaństwowych. W czasie silnego zagrożenia pożarowego wysyłane są patrole naziemne, składające się z pracowników A.L.P. kontrolujących najbardziej zagrożone tereny. Skuteczną metodą wykrywania pożarów są obserwacje lotnicze dokonywane przez patrole z Leśnej Bazy Lotniczej. Również w nadleśnictwie utworzony jest punkt alarmowo-dyspozycyjny (PAD) połączony za pomocą radiotelefonu z RKSP oraz OSP.

Lasy na terenie omawianej gminy znajdują się w I strefie uszkodzeń z tytułu przemysłowych zanieczyszczeń powietrza. Złagodzenie skutków ujemnego oddziaływania przemysłu na stan lasów polega na podtrzymaniu biologicznej odporności lasu, utrzymaniu właściwego stanu sanitarnego, przebudowie składu gatunkowego drzewostanów. W tym celu prowadzone są obserwacje drzew i ocena poziomu defoliacji i odbarwień.

Na terenie lasów państwowych w granicach gminy Zbuczyn występują takie powierzchnie w produkcji pomocniczej jak szkółki leśne (oddz.: 105i, 106g), brak jest natomiast szkółek zadrzewieniowych. Znajdują się tu: trzy osady leśnictwa (oddz.: 107Af, 125p, 137b) oraz jedna osada robotnicza (oddz. 110i).

8. GOSPODARKA ŁOWIECKA

Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich poprzez dzierżawców lub zarządców. W granicach gminy Zbuczyn jest 6 obwodów łowieckich, w tym 2 (76, 88) występują fragmentarycznie w części północno-zachodniej i zachodniej. Są one dzierżawione przez następujące koła łowieckie:

1. obwód nr 75 – Koło Łowieckie LOT - HAZ w Warszawie;
2. obwód nr 76 – Koło Łowieckie „Racjonalnego Polowania” w Siedlcach
3. obwód nr 85 – Koło Łowieckie „Hubert” w Siedlcach;
4. obwód nr 86 – Koło Łowieckie „Hubert” w Siedlcach;
5. obwód nr 87 – Koło Łowieckie „Orzeł” w Warszawie;
6. obwód nr 88 – Koło Łowieckie „Echo” w Warszawie.

Głównymi gatunkami zwierzyny łownej są: sarna, dzik, lis, zając, bażant, kuropatwa. Stan pogłowia zwierzyny w poszczególnych obwodach łowieckich podano w tabeli III.8. Ponieważ granice obwodów łowieckich nie pokrywają się z granicami gmin, suma liczebności w wymienionych w tabeli obwodach nie jest równa liczebności danego gatunku na obszarze gminy. Z dostępnych zestawień nie można podać takich danych, dlatego poniższe liczby tylko w przybliżeniu określają zasobność gminy w zwierzynę łowną.

Tabela III.8. Liczebność zwierzyny łownej w obwodach łowieckich wchodzących w granice gminy Zbuczyn. Stan na 1.03.1999 r.

Gatunek	Numery obwodów łowieckich i liczebność zwierzyny w obwodach					Razem
	75	76	85	86	87	
Sarna	82	68	45	28	40	302
Dzik	17	4	7	6	8	43
Zając	130	200	145	90	120	945
Bażant	25	21	3	3		76
Kuropatwa	50	58	30	20	40	278
Lis	17	16	5	5	15	66

Źródło: Raporty Zarządu Wojewódzkiego Polskiego Związku Łowieckiego w Siedlcach.

IV PRZYRODA OŻYWIONA – STAN I OCHRONA

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZYRODNICZA GMINY

Gmina Zbuczyn położona jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej, na terenie mezoregionu Równina Łukowska, należącego do makroregionu Wysoczyzna Siedlecka. Rzeźba terenu jest słabo zróżnicowana. Wysokości bezwzględne wahają się od około 150 m n.p.m. w dolinie Krzymoszy do 178 m n.p.m. na wzgórzach morenowych w rejonie wsi Czuryły, w północno-zachodniej części gminy. Krajobraz gminy urozmaicają wzgórza moreny czołowej oraz kemy i ozy, a także liczne obniżenia terenu i niewielkie doliny rzeczne. Nie stwierdzono występowania wydm.

Dominującym typem krajobrazu w gminie Zbuczyn jest krajobraz rolniczy, w którym podstawowym środowiskiem są pola uprawne. Pomimo prostej struktury i niewielkiej bioróżnorodności tego środowiska, krajobraz rolniczy jest obszarem wyłącznego występowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Podstawową funkcją tego krajobrazu jest produkcja rolna, ale jest to także środowisko ważne z przyrodniczego punktu widzenia. Tylko w tym środowisku występują gatunki typowo polne lub charakterystyczne dla półotwartego krajobrazu rolniczego. Cechą charakterystyczną tego środowiska - nie tylko w gminie Zbuczyn, ale na dużych obszarach wschodniej Polski - jest silne rozdrobnienie pól oraz bardzo duża liczba zadrzewień, pojedynczych drzew lub kęp siedzących na miedzach, dróg dojazdowych do pól i łąk, często ze szpalerami drzew, rozproszona zabudowa wiejska. Cechy te powodują, że krajobraz rolniczy południowego Podlasia jest bardzo zróżnicowany, pozbawiony monotonii wielkoobszarowych pól. Sprzyja to występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt, szczególnie typowych dla środowisk półotwartych i ekotonalnych.

Na terenie gminy występuje kilkanaście niewielkich powierzchniowo kompleksów leśnych oraz duża liczba zadrzewień i kęp drzew. Największe kompleksy, położone w rejonie Zbuczyna liczą po 400-440 ha. Pozostałe kompleksy są rozmieszczone mniej więcej równomiernie na całym obszarze gminy. Niewielkie lasy i zadrzewienia występują głównie w dolinkach rzecznych i obniżeniach terenu. Są to w większości drzewostany olchowe.

Lasy w gminie Zbuczyn nie wyróżniają się wysokimi walorami przyrodniczymi. Starodrzew zajmuje niewielkie powierzchnie, a zróżnicowanie siedliskowe też nie jest duże. Dotychczasowe rozpoznanie walorów przyrodniczych lasów wykazuje brak kompleksów lub ich fragmentów kwalifikujących się do ochrony rezerwatowej. Wyznaczono tylko niewielkie enklawy (zazwyczaj bagna) proponowane do ochrony jako użytki ekologiczne.

Na terenach wyniesień morenowych dominują zbiorowiska borów świeżych i mieszanych, a na gruntach bardziej wilgotnych występują lasy liściaste - grądy i łęgi. W borach dosyć często spotykane są chronione widłaki, pomocnik baldaszkowy, jeżyna Schnedlera i rzadka jeżyna zwana ostrężyną. Bory bagienne i wilgotne występują nielicznie i na niewielkich powierzchniach. Najlepiej zachowane fragmenty grądów zachowały się koło wsi Karcze i w parku w Wólce Kamiennej.

Użytki zielone występujące głównie w dolinach niewielkich cieków wodnych i zajmują niewielkie powierzchnie. Udział łąk i pastwisk w ogólnej strukturze gruntów wynoszący 15,6% znajduje się na poziomie średniej dla byłego woj. siedleckiego, która wynosi 15,2%. Największe powierzchnie łąk występują w dolinie Liwca (północno-wschodnia część gminy), w dolinie Zbuczynki (szczególnie w jej lokalnych rozszerzeniach) oraz Kratówki i Krzymoszy.

Szczególne znaczenie w utrzymywaniu wysokich walorów przyrodniczych krajobrazu gminy – mają doliny rzeczne. Na terenie gminy Zbuczyn jest to przede wszystkim fragment szerokiej doliny górnego Liwca. Rzeka na tym odcinku jest co prawda uregulowana, a dolina zmeliorowana i w znacznym stopniu przekształcona, ale zachowała znaczne walory przyrodnicze. Naturalne torfowiska niskie występujące w dolinach rzecznych zostały przesuszane i zamienione w łąki, a miejscami w pastwiska. Wraz ze zmianą stosunków wodnych i intensywnym użytkowaniem rolniczym, pierwotne zespoły roślinne uległy przekształceniu. Z zespołów łąkowych i pastwiskowych powierzchniowo dominują łąki owsicowe, ostrożeńkowe i zbiorowiska ziołoroślone, złożone z wysokich roślin dwuliściennych. Miejscami, głównie w korycie rzeki i w torfiankach, występują zbiorowiska wodne i szuwarowe. Na całym obszarze łąk w dolinach w/w

rzek i mniejszych cieków występują łożowiska, najczęściej w formie niewielkich kęp i na obrzeżach olsów. Ze zbiorowisk leśnych występują - w formie niewielkich płatów - olsy i łągi olsowo-jesionowe.

Podstawowe zespoły ptaków występujące w dolinie Liwca, Zbuczynki i innych rzek, to gatunki typowe dla łąk i łożowisk. Oprócz gatunków licznych w takich środowiskach, jak skowronek polny, pliszka żółta, pokląskwa, świergotek łąkowy, czajka, występują gatunki rzadsze, taicie jak: bekas kszyk, rycyk, cyranka, derkacz, przepiórka i inne. Łąki są często wykorzystywane jako miejsce żerowania przez bociany białe, kilka gatunków ptaków drapieżnych gnieźdzących się w pobliskich lasach i inne gatunki.

Wody zajmują w gminie Zbuczyn bardzo niewielką powierzchnię. W większości są to rzeki i rowy melioracyjne. Wody stojące występują tylko w formie niewielkich „oczek” śródpolnych lub śródleśnych, powstałych w naturalnych zagłębieniach terenu, będące najczęściej pozostałościami dawnych jezior bezodpływowych. W związku z tym świat roślin i zwierząt wodnych nie jest licznie reprezentowany na obszarze gminy, gdyż istniejące cieki wodne i zbiorniki wód stojących są niewielkie i nie stwarzają odpowiednich warunków do życia wielu organizmom wodnym. W związku z tym właściwe zbiorowiska wodne na terenie gminy nie praktycznie nie występują, natomiast zbiorowiska nadwodne (szuwarowe) spotykane są dość często, ale na małych powierzchniach. Najczęściej są to szuwały trzciny pospolitej, pałki szerokolistnej i szuwały wielkoturzycowe, np. szuwar turzycy zaostrojonej, błotnej, dzióbkowatej i pęcherzykowatej.

2. STRUKTURA PRZESTRZENNA KRAJOBRAZU PRZYRODNICZEGO

Struktura przestrzenna lasów i zadrzewień na terenie gminy Zbuczyn jest – z punktu widzenia – dosyć korzystna. Jak już wyżej podano – na terenie gminy występuje kilkanaście niewielkich powierzchniowo kompleksów leśnych o dosyć zróżnicowanej strukturze siedliskowej i wiekowej, które stwarzają warunki do egzystencji wielu gatunkom roślin i zwierząt ekotonalnych i nie wymagających dużego wnętrza lasu. Na pozostałej części gminy, występuje duża liczba małych lasów i zadrzewień. Ich silne rozdrobnienie i równomierne rozmieszczenie są korzystne dla wielu gatunków zarówno leśnych jak ekotonalnych. Wszystkie kompleksy leśne są w większym lub mniejszym stopniu połączone korytarzami ekologicznymi (zadrzewienia, aleje, szpalery drzew, dolinki rzeczne), co ułatwia lokalne migracje zwierząt i roślin leśnych.

Oprócz naturalnych połączeń (korytarzy) między poszczególnymi fragmentami gminy, istnieją także bariery utrudniające migracje zwierząt. Najpoważniejszą barierą dla wielu zwierząt jest droga krajowa Nr 2 na której odbywa się bardzo intensywny ruch kołowy. Droga ta przecina na całej długości obszar gminy i stanowi poważną barierą dla migracji w kierunku północ-południe. Korzystnym uwarunkowaniem jest fakt, że bariera ta przecina tylko dwa kompleksy leśne na łącznej długości 4 km. W mniejszym stopniu taką barierą jest linia kolejowa Warszawa – Terespol, przecinająca południowo-zachodni fragment gminy na długości 9 km. Inne drogi występujące na obszarze gminy, ze względu na znacznie mniejszy ruch, nie stwarzają tak dużych zagrożeń.

Rzeki i ich doliny pełnią w krajobrazie rolę korytarzy ekologicznych, które ułatwiają migrację roślin i zwierząt, szczególnie wodnych i związanych ze środowiskami występującymi w dolinach rzecznych. Zwiększa to bioróżnorodność krajobrazu i umożliwia swobodny przepływ genów w sąsiadujących ze sobą populacjach. Ma to duże znaczenie dla przetrwania wielu gatunków, szczególnie w dobie występowania bardzo wielu barier ekologicznych, niestety coraz bardziej skutecznych, szczególnie dla zwierząt.

Migracje zwierząt wodnych na terenie gminy Zbuczyn są ograniczone, ze względu na brak większych cieków, chociaż mogą one odbywać się w różnych kierunkach, zgodnie z układem hydrologicznym występującym na obszarze gminy.

3. OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE

- Do roku 1999 na terenie gminy Zbuczyn objęto ochroną następujące obiekty przyrodnicze:
- pomniki przyrody;
 - park zabytkowy położony w miejscowości Krzesk Majątek.

3.1. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów 4fzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie i inne.

Ochroną objęto dotychczas 17 pomników, z czego większość (13) znajduje się w zabytkowym parku dworskim w miejscowości Krzesk Majątek. Oprócz 10 pojedynczych drzew ochroną objęto jedną aleję, jeden szpaler liczący 4 lipy drobnolistne, 4 grupy drzew liczące po 2 - 4 okazy oraz duży głaz narzutowy (granit rapakiwi) o obwodzie 18 m, położony koło Wólki Kamiennej. Wykaz i charakterystykę pomników przyrody z gminy Zbuczyn podano w tab. IV. I.

3.2. Parki zabytkowe

Na terenie gminy zachował się jeden dworski park zabytkowy w miejscowości Krzesk Majątek. Jest to park krajobrazowy z XIX w., liczący 9 ha powierzchni. Zachował się murowany dwór dwukondygnacyjny z pierwszej połowy XIX w. i dwie oficyny drewniane z drugiej połowy XIX w. Na terenie parku znajduje się kilka alei (lipowa - uznana za pomnik przyrody, grabowa i jesionowa). W drzewostanie występują: jesiony, wiązy, graby, lipy, olsze, kasztanowce białe i inne. Wiele okazów drzew, ze względu na okazałe rozmiary - objęto ochroną pomnikową. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie parku zabytkowego wymagają uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody i Państwową Służbą Ochrony Zabytków.

4. WALORYZACJA PRZYRODNICZA I KRAJOBRAZOWA OBSZARU GMINY

Obszar gminy Zbuczyn jest zróżnicowany pod względem rzeźby terenu, szaty roślinnej, struktury użytkowania gruntów i rozbudowy infrastruktury gospodarczej. Jest to teren niejednorodny pod względem wartości przyrodniczych poszczególnych fragmentów. W trakcie waloryzacji uwzględniano różne kryteria pozwalające na ocenę wartości przyrodniczej obszaru gminy, takie jak: ogólne bogactwo gatunków i zespołów, liczba gatunków rzadkich i zagrożonych, wielkość powierzchni, zróżnicowanie rzeźby terenu i inne.

Na terenie gminy wyróżniono jeden obszar przyrodniczy o randze krajowej oraz 11 obszarów o randze lokalnej. Nie występują obszary o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, posiadające rangę międzynarodową oraz obszary o randze regionalnej. Rozmieszczenie i zasięgi wyznaczonych obszarów przedstawiono na mapie w skali 1:25.000 stanowiącej załącznik do niniejszej dokumentacji oraz na mapie w skali 1:100.000.

4.1. Obszar o randze krajowej

Obejmuje lewobrzeżny fragment rozległej doliny Liwca, położony na północ od wsi Izdebki-Błażeje, Izdebki-Kosny, Izdebki-Kośmidry i Sobicze. Teren ten niemal w całości użytkowany jest jako łąki i pastwiska. Powierzchnia obszaru zakwalifikowanego do rangi krajowej wynosi około 780 ha, co stanowi 3,7% powierzchni gminy.

4.2. Obszary o randze lokalnej

Na terenie gminy Zbuczyn wyróżniono 11 obszarów przyrodniczych spełniających kryteria obszarów o randze lokalnej. Pięć z nich – położonych na północ i zachód od Zbuczyna – obejmuje kompleksy leśne rozciągające się na wyniesieniach morenowych, pozostałe obejmują doliny cieków i obniżenia terenu łącznie z leżącymi na obrzeżach lasami. Łącznie obszary przyrodnicze o randze lokalnej zajmują około 20% powierzchni gminy.

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korektę graficzną obszaru o randze lokalnej w miejscowości Ługi - Rętki w miejscu potencjalnej kolizji z obszarem planowanej autostrady A-2, planowanymi liniami NN 400 kV oraz obszarem aktywności gospodarczej.

Tabela IV.4. Wykaz zatwierdzonych pomników przyrody w gminie Zbuczyn

Stan na 30.12.1999.

L.p.	Nr rejestru wojew.	Miejscowość N-ctwo, Leśnictwo, oddz.	Położenie	Gatunek drzewa	Liczba okazów	Obwód pnia na wys.1,3 m	Wyso-kość w m	Rok uznania	Uwagi
1	36	Wólka Kamienna	800 m w kier, pd.-zach. od drogi nr 2	granit rapakiwi	1	1800	1,7	1971	2 części
2	262	Krzesk Majątek	park zabytkowy – oś widokowa	lipa drobnolistna klon pospolity	37 5	80–250 70	18–32 12	1983	aleja
3	263/3	Krzesk Majątek	park zabytkowy	wiąz szypułkowy	1	260	19	1983	
4	263/2	Krzesk Majątek	park zabytkowy	wiąz szypułkowy	1	475	25	1983	
5	263/1	Krzesk Majątek	park zabytkowy	jesion wyniosły	1	250	26	1983	
6	264	Krzesk Majątek	park zabytkowy	jesion wyniosły	3	216,240,270	31,32,32	1983	grupa
7	264	Krzesk Majątek	park zabytkowy	jesion wyniosły lipa drobnolistna wiąz szypułkowy	1 1 1	284 240 390	30 32 26	1983	grupa
8	297	Czuryły	przy posesji nr 44	wiąz szypułkowy	1	336	22	1984	
9	392	Krzesk Majątek	park zabytkowy – pd. granica	jesion wyniosły	1	278	26	1986	
10	393	Krzesk Majątek	park zabytkowy, pd. cz. polany	jesion wyniosły	1	300	25	1986	
11	411	Krzesk Nowy	450 m na wsch. od wsi na gr. PFZ	dąb szypułkowy	1	338	23	1988	
12	412	Dziewule	obok szkoły podstawowej	lipa drobnolistna	4	233–322	17–21	1988	szpaler
13	493	Krzesk Majątek	park zabytkowy, na pn. od stawu	jesion wyniosły	1	350	28	1992	
14	494	Krzesk Majątek	park zabytkowy, na zach. od alei lipowej	jesion wyniosły	1	326	26	1992	
15	495	Krzesk Majątek	park zabytkowy, na pn.–wsch. od stawu	jesion wyniosły	2	337,303	26,25	1992	grupa
16	496	Krzesk Majątek	park zabytkowy, na pn. od alei lipowej	wiąz szypułkowy	1	393	22	1992	
17	497	Krzesk Majątek	park zabytkowy, na pn. od figurki	lipa drobnolistna	4	171–237	22–26	1992	grupa

V. SUROWCE MINERALNE

1. UWARUNKOWANIA GEOLOGICZNE

Obszar gminy Zbuczyn znajduje się w obrębie Zapadliska Podlaskiego położonego na skłonie wschodnioeuropejskiej platformy przewendyjskiej. Podłoże krystalicznego proterozoiku na omawianym obszarze występuje na znacznych głębokościach - ponad tysiąc metrów i zbudowane jest głównie z granitoidów. Na nim spoczywają utwory osadowe, których sedymentacja rozpoczęła się już w kambrze i trwała z różnym nasileniem i przerwami aż do czwartorzędu. Ze względu na charakter opracowania i skąpe informacje geologiczne dot. terenu bardziej szczegółowo omówione zostaną trzeciorzędowe i czwartorzędowe utwory przypowierzchniowe.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez osady paleogenu i neogenu. W okresie paleogenu osadzały się utwory pochodzenia morskiego natomiast w neogenie omawiany obszar stanowił ląd, na którym w miocenie rozwinęły się zbiorniki śródlądowe. W miocenie tworzyły się osady ilasto-mułowcowe, niekiedy z węglem brunatnym. Z pliocenu pochodzą osady ilasto-mułowcowe ilów poznańskich. Największy wpływ na ukształtowanie powierzchni omawianego terenu miał stadiał mazowiecko-podlaski zlodowacenia środkowopolskiego. Osady lodowcowe wodnolodowcowe tego wieku pokrywają całą powierzchnię gminy. Największy obszar zajmują gliny zwałowe. Są one koloru brązowego i dość piaszczyste. Na glinie zwałowej występują moreny czołowe tego samego wieku. Tworzą one ciągi wzgórz. Najokazalszy przebiega przez okolice wsi Dziewule. Na zapleczu moren czołowych powstawały wały ozowe oraz wzgórza kemowe. Dwa niewielkie ozy znajdują się w okolicy wsi Izdebki-Kosny. Kemy występują w północno-wschodniej części gminy. Z okresu stadiału mazowiecko-podlaskiego pochodzą także rozległe, płaskie powierzchnie sandrowe.

W interglacjale emskim na omawianym obszarze działała silna denudacja, która doprowadziła do rozcięcia obszarów wysoczyzny lodowcowej dolinami rzecznyymi. W obniżeniach powstawały torfy i gytie.

W okresie zlodowacenia północno-polskiego teren gminy znajdował się w strefie peryglacjanej, w której odbywała dalsza denudacja, wpływająca na obniżenie wzniesień, złagodzenie stoków i wypełnienie obniżeń. Z tego okresu pochodzą piaski i mady w okolicy wsi Modrzew. U schyłku zlodowacenia powstają pierwsze wydmy.

Współcześnie w holocenie nadal tworzą się wydmy a w dolinach rzek i obniżeniach osadzają piaski, mułki i żwiry rzeczne oraz namuły i torfy.

Obszar gminy Zbuczyn położony jest w obrębie Niziny Południowo-podlaskiej i jej mezoregionów Równiny Lukowskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (M. Kondracki - 1978).

2. ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE

Na terenie gminy udokumentowano dwa złoża kruszywa naturalnego. Jedno złożo „Tchórzew - Plewki” zostało wyeksploatowane, natomiast eksploatacja złoża „Maciejowice” nie została rozpoczęta. Część złoża „Maciejowice” znajduje się na obszarze gminy Trzebieszów w woj. lubelskim.

3. ODKRYWKI AKTUALNIE EKSPLOATOWANE, BEZ UREGULOWANEJ STRONY FORMALNO-PRAWNEJ ORAZ WYROBISKA DO REKULTYWACJI

Jedynym surowcem mineralnym wydobywanym na terenie gminy jest kruszywo naturalne drobne i grube nagromadzone podczas akumulacji czwartorzędowej. Eksploatowane jest ono na potrzeby lokalne w licznych wyrobiskach. Część wyrobisk jest nadal eksploatowana, natomiast część zarosła i nadaje się jedynie do rekultywacji.

Odkrywki do eksploatacji: Borki -Wyrki (1), Zdany (2), Dziewule (5), Łęcznowola (8), Maciejowice (11), Tęczki (13), Sobicze (14), Krzesk Stary (16, 17), Kwasy (19), Kosmy (22), Modrzew (25), Tchórzew (26), Cielemęc (28).

Wyrobiska do rekultywacji: Jasionka (3, 4), Dziewule (6, 7), Łęcznowola (9), Pogonów (10), Maciejowice (12), Krzesk Majątek(15), Krzesk Stary (18), Kwasy (20), Izdebki Wąsy (21), Kosmy (23), Modrzew (24), Czuryły (27).

4. Zagrożenia wynikające z eksploatacji surowców mineralnych

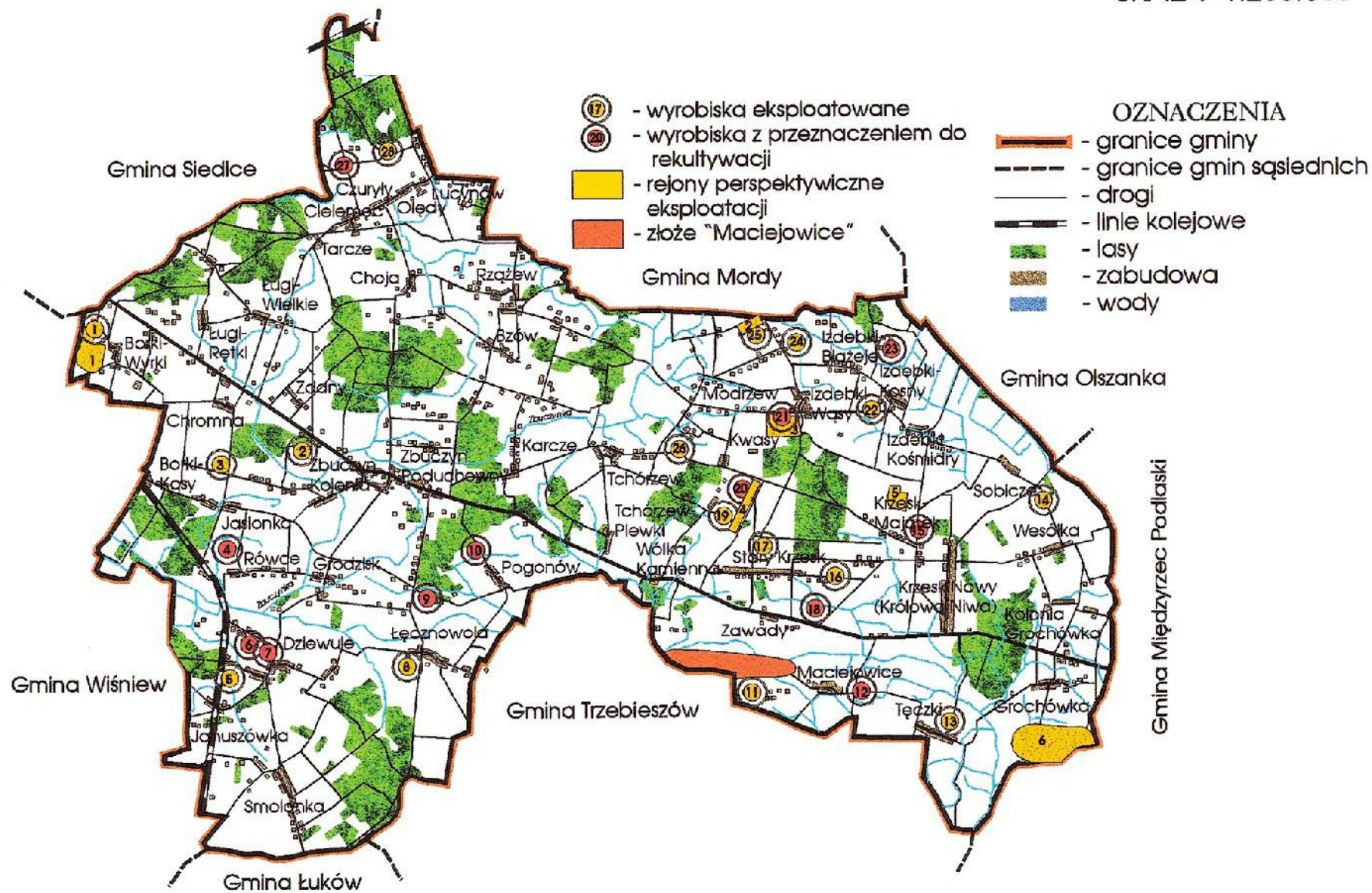
Na terenie gminy eksploatowane jest wyłącznie kruszywo naturalne ze złóż łatwo dostępnych, metodą odkrywkową, bez występowania zagrożeń naturalnych. Takie obiekty stwarzają niewielkie zagrożenie dla środowiska naturalnego. Negatywny wpływ tych kopalni i punktów eksploatacji polega na:

- trwałym przekształceniu powierzchni terenu i zniekształceniu krajobrazu, przy czym zmiany te nie są duże,
- w przypadku eksploatacji form wypukłych (wydm, ozów, wzgórz morenowych) zniszczeniu tych form i eliminacji niektórych rzadkich gatunków roślin i zwierząt, szczególnie piasko- i ciepłolubnych, zasiedlających południowe stoki takich form,
- odsłonięciu niekiedy pierwszego poziomu wód gruntowych i zwiększeniu jego podatności na zanieczyszczenia, oraz osuszeniu terenów przyległych,
- okresowym niewielkim podwyższeniu stężenia spalin silnikowych, zwiększeniu pylenia oraz natężenia hałasu,
- nie zachowaniu wymaganych przepisami pasów ochronnych dla sąsiadujących użytków rolnych i leśnych bądź innych obiektów zagospodarowania przestrzennego,
- pozostawieniu wyrobisk bez uporządkowania i rekultywacji i dopuszczeniu do nielegalnego gromadzenia odpadów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Rejony eksploatacji surowców mineralnych I zasoby perspektywiczne

SKALA 1:200,000

VI. CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA

1. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZO-KLIMATYCZNE

Obszar województwa mazowieckiego charakteryzuje się typowym klimatem przejściowym pomiędzy klimatem morskim i kontynentalnym, przy czym jego wschodnia część jest pod większym wpływem klimatu kontynentalnego, okres wegetacyjny trwa średnio 205-215 dni, rozpoczynając się w pierwszych dniach kwietnia, a kończąc w ostatnich dniach października.

Średnia roczna temperatura wynosi 7,4°C przy średniej lipca 18°C i stycznia -3,5°C. Pierwsze przymrozki pojawiają się w połowie października a ostatnie występują w końcu kwietnia. Średnie roczne opady wahają się w granicach 550 cm. Warunki agroklimatu są sprzyjające mimo iż w okresie letnim mogą występować okresowe niedobory wody.

Tabela VI. 1. Struktura bonitacyjna użytków rolnych w gminie Zbuczyn.

Klasa gleby	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
Grunty orne		
II	2	+
III a	128	0,9
III b	1911	14,0
IV a	3762	27,6
IV b	3970	29,3
V	3113	22,9
VI	694	5,1
VI z	34	0,2
Razem	13614	100,0
Użytki zielone		
II	1	+
III	588	18,2
IV	1859	57,5
V	649	20,1
VI	132	4,1
VI z	2	0,1
Razem	3231	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

Występują tu gleby pseudobielicowe, piaski gliniaste zalegające płytko na glinie gleby wytworzone z pyłów lub piasków pylastych o podłożu piaszczystym. Głównie są to gleby klasy IVa, IVb i V (tab. VI.1.) odpowiednio IVa - 3762 ha (27,6% powierzchni gruntów ornych), IVb - 3970 ha (29,3%) i klasy V - 3113 ha (22,9%). Gleby klas IIIa i IIIb zajmują łącznie 2039 ha (15%). Brak jest gleb klasy I i II (2 ha na obszarze gminy). Podobny rozkład występuje w trwałych użytkach zielonych, przeważają gleby kl. IV 1859 ha (57,5%). W klasie V odnotowano 649 ha (20,1%) a w III 588 ha (18,2%).

Gleby Zbuczyn w przeważającej części zaliczane są do kompleksów żytnich (tab. VI.2). Dominuje kompleks żytni dobry na pow. 4980 ha co stanowi 36,8% powierzchni gruntów ornych. Kompleks żytni słaby zajmuje 3480 ha - 25,7%, żytni bardzo dobry 2543 ha - 18,8%. Gleby najlepsze w gminie zajmują 1206 ha (8,9%) i stanowią kompleks pszenno-żytni. Klasyfikacja trwałych użytków zielonych wykazuje iż prawie wszystkie łąki i pastwiska gminy są zaliczane do kompleksu średniego 3137 ha na 3929 ha wszystkich użytków zielonych (95,3%).

Tabela VI.2. Kompleksy przydatności rolniczej gleb.

Kompleks	Powierzchnia [ha]	% gruntów ornych
Grunty orne		
Pszenny dobry	1206	8,9
Żytni b. dobry	2543	18,8
Żytni dobry	4980	36,8
Żytni słaby	3480	25,7
Żytni b. słaby	397	2,9
Zbożowo-pastewny mocny	406	3,0
Zbożowo-pastewny słaby	527	3,9
Razem	13539	100,0
Użytki zielone		
Bardzo dobre i dobre	4	0,1
Średnie	3137	95,3
Słabe i bardzo słabe	152	4,6
Razem	3293	100,0

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

Znaczna część gleb w gminie wymaga wapnowania (wg I.U.N.G. w Puławach). Konieczne jest wykonanie tego zabiegu na obszarze 41% powierzchni gruntów gminy, wskazane na 34% powierzchni, a ograniczone na 25%. Określając zawartość fosforu (P_2O_5) w glebie stwierdzono niską jego zawartość na 39% arealu, 42% na średnią zawartość tego pierwiastka, a tylko 19% wysoką. Zawartość potasu (K_2O) wynosi: niska - 39% powierzchni, średnia - 34% powierzchni i wysoka - 27% powierzchni gruntów gminy. Podobnie ja obecność magnezu (Mg) w glebie gdzie 40% arealu cechuje się niską zawartością 33% - średnią i 27% powierzchni - wysoką. W większości są to dane zbliżone do średniej byłego województwa siedleckiego, poza potrzebą wapnowania Gest niższa niż w innych gminach).

2. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Z ogólnej powierzchni gminy wynoszącej 17638 ha aż 15341 ha t.j. 87% stanowią użytki rolne. (tab. VI.3.) Lasy zajmują 1562 ha (8,9% powierzchni gminy), pozostałe grunty i nieużytki 735 ha (4,2%).

Dominującą częścią użytków rolnych są grunty orne, stanowią aż 3/4 powierzchni użytków rolnych (65%) powierzchni gminy). Łąki i pastwiska zajmują obszar 3825 ha (21% powierzchni gminy), sady to zaledwie 48 ha nie mają większego znaczenia w rolnictwie gminy.

Tabela VI.3. Struktura użytkowania gruntów w gm. Zbuczyn (stan na rok 1996).

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia w ha	% powierzchni
Powierzchnia ogólna gminy	17,638	100,0
Użytki rolne, w tym:	15,341	87,0
grunty orne	11,468	65,0
sady	48	0,3
łąki i pastwiska	3,825	21,7
Lasy	1,562	8,9
Pozostałe grunty i nieużytki	735	4,2

Źródło: Rocznik statystyczny woj. siedleckiego. U.S. Siedlce, 1997.

Tabela VI.4. przedstawia strukturę obszarową indywidualnych gospodarstw rolnych. Z danych tu zamieszczonych wynika iż w gminie przeważają gospodarstwa dwukrotnie większe niż średnia na obszarze byłego województwa siedleckiego. Największa liczba gospodarstw występuje w przedziałach wielkości 10-15 ha, 7-10 ha i 5-7 ha. (łącznie 1073 gospodarstw - 46,2% liczby wszystkich gospodarstw w gminie) Taki rozkład daje średnią 12,56 ha pow. gosp. w gminie. Spora jest też liczba działek do 1 ha 347 szt. a ich procentowy udział w liczbie gospodarstw wynosi 14,9%. Liczba dużych gospodarstw w przedziale wielkości 20-50 ha wynosi 54. Największe gospodarstwo gminy ma 58 ha.

Tabela VI.4. Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych.

Powierzchnia gospodarstwa	ha	Liczba gospodarstw	Udział % (w liczbie gosp.)	Śr. pow. 1 gosp. rolnego
do 1ha	115	347	14,9	0,33
1-2	306	216	9,3	1,41
2-3	457	185	8,0	2,47
3-4	552	160	6,9	3,45
4-5	739	164	7,0	4,50
5-7	1942	325	14,0	5,97
7-10	3121	370	15,9	8,43
10-15	4604	378	16,3	12,17
15-20	2049	119	5,1	17,21
20-50	1311	54	2,4	24,27
50-100	58	1	0,1	
Ogółem	15253	2319	100,0	12,56

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

3. CHARAKTER PRODUKCJI ROLNICZEJ

Największa część gospodarstw określa swój charakter produkcji jako produkcja zwierzęca 916 gospodarstw (47,2%), 560 gospodarstw z 1942 w gminie (23,8%) prowadzi produkcję mieszaną, a 462 gospodarstwa (23,8%) zajmuje się produkcją roślinną (tab. VI.5.)

Tabela VI.5. Indywidualne gospodarstwa rolne wg charakteru produkcji.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
Produkcja roślinna	462	23,8
Produkcja zwierzęca	916	47,2
Produkcja mieszana	560	28,8
Nie prowadzące produkcji	4	0,2
Ogółem	1942	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Większość gospodarstw w gminie prowadzi działalność na rynek, jest to grupa 1275 gospodarstw (64,7%). Na własne potrzeby produkuje 607 gospodarstw (30,8%). Działalność pozarolniczą zgłosiły 83 gospodarstwa (4,2%) (tab. VI.6.).

Tabela VI.6. Rodzaj prowadzonej działalności rolniczej.

Rodzaj działalności	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
Gospodarstwa o nieustalonej wartości produkcji	6	0,3
Prowadzące działalność rolniczą na własne potrzeby	607	30,8
Prowadzące działalność rolniczą na rynek	1275	64,7
Prowadzące pozarolniczą działalność na własne potrzeby	35	1,7
Prowadzące pozarolniczą działalność na rynek	48	2,5
Ogółem	1971	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

3.1. Produkcja roślinna

Podobnie jak na obszarze innych gmin w strukturze zasiewów dominują zboża. Zajmują bowiem 8911 ha ponad 3/4 powierzchni upraw, z czego uprawa żyta i mieszanek zbożowych zajmuje połowę powierzchni ogólnej. (tab. VI.7.) Co piąty hektar upraw to ziemniaki 2273 ha (19,18%). Jednakowy odsetek areалу zajmuje uprawa pszenicy i pszenżyta, odpowiednio 824 (7,2%) i 839 ha (7,3%).

Tabela VI.7. Struktura zasiewów w gminie Zbuczyn.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	% udział zasiewów
Ogółem	11481	100,0
Zboża, w tym:	8911	77,6
pszenica	824	7,2
żyto	2874	25,0
jęczmień	288	2,0
owies	1243	10,8
pszenżyto	839	7,3
mieszanki zbożowe	2900	25,3
kukurydza	3	0,3
Ziemniaki	2273	19,8
Pozostałe uprawy	297	2,6

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Najwięcej żyta i owsa uprawia się na polach o powierzchni 2-5 ha, podobnie jak mieszanki zbożowe, choć zboża te uprawiane są we wszystkich grupach obszarowych. Uprawa większości roślin na małych powierzchniach nie wskazuje na specjalizację produkcji.

Tabela VI.8. Powierzchnia uprawy w ha według grup obszarowych powierzchni upraw w gminie Zbuczyn.

Wyszczególnienie	Grupy obszarowe powierzchni upraw w ha								Ogółem	%
	<1	1-2	2-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50		
Pszenica	217	285	203	68	10	-	-		783	5,1
Żyto	147	706	1562	365	63	-	-	30	2874	18,1
Jęczmień	36	73	151	17	12	-	-		288	1,5
Owies	128	439	628	48	-	-	-		1243	8,0
Pszenżyto	82	258	328	70	10	-	-		749	4,8
Mieszanki zbożowe	123	470	1444	710	120	34	-		2900	18,7
Ziemniaki	431	754	1015	73	-	-	-		2273	14,7
Okopowe pastewne	6	1	2	-	-	-	-		9	0,1
Strąkowe pastewne	24	31	28	9	10	18	-		121	0,8
Motylkowe pastewne	11	10	8	-	-	-	-		29	0,2
Paszowe	267	643	2152	774	63	-	26	33	3958	25,6
Warzywa	50	5	-	-	-	-	-		54	0,4
Razem	1727	3675	7521	2134	288	52	26	63	15486	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

Lepsza jakość gleb niż przeciętnie w byłym województwie siedleckim decyduje o wysokości plonów. Dlatego też średnie plonu zbóż i ziemniaków w gminie Zbuczyn są wyższe (tab. VI.9.)

Tabela VI.9. Plony niektórych roślin uprawnych w gminie Zbuczyn w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

Wyszczególnienie	plony z 1 ha w dt/q	
	gmina Zbuczyn	byłe woj. siedleckie
Zboża ogółem, w tym:	30,9	25,1
- pszenica	32,6	28,4
- żyto	28,0	23,0
- jęczmień	29,6	27,7
- owies	26,0	24,9
- pszenżyto	33,9	26,8
Ziemniaki	180	152

Źródło: Rocznik statystyczny woj. siedleckiego. U.S. Siedlce, 1997.

3.2. Produkcja zwierzęca

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996, na obszarze gminy Zbuczyn podobnie jak w innych gminach rejonu dominowała hodowla trzody chlewnej, bydła i owiec. Pogłowie trzody chlewnej było najwyższe spośród 72 gmin byłego woj. siedleckiego i wynosiło 25856 sztuk, tuczniki -4586 szt, prosięta 9448 szt, warchlaki 9534 szt, lochy 2191 szt, knury 97 szt.

Dużo hodowano owiec - 530 sztuk, to najwyższa liczba ze wszystkich gmin w byłym woj. siedleckim. Z kolei liczba hodowanych koni była niska w stosunku do liczby gospodarstw, jak i pozostałych gmin - 262 sztuki (162 jako siła pociągowa). Odnotowano również hodowlę kóz, królików i zwierząt futerkowych - odpowiednio 35,274 i 40 sztuk samic.

4. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW ROLNYCH W PODSTAWOWE ŚRODKI PRODUKCJI

Dane przedstawione w tabeli VI.10. wydają się świadczyć iż gospodarstwa indywidualne w gminie Zbuczyn są dobrze umaszynowane (na tle innych tego regionu) świadczy o tym chociażby duża ilość ciągników (w stosunku do liczby gospodarstw) przy jednocześnie małej ilości używanych do prac koni.

Sporo też jest nowego sprzętu. Udział pracy ręcznej jest niższy niż w innych (uboższych) gminach.

Tabela VI.10. Liczba gospodarstw i działek rolnych posiadających podstawowy sprzęt rolniczy.

Rodzaj sprzętu	Liczba gospodarstw
Ciągniki rolnicze	1559
Przyczepy	595
- w tym przyczepy starsze niż 10 lat	342
Przyczepy o ładowności powyżej 6 ton	69
- w tym starsze niż 10 lat	29
Samochody ciężarowe powyżej 2 ton	63
- w tym starsze niż 10 lat	24
Samochody ciężarowo-osobowe i ciężarowe do 2 ton	83
- w tym starsze niż 10 lat	30
Samochody osobowe razem	1091
- w tym starsze niż 10 lat	324
Kombajny zbożowe	98
Kombajny ziemniaczane	282
Silosokombajny	2
Rozsiewacze nawozów	667
Rozrzutniki obornika	916
Kosiarki ciągnikowe	666
Ładowacze chwytakowe	137
Kopaczki do ziemniaków	589
Sadzarki do ziemniaków	655
Przyczepy zbierające	265
Prasy zbierające	249
Opryskiwacze ciągnikowe polowe	457
Opryskiwacze ciągnikowe sadownicze	14
Dojarki bańkowe	491
Dojarki rurociągowe	8
Schładzarki do mleka konwiowe	259
Schładzarki do mleka zbiornikowe	32
Sortowniki	27
Linie technologiczne	1
Agregaty uprawowe	1

Źródło: Powszechny Spis Rolny. Woj. siedleckie. U.S. Siedlce 1997.

5. MELIORACJE ROLNICZE

Według danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Warszawie, Oddział w Sokołowie Podlaskim, w gminie Zbuczyn zmeliorowano łącznie 6243 ha, co stanowi 63,3% zaspokojenia potrzeb (tab. VI.11).

Tabela. IV.11. Program inwestycji melioracyjnych w gminie Zbuczyn wg stanu na 31.12.1998r.

Zmeliorowano ogółem w ha użytków rolnych		Potrzeby melioracyjne ogółem w ha		% zaspokojenia potrzeb ogółem		Pozostało do zmeliorowania ogółem	
6243		9864		63,3		3621	
grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunt orne	użytki zielone
3889	2354	6680	3184	58,3	73,9	2791	830

Grunty orne tej gminy zostały zmeliorowane w 58,3% zaś potrzeby melioracji użytków zielonych zaspokojono w 73,9%. Większość melioracji wykonano w latach 1960-1987. Obiekty przewidziane do realizacji to „Zbuczynka Górna”, „Kanał Maciejowicki” i „Krzna Krzymosze” we wsiach jak podaje program inwestycji.

Obszar zmeliorowanych gruntów w poszczególnych wsiach gminy przedstawia tabela VI. 12. (wg Inspektoratu w Siedlcach).

Tabela. IV.12. Wykaz gruntów zmeliorowanych w poszczególnych wsiach gminy Zbuczyn.

Wieś	Obszar zmeliorowany w ha ogółem
Chromna	107
Ługi Wielkie	236
Ługi Retki	94
Tarcze	123
Zdany	141
Bzów	380
Modrzew	238
Tchórzew	80
Maciejowice	224
Teczki	322
Krzesk Nowy	80
Krzesk Majątek	89
Krzesk Stary	59
Zawady	147
Izdebki Kosny	157
Izdebki Kośmidry	192
Sobicze	131
Jasionka	182
Cielemęc	160
Kwasy	134
Tchórzew Plewki	137
Wólka Kamienna	105
Borki Kosy	63
Dziewule	311
Januszówka	16
Grodzisk	246
Karcze	28
Pagonów	300
Rówce	163
Zbuczyn Kolonia	353
Zbuczyn	408
Łęcznowoła	290
Smolanka	27
Choja	196
Czuryły	130
Lucynów	6
Olędy	54
Rzążew	59
Tchórzew	57
Grochówka	0
Wesółka	0
Borki Wyrki	0
Razem	6225

6. WALORYZACJA ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Wysoki wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej - 64,3 p. stawia gminę na 16 miejscu spośród 72 w byłym województwie siedleckim. (tab. VI.13.) Wpływa na to przede wszystkim wyższy niż przeciętny wskaźnik jakości i przydatności rolniczej (4,6 p.). Na tą wysoką ocenę wpływa także jakość gleb. (tab. VI.14.) Ogólna ocena gleb jest wyższa od średniej byłego województwa siedleckiego, co stwarza korzystne warunki rozwoju rolnictwa.

Tabela VI.13. Podstawowe wskaźniki oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Zbuczyn i woj. siedleckim.

Wskaźnik	Gmina Zbuczyn	Średnia dla byłego woj. siedleckiego
Agroklimatu	9,0	9,2
Warunków wodnych	3,2	3,0
Rzeźby terenu	3,9	3,9
Jakości i przydatności rolniczej	48,2	43,6
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	64,3	59,7

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

Tabela VI.14. Ogólna ocena gleb (w punktach) w gm. Zbuczyn na tle woj. siedleckiego.

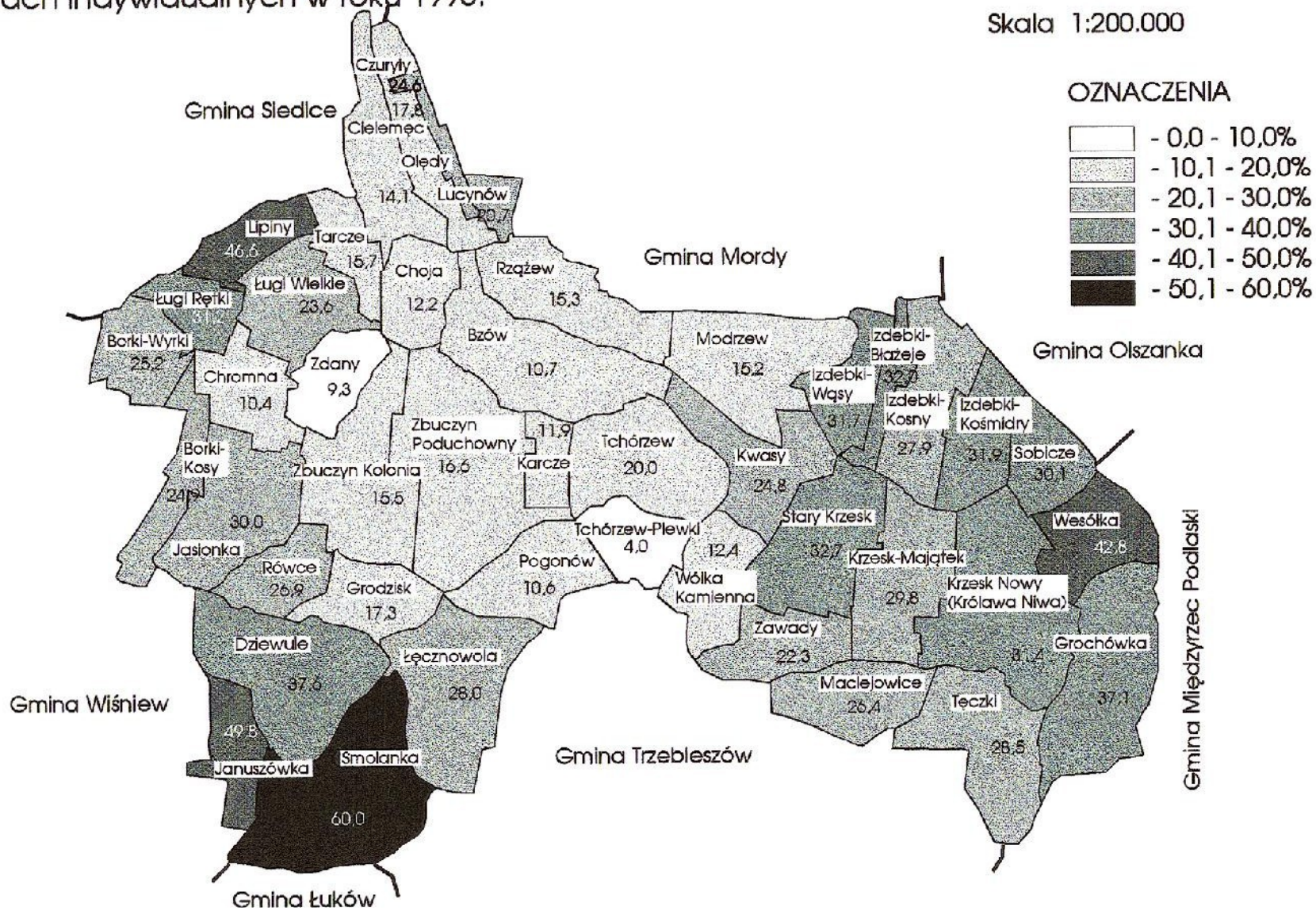
Obszar	Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości gleb	
	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
Gmina Zbuczyn	46,5	44,0	50,8	48,7	48,7	46,4
Średnia dla woj. siedleckiego	43,5	35,0	46,7	41,0	45,1	37,9

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. siedleckie. Puławy 1982.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Procentowy udział upraw żyta w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

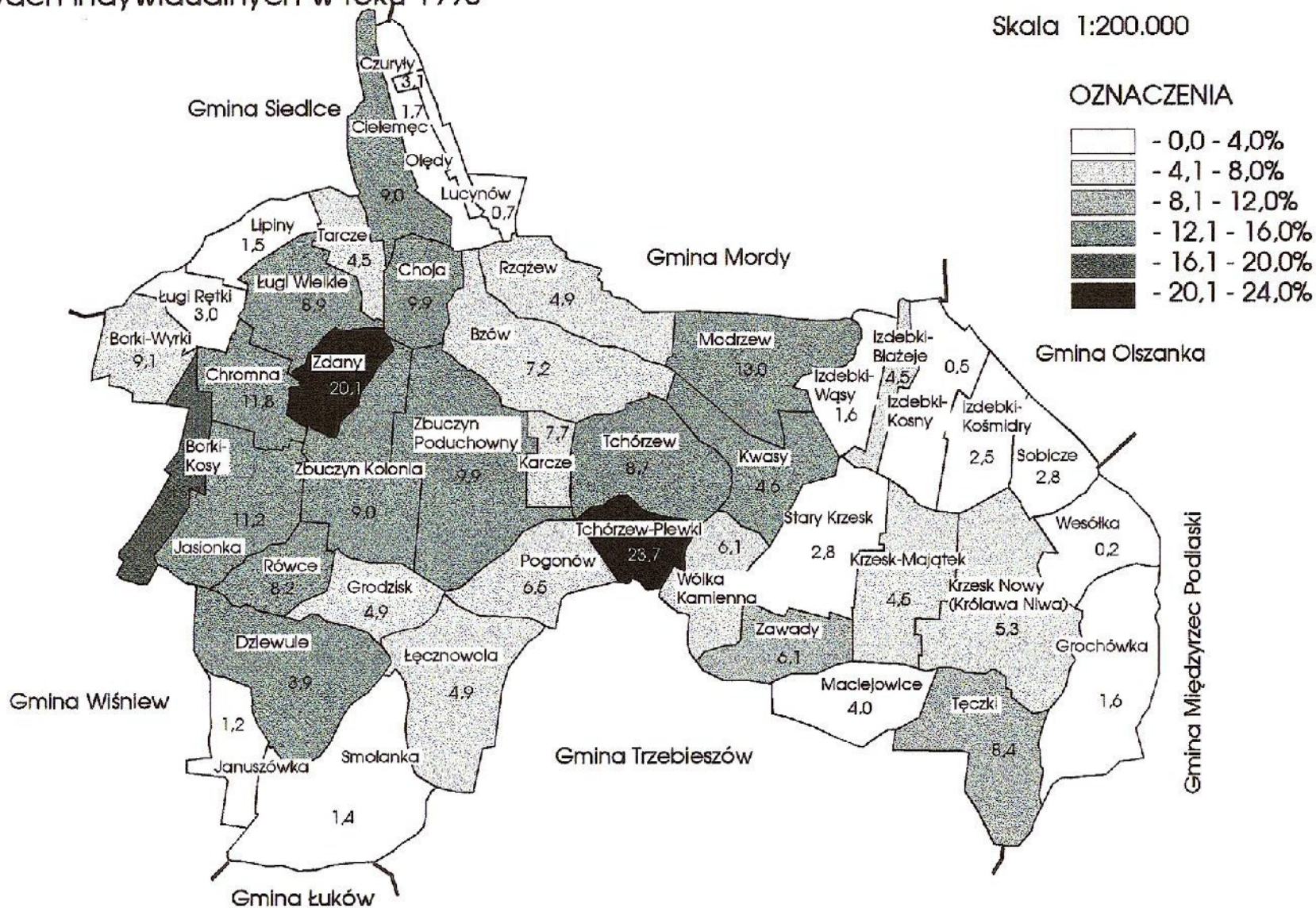
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Procentowy udział upraw pszenżyta w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996

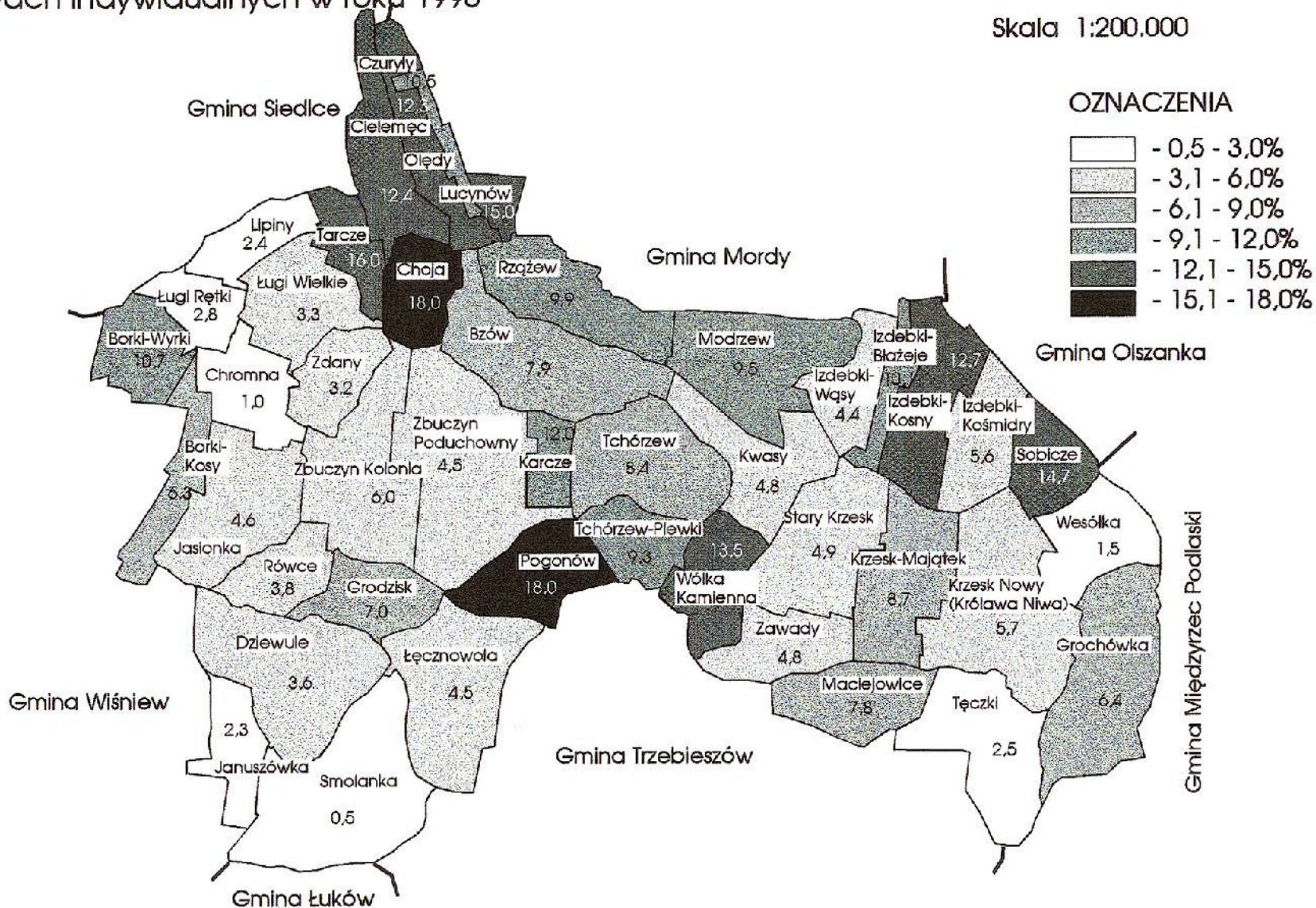
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Procentowy udział upraw pszenicy w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996

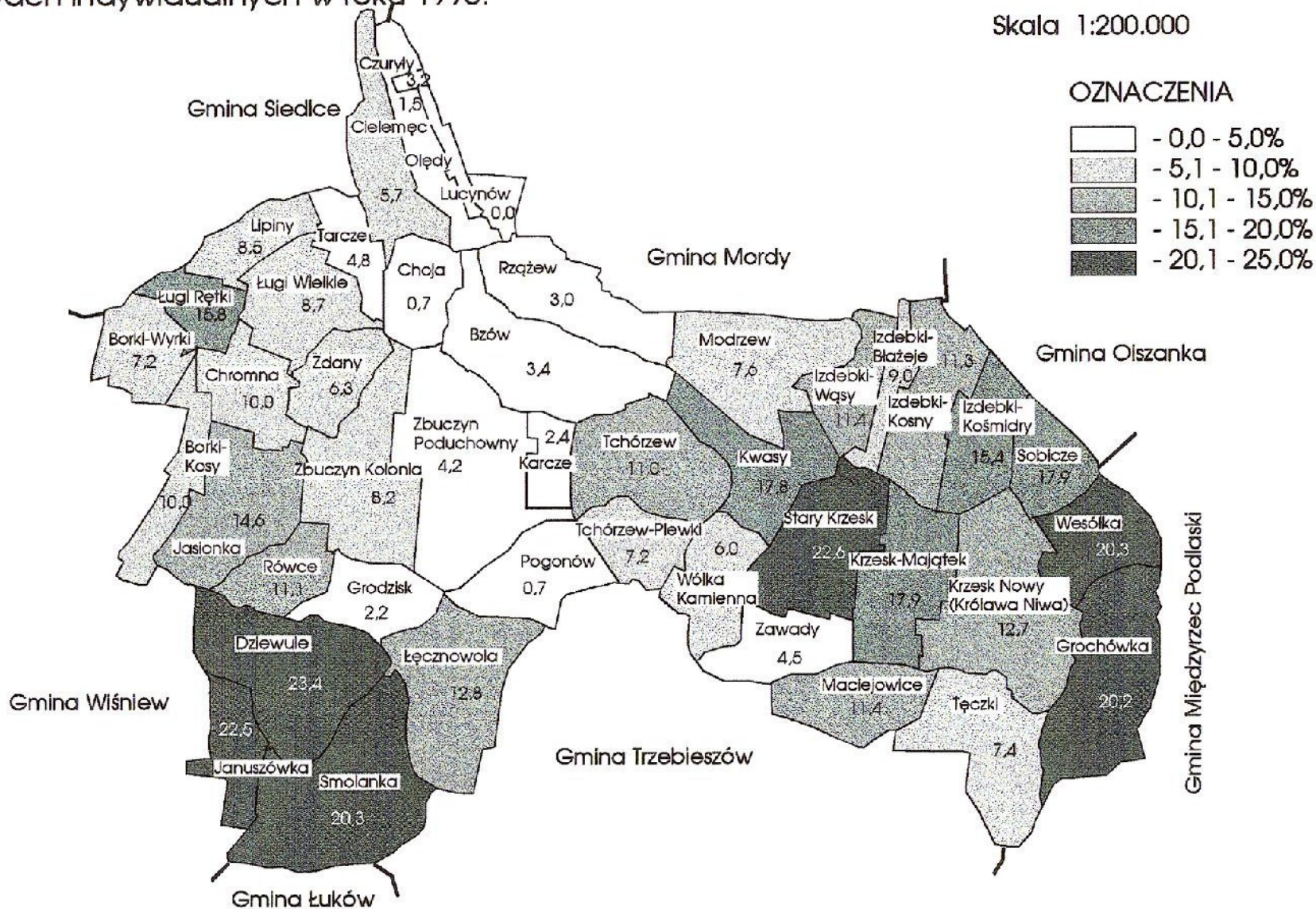
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

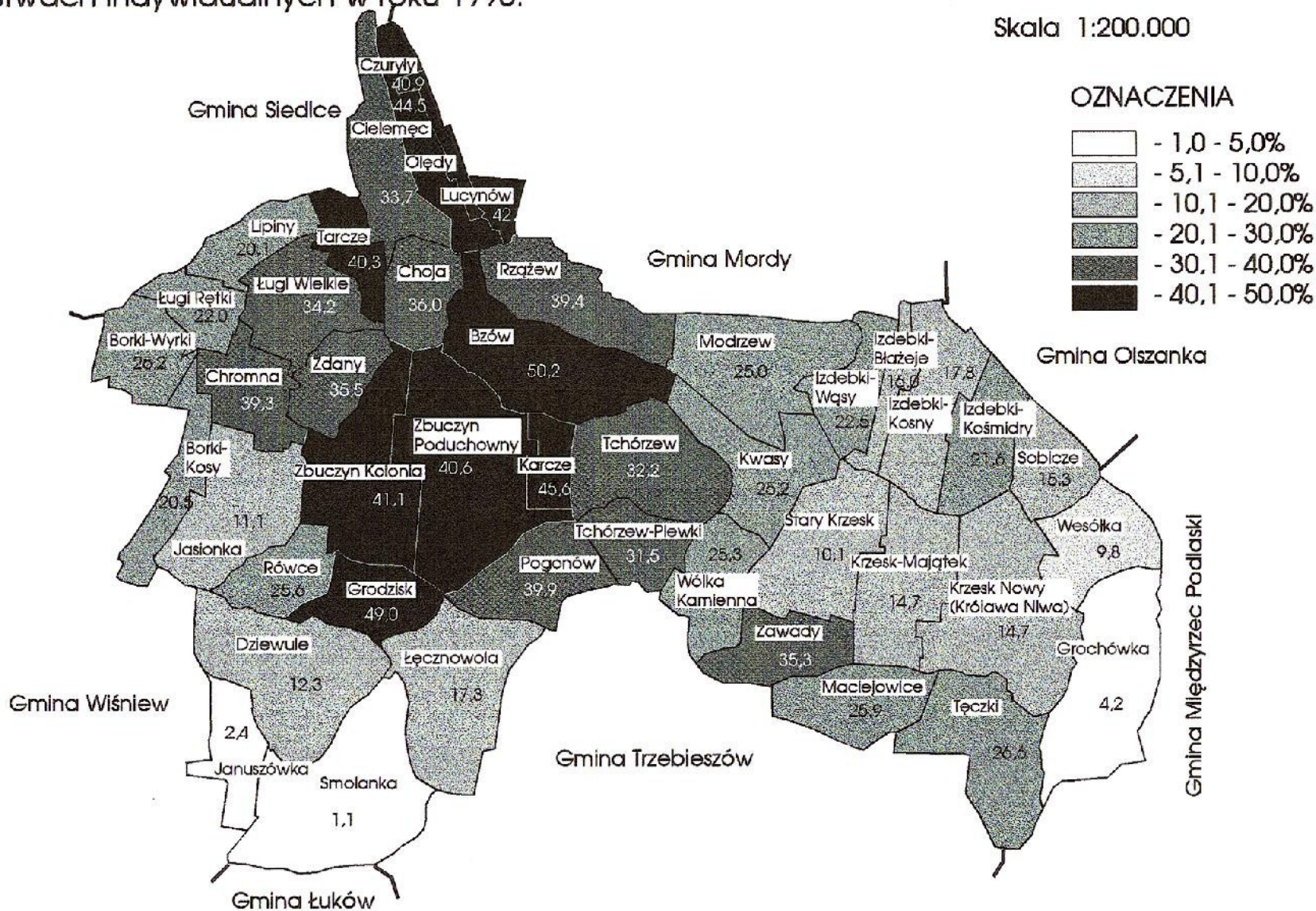
Procentowy udział upraw owsa w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Procentowy udział upraw mieszanek zbożowych w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

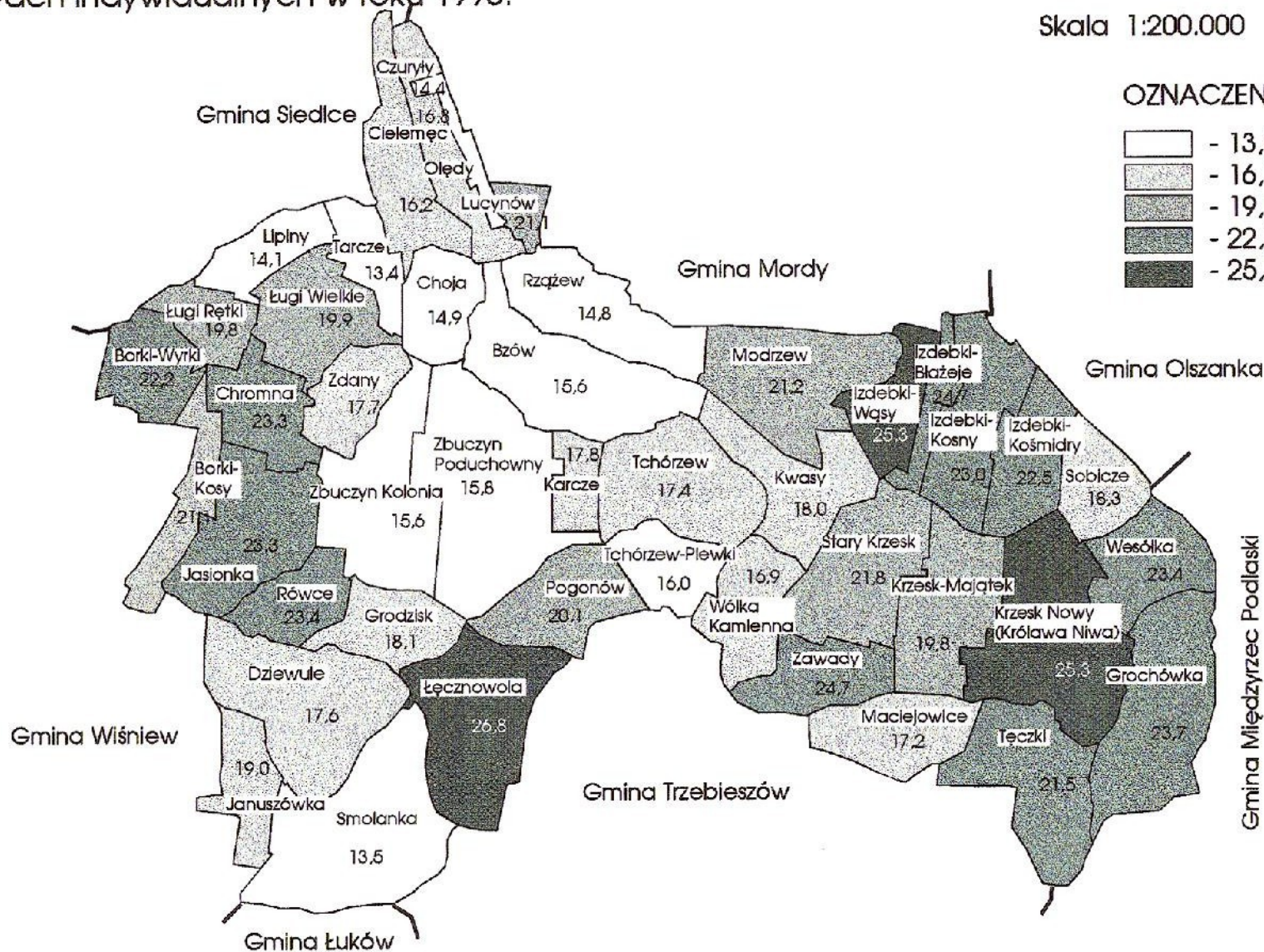
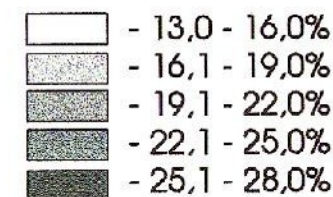

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Procentowy udział upraw ziemniaków w stosunku do ogólnej powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

Skala 1:200.000

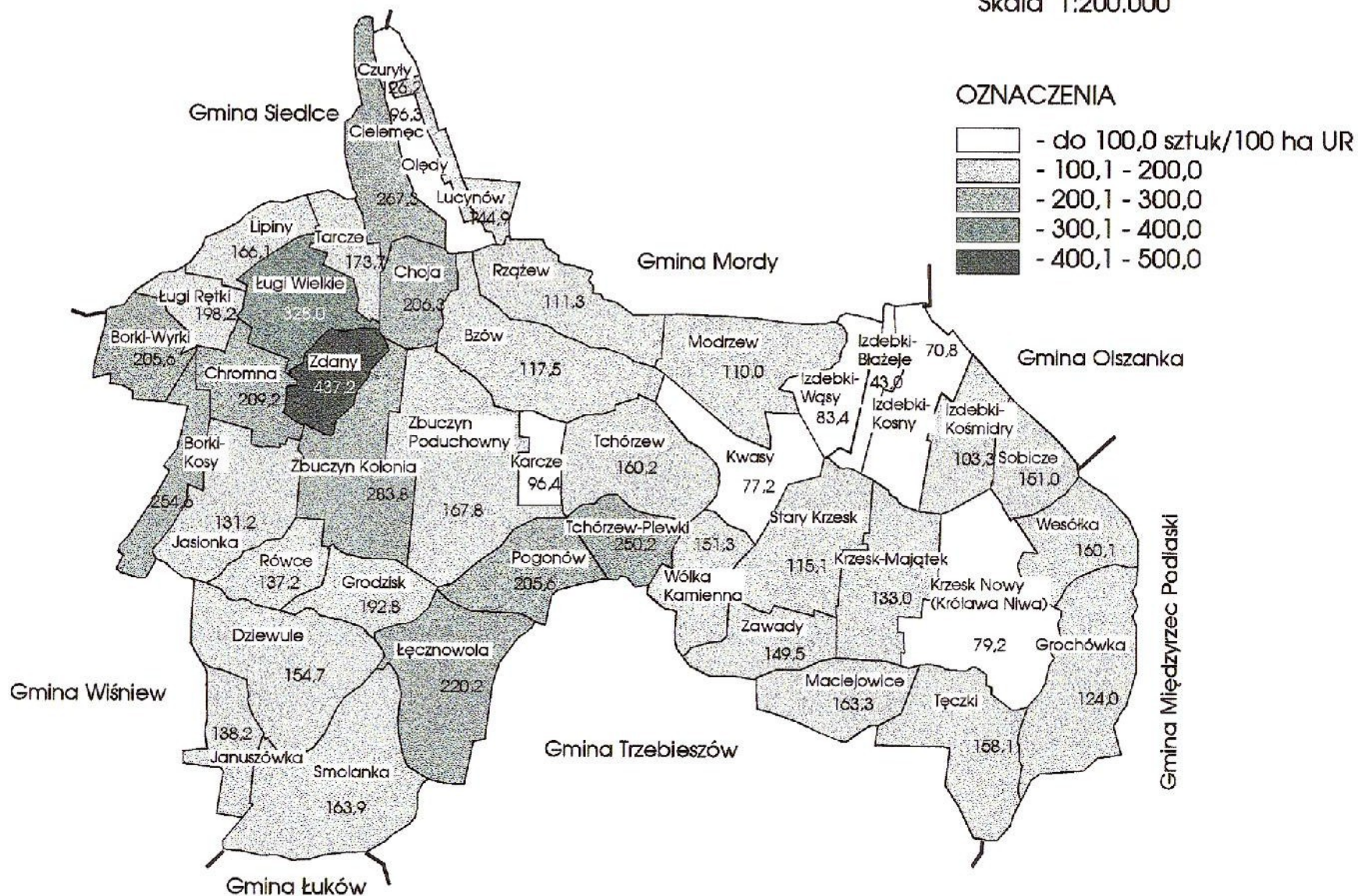
OZNACZENIA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Obsada trzody na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

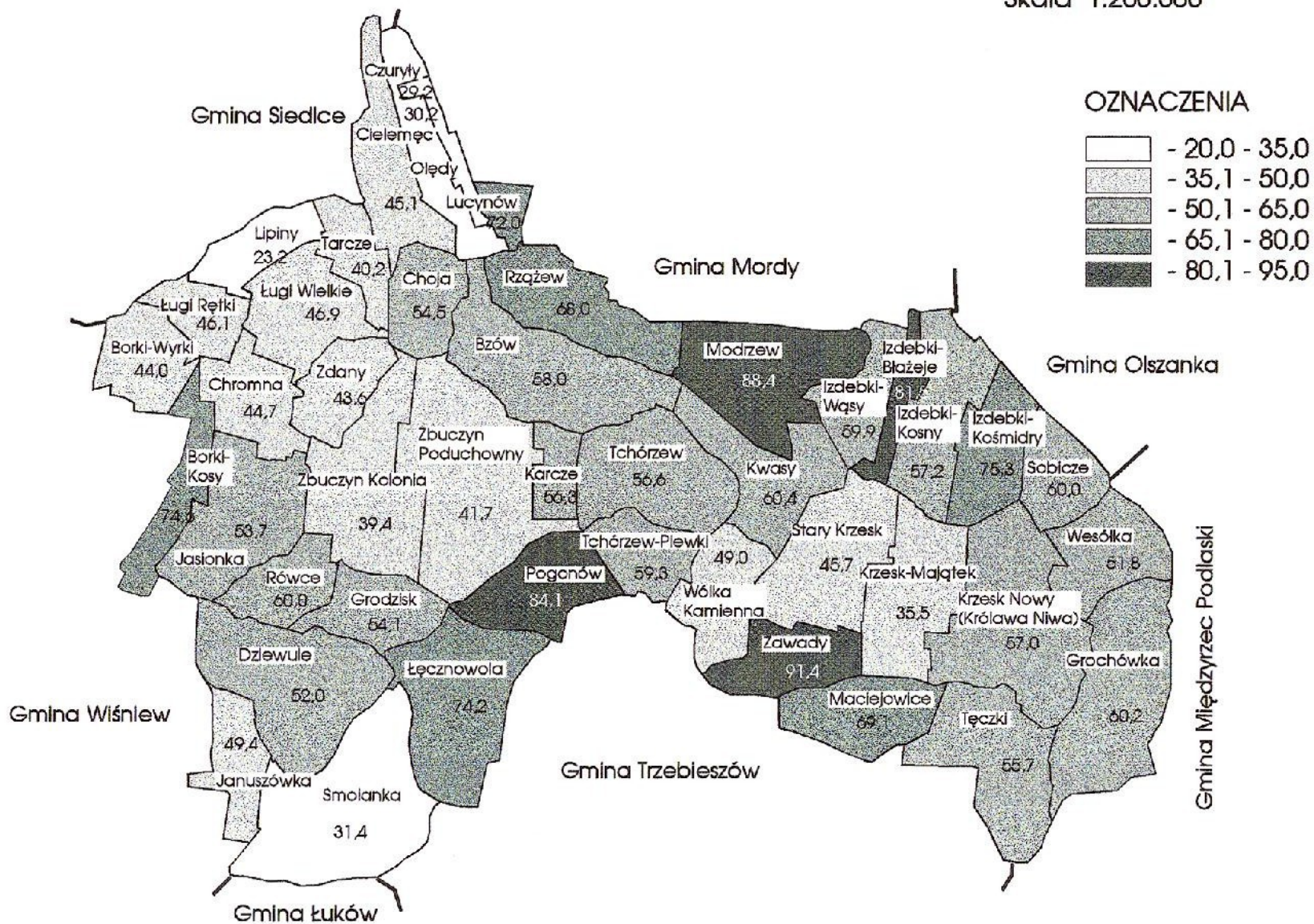
Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

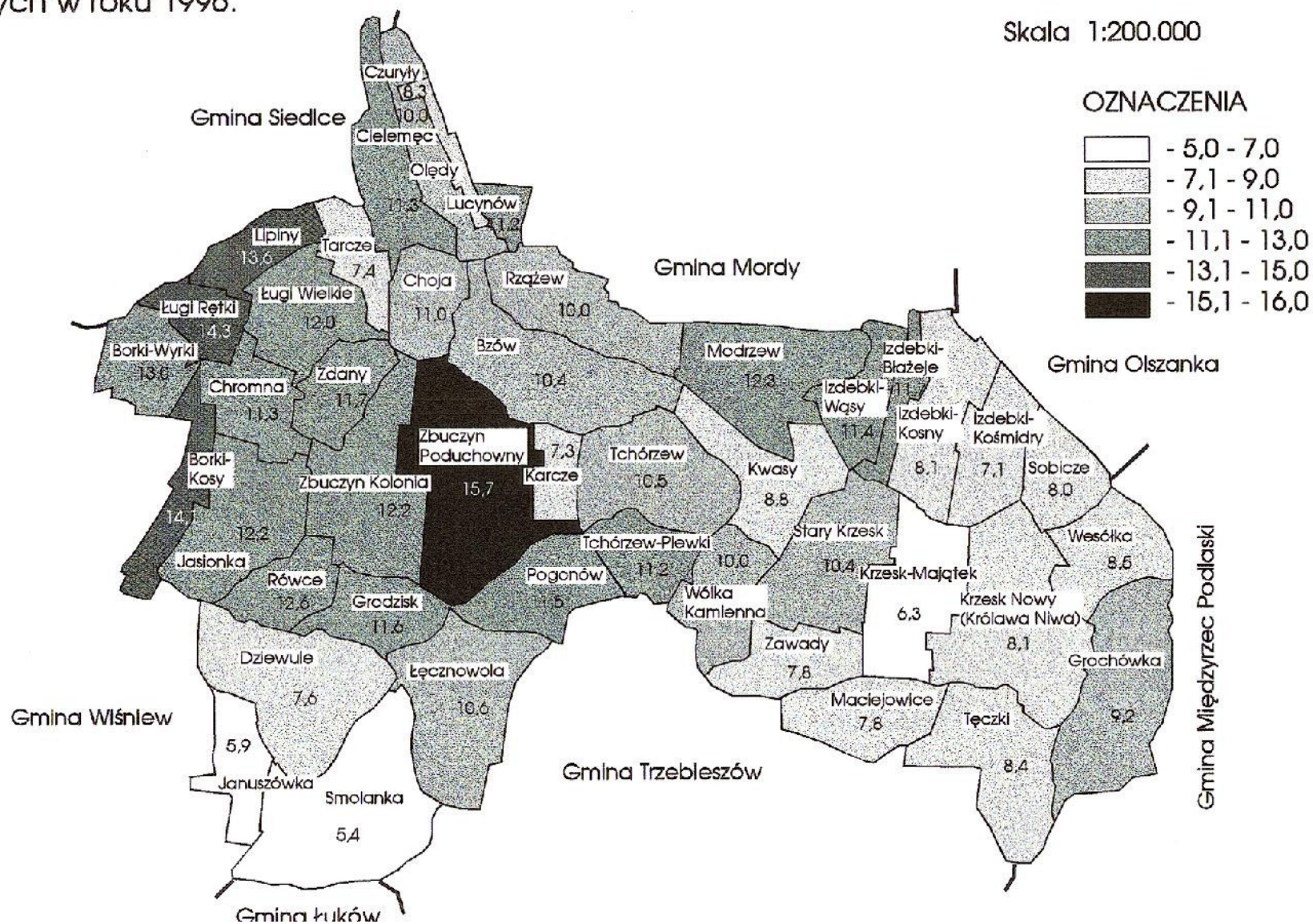
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

Skala 1:200.000

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Liczba ciągników przypadających na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych w roku 1996.

VII. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gospodarstwa domowe i zakłady zlokalizowane na terenie gminy Zbuczyn zaopatrywane są w wodę ze studni głębinowych i studni kopanych. Na terenie gminy odwiercono 16 studni głębinowych, w tym w miejscowościach:

- Zbuczyn - 5 studni;
- Lucynów - 1 studnia;
- Choja - 1 studnia;
- Jasionka - 2 studnie;
- Krzesk Nowy - 4 studnie;
- Krzesk Majątek - 1 studnia;
- Tęczki - 1 studnia;
- Zawady - 1 studnia.

W miejscowości gminnej Zbuczyn zlokalizowane są studnie:

1. na terenie SUR o głębokości 45,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1966r. w wysokości 12,53 m³/h przy depresji s=6,5m;
2. na terenie bazy RDP o głębokości 45,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1979r. w wysokości 9,0 m³/h przy depresji s=14m;
3. przy szkole podstawowej o głębokości 80 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1983r. w wysokości 72,0 m³/h przy depresji s=4,5m, zasilająca w wodę wodociąg wiejski obejmujący swym zasięgiem fragment południowej części Zbuczyna;
4. przy restauracji GS o głębokości 53,2 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1986r. w wysokości 4,0 m³/h przy depresji s=14,0m;
5. przy piekarni o głębokości 47,5m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1986r. W wysokości 4,5 m³/h przy depresji s= 16,0m.

Studnia w Lucynowie o głębokości 85,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1993r. w wysokości 17,0 m³/h przy depresji s=5,0m wykonana została dla potrzeb zasilania wodociągu wiejskiego.

Studnia w Choi wykonana w 1987 roku posiada wydajność 20,0 m³/h przy depresji s=3,5m oraz głębokość 81,0m i służy do zaopatrzenia w wodę mieszkańców wsi.

Studnie w Jasionce - nr 1 o głębokości 86,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1996 r. w wysokości 75,0 m³/h przy depresji s=5,0m i nr 2 o głębokości 98,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1996r. w wysokości 95,0 m³/h przy depresji s=3,6m zasilają wodociąg we wsi Jasionie a docelowo posłużą do zasilania wodociągu wiejskiego obejmującego swym zasięgiem całą zachodnią część gminy.

Studnia w Krzesku Majątek o głębokości 79,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1972r. w wysokości 36,0 m³/h przy depresji s=15,5m zasila zakładowy wodociąg Rektyfikacji Krzesk.

W Krzesku Nowym odwiercono cztery studnie:

1. przy szkole podstawowej o głębokości 45,0 m i zasobach wodnych zatwierdzonych w kat. „B” w 1984r. w wysokości 30,0 m³/h przy depresji s=6,0m;
2. przy stacji wodociągowej nr 1 o głębokości 57,2 m;
3. nr 2 o głębokości 52,0 m;
4. nr 3 o głębokości 45,4 m i zasobach wodnych zatwierdzonych dla całego ujęcia w kat. „B” w 1990r. w wysokości 84,0 m³/h przy depresji s=5,1 - 12,0m. Trzy ostatnie studnie zaopatrują w wodę wodociąg grupowy „Krzesk”.

Studnia w Tęczkach na terenie bazy kółka rolniczego wykonana została do głębokości

25,0m i posiada zasoby wodne zatwierdzone w kat. „B” w 1973r. w wysokości 18,5 m³/h przy depresji s=4,0m.

Studnia w Zawadach na terenie Rolniczego Zakładu Doświadczalnego (obecnie nie eksploatowana) posiada głębokość 35,5 m i zasoby wodne zatwierdzone w kat. „B” w 1980r. W wysokości 24,0 m³/h przy depresji s=5,7m.

Na terenie gminy eksploatowany jest wodociąg „Krzesk” z ujęciem wody i stacją uzdatniania wody na terenie wsi Krzesk. Mieszkańcy ul. Słonecznej na terenie miejscowości gminnej Zbuczyn zaopatrywani są w wodę z ujęcia przy szkole podstawowej. Z ujęcia miejskiego Siedlec eksploatowanego przez PWiK Siedlce zlokalizowanego we wsi Ujrzanów zasilane są wsie Borki-Wyrki i Borki-Świercze. W grudniu oddano do użytku wodociąg „Jasionka” z ujęciem i stacją wodociągową w Jasionce.

Dostarczana wodociągami zbiorowymi woda posiada jakość odpowiadającą normom, a jej ilość pokrywa zapotrzebowanie na cele bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe. Długość rozdzielczej sieci wodociągowej (według stanu na dzień 20.12.1999r.) wynosi 20,37 km, długość przyłączy - 13,79 km, zaś ilość przyłączy wodociągowych- 475 szt.

Stopień zwodociągowania wsi na terenie gminy Zbuczyn jest niewielki. Około 16% mieszkańców gminy korzysta z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę, co jest poniżej średniej dla terenów wiejskich byłego województwa siedleckiego wynoszącej ok. 35%.

Przeważająca część mieszkańców korzysta ze studni kopanych ujmujących płytkie poziomy wód gruntowych. Zwierciadło wody stabilizuje się w nich w zależności od warunków atmosferycznych, zaś jakość nie spełnia norm sanitarnych.

Opracowywane są projekty wodociągów dla wsi gminnej Zbuczyn - część południowa i wsi Tęczki.

Wodociąg „Krzesk”

Źródłem wody dla wodociągu „Krzesk” są trzy studnie głębinowe (dwie podstawowe: nr 2 o głębokości 52 m i nr 3 o głębokości 44,7 m oraz nr 1 awaryjna o głębokości 57,2 m) o zatwierdzonych zasobach wodnych dla ujęcia w wysokości 84 m³/h. Woda, przed podaniem do sieci uzdatniana jest na czterech filtrach pośpiesznych w. stacji uzdatniania o wydajności 84 m³/h zlokalizowanej w miejscowości Krzesk. Z uwagi na to, że wydajność dwóch współpracujących ze sobą studni nie pokrywała obliczonego w projekcie zapotrzebowania wody, stację wodociągową wykonano w układzie dwustopniowego pompowania wody ze zbiornikiem wyrównawczym o poj. 300 m³.

Wodociąg „Krzesk” obecnie zasięgiem swym obejmuje wsie Krzesk Majątek, Krzesk Królowa Niwa, Krzesk Stary i Zawady. Opracowany we IX 1999 r: POBW przewiduje ponadto włączenie do istniejącego wodociągu wsi: Grochówka, Izdebki-Błażeje, Izdebki-Kosny, Izdebki-Kośmidry; Izdebki-Wąsy, Kijki, Kwasy, Maciejowice, Modrzew, Sobicze, Tchórzew, Tchórzew Plewki, Tęczki, Wesółka, Wólka Kamienna.

Łączne zapotrzebowanie na wodę obiektów przewidywanych do podłączenia do wodociągu „Krzesk” wynosi 2052 m³/d.

Układ technologiczny stacji wodociągowej pozwala na pełne pokrycie maksymalnego zapotrzebowania na wodę.

Ujęcia służące zbiorowemu zaopatrzeniu ludności w wodę wymagają ochrony poprzez tworzenie stref ochronnych. Oprócz zabezpieczenia stref ochrony bezpośredniej (ogrodzenie terenu w promieniu 8 – 10 m od krawędzi obudowy studni) obowiązkiem użytkownika jest wykonanie dokumentacji hydrogeologicznych, które określą zasięg ewentualnych stref ochrony pośredniej i rygory w nich obowiązujące. Dotychczas dokumentacja taka została wykonana dla studni nr 1 i nr 2 w Jasionce, służących zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę. Według opracowanego w roku 1997 przez mgr D. Kisielińskiego „Projektu stref ochronnych ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowo-trzeciorzędowych na terenie wodociągu wiejskiego Jasionka”, nie zachodzi konieczność wyznaczenia stref ochrony pośredniej wokół studni nr 1 i nr 2 w Jasionce. Budowa geologiczna zabezpiecza w sposób dostateczny ujęcie przed skażeniem. Zaleca się natomiast ustanowienie stref ochronnych wokół studni zasilających wodociąg w Krzesku.

Nierozwiązanym problemem w gminie jest brak zabezpieczenia przeciwpożarowego obszarów nie zwodociągowanych.

2. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie gminy Zbuczyn eksploatowane są dwie oczyszczalnie ścieków - gminna w miejscowości Zbuczyn i zakładowa przy Rektyfikacji w Krzesku Podlaskiej Wytwórni Wódek Siedlce. Odbiornikiem ścieków z oczyszczalni gminnej jest rzeka Zbuczynka, zaś ścieki z oczyszczalni zakładowej w Krzesku odprowadzane są do systemu rowów melioracyjnych.

Kanalizacją sanitarną objęta jest tylko częściowo miejscowość gminna Zbuczyn. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 1,35 km, zaś liczba przyłączy – 1. Dotychczas do zbiorczego systemu kanalizacyjnego została włączona tylko szkoła podstawowa w Zbuczynie. Obecnie w trakcie projektowania jest dalszy odcinek kanalizacji sanitarnej w Zbuczynie.

Wykonana w 1998 roku oczyszczalnia gminna w Zbuczynie posiada przepustowość 250m³/d. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna działająca w oparciu o metodę napowietrzanego złoża zanurzonego przystosowana do usuwania związków biogenych ze ścieków na trzecim stopniu oczyszczania ścieków, który stanowi laguna przepływowa zasiedlona roślinnością wodną. Oprócz ścieków dopływających kanalizacją do oczyszczalni dowożone są silnie stężone ścieki ze zbiorników bezodpływowych. Z uwagi na niekorzystny wpływ ścieków dowożonych na pracę części biologicznej oczyszczalni w technologii zastrzeżono, że proporcje ścieków świeżych i dowożonych taborom asenizacyjnym nie mogą być większe niż 1:1. Punkt zlewny wyposażony jest w urządzenia napowietrzające oraz włączony w system recyrkulacji ścieków oczyszczonych, co umożliwia rozcieńczanie ścieków dowożonych ściekami oczyszczonymi.

Osady powstające na terenie oczyszczalni odwadniane są w stacji mechanicznego odwadniania osadu typu Draidmad.

3. USUWANIE ODPADÓW STAŁYCH

Gmina Zbuczyn nie posiada uregulowanej prawnie gospodarki odpadami. Odpady stałe z terenu miejscowości gminnej Zbuczyn zbierane są do pojemników o poj. 110 l ustawionych na terenie posesji. Wywóz odpadów prowadzi PGK Siedlce na wysypisko miejskie Siedlec zlokalizowane w Woli Suchożebrskiej na podstawie umowy z UG Zbuczyn.

Mieszkańcy pozostałych miejscowości gminy usuwają odpady we własnym zakresie. Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego gm. Zbuczyn przewiduje budowę wysypiska gminnego we wsi Smolanka. Rezerwę terenu pod budowę wysypiska pozostawiono również we wsi Izdebki Kosny (lokalizacja alternatywna).

4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Na terenie gminy Zbuczyn nie ma rozdzielczej sieci gazowej. Dla potrzeb przygotowywania posiłków mieszkańcy gminy korzystają z gazu płynnego propan-butan, a nieliczni stosują płynne paliwo gazowe do celów grzewczych.

W perspektywie przewiduje się gazyfikację gminy poprzez budowę gazociągu wysokiego ciśnienia średnicy 150 (odgałęzienia magistrali gazowej wysokiego ciśnienia śr. 700 relacji Hołowczyce-Puławy) do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Trzebieszów i dalej gazociągu wysokiego ciśnienia Ø100 i stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Tchorzew gm. Zbuczyn, skąd siecią gazową średniego ciśnienia gaz doprowadzany będzie do odbiorców.

Gmina Zbuczyn posiada opracowaną „Koncepcję programową gazyfikacji gmin Zbuczyn i Trzebieszów”, jednak opracowanie to nie uzyskało akceptacji (uzgodnienia) dostawcy gazu.

5. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Zakłady pracy i budynki mieszkalne zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni opalanych przeważnie węglem kamiennym, rzadziej olejem lub gazem płynnym. Po zgazyfikowaniu wsi możliwe będzie zaopatrywanie w ciepło obiektów przy użyciu paliwa gazowego.

6. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

6.1. Stan aktualny i powiązania infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym

W zakresie zaopatrzenia w wodę istnieje powiązanie zewnętrzne z gminą i miastem Siedlce. Stacja wodociągowa Ujrzanów na terenie gm. Siedlce pracująca jako ujęcie miejskie miasta Siedlce zaopatruje w wodę następujące wsie gm. Zbuczyn: Borki - Wyrki, Borki - Świercze.

W zakresie gospodarki ściekowej gmina Zbuczyn nie posiada powiązań z sąsiednimi gminami. Do oczyszczalni gminnej w Zbuczynie nie są przyjmowane ścieki spoza terenu gminy.

W zakresie zagospodarowania odpadów gmina Zbuczyn posiada powiązania z miastem Siedlce – odpady stałe z terenu gminy wywożone są na miejskie wysypisko odpadów komunalnych w Woli Suchożebrskiej.

W perspektywie przewiduje się utrzymanie funkcjonujących obecnie powiązań ponadlokalnych w zakresie zaopatrzenia w wodę.

W zakresie zagospodarowania odpadów być może zaistnieje powiązanie, z którąś z sąsiednich gmin, jeżeli władze lokalne dojdą do porozumienia w sprawie budowy wspólnego zakładu utylizacji odpadów.

W zakresie zaopatrzenia w gaz zaistnieje powiązanie z gminą Trzebieszów.

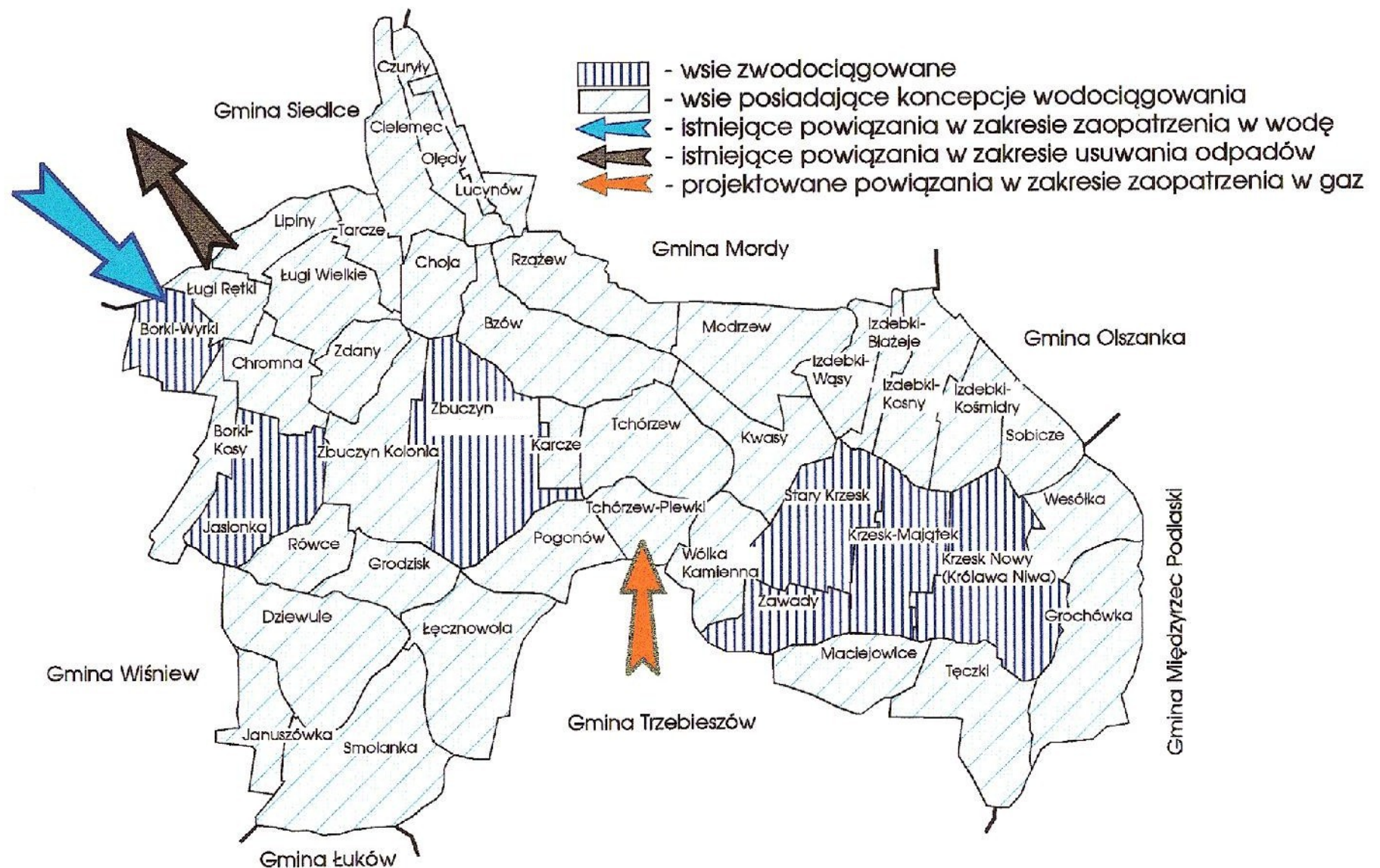
7. TELEKOMUNIKACJA

W ramach zmiany studium (2014) na gruntach miejscowości Borki - Wyrki wskazano lokalizację istniejącej wieży GSM – stacji bazowej telefonii komórkowej „Ujrzanów 2 0978 WWSI”.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Zwodociągowanie wsi i powiązania w zakresie infrastruktury sanitarnej

Skala 1:200.000

VIII. ELEKTROENERGETYKA

1. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

Przez teren gminy Zbuczyn przebiega pięć ponadlokalnych linii elektroenergetycznych dwóch różnych napięć, które realizują zewnętrzne powiązania gminy z zakładowymi systemami elektroenergetycznymi, będącym własnością *Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A.*, Zakładu Energetycznego Warszawa – Teren S.A i Zakładu Energetycznego Lublin.

Pierwszą z nich jest tranzytowa linia najwyższego napięcia (NN) 220 kV pracująca obecnie pod napięciem 110 kV *relacji Kozienice – Siedlce Przemysłowa (znajdująca się na obszarze zmiany studium 2014) biegnąca z elektrowni Kozienice do Siedlca*, natomiast pozostałe to magistralne linie średniego napięcia 15 kV dostarczające energię elektryczną SN 15kV ze stacji 110/15 kV w Siedlcach i Międzyrzecu Podlaskim na teren gminy Zbuczyn i sąsiednich gmin Siedlce, Mordy, Trzebieszów i Międzyrzec Podlaski.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

2.1. Urządzenia wysokich napięć

Obszar Teren gminy Zbuczyn (grunty wsi Borki - Wyrki i Ługi - Rętki – *znajdujące się na obszarze zmiany studium 2014*) jest miejscem lokalizacji *istniejącego* odcinka tranzytowej, *jednotorowej* linii napowietrznej *najwyższego napięcia (NN) 220 kV relacji Kozienice – Siedlce Przemysłowa biegnącej z elektrowni w Kozienicach do siedleckiego węzła elektroenergetycznego wysokiego napięcia 110 kV.*

Linia wykonana jest jako linia o izolacji 220 kV, stanowi własność Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A., lecz obecnie pracuje pod napięciem 110 kV, *a docelowo planowana jest do przebudowy na 400 kV relacji Kozienice – Siedlce Ujrzanów z całkowitą zmianą jej przebiegu. w zakładowym systemie sieci rozdzielczych wysokiego napięcia.*

Omawiana linia zasila energią elektryczną wysokiego napięcia 110 kV pracującą w Siedlcach i okolicach stacje 110/15 kV, czyli w sposób pośredni zaopatruje w energię również tereny gminy Zbuczyn.

Linia Kozienice – Siedlce *Przemysłowa* wykonana jest przewodami AFL 525 mm² na słupach kratowych, a po wybudowaniu w Ujrzanowie k. Siedlec stacji 400/220/110 kV pracować będzie pod napięciem 220 kV *w relacji Kozienice – Siedlce Ujrzanów, natomiast po przebudowie – pracować będzie pod napięciem 400 kV. przejdzie więc do krajowego systemu sieci przesyłowych najwyższych napięć eksploatowanego przez PSE S.A.*

Dla istniejącej linii elektroenergetycznej NN 220 kV należy wyznaczyć strefę bezpieczeństwa – pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m w obie strony od osi linii) – o określonym sposobie użytkowania, w której obowiązują określone zasady użytkowania i lokalizacji obiektów. Pas ten obowiązuje do czasu eksploatacji linii elektroenergetycznej NN 220 kV w jej dotychczasowym przebiegu. Po jej przebudowaniu na NN 400 kV z całkowitą zmianą jej przebiegu – ww strefa bezpieczeństwa w miejscu likwidacji linii przestanie obowiązywać.

Na obszarze gminy Zbuczyn (grunty wsi Borki - Wyrki i Ługi - Rętki – znajdujące się na obszarze zmiany studium 2014) planowana jest budowa odcinka tranzytowej linii napowietrznej najwyższego napięcia (NN) 400 kV relacji Miłosna – Siedlce Ujrzanów.

Dla planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV należy wyznaczyć strefę bezpieczeństwa – pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m w obie strony od osi linii) w południowym fragmencie przebiegów dla pojedynczej linii oraz o szerokości 110 m (po 35 m w obie strony od osi każdej linii) w północnej fragmencie łącznego przebiegu obu równoległych linii – o określonym sposobie użytkowania, w której obowiązują określone

poniżej zasady użytkowania i lokalizacji obiektów.

~~Istotnej zabudowie ulegnie wtedy system linii NN 400 kV i WN 110 kV, z których linia 400 kV przebiegnie również przez teren gminy Zbuczyn. Przez gminę Zbuczyn linia 220 kV przebiega terenami rolnymi w stosunkowo dużej odległości od zwartych obszarów zabudowy, tym niemniej lokalizacja w jej pobliżu obiektów kubaturowych odpowiadać musi ustaleniom zawartym w Zarządzeniu Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1981r (Monitor Polski Nr 3/85, poz. 24), które określa minimalne poziome odległości ochronne mierzone od skrajnych przewodów w dwie strony linii, wynoszące:~~

- ~~— 26 m (35 m od osi linii) dla budynków mieszkalnych i innych, przeznaczonych na pobyt ludzi przez czas dłuższy niż 8 godzin na dobę;~~
- ~~— 5,5 m (14,5 m od osi linii) dla budynków gospodarczych i innych, przeznaczonych na pobyt ludzi przez czas nie dłuższy niż 8 godzin na dobę.~~

2.2. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV

Gmina Zbuczyn nie posiadając na swym terenie stacji 110/15 kV zaopatrywana jest w energię SN 15 kV ze źródeł zewnętrznych, którymi w układzie podstawowym są:

- stacja 110/15 kV „Siedlce-Przemysł” (z rozdzielnią RSM 15/15 kV), zasilana siedleckim pierścieniem elektroenergetycznym WN 110 kV, posiada dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 25 MVA obciążone szczytowo w około połowie mocy znamionowych, jest w dobrym stanie technicznym i w podstawowym układzie pracy zasila 85 (74%) stacji 15/0,4 kV pracujących w północno-zachodnich rejonach gminy;
- stacja 110/15 kV „Siedlce-Myśliwska”, zasilana również pierścieniowo liniami WN 110 kV posiada dwa transformatory 110/15 kV o mocach po 16 MVA obciążone w szczycie jedynie w granicach 30-40 % mocy zainstalowanej; stacja jest w dobrym stanie technicznym i w normalnym układzie połączeń zasila 16 szt. (13,9%) stacji 15/0,4 kV pracujących w południowych rejonach gminy Zbuczyn
- stacja 110/15 kV „Międzyrzec Podlaski”, jest własnością Zakładu Energetycznego Radzyń Podlaski, lecz ze względu na bliskie położenie w stosunku do południowo-wschodnich rejonów gminy Zbuczyn jest wykorzystywana do zasilania kilku wsi tej gminy (Krzesk Nowy, Grochówka, Sobicze, Wesółka, Tęczki – łącznie 14 stacji 15/0,4 kV, co stanowi 12,1% ich ogólnej liczby); istotną zaletą tej stacji jest jej zasilanie z odrębnego pierścienia WN 110 kV biegnącego z elektrowni Kozienice poprzez Łuków, Międzyrzec Podlaski do Białej Podlaskiej, co ma istotne znaczenie w przypadku wystąpienia poważnych awarii w siedleckim węźle elektroenergetycznym WN 110 kV.

Po wybudowaniu przez ZEWT planowanej w Mordach stacji 110/15 kV rola stacji w Międzyrzeczu Podlaskim w stosunku do gminy Zbuczyn ograniczona zostanie jedynie do roli źródła zasilania rezerwowego.

W chwili obecnej dobrym źródłem zasilania rezerwowego jest dla gminy Zbuczyn stacja 110/30/15 kV w Łukowie, która należy również do ZEWT SA, a obsługiwana jest przez RE Łuków.

Stacja łukowska podobnie jak stacje siedleckie ma jeszcze duże zapasy mocy w sytuacjach awaryjnych może zasilać południowe rejony gminy Zbuczyn.

Szacuje się, że w okresie najbliższych kilku lat stacje WN/SN biorące udział w podstawowym i rezerwowym zasilaniu gminy Zbuczyn będą dobrze pełniły swoją rolę, później jednak koniecznością będzie budowa stacji 110/15 kV w Mordach oraz rozbudowa i modernizacja stacji w Siedlcach i Łukowie.

2.3. Magistralne linie średniego napięcia 15 kV

W podstawowym zasilaniu gminy Zbuczyn energią elektryczną SN 15 kV udział biorą cztery magistralne linie średniego napięcia, z których trzony dwóch przebiegają przez tereny gminy, a dwie pozostałe biorą udział w jej zasilaniu za pomocą odgałęzień od trzonów.

Linie magistralne łączą się ze sobą w punktach węzłowych wyposażonych w odłączniki realizujące stałe podziały zasilania, które wraz z łącznikami sekcyjnymi

w trzonach linii umożliwiając w stanach awaryjnych i przy czynnościach remontowo - konserwacyjnych przełączanie zasilania z podstawowego na rezerwowe.

Podstawowe znaczenie w zasilaniu gminy Zbuczyn mają linie:

a) „Siedlce Przemysł – Krzesk”

Ma największe znaczenie dla gminy Zbuczyn, bowiem w podstawowym układzie pracy systemu linii SN 15 kV zasila w niej 47 (41%) wszystkich stacji 15/0,4 kV.

Linia wybudowana z rozdzielni RSM 15/15 kV w Siedlcach przewodami AFL 70 mm² na słupach żelbetonowych, w płaskim układzie przewodów jest w dobrym stanie technicznym i jest linią dobrze ubezpieczoną, bowiem posiada połączenia z liniami: „Siedlce Przemysł – Leśniczówka”, „Siedlce Myśliwska – Łuków”, „Łuków-Krzesk” oraz jest powiązana trzonem z linią „Międzyrzec Podlaski -Halasy - Krzesk”.

Z uwagi na perspektywiczny rozwój terenów wzdłuż międzynarodowej drogi Berlin – Warszawa – Moskwa linia wymagać będzie stopniowego odciążenia poprzez rozbudowę modernizację systemu linii współpracujących z magistralą „Siedlce Przemysł Krzesk”.

b) „Siedlce Przemysł – Leśniczówka (Radzików)”

Zasila obecnie 38 stacji 15/0,4 kV (33%) we wsiach położonych wzdłuż granicy z gminą Mordy. Trzon linii do wsi Cielemęc posiada przewody AFL 70 mm², dalej do wsi Pióry Wielkie (gm. Mordy) AFL 50 mm² natomiast ostatni odcinek do połączenia z magistralą „Siedlce Przemysł – Krzesk” już tylko APL 35 mm²

Odcinek linii od wsi Cielemęc do wsi Plewki wymaga modernizacji, przy czym po wybudowaniu stacji 110/15 kV w Mordach część omawianej magistrali stanie się trzonem nowej linii „Mordy – Zbuczyn”.

Oprócz powiązania z linią „Siedlce Przemysł – Krzesk” linia „Leśniczówka” zasilana może być również z linii „Siedlce Przemysł – Mordy”.

c) „Siedlce Myśliwska – Łuków”

Trzon linii wykonany przewodami AFL 70 mm², przebiega przez tereny gminy Wiśniew, natomiast kilka wsi gminy Zbuczyn zasilane jest za pomocą powiązania międzymagistralnego łączącego linię „Łuków” z linią „Krzesk”, które doprowadzone do wsi Zbuczyn daje jej możliwość awaryjnego zasilania ze stacji WN/SN „Siedlce Myśliwska” i „Łuków”.

W przyszłości powiązanie to wykonane przewodami AFL 35 mm² powinno być przebudowane na AFL 70 mm² i wykorzystane do uruchomienia nowej magistrali, która powstanie przez przedłużenie linii „Siedlce Przemysł Ujrzanów”.

Z linii „Siedlce Myśliwska – Łuków” zasilanych jest 16 (13,9%) pracujących w południowo-zachodnich rejonach gminy Zbuczyn stacji 15/0,4 kV.

Omawiana magistrala ma połączenie pierścieniowe z linią „Siedlce Myśliwska – Domanice”, „Łuków – Siedlce” oraz „Siedlce Przemysł – Ujrzanów”.

d) „Międzyrzec Podlaski – Halasy – Krzesk”

Stanowi przedłużenie magistrali „Siedlce Przemysł – Krzesk”, lecz zasilane jest ze stacji 110/15 kV w Międzyrzec Podlaskim. W podstawowym układzie pracy (podział zasilania we wsi Krzesk Majątek) magistrala zasila 14 stacji (12,1%) 15/0,4 kV pracujących w pięciu wschodnich wsiach gminy Zbuczyn.

Po wybudowaniu planowanej w Mordach stacji 110/15 kV wraz z nową linią magistralną „Mordy – Zbuczyn” stały podział sieci może zostać przeniesiony na odłącznik w pobliżu granicy sieci zakładów energetycznych.

W podsumowaniu stwierdzić należy, że gmina Zbuczyn ma w zasadzie dobre uwarunkowania rozwoju wynikające z zewnętrznego zasilania energią elektryczną średniego napięcia 15 kV, leży bowiem w zasięgu obsługi czterech będących w dobrym stanie technicznym i posiadających je ze odpowiednie zapasy mocy stacji 110/SN.

Również stosunkowo dobrze rozwinięty jest system linii SN 15 kV, zasilających gminę, umożliwia jej bowiem obecnie normalny rozwój, jednak z uwagi na perspektywiczne szanse rozwojowe (położenie przy międzynarodowym szlaku komunikacyjnym) i wzrost wymagań w stosunku do technicznych parametrów energii (nowe Prawo Energetyczne) musi być on stopniowo modernizowany i rozbudowywany.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

3.1. Lokalne urządzenia elektroenergetyczne

Są to sieci średniego napięcia i niskiego napięcia, których zadaniem jest zasilanie energią elektryczną n.n. 0,4 kV odbiorców jednej wsi lub kilku wsi o bezpośrednio sąsiadującej zabudowy. Stanowią je:

- odgałęźne, promieniowe linie SN 15 kV;
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV
- linie niskiego napięcia wyposażone częściowo w urządzenia oświetlenia ulicznego.

W gminie Zbuczyn urządzenia lokalne to niemal wyłącznie promieniowo zasilane sieci napowietrzne. Stan techniczny tych urządzeń decyduje o jakości energii elektrycznej niskiego napięcia bezpośrednio dostarczanej odbiorcom.

W dobrym stanie technicznym są z reguły urządzenia zaprojektowane i wybudowane po roku 1978, bowiem zastosowano już wtedy powszechnie słupowe stacje typu STSa 20/250 kV oraz linie n.n. z trzonami wykonanymi przewodami AFL 50 mm².

Również obliczenie mocy transformatorów, spadków napięć, skuteczność ochrony wykonano w oparciu o zwiększone moce jednostkowe, co pozwoliło na skrócenie długości obwodów i zwiększenie bezpieczników obwodowych.

Reelektryfikację zaprojektowaną według powyższych zasad przeprowadzono w latach 1978-1993 we wsiach: Zbuczyn Kolonia, Zbuczyn, Tchórzew, Tchórzew Plewki, Tarcze, Stary Krzesk, Smolanka, Lucynów, Karcze, Dziewule, Cielemęc, Borki Kosy, Borki Wyrki.

Po roku 1993 proces reelektryfikacji praktycznie ustał, od tego czasu wybudowano tylko niewielkie odcinki linii niskiego napięcia oraz dwie stacje trafo 15/0,4 kV.

Urządzenia lokalne w w/w wsiach są źródłem energii elektrycznej n.n. 0,4 kV o właściwych parametrach technicznych, co stanowi dobre uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego tych wsi.

Następną grupę stanowią wsie elektryfikowane na początku lat 70-tych- lub częściowo reelektryfikowane w latach późniejszych, w których pozostała część przestarzałych urządzeń pochodzących z przełomu lat 60-tych i 70-tych, czyli stacje trafo typu ŻH 15 oraz linie n.n. o długich trzonach i małych przekrojach przewodów.

Istotną poprawę parametrów zasilania w tych wsiach uzyskać można będzie poprzez wykonanie modernizacji jedynie części urządzeń oraz dobudowę nowych stacji 15/0,4 kV. Dotyczy to wsi: Bzów, Grodzisk, Izdebki Wąsy, Jesionka, Krzesk Nowy, Krzesk Majątek, Maciejowice, Olędy, Rzążew oraz w małym zakresie Zbuczyn i Zbuczyn Kolonia.

W ostatniej grupie klasyfikacyjnej znajdują się wsie elektryfikowane w latach 60-tych, w których sieci zasilająca są mocno przestarzałe, wyeksploatowane, awaryjne, występują tu duże spadki napięć, braki mocy, co często praktycznie uniemożliwia przyłączenie nowych odbiorców. Sytuacja taka ma miejsce we wsiach: Wólka Kamienna, Wesółka, Tęczki, Sobicze, Rówce, Pogonów, Ługi Wielkie, Ługi Rętki, Łęcznowola, Lipiny, Kwasy, Januszówka, Grochówka, Chromna, Choja.

W kilku wsiach występują jeszcze sieci niskiego napięcia na słupach drewnianych, a są to: Czuryły, Izdebki Błazeje, Izdebki Kosny, Izdebki Kośmidry. We wsi Modrzew w drewniane sieci n.n. wbudowano kilka nowych stacji trafo.

Wszystkie z w/w wsi wymagają pełnej i natychmiastowej reelektryfikacji.

Na ogólną liczbę 115 stacji 15/0,4 kV pracujących w gminie Zbuczyn 32 to przestarzałe i wyeksploatowane stacje typu: ŻH 15 B (28), SB2J (3), STSb 20/125 (1).

Na tle średnich wskaźników liczonych dla gmin wchodzących w skład byłego woj. siedleckiego, stan techniczny lokalnych urządzeń zasilających gminę Zbuczyn przedstawia się następująco:

- stan dobry: 25% (średnia byłego woj. 40,2%);
- stan średni: 30% (średnia byłego woj. 20,3%);
- stan zły: 45% (średnia byłego woj. 39,5%).

Z zestawienia wynika, że ogólny stan techniczny omawianych urządzeń jest w gminie Zbuczyn znacznie gorszy niż średni stan na terenie byłego woj. siedleckiego, jest ona jedną

z gmin najbardziej zaniedbanych w procesie reelektryfikacji na terenie obsługiwanym przez Rejon Energetyczny Siedlce. Przyczyną tego stanu jest wolniejsze niż w innych gminach tempo reelektryfikacji jaka miała miejsce głównie w Jatach 80-tych, a ustała niemal zupełnie w latach 90- tych.

Brak prac modernizacyjnych jest powodem ciągłego pogarszania się ogólnego stanu technicznego lokalnych urządzeń elektroenergetycznych, co bardzo niekorzystnie odbija się na ogólnym rozwoju gminy.

Aby powstrzymać tę tendencję należy w skali roku modernizować sieci lokalne w 4-5 wsiach gminy, jednak właściwych sieci – Zakład Energetyczny Warszawa - Teren nie zmodernizował w latach 1993-1999 ani jednej.

Stan techniczny lokalnych urządzeń elektroenergetycznych zasilających poszczególne wsie gminy Zbuczyn zilustrowano graficznie na załączonym rysunku.

3.2. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu zaopatrzenia w energię elektryczną

Gmina Zbuczyn ma w zasadzie dobre uwarunkowania rozwoju wynikające z parametrów energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV, zasilana jest bowiem systemem czterech (plus trzy rezerwowe) magistralnych linii SN 15 kV z trzech (plus jedna rezerwowa) stacji 110/SN, co powoduje, że spora liczba wsi ma łatwy dostęp do dwóch linii magistralnych umożliwiających zasilanie drobnych obiektów przemysłowych, większych obiektów usługowych i komunalnych, wymagających mocy szczytowych rzędu kilkuset kilowatów i pierścieniowego zasilania napięciem 15 kV.

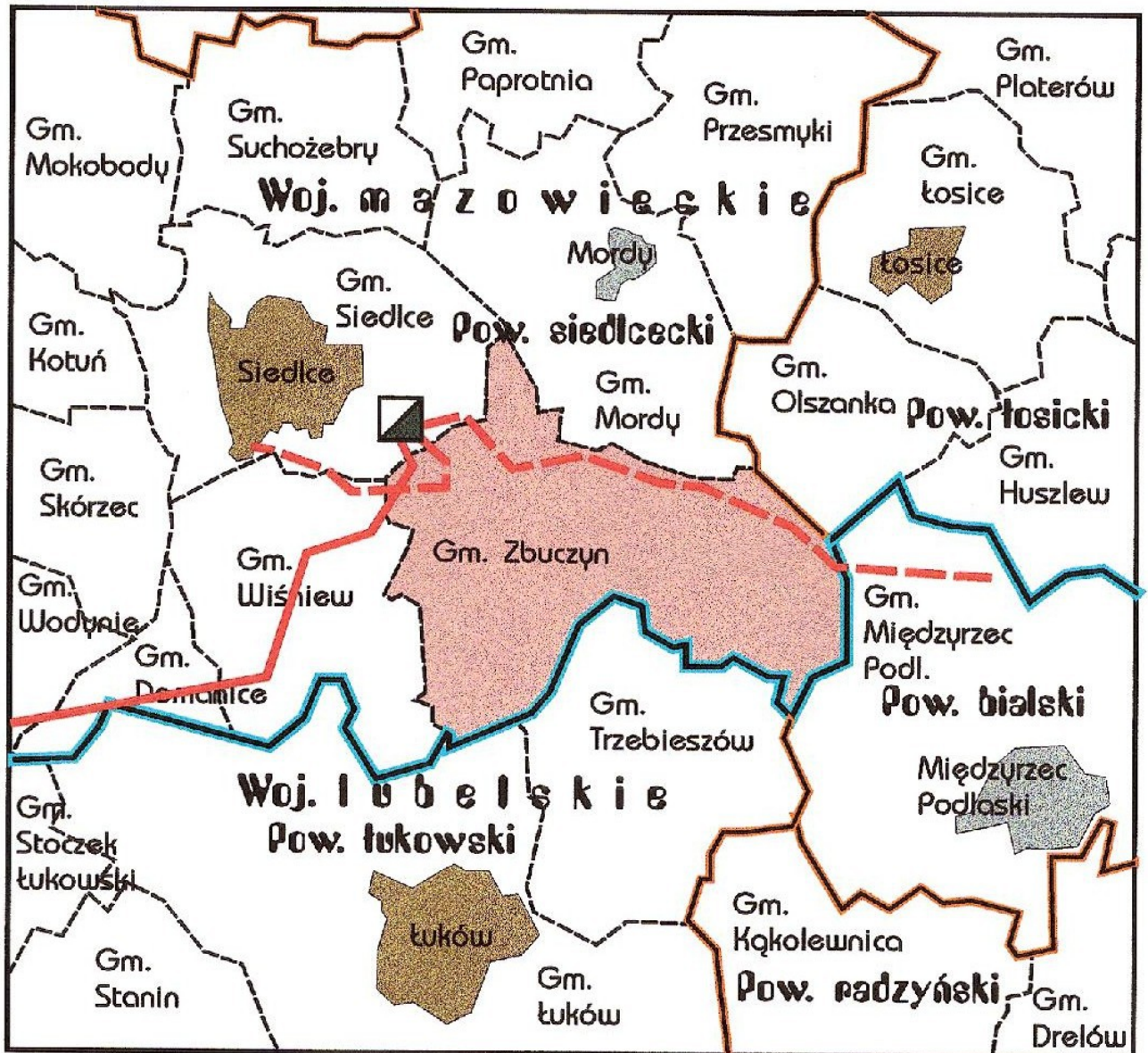
Znacznie gorsza sytuacja występuje w grupie lokalnych urządzeń elektroenergetycznych, bowiem aż 45% wsi odczuwa bardzo poważne kłopoty w zaopatrzeniu w energię elektryczną niskiego napięcia wynikające ze złego lub bardzo złego stanu technicznego sieci lokalnych, co stanowi istotne ograniczenie w prawidłowym rozwoju tych wsi.

W dalszych 30% wsi problemy z energią n.n. występują na części obszarów, w sumie jednak aż 75% wsi gminy Zbuczyn wymaga wykonania pełnej lub częściowej reelektryfikacji, co stawia tę gminę w rzędzie gmin powiatu siedleckiego wymagających największych nakładów na reelektryfikację wsi.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

Powiązania zewnętrzne gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną

Skala 1:300.000

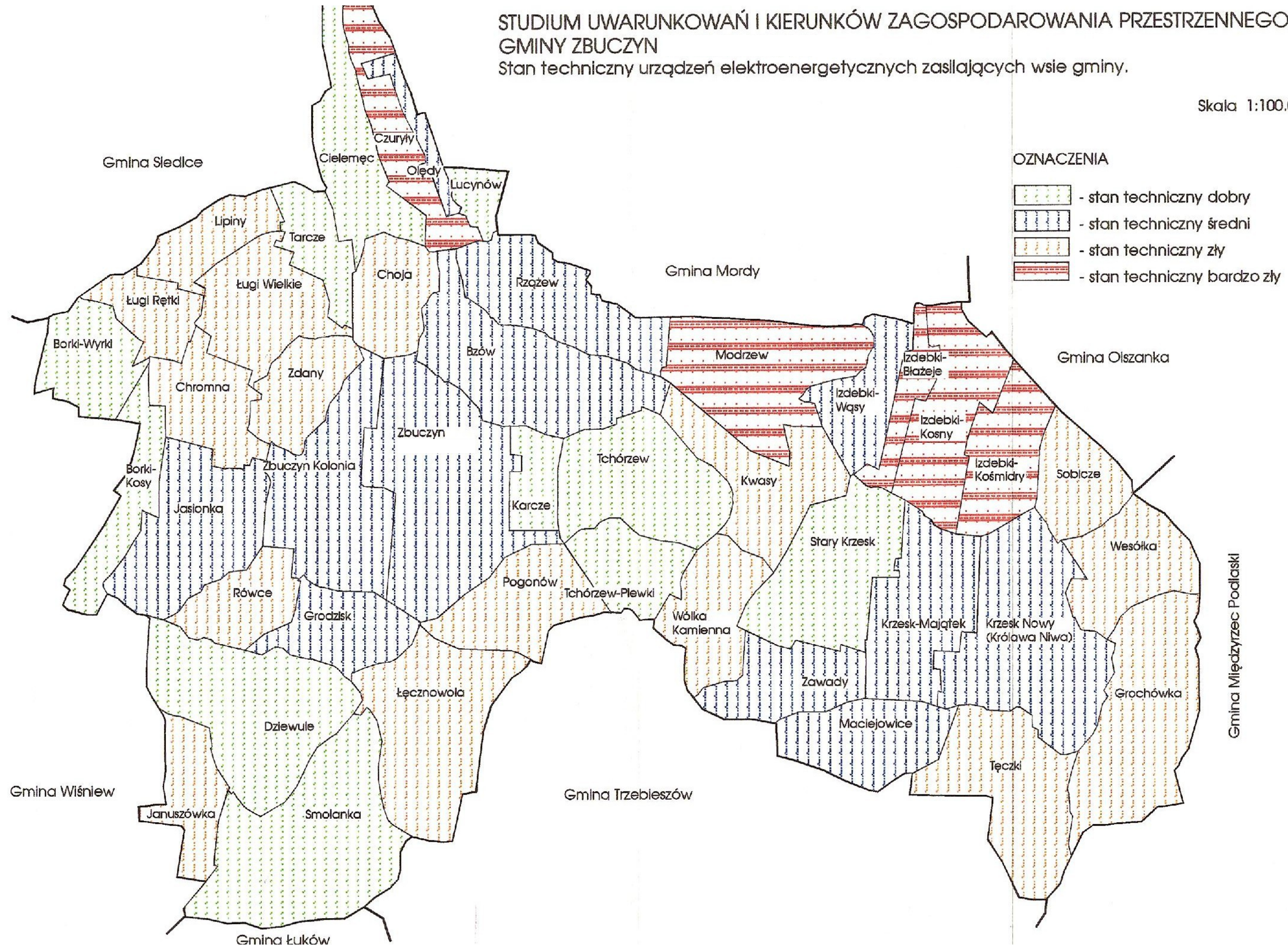

- - miasta powiatowe
- - miasta nie będące siedzibami powiatów
- - granice województw
- - granice powiatów
- - granice amin
- - planowana stacja elektroenergetyczna najwyższego napięcia 220 kV.
- - istniejąca linia elektroenergetyczna 400/220/110 kV "Ujrzanów".
- - planowana linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

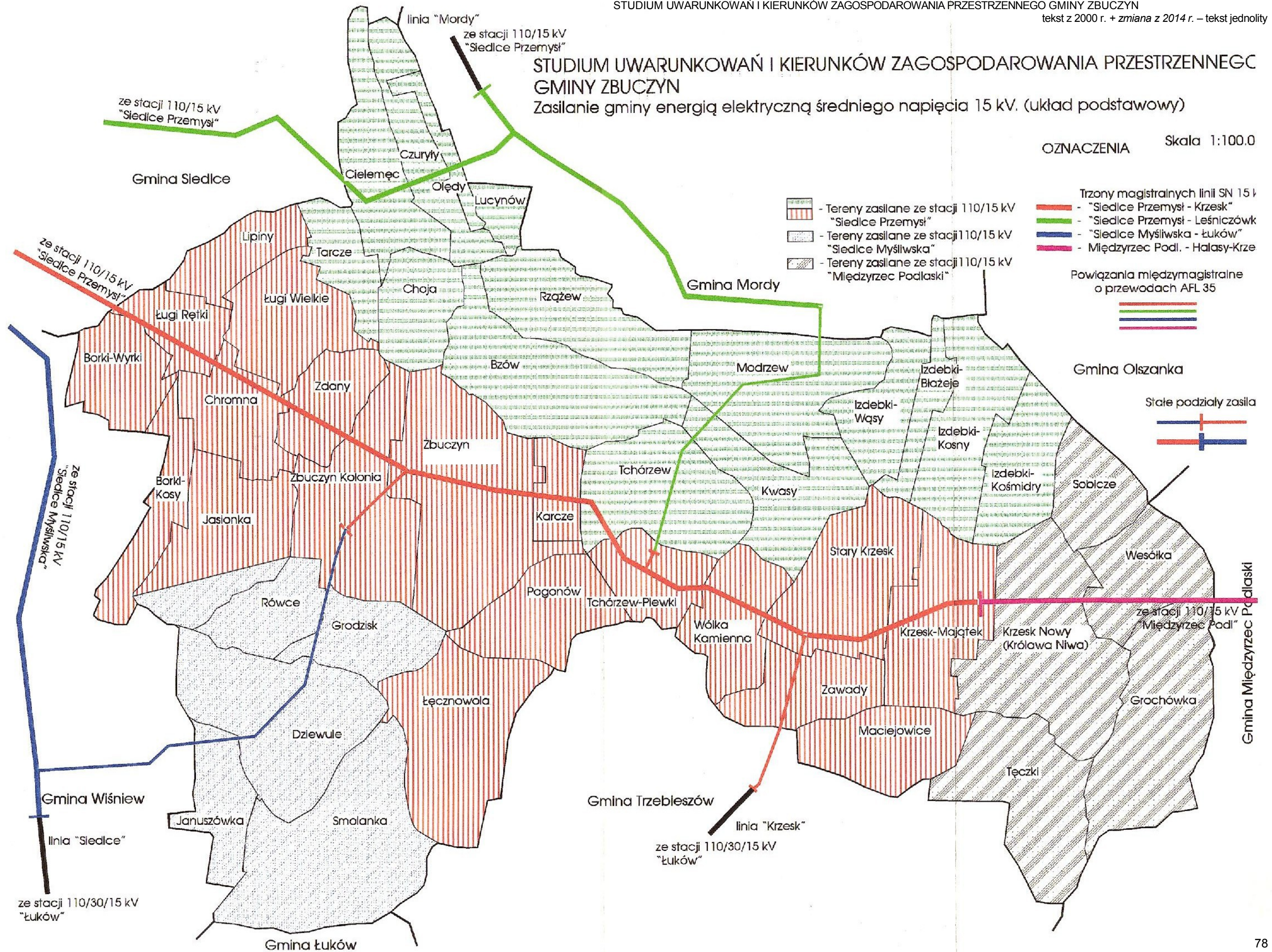
Stan techniczny urządzeń elektroenergetycznych zasilających wsie gminy.

Skala 1:100.000

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ZBUCZYN

Zasilanie gminy energią elektryczną średniego napięcia 15 kV. (układ podstawowy)

IX. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

1. UKŁAD DROGOWY

Do dnia 31.12.1998r. na terenie gminy sieć dróg składała się z następujących kategorii: krajowych, wojewódzkich, gminnych, oraz ogólnodostępnych nie zaliczonych do żadnej z ww. kategorii. W związku z wejściem w życie nowego podziału administracyjnego kraju od dnia 01.01.1999r. wprowadzono nową kategorię dróg – drogi powiatowe. Dotychczasowe drogi wojewódzkie z dniem 01.01.1999r. stały się drogami powiatowymi. W związku z tym układ dróg na terenie gminy składa się obecnie z następujących kategorii: droga krajowa, drogi powiatowe, drogi gminne oraz pozostałe drogi ogólnodostępne. Drogi wojewódzkie na terenie gminy Zbuczyn nie występują.

1.1. Drogi krajowe

Droga krajowa Nr 2 Świecko – Warszawa – Terespol

Przez teren gminy Zbuczyn przebiega droga krajowa Nr 2 o kierunku wschód-zachód przez następujące miejscowości w gminie: Borki Wyrki, Ługi-Rętki, Chromna, Zdany, Zbuczyn, Plewki, Wólka Kamienna, Zawady, Krzesk, Grochówka o długości odcinka 23,563 km. W kraju łączy ona następujące miasta: Świecko (przejście graniczne z Niemcami), Poznań, Konin, Kutno, Sochaczew, Błonie, Ożarów, Warszawa, Mińsk Mazowiecki, Siedlce, Międzyrzec Podlaski, Biała Podlaska, Terespol (przejście graniczne z Białorusią). Jest drogą klasy GP o funkcji międzynarodowej realizująca powiązanie na kierunku wschód-zachód przez całą Europę. Ma numer drogi europejskiej E-30. Gminy leżące przy drodze Nr 2 mają bardzo dobre połączenie z głównymi szlakami komunikacyjnymi w Polsce i Europie. Ze względu na bardzo duże natężenie ruchu tranzytowego w miejscowościach przylegających należy budować wzdłuż drogi ciągi pieszo jezdne, aby ruch lokalny maksymalnie wyeliminować z trasy międzynarodowej dla bezpieczeństwa ludzi zamieszkałych przy tej trasie i korzystających z niej. Potwierdzeniem tego jest bardzo duża wypadkowość w miejscowościach przyległych do tej drogi. Poza tym skrzyżowania na tej drodze i drogami powiatowymi i gminnymi o nawierzchni twardej wymagają dokładnego oznakowania pionowego i poziomego. Na trasie głównej konieczne jest wyznaczenie pasów dla samochodów skręcających w lewo, aby pojazdy wyczekujące na skręt w lewo mogły spokojnie czekać na ten manewr. Konieczność tą potwierdziła duża wypadkowość na skrzyżowaniach. Wprowadzenie tych pasów na lewoskręt w m. Bojmie, Broszków, Białki, Opole Stare, Zbuczyn i Krzesk znacznie obniżyło wypadkowość w latach 1995-1999. Na skrzyżowaniach o dużym natężeniu ruchu lokalnego konieczne jest wykonanie skrzyżowań bezkolizyjnych. Takie skrzyżowanie jest konieczne potrzebne w Zbuczynie na przecięciu drogi powiatowej Nr 36417 z drogą Nr 2. Ta droga powiatowa jest w ciągu obwodnicy Siedlec o promieniu 15 km. Łączy ona gminy okalające siedzibę powiatu tj. miasto Siedlce. Są to następujące gminy: Wodynie, Domanice, Wiśniew, Zbuczyn, Mordy, Suchożebry, Mokobody, Kotuń. Koncepcja tego skrzyżowania została opracowana 1996r. i złożona w DODP w Warszawie. W tej sprawie nie podjęto żadnych działań. Dalszym ciągiem tej obwodnicy jest droga powiatowa Nr 36378 Zbuczyn – Krzymosze, która w m. Choja powinna być zaplanowana do włączenia bezkolizyjnego z projektowaną autostradą A-2. Jest to bardzo ważne ze względu na rozwój gospodarczy w/w gmin, które by miały bezpośrednie połączenie z trasą międzynarodową, mogły także czynić usługi dla ludzi jadących tą trasą: obsługiwać bazę naprawy samochodów, stację paliw, motele i obiekty gastronomiczne. Stworzyłyby to nowe miejsca pracy dla ludzi mieszkających w obrębie skrzyżowania.

Wypadkowość na drodze Nr 2 jest bardzo duża, dane statystyczne biją na alarm. Odcinek drogi Nr 2 od Siedlec do Terespolu nazywa się „czarnym odcinkiem” ze względu na dużą wypadkowość. W miejscowości Wólka Kamienna konieczne jest wykonanie chodników

i dróg zbiorczych, aby dzieci i młodzież dojeżdżająca do szkół mogła bezpiecznie dotrzeć do przystanków autobusowych. Na budowę chodników w Wólce Kamiennej została opracowana dokumentacja (1995 r.), która nie została zrealizowana. Obecny stan bezpieczeństwa jest tragiczny.

Należy natychmiast wywłaszczyć przyległe grunty, aby można było wykonać chodniki i ciągi pieszo jezdne, gdyż droga Nr 2 przechodząca przez tę miejscowość w łukach stwarza wielkie zagrożenie. Często uszkodzone są poręcze na moście przez szybko jadące samochody, gdyż nie ma dobrej widoczności po wewnętrznej stronie łuku, który został przerobiony w latach osiemdziesiątych na parametry dla mchu o szybkości 100 km/h. W związku z tym jadące samochody nie zachowują szybkości 60 km/h obowiązującej w terenie zabudowanym. Przez modernizację tych łuków zwiększono niebezpieczeństwo dla ludzi zamieszkujących tereny przy tej drodze w miejscach zabudowanych. Modernizacja ta nie miała sensu bez budowy dróg zbiorczych. Przez nie kompleksowe rozwiązanie modernizacji drogi dzieci i młodzi ludzie ponieśli śmierć w miejscowości Wólka Kamienna. Sprawa kompleksowego rozwiązania jest bardzo pilna. Podobna sytuacja jest w miejscowości Krzesk. Problem został częściowo rozwiązany przez wykonanie, odcinka chodnika przy szkole podstawowej w Krzesku dla bezpiecznego dojścia dzieci do przystanku autobusowego w kierunku na zachód, natomiast dzieci odjeżdżające w kierunku wschodnim nie mają bezpiecznego dojścia do przystanku. W miejscowości Krzesk wzdłuż zabudowań przylegających do drogi Nr 2 powinny być wykonane drogi zbiorcze. Taka sama potrzeba jest w miejscowościach Grochówka i Zawady.

Oddzielnym tematem jest miejscowość Zbuczyn przyległa do drogi Nr 2 po obu stronach na odcinku ponad 2,5 km, gdzie są aż trzy łuki o pełnym braku widoczności. Przebudowano je w latach pięćdziesiątych, na parametry dla szybkości 100 km/h co jest tragedią dla mieszkańców tej osady. Kierowcy chętnie korzystają z tych parametrów i nie przestrzegają obowiązującej prędkości w terenie zabudowanym. Brak widoczności na łukach naraża często ludzi włączających się do ruchu na drogę Nr 2 na ciężkie wypadki drogowe kończące się śmiercią lub ciężkim kalectwem. Pierwszym niebezpiecznym łukiem w miejscowości Zbuczyn a zarazem i skrzyżowaniem z drogą powiatową Nr 36376 jest łuk w km 589+500 do km 590+00. Nie ma na tym łuku żadnej widoczności, gdyż w jego trójkącie widoczności stoi stary drewniany dom odległy od krawędzi pobocza asfaltowego 2 m. Ludzie wyjeżdżający od strony północno-zachodniej drogą lokalną nie mają absolutnie żadnej widoczności na samochody nadjeżdżające od strony wschodniej w kierunku Warszawy. W tym miejscu było kilka wypadków śmiertelnych i wiele kolizji. Następnym łukiem niebezpiecznym jest łuk przy kościele w lokalizacji od km 590+150 do km 590+545 wraz ze skrzyżowaniem z drogą powiatową Nr 36417 km 590+380. Rosnące, stare wierzby po stronie wewnętrznej łuku swoimi konarami znacznie ograniczają widoczność. Samochody włączające się do ruchu drogi Nr 2, na skrzyżowaniu z drogą powiatową Nr 36417 nie widzą samochodów nadjeżdżających od Warszawy. Występuje tu duży ruch lokalny. Dla zachowania bezpieczeństwa powinno ono być bezkolizyjne, aby zlikwidować dużą wypadkowość. Mimo, że zastosowano na tym skrzyżowaniu pasy dla samochodów skręcających w lewo nadal są wypadki. Koncepcja na bezkolizyjne skrzyżowanie została opracowana w 1996 r i jest ona w GDDP Oddział Centralny w Warszawie. Warunki terenowe sprzyjają temu rozwiązaniu i jest na to miejsce i zgoda.

Trzecim niebezpiecznym łukiem jest łuk w km 590+700 do 590+900 w pobliżu ośrodka zdrowia, bazy GS i Urzędu Gminy Zbuczyn. Podjazd do tych obiektów jest bardzo niebezpieczny, gdyż brak widoczności samochodów od wschodniej strony drogi Nr 2 stwarza niebezpieczne sytuacje. W związku z powyższym przez cały Zbuczyn od mostu na rzece Zbuczynka aż do skrzyżowania z drogą powiatowa Nr 36382 powinny być wykonane obustronnie ciągi pieszo jezdne dla bezpieczeństwa ludzi mieszkających przy drodze Nr 2 jak i korzystających z niej. W tym celu została opracowana w 1996 r. Koncepcja budowy tych dróg w Zbuczynie, lecz ze względu na brak środków nie podjęto zadania. Urząd gminy w Zbuczynie wykonał oświetlenie wzdłuż przyszłych dróg zbiorczych, które już trzy lata funkcjonują a dróg zbiorczych brak. Ta inwestycja powinna być podjęta wspólnie: UG Zbuczyn i Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych Oddział Centralny w Warszawie, powinny zawrzeć porozumienie w tej pilnej sprawie, gdyż bezpieczeństwo ruchu na trasie międzynarodowej jest bardzo ważnym problemem. Tylko przy dobrej woli obu stron i przychylności miejscowej

ludności można wykonać konieczne prace. Stan nawierzchni bitumicznej drogi Nr 2 też nie jest zadowalający. Powstałe koleiny stwarzają dodatkowe niebezpieczne sytuacje dla samochodów jadących tą drogą. Przy wyprzedzaniu samochody tracą stabilność, poza tym, zimą zamarzająca woda w koleinach stwarza poważne zagrożenie dla ruchu.

Droga ta posiada skoleinowaną nawierzchnię bitumiczną o szerokości jezdni 7m oraz pobocze bitumiczne 2x2,5. Z poboczy tych korzystają wolniejsze pojazdy, jak np. ciągniki i maszyny rolnicze. Pobocza te zwiększają przepustowość drogi nawet o 40%.

Najpilniejszą sprawą dla tej drogi jest jej modernizacja pod kątem poprawienia bezpieczeństwa ludzi mieszkających przy tej drodze jak i jadących po niej. Na terenie gminy Zbuczyn droga Nr 2 ma długość około 23,563 km od km 583+050 do km 606+613.

1.2. Drogi powiatowe

Układ dróg powiatowych tworzą na terenie gminy następujące drogi:

Droga Nr 36373 3633W Błogoszcz-Ługi Wielkie-Borki Kosiorki

Realizuje powiązanie północno-wschodniej części gminy z drogą krajową Nr 2 oraz z gminą Siedlce i Wiśniew. Ma nawierzchnię *bitumiczną na północ od drogi krajowej nr 2 oraz* gruntową nie ulepszoną *na południe od drogi krajowej nr 2 o długości 5,8 km.*

Droga Nr 36376 Zbuczyn-Kosy-Mościbrody.

Realizuje powiązania południowej części gminy ze stacją kolejową (linia Siedlce-Łuków) w miejscowości Borki Kosy i z drogą krajową Nr 2. Tworzy połączenie południowo-wschodniej części gminy z siedzibą gminy w Zbuczynie. Także tworzy połączenie gminy Wiśniew z gminą Zbuczyn. Ma nawierzchnię bitumiczną o długości 5,565 km szerokości jezdni 5,5 m. Stan nawierzchni dostateczny, miejscami wymaga remontu.

Droga Nr 36377 Zbuczyn-Lecznawola-Gołowierzchy

Droga ta realizuje powiązanie południowej części gminy z drogą krajową Nr 2 i siedzibą gminy oraz stanowi połączenie z gminą Trzebieszów. Ma nawierzchnię bitumiczną o długości 5,529 km, szerokości jezdni 5,3 m. Całość drogi jest w dobrym stanie.

Droga Nr 36378 Zbuczyn-Czuryły-Krzymosze

Realizuje powiązanie północnej części gminy z jej siedzibą oraz łączy drogę krajową Nr 2 z drogą wojewódzką Nr 698 Siedlce-Łosice w m. Wyczółki Stanowi pewną część obwodnicy Siedlec o promieniu ok. 15 km. Łączy gminę Zbuczyn z gminą Mordy. Droga ma nawierzchnię bitumiczną o długości 7,7 km i szerokości 5,2 m. Nawierzchnia bitumiczna wymaga odnowy. Jest spękana i ma liczne ubytki, które są na bieżąco remontowane.

Droga Nr 36379 Zbuczyn-Czuryły-Krzymosze

Stanowi połączenie północnej części gminy z gminą Mordy. Ma nawierzchnię bitumiczną o długości 2,28 m i szerokości 5,5 m. Cała droga jest w bardzo dobrym stanie technicznym.

Droga Nr 36381 Wie1gorz-Rzążew-Zbuczyn

Realizuje powiązania wewnętrzne gminy na kierunku północ-południe oraz łączy z siedzibą gminy. Na początku trasy o długości 0,270 m ma nawierzchnię gruntową a na pozostałym odcinku o dł. 5,555 km ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5 m. Nawierzchnia bitumiczna jest w stanie dobrym.

Droga Nr 36382 Zbuczyn-Kosny

Realizuje powiązanie wewnętrzne gminy na kierunku północno-wschodnim oraz łączy z siedzibą gminy. Posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 11,68 km i szerokości 5,4 m. Całość drogi jest w dobrym stanie poza odcinkiem Kosy-Wąsy, który wymaga odnowy.

Droga Nr 36383 Krzesk-Kośmidry-Ostoje

Realizuje powiązanie drogi Nr 2 z drogą wojewódzką Nr 698 w m. Mordy. Od Krzeska do miejscowości Kośmidry na odcinku o długości 4,885 m i szerokości 5,3 m ma nawierzchnię

bitumiczną a na dalszym odcinku o dł. 3,325 ma podbudowę z gruntu stabilizowanego cementem o szerokości 5,8 m. Podbudowa wymaga natychmiastowego przykrycia nawierzchnią bitumiczną.

Droga Nr 36384 Krzesk-Olszanka

Realizuje powiązanie gminy Olszanka z drogą Nr 2. Droga ma nawierzchnię bitumiczną o długości 4,9 km i szerokości 5,5 m. Całość drogi jest w złym stanie i wymaga modernizacji.

Droga Nr 36385 Krzesk-Teczki-Jakusze

Realizuje powiązanie południowej części gminy z drogą Nr 2. Droga ma nawierzchnię bitumiczną o długości 3,474 km i szerokości 5,7 m. Stan nawierzchni dobry.

Droga Nr 36386 skrzyżowanie z drogą Nr 2 Maciejowice-Wierzejki

Realizuje powiązanie południowej części gminy z drogą Nr 2. Droga ma nawierzchnię bitumiczną o dl. 2,93 km i szerokości 5,4 m. W ciągu tej drogi na cieku Maciejowickim jest przepust sklepiony w bardzo złym stanie technicznym. Wymaga on natychmiastowej przebudowy.

Droga Nr 36417 Gostchorz-Zabłocie-Zbuczyn

Realizuje powiązanie południowej części gminy z jej siedzibą oraz łączy gminę Wiśniew z gminą Zbuczyn. Stanowi część obwodnicy Siedlec od strony wschodniej. Na odcinku o dł. 2,48 m od miejscowości Januszówka do Dziewul posiada podbudowę z gruntu stabilizowanego cementem o szerokości 5,8 m a na pozostałym odcinku o dl 5,31 km ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5 m. Podbudowę z gruntu stabilizowanego cementem wymaga natychmiastowego przykrycia. Nawierzchnia bitumiczna jest w dobrym stanie.

Droga Nr 36418 Łuków-Dziewule

Realizuje połączenie gminy Zbuczyn z gminą Luków. Na całym odcinku o dł. 4,2 km posiada nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5,5 m. Jest w stanie dobrym.

Droga Nr 36423 Wólka Kamienna-Zembry-Wierzejki

Realizuje powiązanie południowej części gminy z dr Nr 2 oraz łączy gminę Zbuczyn z gminą Trzebieszów. Posiada nawierzchnię bitumiczną o dł. 0,7 km i szerokości 5 m. Stan nawierzchni dostateczny.

Droga Nr 36380 Stok Lacki-Olszanka

Na terenie gminy Zbuczyn występuje na odcinku 5km między wsią Tarcze i Rzążew. Ma nawierzchnię bitumiczną o szerokości 5m. Stan nawierzchni bitumicznej jest zły i wymaga gruntownej odnowy.

Wszystkie w/w drogi powiatowe są sklasyfikowane jako drogi klasy Z. Oprócz wymienionych funkcji prowadzą bezpośrednią obsługę przyległego zagospodarowania. Na terenie niektórych większych miejscowości (np. wsi Zbuczyn, Krzesk) pełnią funkcje uliczne.

1.3. Drogi gminne

Układ dróg gminnych tworzy **51 sieć** odcinków dróg oznaczonych numerami od 3613201 do 3613251.

- nr 3613201 - od dr. kraj. Nr 2- Grochówka - granica gm. Międzyrzec-Krzewica;
- nr 3613202 - od dr. kraj. Nr 2 - kol. Grochówka - Wesółka;
- nr 3613203 - od dr. kraj. Nr 2- Krzesk Maj. - Krzesk Nowy- Wesółka - granica gm. Międzyrzec - Łuniew;
- nr 3613204 - od dr. pow. 36383 - Sobicze - Wesółka;
- nr 3613205 - od dr. pow. 36382- Kosny - dr. pow. 36383;

- nr 3613206 - od dr. pow. 36382 - Wąsy- granica gm. Mordy - Pióry Wielkie;
- nr 3613207 - od dr. pow. 36379 - Kol. Modrzew - dr. gm. 3613206;
- nr 3613208 - od dr. pow. 36382 - Kwasy - Wólka Kamienna- droga Nr 2;
- nr 3613209 - od dr. pow. 36383 - Kol. Krzesk Majątek;
- nr 3613210 - od dr. kraj. Nr 2 - Stary Krzesk - Krzesk Majątek- dr. gm. 3613203;
- nr 3613211 - od dr. gm. 3613203 - Kolonia Krzesk Majątek;
- nr 3613212 - od dr. pow. 36386 - Maciejowice - granica gm. Trzebieszów-Zembry;
- nr 3613213 - od dr. Nr 2 - Plewki -Tchórzew - dr. pow. 363382;
- nr 3613214- od dr. pow . 36382 - Karcze - kol. Bzów-kol Rzążew;
- nr 3613215 - od dr. pow. 36381 - Rzążew - Choja - dr. pow. 36378;
- nr 3613216 - od dr. pow. 36381 - ul. Graniczna- do dr. pow. 36378;
- nr 3613217 - od dr. pow. 36381 - ul. Północna- dr. pow. 36378;
- nr 3613218 - od dr. kraj. Nr 2 - Pogonów - Łęcznowola;
- nr 3613219 - od dr. pow. 36377 - Łęcznowola - gr. gm. Trzebieszów - Wólka Konopna;
- nr 3613220 - od dr. pow. 36377 - kol. Dziewule - do dr. pow. 36417;
- nr 3613221 - od dr. pow. 36377 - kol. Grodzisk- dr. pow. 36417;
- nr 3613222 - od dr. pow. 36417 - ul. Słoneczna - do dr. pow . 36376;
- nr 3613223 - od dr. pow. 36376 - ul. Polna - dr. gm. 3613227;
- nr 3613224 - od dr. pow. 36376 - Rówce -Dziewule - dr. pow. 36417;
- nr 3613225 - od dr. pow. 36417 - kol. Dziewule -gr. gm. Wiśniew - Radomyśl;
- nr 3613226 - od dr. pow. 36418 - Smolanka - granica gm. Wiśniew - Radomyśl;
- nr 3613227 - od dr. kraj. Nr 2 - Chromna - Jasionka - dr. pow. 36376;
- nr 3613228 - od dr. kraj. Nr 2 - Chromna - dr. gm. 3613227;
- ~~nr 3613229 - od dr. kraj. Nr 2 - Wyrki - granica gm. Wiśniew - Soldy;~~
- nr 3613230 - od dr. kraj. Nr 2 - Zdany - dr. kraj. Nr 2;
- nr 3613231 - od dr. kraj. Nr 2 - Ługi Wielkie - Tarcze -Cielernęc - Czuryły;
- ~~nr 3613232 - od dr. pow. 36372 - Lipiny -Rętki -kol. Rętki -Świercze -gr. gminy -Borki-Kosy;~~
- nr 3613233 - gr. gm. - Grochówka - Tęczki - gr. gm. Krzymosze;
- nr 3613234 - Tęczki - Maciejowice;
- nr 3613235 - dr. kraj. Nr 2- kol. Wólka Kamienna - gr. gm. Zaolszynie;
- nr 3613236 - Januszówka - gr. gm. Kol. Zabłocie;
- nr 3613237 - od dr. pow. 36382 - Błażeje- gr . gm. Pióry;
- nr 3613238 - od dr. kraj. Nr 2 - Krzesk Majątek;
- nr 3613239 - Modrzew - gr. gm. Kol. Radzików;
- nr 3613240 - Olędy - gr. gm. Kol. Pruszyń Pieńki;
- nr 3613241 - Ługi Wielkie przez wieś;
- nr 3613242 - dr. pow. 36377 - Pogonów - gr. gm. Zaolszynie;
- nr 3613243 - Grochówka Kol. - gr. gm. Łuniew;
- nr 3613244 - dr. pow. 36382 - Kwasy Kijki - dr. gm. 3613208;
- nr 3613245 - dr. gm. 3613206 - Kol. Wąsy - dr. gm. 3613237;
- nr 3613246 - dr. pow. 36382 - Modrzew - Rzążew - dr. pow. 36381;
- nr 3613247 - dr. pow. 36381- Kol. Bzów - Tchórzew - dr. pow. 36382;
- nr 3613248 - dr. kraj. nr 2 - Krzesk Stary - Kwasy - dr. gm. 3613208;
- nr 3613249 - dr. pow. 36378 - Kol. Choja- Bzów;
- nr 3613250 - dr. gm. 3613226 - gr. gm. Kol. Krynka;
- nr 3613251 - dr. gm. 3613239 - Kol. Modrzew - dr. gm. 3613206;

W.w. drogi gminne zaliczane są do klasy L.

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korektę przebiegów i numerów dróg gminnych na obszarze objętym zmianą, tj. wprowadzono drogi gminne:

- ~~nr 361302W – Borki-Soldy – gr. gm. Wiśniew – Borki-Wyrki,~~
- ~~nr 361329W – Borki-Wyrki – Borki-Kosy.~~

Ww. drogi gminne zaliczane są do klasy D lub L.

1.4. Pozostałe drogi ogólnodostępne

Na obszarze gminy istnieją również drogi nie zaliczone do żadnej z wyżej wymienionej kategorii. Są to drogi ogólnodostępne. Zgodnie z ostatnimi zmianami do ustawy o drogach publicznych (Dz. U Nr 106, poz. 668, art. 52) są one drogami wewnętrznymi. Budowa, utrzymanie, zarządzanie, finansowanie zadań i oznakowanie dróg wewnętrznych należy do zarządcy terenu. Niektóre z tych dróg, jak również niektóre ulice we wsi Zbuczyn mają ulepszoną nawierzchnię.

2. UKŁAD KOLEJOWY

Przez gminę Zbuczyn przechodzi linia kolejowa Warszawa-Terespol. Do najbliższej stacji PKP w Dziewulach lub Borkach Kosach leżących na linii kolejowej Warszawa - Terespol można dojechać ze Zbuczyna po drodze powiatowej Nr 36417 do stacji Dziewule odległej 5 km a do stacji Borki Kosy po drodze powiatowej Nr 36376, także odległej 5 km. Do obu stacji można dojechać tylko własnymi środkami transportu. Wskazane byłoby wprowadzić komunikację PKS w ścisłym powiązaniu z przyjazdami i odjazdami pociągów.

3. KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Obsługa ludności w gminie Zbuczyn odbywa się transportem autobusowym. Przez jej teren prowadzone są relacje o znaczeniu międzyregionalnym na kierunku Warszawa - Terespol oraz powiązania między gminne (gm. Siedlce, Trzebieszów, Luków), a także wewnątrzgminne.

4. ZAPLECZE TECHNICZNE KOMUNIKACJI

Na terenie gminy znajdują się dwie stacje paliw. Poziom zaopatrzenia w paliwo jest wystarczający. Przy drodze Nr 2 funkcjonuje duży zakład lakierniczo-naprawczy.

5. STAN FORMALNO-PRAWNY

Droga krajowa Nr 2 jest finansowana z budżetu centralnego i podlega zarządowi Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych Oddziałowi Centralnemu w Warszawie. Bezpośrednie utrzymanie dokonuje Zarząd Dróg w Siedlcach tel.025-63-24321 podległy GDDP Oddział Centralny w Warszawie.

Drogi powiatowe są finansowane z subwencji drogowej Budżetu Powiatu Siedleckiego a zarządzane przez Powiatowy Zarząd Dróg w Siedlcach. Przebieg dróg powiatowych naniesiono na dołączone do tekstu Studium mapy zgodnie z Dz. U. Nr 30 z 1986 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg wojewódzkich i Dz. U. Nr 133 poz. 872 z dnia 13.10.1998 r. - przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną.

Drogi gminne są w gestii gminnych władz samorządowych. Ich obecna sieć jest wyznaczona Rozporządzeniem Wojewody Siedleckiego Nr 38/93 z dnia 15 października 1993 r. w sprawie dróg gminnych w województwie siedleckim (Dz. U. Woj. Siedleckiego Nr 8 poz. 168).

Komunikacja autobusowa prowadzona jest przez przedsiębiorstwo PKS (większość połączeń realizowana jest przez PKS Siedlce, PKS Międzyrzec Podlaski, PKS Biała Podlaska i PKS Warszawa).

6. OCENA FUNKCJONOWANIA KOMUNIKACJI

6.1. Układ drogowy

Ze względu na przebieg drogi krajowej Nr 2 przez gminę ma ona większą szansę rozwoju niż inne gminy będące poza zasięgiem oddziaływania tej drogi. Na obszarze gminy występuje średnia gęstość sieci dróg powiatowych (81,573 km) oraz gminnych (112,3 km). Na ogólną długość dróg powiatowych - 70,168 km posiada nawierzchnię twardą ulepszoną, co stanowi 86,02%. 11,405 km ma nawierzchnię gruntową, lub podbudowę z gruntu stabilizowanego cementem, w tym tylko 4,90 km (6%) o nawierzchni gruntowej ulepszonej. Stan dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej naturalnej 5,8 km (7,1%). Taki stan techniczny umożliwia płynne prowadzenie powiązań wsi z ośrodkiem gminnym.

Drogi gminne są w dość dobrym stanie. Na ogólną długość 112,3 km, 28,3 km (25,20%) dróg ma nawierzchnię twardą ulepszoną, 36,6 km (29,92%) podbudowy z gruntu stabilizowanego cementem, a 50,4 km (44,88%) gruntową naturalną. Z tego powodu nie jest ona w stanie prawidłowo pełnić obsługi przyległych zagospodarowań.

6.2. Komunikacja zbiorowa

Ze względu na niedostatki techniczne w sieci drogowej, układ tras autobusowych nie jest wystarczający przede wszystkim w zakresie powiązań wewnętrznych. Zbyt wiele siedlisk pozostaje w odległości przekraczającej 1,5 km od przystanków.

6.3. Zaplecze techniczne motoryzacji

Poziom zaopatrzenia w paliwo jest wystarczający.

7. WNIOSKI KOŃCOWE

Uwarunkowania inspirujące rozwój gminy:

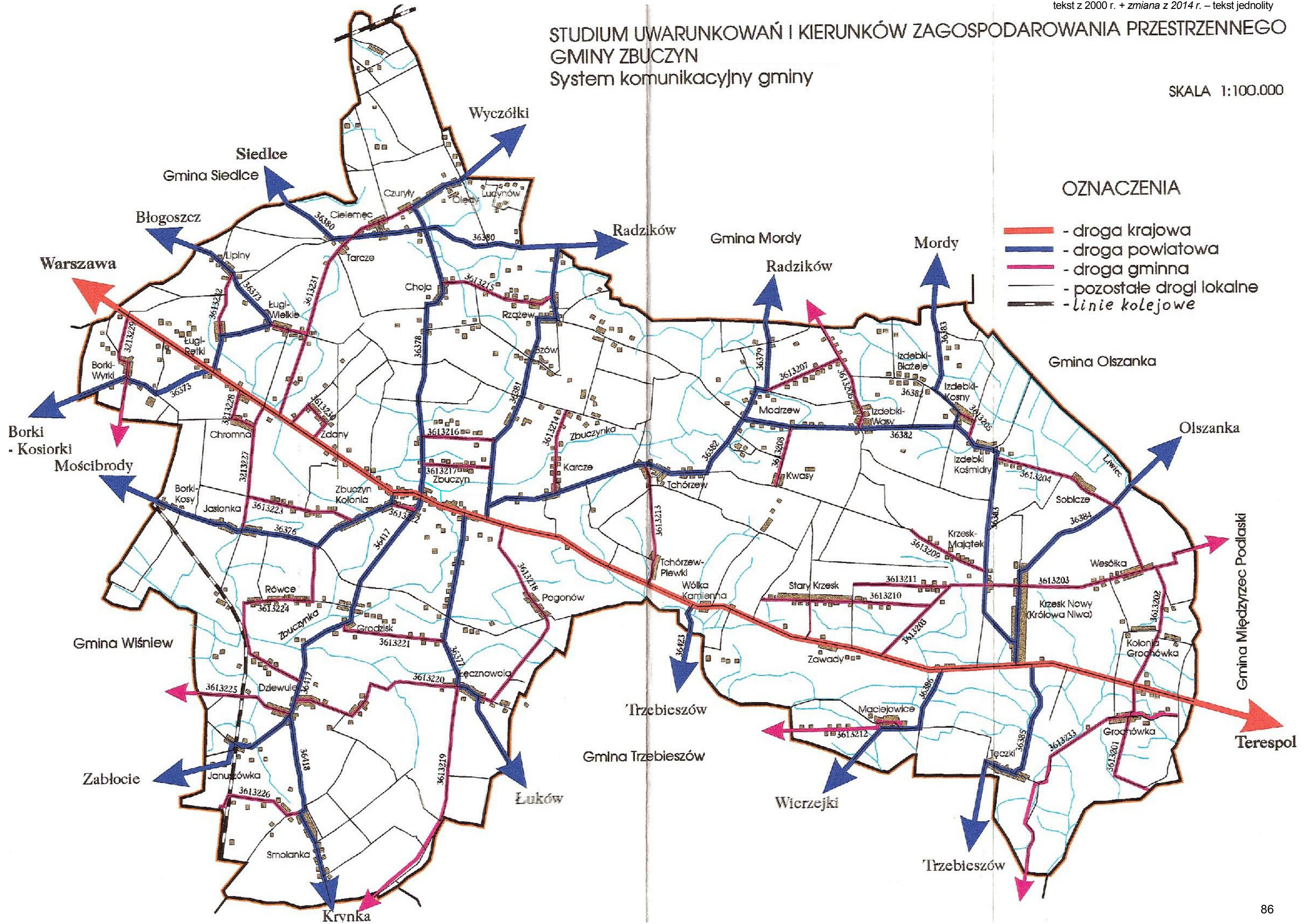
- dobrze rozwinięta sieć dróg w gminie;
- modernizacja drogi krajowej Nr 2;
- lokalizacja usług uciążliwych wzdłuż drogi Nr 2 służących obsłudze ruchu;
- *lokalizacja planowanej autostrady A-2 z węzłem w miejscowości Borki-Wyrki (według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach).*

Uwarunkowania ograniczające rozwój gminy:

- brak 11,4 km dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej;
- brak 84 km dróg gminnych o nawierzchni bitumicznej;
- nierównomiernie przebiegające przez obszar gminy trasy autobusowe.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
 GMINY ZBUCZYN
 System komunikacyjny gminy

SKALA 1:100.000

X. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA OBSZARÓW ZABUDOWANYCH

Zgodnie z rejestrem gruntów gminy Zbuczyn na dzień 01.01.1999 r., tereny osiedlowe zajmowały 495 ha, co stanowi 2,3% pow. gminy. Z tego 493 ha zajmują zabudowane tereny osiedlowe, stanowiące w ogromnej większości typową zabudowę zagrodową.

Wg danych z roku 1997, na terenie gminy znajdowało się 2808 mieszkań o łącznej liczbie 10840 izb. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 207,9 tys. m². Na jedną osobę przypadało 20,2m² powierzchni użytkowej. Na jedno mieszkanie przypadało 3,67 osoby, a na jedną izbę 0,95 osoby.

Tabela X.I. Liczba i powierzchnia budynków gospodarczych w gminie Zbuczyn w indywidualnych gospodarstwach rolnych w roku 1996.

Rodzaj budynków	Liczba budynków w w szt.	Powierzchnia w m ²				Stopień wykorzystania w %			
		ogółem	wykorzystana na działalność		niewykorzystana	ogółem	wykorzystana na działalność		niewykorzystana
			rolniczą	pozarolniczą			rolniczą	pozarolniczą	
obory	475	57639	50104	340	7195	100,0	86,9	0,6	12,5
stajnie	-	826	175	-	651	100,0	21,2	-	78,8
chlewnie	232	31773	30119	240	1414	100,0	94,8	0,8	4,5
owczarnie	-	462	422	-	40	-	91,3	-	8,7
kurniki	200	7242	7210	-	32	100,0	99,6	-	0,4
stodoły	1548	264120	259435	700	3985	100,0	98,2	0,3	1,5
szklarnie	-	2502	52	-	2450	100,0	2,1	-	97,9
tunele foliowe	-	796	796	-	-	100,0	100,0	-	-
pieczarkarnie	-	3235	1742	-	1493	-	-	-	46,2
budynki wielofunkcyjne	1380	186337	182653	446	3238	100,0	98,0	0,2	1,7

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach. 1998.

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996; na terenie gminy znajdowało się 475 obór o łącznej powierzchni 57,639 m². Na działalność rolniczą wykorzystywano 50,104 m² powierzchni. Na działalność pozarolniczą wykorzystywano 0,6%, natomiast 12,5% obór nie było wykorzystywanych. Liczba chlewni wynosiła 232. Zajmowały one 31,773 m², z czego na działalność rolniczą wykorzystywanych było 94,8%, a nie wykorzystywano 4,5% powierzchni. Powierzchnia stajni na terenie gminy była niewielka i wynosiła tylko 826 m². Znaczna jest liczba i powierzchnia kurników. Łącznie na terenie gminy znajdowało się 200 budynków o powierzchni 7,242 m² z czego 99,6% było wykorzystywanych w działalności rolniczej. Pozostała część t.j. 0,4% nie była wykorzystywana.

Liczba stodoł wynosiła 1,548, a ich powierzchnia zajmowała 264,120 m². Na działalność rolniczą wykorzystywano 98,2% powierzchni stodoł, nie wykorzystywano 1,5%. Powierzchnia szklarni w gospodarstwach rolnych na terenie gminy wynosiła 2,502 m² i była nieco wyższa od średniej dla gmin wiejskich woj. siedleckiego, która wynosiła 1,851 m². Powierzchnia tuneli foliowych była niewielka - wynosiła 796 m² i była niższa od średniej dla województwa siedleckiego, która wynosiła 3,380 m². Powierzchnia pieczarkarni wynosi 3,235 m².

Część budynków wykorzystywanych do produkcji rolniczej ma charakter wielofunkcyjny, tzn. część budynku jest przeznaczona dla zwierząt, część na magazyny a część na działalność pozarolniczą. Na terenie gminy występowało 1380 budynków wielofunkcyjnych o łącznej powierzchni 186,337 m² z czego na działalność rolniczą przeznaczono 98,0% powierzchni, pozarolniczą 0,2%, a nie wykorzystano 1,7% powierzchni.

XI. CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA I POZIOM ŻYCIA MIESZKANCÓW

1. DEMOGRAFIA

1.1. Liczba ludności

Wg stanu na 31.12.1997 roku (Rocznik statystyczny woj. siedleckiego, 1997), gminę Zbuczyn zamieszkiwało 10,325 osoby, w tym 5,235 mężczyzn (50,7%) i 5,090 kobiet (49,2%). Na 1km² przypadało 49 osób, podczas gdy na obszarach wiejskich byłego woj. siedleckiego 54 osoby/km².

1.2. Rozmieszczenie ludności

Przestrzenne rozmieszczenie osiedli wiejskich na terenie gminy Zbuczyn jest w przybliżeniu równomierne. Na terenie gminy znajduje się 46 miejscowości tworzących 45 obrębów geodezyjnych. Największą wsią jest miejscowość gminna - Zbuczyn, który ze Zbuczynem Kolonią tworzy jedną osadę położoną niemal centralnie, przy głównej krajowej trasie komunikacyjnej. Do dużych miejscowości należą także: Ługi Wielkie, Rzążew, Tchórzew, Stary Krzesk, Krzesk Nowy, Tęczki, Łęcznowola, Jasionka i Dziewule.

1.3. Zmiany liczby ludności

Liczba ludności w gminie Zbuczyn na przestrzeni ostatnich 22 lat zmniejszyła się o 443 osoby (4,1%), t.j. od stanu 10,768 osób w roku 1976 do 10,325 w roku 1997. Średnio rocznie ubywało z terenu gminy 20 osób, t.j. 0,2% stanu ludności. Zmiany liczby ludności na przestrzeni lat 1976-1997 przedstawiono w tabeli XI.1.

1.4. Przyrost naturalny i migracje stałe

Zmiany liczby ludności następują w wyniku przyrostu naturalnego i migracji stałych. Trwałym zjawiskiem demograficznym występującym od lat na obszarach wiejskich całego kraju, w tym także w gm. Zbuczyn jest zmniejszający się przyrost naturalny. W latach 70-tych i do połowy lat 80-tych (do roku 1983 włącznie) wskaźnik ten był niższy od wartości średniej na obszarach wiejskich byłego woj. siedleckiego, gdzie wynosił 9,3. W latach 1985-1991 przyrost naturalny był wyraźnie niższy w porównaniu z okresem wcześniejszym i wynosił 6,7. Był nieco wyższy niż średnia dla byłego woj. siedleckiego w analogicznym okresie (5,9). Najniższy przyrost naturalny notowano w ostatnich latach (1993-1997), kiedy wskaźnik wynosił od 3,9 do 5,7 (średnia w gminie 4,6). Był on wyraźnie wyższy dla średniej z obszaru byłego woj. siedleckiego, gdzie wynosił dla trzech porównywanych lat 2,0.

Przyrost naturalny w roku 1997 w liczbach bezwzględnych wynosił 43 osoby. Zanotowano w tym roku 150 urodzeń żywych oraz 107 zgonów.

Saldo migracji stałych w okresie ostatnich 22 lat było zmienne, ale we wszystkich latach ujemne, a jego wartości wynosiły od -227 w roku 1980 do -29 w roku 1997. Można wyróżnić dwa przedziały czasowe, których saldo migracji stałych wyraźnie różniło się. Okres pierwszy to lata 1976-1988, kiedy wskaźnik wahał się od -227 do -131. Średnio rocznie ubywało z obszaru gminy 156 osób. Okres drugi to lata 1991-1997, kiedy wskaźnik salda migracji stałych systematycznie zmniejszał się od wartości -70 w roku 1991 do -29 w roku 1997. W porównaniu z okresem 1976-1988, średnia wartość wskaźnika salda migracji stałych była w tym okresie średnio aż trzykrotnie niższa i wynosiła tylko -52 osoby na rok.

W roku 1997 saldo migracji stałych - jak podano w tab. XI.1. - wyrażało się liczbą -29. Napływ ludności wyniósł ogółem 110 osób, w tym 43 osoby z miast i 67 ze wsi, natomiast

odpływ wynosił 139 osób, w tym 83 do miast oraz 56 na wieś. Nie zanotowano w tym roku napływu osób z zagranicy ani odpływu za granicę. Migrują głównie ludzie młodzi z przewagą kobiet, co spowodowało nadwyżkę mężczyzn młodych i w średnim wieku w stosunku do liczby kobiet.

Tabela. XI. I .Zmiany liczby ludności i podstawowe parametry demograficzne w gminie Zbuczyn w okresie 1976-1997 w wybranych latach.

Rok	Liczba ludności			Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Zmiana liczby ludności w %	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		Saldo migracji stałych
	ogółem	mężczyzn	kobiet			gmina Zbuczyn	byłe woj. siedleckie (wieś)	
1976	10768	5388	5380	99	100,0	7,8	10,5	-143
1978	10803	5452	5351	98	100,3	8,3	9,1	-123
1980	10609	5339	5270	99	98,5	8,7	8,6	-227
1993	10590	5282	5308	100	98,3	10,0	9,1	-131
1985	10482	5269	5219	99	97,3	6,2	7,0	-148
1988	10327	5173	5154	100	95,9	7,1	5,9	-167
1991	10253	5172	5081	98	95,2	6,7	4,7	-70
1993	10262	5178	5084	98	95,3	3,9	3,8	-67
1996	10326	5221	5105	98	95,9	5,7	1,0	-42
1997	10325	5235	5090	97	95,9	4,1	1,2	-29

Źródło: Roczniki statystyczne woj. siedleckiego. Urząd Statystyczny w Siedlcach.

1.5. Struktura wg płci i wieku

W dniu 31.12.1997 roku (dane US Siedlce) liczba ludności w gminie Zbuczyn wynosiła 10,325 osoby, w tym 5,235 mężczyzn i 5,090 kobiet Średnio na 100 mężczyzn przypadały 97 kobiet.

Tabela XI.2. Struktura wieku ludności związanej bezpośrednio z rolnictwem w roku 1996. Oznaczenia: (n - liczba ludności, % - udział procentowy).

Wyszczególnienie		Klasy wieku w latach								Ogółem
		0-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej	
Ogółem	n	2292	591	1193	1120	1134	771	397	1165	8663
	%	26,5	6,8	13,8	12,9	13,1	8,9	4,6	13,4	100,0
Mężczyźni	n	1163	292	654	604	615	381	198	516	4423
	%	26,3	6,6	14,8	13,6	13,9	8,6	4,5	11,7	100,0
Kobiety	n	1129	229	539	516	519	390	199	649	4240
	%	26,6	7,1	12,7	12,2	12,2	9,2	4,7	15,3	100,0
Liczba kobiet na 100 mężczyzn		97	102	82	85	84	102	101	126	96

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach, 1998.

Na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego (Urząd Statystyczny w Siedlcach, 1998) w ogólnej liczbie mieszkańców związanych bezpośrednio z rolnictwem (którzy stanowią większość mieszkańców gminy) największy jest udział dzieci i młodzieży do lat 19. Stanowią oni 33,3% ogółu mieszkańców. Udział osób dorosłych w wieku 20-49 lat jest w poszczególnych klasach wiekowych zrównoważony i wynosi około 13%, natomiast w starszej klasie wiekowej, w przedziale 50-59 lat, wynosi tylko 8,9%. Łącznie ludność w przedziale wiekowym od 20 do 59 lat stanowi 48,7% populacji, natomiast w wieku 60 lat i więcej 18%.

Trwałym zjawiskiem jest powolne starzenie się ludności i wydłużanie średniego wieku życia mieszkańców. W większym stopniu dotyczy to kobiet niż mężczyzn. W roku 1996 liczba

mężczyzn w wieku powyżej 65 lat (w grupie ludności związanej bezpośrednio z rolnictwem) wynosiła 516, natomiast kobiet była o 26% wyższa i wynosiła 649. W przedziałach wiekowych 50-59 i 60-64 lata liczba kobiet była minimalnie wyższa od liczby mężczyzn (tab. XI.2.) W młodszych klasach wieku ludności dorosłej proporcje były odwrócone - więcej było mężczyzn niż kobiet. Nad umieralność mężczyzn z powodu - ogólnie mówiąc - chorób cywilizacyjnych oraz nadużywania alkoholu i palenia tytoniu, jest niestety w Polsce zjawiskiem powszechnym. Dysproporcje te prawdopodobnie będą utrzymywały się jeszcze przez długi okres.

Pod względem struktury płci, średnio przypada 96 kobiet na 100 mężczyzn (wg danych PSR 1996). Wskaźnik ten bardzo wyraźnie zmienia się w poszczególnych klasach wieku, od wartości zrównoważonej, zbliżonej do 1:1 wśród dzieci i młodzieży, do wartości 126 kobiet na 100 mężczyzn w wieku 65 lat i więcej. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn jest najniższa wśród ludzi młodych w wieku 20-29 lat, kiedy wskaźnik ten osiąga wartość 82. Wartość ta jest nieco wyższa w przedziale wiekowym 30-49 lat, kiedy na jednego mężczyznę przypada 84-85 kobiet. W wieku 50 lat i więcej liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn, a wartość wskaźnika wynosi 101-102, by osiągnąć wartość maksymalną w wieku powyżej 65 lat - 126 kobiet na 100 mężczyzn. Tak duży niedobór kobiet w młodszych klasach wieku wynika z wysokiego wskaźnika migracji stałych. Duża część młodych kobiet opuszcza gminę na stałe, przenosząc się zazwyczaj do miasta. Odwrócenie proporcji następuje w wieku późniejszym i jest efektem nad umieralności mężczyzn, która daje się zauważyć już w przedziale 50-59 lat.

1.6. Poziom wykształcenia

Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego z roku 1996, struktura wykształcenia ludności gminy Zbuczyn w wieku powyżej 15 lat przedstawiała się jak niżej podano. Wykształceniem wyższym legitymowało się tylko 1,6% mieszkańców gminy. Jest to wartość odpowiadająca wskaźnikom dla obszarów wiejskich byłego woj. siedleckiego. Z wykształceniem średnim, t.j. policealnym, średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym było łącznie 17,9% ludności, ale z bardzo wyraźną przewagą wykształcenia zawodowego. Wskaźnik ten był nieco wyższy od średniej dla byłego woj. siedleckiego, która wynosiła 15,1%. W grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym znajdowało się 28,9% ludności gminy.

Najliczniejsza jest grupa z wykształceniem podstawowym, która stanowi 43,4% ogółu mieszkańców gminy w wieku powyżej 15 lat. Ludność z wykształceniem podstawowym niepełnym i bez wykształcenia stanowiła 8,2% ogółu dorosłej ludności gminy. Ogólnie można stwierdzić, że poziom wykształcenia mieszkańców gminy Zbuczyn nie odbiega od wartości średnich dla obszarów wiejskich byłego woj. siedleckiego.

Tabela XI.3. Poziom wykształcenia ludności w gm. Zbuczyn w wieku powyżej 15 lat. Dane z roku 1996.

Wyszczególnienie		Poziom wykształcenia							Ogółem
		wyższe	policealne	Średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształc.	
Ogółem	n	103	69	899	175	1841	2762	522	6371
	%	1,64	1,1	14,1	2,7	28,9	43,4	8,2	100,0
Mężczyźni	n	41	10	388	41	1175	1391	214	3260
	%	1,3	0,3	11,9	1,3	36,0	42,6	6,6	100,0
Kobiety	n	62	59	511	134	666	1371	308	3111
	%	2,0	1,9	16,4	4,3	21,4	44,1	9,9	100,0
Obszary wiejskie woj. siedleckiego		1,4	1,3	11,1	2,7	27,7	45,4	10,5	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach, 1998.

Dają się zauważyć różnice w poziomie wykształcenia mieszkańców gminy w zależności od płci. Znacznie większy odsetek kobiet posiada wyższe i średnie wykształcenie. Wartość średnia w grupie mężczyzn wynosi 14,8%, a w grupie kobiet 24,6%. W żadnej z porównywanych kategorii wykształcenia (wyższego i średniego) odsetek mężczyzn nie jest wyższy. W grupie z wykształceniem zasadniczym zawodowym wyraźnie dominują mężczyźni - 36,0% mężczyzn osiąga ten poziom wykształcenia, podczas gdy wśród kobiet tylko 21,4%. W grupie z wykształceniem podstawowym udział kobiet i mężczyzn znajduje się na podobnym poziomie, natomiast w grupie z wykształceniem niepełnym podstawowym oraz bez wykształcenia, odsetek kobiet jest nieco wyższy.

2. ŹRÓDŁA UTRZYMANIA LUDNOŚCI

Użytkownicy gospodarstw rolnych lub działek rolnych na terenie gminy Zbuczyn w większości (53,1%) utrzymywali się z dwóch źródeł, tzn. najczęściej z własnego gospodarstwa i dodatkowej pracy poza gospodarstwem. Z jednego źródła utrzymywało się tylko 24,3%, w tym wyłącznie z pracy we własnym gospodarstwie 21,1%. Z trzech źródeł utrzymywało się 22,6% mieszkańców gminy. Ogółem 55,0% ludności utrzymywało się wyłącznie lub głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym. Na obszarach wiejskich byłego woj. siedleckiego z jednego źródła utrzymywało się 49,4%, a z dwóch źródeł 50,6% ludności. Wyłącznie lub głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym utrzymywało się na terenie województwa siedleckiego 32,3% ludności, a zatem na terenie gminy Zbuczyn wskaźnik ten jest aż o 22,7% wyższy.

Biorąc pod uwagę wiek użytkowników gospodarstw rolnych, należy stwierdzić, że w wieku przedemerytalnym (tzn. przed 65 rokiem życia) znajdowało się 85,2% użytkowników gospodarstw rolnych, a 14,8% była w wieku emerytalnym. Jest to wartość nieco wyższa niż średnia dla byłego woj. siedleckiego, gdzie użytkownicy gospodarstw rolnych stanowią 18,7% ogółu użytkowników. Na 2333 gospodarstwach, 462 (19,8%) prowadzonych jest przez kobiety. O ile w gospodarstwach, których właścicielami są osoby młode i w średnim wieku (20-59 lat) przeważają mężczyźni, o tyle udział kobiet jako właścicieli gospodarstw wyraźnie wzrasta w najstarszej grupie wiekowej - powyżej 65 lat. Wynika to z faktu, że w takich gospodarstwach szybciej umierają mężczyźni i kobiety pozostają ich użytkownikami. W porównaniu z woj. siedleckim, udział właścicieli w niższych klasach wieku (20-49 lat) na terenie gminy Zbuczyn jest podobny.

Tabela XI.4. Struktura wieku użytkowników gospodarstw rolnych w gminie Zbuczyn. Dane z roku 1996.

Wyszczególnienie	Wiek użytkownika gospodarstwa rolnego							Ogółem	
	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej		
Ogółem	n	12	270	550	609	396	151	345	2333
	%	0,5	11,6	23,6	26,1	16,9	6,5	14,8	100,0
Mężczyźni	n	7	230	460	516	328	127	203	1871
	%	0,4	12,3	24,6	27,6	17,5	6,8	10,8	100,0
Kobiety	n	5	40	90	93	68	24	142	462
	%	1,1	8,7	19,5	20,1	14,7	5,2	30,7	100,0
Obszary wiejskie woj. siedleckiego		0,3	9,2	21,0	24,8	17,6	8,4	18,7	100,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996. Urząd Statystyczny w Siedlcach, 1998.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Siedlcach, w roku 1997 w gm. Zbuczyn poza rolnictwem zatrudnione były 510 osób, z tego w edukacji (głównie nauczyciele), 77 w handlu i naprawach, 67 w działalności produkcyjnej. Liczba pracujących w innych działach była znacznie mniejsza. W transporcie i łącznie pracowało 45 osób, w rolnictwie i łowiectwie 37, w administracji publicznej i ochronie zdrowia po 27, w pośrednictwie finansowym 15, w obsłudze firm i nieruchomości 13 oraz innych działach 8 osób.

Nowym zjawiskiem społecznym powstałym po roku 1989, jest bezrobocie. W roku 1993 na terenie gminy było zarejestrowanych 808 bezrobotnych, w tym 447 mężczyzn i 361 kobiet. Stanowiło to 7,8% ogółu ludności gminy. Z liczby tej w ciągu roku 1993 zaledwie 6 osób podjęło pracę. W roku 1996 liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się do 498 (221 mężczyzn i 277 kobiety), z czego mniej niż połowa (213 osób) posiadała prawo do zasiłku. W roku 1997 liczba bezrobotnych wynosiła 401 (3,9% ludności gminy), z czego osób nowo zarejestrowanych w roku 1997 było 28, a pracę podjęło 10 osób. Na przestrzeni 5 lat stopa bezrobocia zmniejszyła się, ale należy pamiętać, że w rzeczywistości skala tego zjawiska jest większa, ze względu na ukryte bezrobocie w rolnictwie. Należy oczekiwać, że z powodu zmian gospodarczych i społecznych jakie zachodzą w kraju po roku 1989, bezrobocie będzie trwałym zjawiskiem społecznym. Problem polega na tym, aby rozmiary tego zjawiska nie wpływały negatywnie na całość życia społecznego i gospodarczego gminy.

3. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Wg według danych z roku 1997, na terenie gminy znajdowało się 2808 mieszkań o łącznej liczbie 10840 izb. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła średnio 207,9 m² powierzchnia jednego mieszkania wynosiła średnio 74,0 m² powierzchnia jednej izby 19,2 m². Na jedną osobę przypadało 20,0 m² powierzchni użytkowej, na jedno mieszkanie 3,67 osoby, a na jedną izbę 0,95 osoby. W zabudowie wiejskiej byłego woj. siedleckiego średnia powierzchnia jednego mieszkania wynosiła 68,2 m², a średnia powierzchnia jednej izby 20,4 m². W miastach wskaźniki te wynosiły odpowiednio 57,2 m² oraz 16,3 m². Wynika z tego, że na obszarach wiejskich powierzchnia mieszkań jest wyraźnie większa. Jednocześnie mieszkania w gminie Zbuczyn były znacznie większe od średniej dla byłego woj. siedleckiego, przy jednocześnie nieco mniejszej powierzchni jednej izby. Pozostałe wskaźniki były zbliżone do wartości średnich dla obszarów wiejskich byłego woj. siedleckiego, gdyż średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 19,0 m², na jedno mieszkanie przypadało 3,59 osoby, a na jedną izbę 1,07 osoby. Na obszarach miejskich wskaźniki te wynosiły odpowiednio 17,7 m², 3,25 osoby oraz 0,92 osoby. Pomimo większej powierzchni mieszkań budowanych na wsi, są one bardziej przegęszczone niż mieszkania w miastach byłego woj. siedleckiego.

4. POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Przez poziom życia należy rozumieć nie tylko materialne i finansowe zasoby mieszkańca gminy lub jego rodziny, ale także z uwzględnieniem innych elementów życia, takich jak możliwości podejmowania pracy zarobkowej, dostęp do służby zdrowia, poziom bezpieczeństwa publicznego, dostęp do szkół, możliwości komunikacyjne, zaopatrzenie w produkty pierwszej potrzeby i środki produkcji, możliwości zbytu produktów rolnych i wiele innych. Poziom życia mieszkańców gminy oceniono w oparciu o materiały statystyczne.

Podstawowym wskaźnikiem poziomu życia mieszkańców są zasoby finansowe i możliwości wykonywania pracy zawodowej. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa prowadząc indywidualne gospodarstwa rolne. Poziom opłacalności produkcji rolnej w ostatnich kilku latach systematycznie obniżał się doprowadzając do masowych protestów rolników na początku 1999 roku. Przyczyną tego zjawiska była nadprodukcja żywności (brak rynków zbytu), niskie ceny na produkty rolne oraz sprowadzanie tanich produktów z zagranicy (głównie zboża i mięsa). Miało to bezpośredni i zarazem ujemny wpływ na zasoby finansowe

gospodarstw rolnych i prowadziło do spadku poziomu życia mieszkańców gminy, szczególnie tych, którzy utrzymują się wyłącznie lub głównie z rolnictwa.

O materialnym poziomie życia mieszkańców gminy decyduje m. in. liczba zarejestrowanych i działających podmiotów gospodarczych. W większości przypadków wyniki gospodarcze prywatnych przedsiębiorców pozwalają na osiąganie średniego lub wysokiego materialnego poziomu życia. Duża liczba zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wpływa także pozytywnie na pozostałych mieszkańców gminy, gdyż stwarza nowe miejsca pracy oraz zwiększa wpływy podatkowe do kasy gminy, z czego korzysta (zazwyczaj pośrednio) większość mieszkańców.

W gminie Zbuczyn wg stanu na 31.12.1997 r. zarejestrowanych było 376 podmiotów gospodarczych, w tym 3 spółki prawa handlowego, 19 spółek cywilnych i 320 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba zarejestrowanych w gm. Zbuczyn podmiotów gospodarczych jest dużo wyższa od średniej dla byłego woj. siedleckiego, która wynosiła 210 podmiotów na gminę. Wynika to z dużej liczby mieszkańców gminy, gdyż wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest co prawda w gminie Zbuczyn wyższy od średniej dla gmin byłego woj. siedleckiego, ale tylko o 16% (patrz. tab. I.1.).

Pod względem struktury branżowej, najwięcej podmiotów (164, t.j. prawie 44,7%) zajmowało się handlem i naprawami, 48 (13%) budownictwem, 32 działalnością produkcyjną, 31 rolnictwem i łowiectwem oraz 29 transportem i łącznością. W innych branżach było zarejestrowanych od kilku do kilkunastu podmiotów gospodarczych. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych jest podobna jak w innych gminach wiejskich byłego woj. siedleckiego.

Jednym z elementów wpływających na ogólny poziom życia mieszkańców, jest dostęp dzieci i młodzieży szkolnej do szkół różnego szczebla i różnego typu. Na terenie gminy do końca roku szkolnego 1998/99 występowały tylko szkoły podstawowe (w liczbie 11), z których w roku szkolnym 1996/97 korzystało 1567 uczniów. W związku z wejściem od nowego roku szkolnego 1999/2000 nowego systemu szkolnego, w gminie zostanie utworzone jedno gimnazjum (w Zbuczynie). Spowoduje to konieczność dojeżdżania uczniów (powyżej szóstej klasy szkoły podstawowej) z odległych miejscowości, co wiąże się z większymi kosztami i większą stratą czasu. Na terenie gminy nie występowały dotychczas szkoły ponad podstawowe. Nie przewiduje się także tworzenia takich szkół (z wyjątkiem w/w gimnazjum). Stwarzało to niekorzystną sytuację dla uczącej się młodzieży w gminie Zbuczyn, która była zmuszona do dojeżdżania do najbliższych szkół średnich lub zawodowych (np. do Międzyrzecza Podl., Siedlec, Łukowa) lub korzystania z internatów lub stacji. Pociągało to dodatkowe koszty pobierania nauki.

Sieć przedszkoli pokrywa się z siecią szkół podstawowych. Istnieje jedno przedszkole z 3 oddziałami na 50 miejsc oraz 11 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Z wychowania przedszkolnego korzystało w roku 1997 - 267 dzieci.

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej można uznać za wystarczający. Na terenie gminy istnieją 2 ośrodki zdrowia, w których zatrudnionych było (na koniec 1997 r.) 3 lekarzy, 1 dentysta i 6 pielęgniarek. W przeliczeniu na 10.000 mieszkańców obsada personelu służby zdrowia wynosiła odpowiednio 2,9, 1,0 i 5,8. Była ona wyższa od średniej dla gmin wiejskich byłego woj. siedleckiego, gdzie wynosiła odpowiednio 3,2, 1,6, 7,3 oraz wielokrotnie niższa od wskaźników dla miast byłego woj. siedleckiego. Na terenie gminy funkcjonuje tylko jedna apteka.

O poziomie zamożności społeczeństwa świadczy także liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W roku 1997 z pomocy takiej korzystało 326 osób, co stanowi 3,2% ogółu ludności w gminie. Średnia dla gmin wiejskich byłego woj. siedleckiego wynosi 5,0%, a dla miast 3,7%. Na jedną osobę korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej przypadało w gm. Zbuczyn w roku 1997 średnio 1218 zł.

W gminie występuje 1 biblioteka publiczna i 3 filie. Na jedną placówkę biblioteczną przypada 2581 osób, co jest jednym z lepszych wskaźników w byłym woj. siedleckim. Średnia dla gmin wiejskich wynosiła bowiem (w roku 1997) 1459 osoby na jedną placówkę, a w miastach 8330 osób. Wskaźnik liczby woluminów na 1000 ludności jest w gminie Zbuczyn dosyć wysoki i wynosi 4306, podczas gdy średnia dla gmin byłego woj. siedleckiego wynosiła 3899 a w miastach 3685. Zarejestrowanych było 1189 czytelników, a na jednego czytelnika przypadało w roku 1997 - 15,9 wypożyczonych woluminów, podczas gdy średnia dla gmin byłego woj. siedleckiego wynosiła 21,1, a w miastach 25,5.

Na tle innych gmin byłego woj. siedleckiego, dostęp mieszkańców gminy Zbuczyn do telefonów jest dobry, chociaż odległy od przyjętych standardów europejskich. W dn. 31.12.1997r. zarejestrowanych było 770 abonentów telefonicznych, co dawało wskaźnik 74,6 na 1000 ludności. Dawało to gminie Zbuczyn dobrą lokatę w byłym woj. siedleckim (średnia w gminach wiejskich wynosiła 48,9). Ze względu na gwałtowny rozwój usług telekomunikacyjnych, wskaźnik ten szybko wzrasta.

Sieć placówek handlowych (sklepów) jest na terenie gminy prawdopodobnie wystarczająca. Wg stanu na 31.12.1997 r. na terenie gminy było 71 sklepów, co daje wskaźnik 5,8 sklepów na 1000 mieszkańców. Średnia dla gmin wiejskich byłego woj. siedleckiego wynosiła 5,6 sklepów na 1000 mieszkańców. Na terenie gminy znajdowało się 2 punkty sprzedaży paliw. Jest to przeciętna liczba spośród wszystkich gmin byłego woj. siedleckiego, na terenie których znajdowało się od 0 do 4 punktów sprzedaży paliw.

Inne informacje dotyczące warunków życia mieszkańców gminy Zbuczyn, są także zawarte w innych rozdziałach, w szczególności w rozdziale, w którym omówiono istniejące i potencjalne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

XIII. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Obiekty zabytkowe na terenie gminy reprezentowane są przez budownictwo sakralne, zespoły dworsko-parkowe oraz w największym stopniu przez wiejskie budownictwo drewniane, którego przykłady znajdują się w miejscowościach na terenie całej gminy. Do najciekawszych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy można zaliczyć:

Dziewule – wiatrak koźlak z 1875 roku, wpisany do rejestru zabytków pod Nr 229/948 decyzją z dn. 10-04-1972 r.

Krzesk - Majątek – zespół sakralny parafii rzymsko-katolickiej p.w. matki Boskiej Częstochowskiej: kościół murowany wzniesiony w latach 1909-1915, plebania murowana z lat 20-tych XX w.

Krzesk – zespołu dworsko-parkowy wpisany do rejestru zabytków pod numerem 14/56 decyzją z dn. 26-09-1956 r.: dwór murowany z I poł. XIX w., oficyna, stodoła, spichlerz, drewniane z II poł. XIX w., oraz park krajobrazowy.

Zbuczyn – zespół sakralny parafii rzymsko-katolickiej p.w. Św. Stanisława Biskupa, wpisany do rejestru zabytków pod numerem 362 decyzją z dn. 31-12-1983 r. Kościół murowany wybudowany w latach 1880-1899 przez Karola Rabczyńskiego, plebania, dom parafialny, dzwonnica budynek gospodarczy i spichlerz.

W wydanym w Warszawie w 1880 r. „**Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich**” znaleźć możemy informacje o wielu miejscowościach położonych na terenie gminy. Czytamy tam m. in.:

Borki – okolica szlachecka, powiat siedlecki, gmina Jasionka, parafia Zbuczyn. W jej obrębie leżą wsie Borki Kosy (25 domów, 131 mieszkańców), Borki Paduchy (18 domów, 95 mieszkańców), Borki Sołdy (19 domów, 94 mieszkańców), Borki Kosiorki (26 domów, 150 mieszkańców), Borki Wyrki (22 domy, 192 mieszkańców) i Borki Świercze (3 domy, 53 mieszkańców).

Bzów – wieś, powiat siedlecki, gmina Czuryły, parafia Zbuczyn. W 1827 r. było tu 31 domów 229 mieszkańców, obecnie liczy 44 domy, 311 mieszkańców i 749 mórg obszaru.

Chromna – wieś, powiat siedlecki, gmina Jasionka, parafia Zbuczyn. Liczy 17 domów, 98 mieszkańców i 634 morgi obszaru.

Cielemęcz (Ciekmeć) – wieś, powiat siedlecki, gmina Czuryły, parafia Zbuczyn. W 1827 r. było tu 26 domów, 164 mieszkańców, obecnie liczy 27 domów, 228 mieszkańców. Dawny folwark Cielemęcz obecnie nie istnieje skutkiem rozkolonizowania, a mianowicie: dobra Cielemęcz posiadają 42 częściowych właścicieli, z gruntem w ogóle mórg 284, przyległość Choja 31 właścicieli, gruntu mórg 190; przyległość Tarcze 84 właścicieli, gruntu mórg 84; przyległość Radzików 1 właściciel, gruntu mórg 28; wieś Cielemęcz osad 15, gruntu mórg 66.

Czuryły – folwark, powiat siedlecki, gmina Czuryły, parafia Zbuczyn. Jest tu szkoła początkowa. Czuryły liczą 7 domów, 68 mieszkańców. Folwark Czuryły z wsią Radzików-Stopki i Olendy, od Siedlec wiorst 10, od drogi bitej wiorst 3, od rzeki Bug wiorst 28. Rozległość wynosi 747 mr. a mianowicie: grunta orne i ogrody mr. 466, łąk mr. 54, pastwisk mr. 8, lasu mr. 214, nieużytki i place mr. 5, płodozmian 10-polowy. Wieś Radzików-Stopki osad 5, gruntu mr. 141; wieś Olendy osad 12, gruntu mr 141. Gmina Czuryły ludności 2072, rozległości 8219 mr; sąd gminny okręgu II os. Mordy, o 10 wiorst stacya pocztowa Siedlce; o 9 wiorst od urzędu gminnego we wsi Tarcze.

W skład gminy wchodzi: Bzów, Choja, Cielemięc, Czuryły, Krzymosze, Lipiny, Ługi Wielkie, Olendy, Radzików-Stopki, Tarcze, Wielgorz i Zdany.

Dziewule – wieś i folwark, powiat siedlecki, gmina i parafia Zbuczyn. W 1827 r. było tu 48 domów, 260 mieszkańców; obecnie liczy 43 domy, 298 mieszkańców, 1384 morgi obszaru. Od r. 1880 jest tu przystanek drogi żelaznej warszawsko-terespolskiej. Rozległość folwarku wynosi móg 607 a mianowicie: grunta orne i ogrody móg 385, łąk móg 80, pastwisk móg 11, lasu móg nieużytki i place móg 65; budynków drewnianych 10, pokłady torfu. Wieś Dziewule osad 12 gruntu móg 300.

Grodzisk – wieś i folwark, powiat siedlecki, gmina i parafia Zbuczyn. W 1827 r. było tu 19 domów, 116 mieszkańców, obecnie liczy 23 domy, 196 mieszkańców i 612 móg obszaru. Folwark Grodzisk lit. A podług opisu z roku 1866 rozległość wynosi móg 415, gronia orne i ogrody móg 242, łąk móg 139, pastwisk móg 22, nieużytki i place mr. 12. Wieś Grodzisk osad 16 z gruntem mr. 119.

Izdebki – okolica szlachecka, powiat siedlecki, parafia Zbuczyn, w obrębie tej okolicy leżą wsie: Błażeje w 1827 r. 14 domów, 63 mieszkańców; obecnie 14 domów, 85 mieszkańców, 296 mr. obszaru. Wąsy w 1827 r. liczyła 30 domów, 148 mieszkańców; obecnie 33 domy, 138 mieszkańców, 711 mr. obszaru; Kosmy w 1827 r. 28 domów, 139 mieszkańców, obecnie mają 15 domów, 163 mieszkańców, 912 mr. obszaru. Trzy pierwsze leżą w gminie Pióry Wielkie zaś Kośmidry w gminie Królowa Nida.

Jasionka – wieś, powiat siedlecki, gmina Jasionka, parafia Zbuczyn. W 1827 r. było tu 35 domów, 231 mieszkańców, obecnie 35 domów, 290 mieszkańców, 1158 mr. obszaru. Gmina Jasionka należy do sądu gminnego okr. V w Zbuczynie, urząd gminy we wsi Borki Wyrki, ma 1203 mieszkańców, rozległości 4870 mr.; o 5 wiorst stacya pocztowa w Siedlcach. W skład gminy wchodzi: Borki-Kosiorki, Borki-Kosy, Borki-Poduchy, Borki-Soldy, Borki-Wyrki, Chromna, Jasionka, Łuki-Rętki, Świercze. Folwark Jasionka podług opisu Towarzystwa Kredytowego z r. 1867 rozległy mr. 319, grunta orne i ogrody mr. 46, łąk mr. 10, pastwisk mr. 14, lasu mr. 46, zarośli mr. 5, nieużytki i place mr. 15. Wieś Jasionka osad 9, z gruntem mr. 122.

Krzesk – wieś i folwark, powiat siedlecki, gmina Królowa-Niwa, parafia Zbuczyn. Jest tu szkoła początkowa. Folwark Krzesk ma 12 domów, 219 mieszkańców, 1547 mr. rozległości. Krzesk Stary, wieś, 24 domy, 192 mieszkańców, 774 mr. Krzesk Królowa-Niwa, wieś 45 domów, 390 mieszkańców, 1242 mr. Ogółem 81 domów, 801 mieszkańców, 3563 mr. W 1827 r. Krzesk folwark zwany Wesółka miał 20 domów, 125 mieszkańców, Krzesk Stary 25 domów, 204 mieszkańców, Krzesk Królowa-Niwa 48 domów, 386 mieszkańców; ogółem 93 domy, 715 mieszkańców. Dobra Krzesk al. Królowa-Niwa składają się z folwarku Krzesk i Zawady; wsi Krzesk, Krzesk Stary i Kwasy; rozległość wynosi mr. 2758, grunta orne i ogrody mr. 1356, łąk mr. 503, pastwisk mr. 124, wody mr. 9, lasu mr. 585, zarośli mr. 6, nieużytki; place mr. 160, budynków murowanych 8, z drzewa 68, płodozmian 12-polowy; gorzelnia, wiatrak, pokłady torfu. Wieś Krzesk Królowa-Niwa osad 44, z gruntami mr. 1243; wieś Krzesk Stary osad 21, z gruntem mr. 775; wieś Kwasy osad 11, z gruntem mr. 289.

Kwasy – wieś, powiat siedlecki, gmina Królowa Niwa, parafia Zbuczyn. Ma 14 domów, 109 mieszkańców, 289 móg ziemi. W 1827 r. było 12 domów, 91 mieszkań1ców.

Lipiny – wieś, powiat siedlecki, gmina Czuryły, parafia Zbuczyn. W 1827 r. miały 11 domów, 50 mieszkańców; obecnie 15 domów, 82 mieszkańców, 400 móg.

Łęcznowola (Łącznowola) – wieś, powiat łukowski, gmina Krasuse, parafia Trzebieszów. Ma 41 domów, 330 mieszkańców, 1358 móg obszaru.

Ługi Wielkie – wieś, powiat siedlecki, gmina Czuryły, parafia Zbuczyn. Ma 16 domów, 153 mieszkańców, 963 morgi. W 1827 r. było 26 domów, 122 mieszkańców. W spisie z 1827 r. podane są jeszcze Ługi-Gołasze, parafia Zbuczyn, mające 7 domów i 34 mieszkańców.

Maciejowice – wieś, powiat łukowski, gmina Jakusze, parafia Trzebieszów. Ma 36 domów, 253 mieszkańców, 786 mórg obszaru.

Modrzew – wieś, pow. siedlecki, gm. Pióry Wielkie, par. Zbuczyn. Posiada szkołę początkową ogólną 46 domów, 261 mieszkańców, 802 morgi obszaru. W 1827 r. 40 domów, 218 mieszkańców.

Rzążew, w XVI w. Rząsów, Rzazow, Rzazew – wieś, powiat siedlecki, gmina Pióry Wielkie, parafia Zbuczyn; ma 55 domów, 327 mieszkańc1ców i 1083 morgi obszaru. W 1827 r. było 33 domy, 91 mieszkańców. Według reg. pob. pow. łukowskiego z r. 1531 wieś szlachecka Rząsów w parafii Zbuczyn miała 2 łany. W r. 1552 było 2 214 lana. W 1580 Stanisław Sarafanowicz i od sąsiadów swych od 8 włók, które sami orzą, daje florenów 4, od podwłóczka osiadłego 2 sąsiad, groszy 15, od 6 zagród bez ról groszy 24. Suma florenów 5 groszy 9.

Smolanka – wieś i folwark, powiat łukowski, gmina Krasuse, parafia Trzebieszów, odległe 10 wiorst od Łukowa, ma 25 domów, 162 mieszkańców. W 1884 r. folwark Smolanka rozległy mórg 472, łąk mórg 29, pastwisk mórg 7, lasu mórg 131, nieużytków mórg 10; budynków z drzewa 12, las nieurządzony. Wieś Smolanka osad 12, mórg 126.

Zabłocie – wieś, powiat siedlecki, gmina i parafia Zbuczyn, ma 19 domów, 119 mieszkańców, 494 morgi. W r. 1827 było 21 domów, 86 mieszkańców, W r. 1580 Sebastian i Gabryel Okniński od włóki, którą sami orzą wnoszą groszy 15, pan Matis Dziecinka Okniński z powłóczka osiadłego, pan Lenart Zabłocki z Serszeniowskiej części I Łupińskich od 3 włók, które sami orzą, floren 1 groszy 15, pan Gabryel z Maciejem Radomyscy od pół włóczka, który sami orzą. Suma floreny 2.

2. ZASOBY OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

W ramach zmiany studium (2014) na obszarze obejmującym miejscowość Borki-Wyrki i fragment miejscowości Ługi-Rętki wyznaczono jedno stanowisko archeologiczne oraz zweryfikowano obiekty zabytkowe na podstawie tworzonej gminnej ewidencji zabytków.

A. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Grodzisk – znalezisko luźne – toporek kamienny czworościenny, pęknięty w otworze, z powtórnie wywierconym otworem, dł. 8 cm, z młodszej epoki kamiennej (neolit);
– grodzisko kultury nieokreślonej z okresu wczesnośredniowiecznego.

Izdebki - Kosny – znalezisko – skarb, zespół monet (4 złote dukaty holenderskie) z XVIII w., okres nowożytny.

Krzymosze – grodzisko na wierzchołku wzniesienia o wymiarach 225m x 275m, z nikłymi śladami wału i fosy; kultura prapolska, XIII- XIV w., okres wczesnośredniowieczny.

Krzesk - Królowa Niwa – grodzisko pierścieniowate o podwójnej linii wałów, średnica zewnętrzna ok. 200 m, wał zewnętrzny o wysokości 1,5 m, wał wewnętrzny 2,5 m; kultura prapolska, VII -VIII w., okres wczesnośredniowieczny.

Borki - Wyrki – st. 1, AZP 59-79 st. 5 – ślad osadnictwa (epoka kamienia-epoka brązu).

B. ZABYTKOWE ZESPOŁY DWORSKIE, PAŁACOWE, PARKOWE

Krzesk - Majątek – zespół dworski z I poł. XIX w. (dwór, oficyna, stodoła, spichlerz, park krajobrazowy).

C. ZABYTKOWE OBIEKTY I ZESPOŁY SAKRALNE

Krzesk - Majątek – zespół sakralny parafii p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej (kościół murowany 1909-1915, plebania murowana z lat 20 XX w.).

Tęczki – kapliczka murowana z XIX wieku.

Zbuczyn – zespół sakralny parafii p.w. Świętego Stanisława Biskupa (kościół murowany 1880-1899, plebania, dom parafialny, dzwonnica, budynek gospodarczy, spichlerz).

Borki - Wyrki

- *krzyż przydrożny, 1913 r. (dz. nr ewid. 95),*
- *krzyż przydrożny, 1915 r. (dz. nr ewid. 161/11)*
- *krzyż przydrożny, 1923 r. (dz. nr ewid. 306/1 – dr.).*

Ługi - Rętki

- *krzyż przydrożny, 1 ćw. XX w. (dz. nr ewid. 331),*
- *krzyż, 1909 r. (dz. nr ewid. 201).*

D. CMENTARZE

Krzesk - Majątek – cmentarz parafialny rzymsko-katolicki, o pow. 2,0 ha, założony na pocz. XX w., najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1912 r.

Zbuczyn – cmentarz parafialny rzymsko-katolicki o pow. 1,45 ha, założony ok. 1800 r., najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1832 r.

E. ZABYTKOWA ARCHITEKTURA OBIEKTÓW MIESZKALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Borki - Wyrki

- ~~*domy drewniane nr 20,24,36,37,40,44,45,48,53,59*~~
- ~~*zagrody drewniane Nr 22 (dom,obora,stodoła) Nr 53 (dom,chlew)*~~
- ~~*dawny Urząd Gminy, obecnie dom mieszkalny*~~
- *dawna szkoła, później siedziba Gromadzkiej Rady Narodowej i dom mieszkalny, 1934 r. (dz. nr ewid. 124),*
- *dom nr 20, 2 poł. XIX w. (dz. nr ewid. 189).*

Bzów

- dom drewniany Nr 10
- wiatrak drewniany z XIX w.
- Chromna -domy drewniane Nr 6, 10

Cielemęc

- zagrody drewniane Nr 4 (dom, obora, stodoła, spichlerz), Nr 5 (dom, stajnia, obora), Nr 8 (dom, obora), Nr 26 (dom, stodoła, spichlerz), Nr 29 (dom, obora)
- wiatrak drewniany z XIX w.

Czuryły

- zagroda drewniana Nr 15 (dom, spichlerz)
- domy drewniane Nr 19, 26, 29, 32, 50, 52
- szkoła murowana z 1927 r.

Dębowce – wiatrak drewniany z XIX w.

Dziewule

- zagrody drewniane Nr 19 (dom, stodoła), Nr 26 (dom, spichlerz), Nr 67 (dom, chlew, spichlerz), Nr 74 (dom, stodoła), Nr 75 (dom, stodoła, spichlerz), Nr 80 (dom, spichlerz), Nr 104 (dom, chlew, stodoła)
- domy drewniane Nr 28,52,59
- wiatrak koźlak, drewniany z 1875 r.

Grodzisk

- zagrody drewniane Nr 3 (dom, obora, stodoła), Nr 27 (obora, stodoła, piwnica), Nr 50 (dom, obora, stodoła)
- domy drewniane Nr 2, 19
- wiatrak drewniany z XIX w.

Izdebki - Błazeje – zagroda Nr 8 (dom, chlew), domy drewniane Nr 14, 15

Izdebki - Kosmy – domy drewniane Nr 30, 31, 32

Izdebki - Kośmidry – domy drewniane Nr 9, 31

Jasionka – zagrody drewniane Nr 23 (dom, stodoła), Nr 25 (dom, stodoła), Nr 41 (dom, spichlerz), domy drewniane Nr 12, 18, 28, 31, 39

Krzesk Stary – wiatrak drewniany z XIX w.

Kwasy – zagroda drewniana Nr 11 (dom, spichlerz), domy drewniane Nr 14, 18a, 20, 23

Lipiny – zagroda drewniana Nr 8 (dom, obora, stodoła), domy drewniane nr 2, 22

Łęcznowola – domy drewniane Nr 34, 42, 47, 49

~~**Ługi - Rętki** – dom drewniany Nr 11~~

Ługi Wielkie – zagrody drewniane: Nr 14 (dom, obora, chlew, stodoła), Nr 17 (dom, stodoła), Nr 28 (dom, stodoła, spichlerz), Nr 29 (dom, obora, spichlerz), Nr 43 (dom, stodoła), nr 51 (dom, stodoła), domy drewniane Nr 5, 6, 10, 20, 34

Maciejowice – domy drewniane Nr 13, 14, 15, 20, 21, 24, 26, 27, 30

Modrzew – dom drewniany Nr 27

Olędy – dom drewniany Nr 4

Rówce – zagrody drewniane Nr 12 (obora, stodoła), Nr 29 (dom, chlew), domy drewniane Nr 11, 23, 30, 46

Rzązew – domy drewniane Nr 22, 43, 44, 46

Smolanka – domy drewniane Nr 16, 26

Tarcze – zagroda Nr 8 (dom, obora), domy drewniane Nr 12, 16

Tchórzew

- zagroda Nr 59 (dom, budynek inwentarski)
- domy drewniane Nr 1, 50
- wiatrak drewniany z XIX w.

Zbuczyn

- Szkoła Powszechna, obecnie podstawowa, drewniana pocz. XX w.
- dróżniczówka drewniana z 1820 r.
- karczma drewniana z I poł. XIX w.
- areszt, obecnie dom mieszkalny
- domy drewniane Nr 7, 13, 17, 52, 71, 127, 172, 173

XIII. MOŻLIWOŚCI GMINY ZBUCZYN W ZAKRESIE OKREŚLENIA I POTENCJALNEGO WDROŻENIA PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH W DZIEDZINIE GOSPODARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA W KONTEKŚCIE POZYSKIWANIA FUNDUSZY POMOCOWYCH

1. STOPIEŃ WYPOSAŻENIA GMINY ZBUCZYN W OBIEKTY I URZĄDZENIA W ZAKRESIE GOSPODARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA.

Stopień wyposażenia gmina Zbuczyn w obiekty służące ochronie środowiska należy ocenić jako średni.

- W zakresie oczyszczania ścieków: gmina posiada nowoczesną oczyszczalnię ścieków zrealizowaną w 1998 roku, brak natomiast pełnego wyposażenia w sieć kanalizacyjną;
- W zakresie gospodarki odpadami: gmina Zbuczyn nie posiada własnego składowiska odpadów;
- W zakresie zaopatrzenia w wodę: stopień zwodociągowania jest słaby i wynosi około 16%.

2. OKREŚLENIE POTRZEB INWESTYCYJNYCH DLA GMINY ZBUCZYN POD KĄTEM SPEŁNIENIA WYMOGÓW OKREŚLONYCH W DYREKTYWACH UNII EUROPEJSKIEJ.

Praktycznie pełen zakres gospodarki odpadami, oczyszczanie ścieków i likwidacji tzw. niskiej emisji winien być przedmiotem programu inwestycyjnego w gospodarce komunalnej gminy Zbuczyn.

Potrzeby inwestycyjne dotyczą głównie:

- zwiększenia stopnia zaopatrzenia w wodę z jednoczesnym rozwiązaniem problemu powstających ścieków poprzez budowę grupowych oczyszczalni ścieków bądź systemu przyzagrodowych oczyszczalni na terenie gminy (poza miejscowością gminną);
- zbiorcze systemy kanalizacji w miejscowości gminnej Zbuczyn;
- opracowanie i wdrożenie programu gospodarki odpadami;
- likwidacji lokalnych źródeł tzw. niskiej emisji.

3. MOŻLIWOŚCI GMINY W ZAKRESIE TWORZENIA PROGRAMÓW REALIZACYJNYCH DOTYCZĄCYCH GOSPODARKI KOMUNALNEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

Już w niedalekim czasie stopień wyposażenia gminy w urządzenia i obiekty chroniące środowisko będzie uwarunkowany nie tylko, przepisami prawa polskiego w zakresie ochrony środowiska ale również dostosowaniem do wymogów ekologicznego *acquis* (tj. wdrażania wspólnotowego dorobku prawnego) w Unii Europejskiej. Określone przedsięwzięcia, mające największe szansę na wsparcie z funduszy pomocowych, powinny być integralnym i priorytetowym elementem lokalnej polityki.

Zdecydowanie preferowane będą jednak przedsięwzięcia ale o zasięgu ponadgminnym, planowane i wdrażane przez związki międzygminne czy powiaty, bądź stowarzyszenia gmin, bądź też jako elementy regionalnych programów ochrony środowiska, takich jak:

- programy gospodarki odpadami wykonane zgodnie z ramową dyrektywą o odpadach 74/442/EEC i jej nowelizacją - Dyrektywą 91/156/EEC, lub z dyrektywami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych;
- programy osiągnięcia standardów UE dotyczących jakości wód w zlewniach, ze

szczególnym uwzględnieniem wód służących jako źródła wody pobieranej do picia (wykonane zgodnie z propozycją ramowej dyrektywy wodnej oraz zmierzające do spełnienia norm określonych zwłaszcza w dyrektywach „córkach”, w Dyrektywie 75/440/EWG w sprawie wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do pobierania wody pitnej oraz w Dyrektywie 91/271/EEC o miejskich oczyszczalniach ścieków);

- zintegrowane programy poprawy jakości wody do picia zgodnie z Dyrektywą 80/778/EEC w sprawie wody do picia;
- opracowanie dla terenów wiejskich programy zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę, jej uzdatniania oraz programy sanitacji tych terenów;
- regionalne programy rozwoju małej retencji, co w połączeniu z ochroną wód przed zanieczyszczeniem powinno mieć duże znaczenie dla poprawy w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę;
- programy poprawy jakości powietrza na określonych obszarach geograficznych o przekroczonych dopuszczalnych przez UE stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym wykonane zgodnie z Dyrektywą Rady 96/62/UE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza.

W związku z tym potrzeby inwestycyjne gminy Zbuczyn winny być skorelowane z określonymi programami inwestycyjnymi gmin sąsiednich. Albowiem tylko w układzie powiązań ponadgminnych możliwe będzie ubieganie się o korzystanie z funduszy pomocowych zarówno Unii Europejskiej jak i programów realizowanych w ramach tzw. polityki regionalnej.

Najbardziej realnym wydaje się być efektywne uczestnictwo gminy w „Programie ochrony środowiska” tworzonemu obecnie w ramach Stowarzyszenia gmin i powiatów Nadbużańskich.

Powiat Wołomin jak i gmina Zbuczyn są członkami tego Stowarzyszenia.

Ogólny zarys programu dla wszystkich uczestników przedsięwzięcia został już opracowany. Określa on niezbędne priorytety w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarki odpadami,
- i tzw. ochrony bioróżnorodności dla gmin nadbużańskich.

W tym właśnie programie m. in. pojawia się propozycja podejmowania porozumień bądź związków komunalnych w celu prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami.

4. POTENCJALNE INSTRUMENTY FINANSOWANIA POLITYKI INWESTYCYJNEJ W ZAKRESIE GOSPODARKI KOMUNALNEJ DLA GMINY ZBUCZYN.

Od 2000 roku będą funkcjonować 3 instrumenty wsparcia przedakcesyjnego:

- ISPA – fundusz przeznaczony na ochronę środowiska i transport
- SAPARD – przeznaczony na rolnictwo i rozwój terenów wiejskich;
- PHARE 2000 (tzw. nowa orientacja PHARE) – przeznaczony m. in. na realizację tzw. polityki regionalnej.

W przypadku gminy Zbuczyn jako potencjalne źródło bezpośredniego finansowania inwestycji komunalnych można wskazać programy SAPARD i PHARE natomiast pośrednio fundusz ISPA, w ramach projektów zgłaszanych przez grupy bądź związki gmin, takie jak np.: Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Nadbużańskich, w którym to jest również powiat Siedlecki.

Poniżej przedstawiono zakres działań możliwych do wsparcia oraz ogólne zasady funkcjonowania funduszu ISPA i PHARE 2000.

ISPA

(Instrument for structural policies for pre-accession) – instrument przedakcesyjnej polityki strukturalnej.

ISPA będzie instrumentem finansowania dużych inwestycji o charakterze infrastrukturalnym.

Dlatego największe prawdopodobieństwo otrzymania dofinansowania z funduszu ISPA mają następujące rodzaje przedsięwzięć inwestycyjnych:

- duże oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacyjne zwłaszcza tam, gdzie ścieki odprowadzane są do wód powierzchniowych narażonych na eutrofizację.
- systemy zaopatrywania w wodę i uzdatniania wody do picia
- modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączona z likwidacją „niskiej emisji” i termomodernizacją obiektów w aglomeracjach o dużych przekroczeniach unijnych norm stężeń w powietrzu
- proekologiczne inwestycje w miejskich systemach transportowych
- budowa, rozbudowa lub modernizacja składowisk odpadów komunalnych
- systemy zapobiegania powstawaniu, systemy recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych (sortowanie, kompostowanie itp.)
- systemy zbiórki i utylizacji odpadów uciążliwych i niebezpiecznych

ISPA będzie mogła dofinansować pojedyncze inwestycje o wyraźnie określonym zakresie lub pojedyncze etapy dużych przedsięwzięć inwestycyjnych, np. dobudowę kolejnego stopnia dużej oczyszczalni ścieków. Dopuszczalne będzie także finansowanie przedsięwzięć wieloletnich, składających się z całych pakietów pojedynczych inwestycji, pod warunkiem, że będą one technicznie i geograficznie powiązane w spójny program inwestycyjny. Przykładem tych przedsięwzięć mogą być wieloletnie programy ochrony wód w zlewniach, etapowa budowa dużych oczyszczalni ścieków, budowa dużych systemów kanalizacyjnych, lub modernizacja systemów grzewczych w dużych miastach. Każda inwestycja zgłoszona do dofinansowania z funduszu ISPA będzie musiała rygorystycznie spełniać wszystkie normy i standardy techniczne i ekologiczne obowiązujące w UE. Dlatego inwestorzy, zanim zgłoszą swoje przedsięwzięcie, powinni skrupulatnie sprawdzić czy proponowane technologie i rozwiązania są zgodne z odpowiednimi dyrektywami, rozporządzeniami lub decyzjami organów UE. Do uzyskania finansowania z ISPA nie wystarczy spełnianie norm i standardów krajowych. Oczyszczalnie ścieków np. będą musiały spełniać normy stężeń zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z oczyszczalni określone w Dyrektywie 91/271 o miejskich oczyszczalniach ścieków. Składowiska odpadów będą musiały być zgodne ze standardami zawartymi w propozycji Dyrektywy w sprawie składowisk odpadów. Wskazane będzie wprowadzanie przez inwestorów zapisów o zgodności przewidywanych technologii i rozwiązań z prawem UE do umów z konsultantami wykonującymi analizy przedinwestycyjne oraz z projektantami wykonującymi dokumentację techniczną.

Minimalna wartość nakładów inwestycyjnych na całość przedsięwzięcia wynosić będzie 5 mln EURO. Jednakże, zwłaszcza w przypadku Polski, preferowane będą przedsięwzięcia znacznie większe, powyżej 15-20 EURO. Skoncentrowanie się na mniejszej ilości większych przedsięwzięć inwestycyjnych pozwoli zarówno polskim władzom zgłaszającym wnioski o dofinansowanie do UE, jak i instytucją Komisji Europejskiej osiągnąć korzyści w skali przy wnikliwej i żmudnej ocenie każdego przedsięwzięcia.

ISPA będzie funduszem publicznym, działającym na podstawie odrębnego rozporządzenia Rady Europejskiej. Przy wydatkowaniu środków z tego funduszu Komisja Europejska musi przestrzegać prawa UE o ochronie konkurencji i unikać faworyzowania tylko niektórych firm. Zwiększy to prawdopodobieństwo otrzymania wsparcia z ISPA dla jednostek sektora publicznego, takich jak przedsiębiorstwa państwowe o charakterze użyteczności publicznej, gminy i ich zakłady budżetowe lub przedsiębiorstwa komunalne będące spółkami prawa handlowego, ale pozostające w całości własnością gmin. Trudno będzie otrzymać pomoc z ISPA dla częściowo lub całkowicie sprywatyzowanych, lub przeznaczonych do prywatyzacji spółek prawa handlowego, zwłaszcza jeżeli biorą udział w handlu międzynarodowym. Dopuszczalna będzie pomoc ISPA dla gmin, które udzielają prywatnym firmom koncesji na budowę i eksploatację publicznej infrastruktury ochrony środowiska (np. oczyszczalnie ścieków, składowisk odpadów). W tym przypadku jednak niezbędny będzie wyjątkowo przejrzysty i nadzorowany przez Komisję Europejską proces konkurencyjnego udzielania przez gminę koncesji (a zatem i udzielenia dostępu do subwencji z ISPA) oraz gwarancja, że cena za usługi będzie najistotniejszym elementem oceny ofert. Ponieważ wszyscy potencjalni koncesjonariusze będą wiedzieli, że częścią umowy będzie z góry

określona wartość subwencji na inwestycje, wprowadzą to do swoich obliczeń kosztów, a konkurowanie ceną zapewni minimalizację opłat pobieranych od ludności oraz transfer subwencji UE do końcowych użytkowników.

Najczęściej używanym instrumentem finansowania z funduszu ISPA, zwłaszcza w pierwszych latach będzie dotacja bezpośrednia. Projekt rozporządzenia o ISPA dopuszcza także udzielanie subwencji w innych formach, takich jak pożyczka, wniesienie udziałów do spółek, zasilanie funduszy rewalwingowych, dopłaty do odsetek, dopłaty do opłat za gwarancje kredytowe. W przypadku udzielania pomocy w formie innej niż dotacja, eksperci Komisji będą za każdym razem obliczali równoważnik dotacji ukryty w każdej formie „miękkiego” finansowania.

Dopuszczalny udział równoważnika dotacji w finansowaniu nakładów inwestycyjnych wynosić będzie 75% udziału wszystkich środków państwowych lub publicznych, uważanych za państwowe, zaangażowanych w finansowanie danej inwestycji, wliczając środki ISPA. Wśród źródeł krajowych za państwowe przedstawiciele Komisji uważać będą wszystkie środki budżetowe (centralne, wojewodów, gminne), fundusze ochrony środowiska lub inne fundusze i agencje publiczne znajdujące się pod nadzorem państwa.

Załącznikami do każdego wniosku będą m. in.:

- analiza społecznych kosztów i korzyści (standard CBA)
- wstępne studium wykonalności (typu prefeasibility), w którym analizowane będą różne warianty realizacji przedsięwzięcia i zidentyfikowany zostanie wariant optymalny pod względem społecznych kosztów i korzyści
- pełne studium wykonalności (typu feasibility) wraz z analizą wrażliwości efektywności ekonomicznej i finansowej przedsięwzięcia na najważniejsze zmienne i założenia (np. wartość nakładów inwestycyjnych, wartość strumieni kosztów i przychodów)
- ocena oddziaływania na środowisko wykonana zgodnie z Dyrektywą Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 w sprawie skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska, oraz Dyrektywą Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 nowelizująca tę pierwszą dyrektywę.

Analiza ekonomiczna i finansowa inwestycji będzie musiała obejmować cały okres wdrażania inwestycji i eksploatacji przedsięwzięcia, nawet jeżeli przedmiotem wniosku jest tylko jeden z jego etapów. Np. jeżeli zakresem inwestycji będzie budowa odcinka kolektora i rozbudowa części biologicznej oczyszczalni ścieków wraz z instalacją do wysokosprawnego usuwania związków biogenych, to analizą należy objąć także część mechaniczną oczyszczalni i całość sieci kanalizacyjnej doprowadzającej ścieki.

Wszystkie przedsięwzięcia wspierane przez ISPA będą musiały być efektywne ekonomicznie. Nie jest to tożsame z opłacalnością finansową. Analiza społecznych kosztów i korzyści (CBA) będzie musiała wykazać korzyść netto dla społeczeństwa wynikającą z realizacji inwestycji.

Przedsięwzięcia nie muszą być opłacalne finansowo bez subwencji ze źródeł publicznych. Jednakże wraz z subwencjami (zwłaszcza z ISPA) wskaźniki finansowe (IRR i NPV) dla inwestora powinny przekroczyć próg opłacalności, co jest warunkiem koniecznym, aby przedsięwzięcie było przez inwestora realizowane. Należy też wykazać płynność finansową przedsięwzięcia w okresie eksploatacji albo udokumentować, że inwestor będzie w stanie sfinansować deficyty przepływów pieniężnych jeżeli się pojawią. Zbyt wysoka rentowność finansowa przedsięwzięcia, z punktu widzenia inwestora spowoduje odmowę lub zmniejszenie subwencji z ISPA, gdyż będzie oznaczała, że przedsięwzięcie może być sfinansowane ze źródeł komercyjnych.

W każdym przypadku będzie analizowana zdolność przedsięwzięcia do generowania przychodów. Dotyczyć to będzie także inwestycji w gminnej infrastrukturze ekologicznej, gdzie źródłem przychodów będą opłaty ponoszone przez użytkowników, np. kanalizacji, oczyszczalni ścieków, czy składowisk odpadów. Trzeba będzie skrupulatnie obliczyć wysokość opłat, które pokryją przynajmniej koszty eksploatacji, remontów oraz odtworzenia majątku (amortyzacja). Spodziewane opłaty za korzystanie z infrastruktury publicznej będzie można obniżyć pod warunkiem wykazania, że zbyt szybki podniesienie stawek opłat obciąży zbyt drastycznie budżety gospodarstw domowych. Przychody z opłat, które użytkownicy będą w stanie zapłacić obniżą udział ISP A w finansowaniu przedsięwzięcia, gdyż po

skapitalizowaniu zostaną odjęte od kosztów kwalifikowanych stanowiących podstawę obliczania udziału środków publicznych.

Ważne będzie aby inwestorzy występowali o subwencje z ISPA na właściwym etapie przygotowania swoich przedsięwzięć inwestycyjnych. Nie należy zgłaszać przedwczesnych pomysłów przedsięwzięć, dla których nie wykonano żadnych wstępnych studiów wykonalności i nie opracowano wstępnej koncepcji technicznej. Największe szanse zwłaszcza zgłaszane do ISPA na rok 2000 będą miały przedsięwzięcia dojrzałe, z pozwoleniem na budowę. W następnych latach preferencje będą miały, dla których przygotowano już przynajmniej wstępne studia wykonalności, analizy wrażliwości, analizy oddziaływania na środowisko, analizy kosztów i korzyści, i dla których uzyskano już przynajmniej decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Warto pamiętać, że w przypadkach przedsięwzięć trudnych, pilotowych lub bardzo ważnych ze społecznego punktu widzenia ISPA może także sfinansować niektóre analizy przedinwestycyjne, np. studium wykonalności. W 1999 środki na ten cel będzie także można uzyskać z funduszu PHARE. Dobrze, jeżeli inwestorzy, skontaktują się z polskim biurem wykonawczym odpowiednio wcześniej i uzgodnią harmonogram przygotowania analiz i dokumentacji przedinwestycyjnej oraz opracowywania wniosku. **Nie należy do ISPA zgłaszać przedsięwzięć dla których wyłoniono już wykonawców i dostawców urządzeń, gdyż uniemożliwi to zastosowanie procedur przetargowych zgodnych ze standardami Unii Europejskiej.**

Ponieważ gmina Zbuczyn jest uczestnikiem Programu Ochrony Środowiska Nadbużańskiej Strefy Ekologicznej - zgłoszonego do funduszu ISPA w związku z tym określenie szczegółowego zakresu inwestycyjnego wynikać będzie z ustaleń w/w dokumentu (będącego w trakcie opracowywania szczegółowego).

PHARE 2000

Założenia ogólne

Zgodnie z oczekiwaniami Komisji Europejskiej, wyrażonymi w wielu dokumentach programowych przyjęto założenie, że fundusz Phare 2000 będzie, podobnie jak inne instrumenty wsparcia przedakcesyjnego, nakierowany na osiągnięcie spójności instytucjonalnej, ekonomicznej i społecznej krajów stowarzyszonych, w tym Polski, z wymogami *acquis communautaire* w wymiarze regionalnym. Ochrona środowiska, a ściślej - dostosowanie infrastruktury technicznej umożliwiającej osiągnięcie standardów jakości środowiska zawartych w przepisach prawa wspólnotowego – sytuuje się wśród najważniejszych, a zarazem najtrudniejszych do rozwiązania problemów w procesie integracji Polski z UE. Priorytety Polski w zakresie dostosowania do wymogów ekologicznego *acquis communautaire* zostały wyraźnie sformułowane zarówno w unijnym dokumencie „Partnerstwo dla Członkostwa” (1997), jak i w polskim NPPC (1998). Za najważniejsze i zarazem najpilniejsze do realizacji zadania ekologicznej przedakcesyjnej strategii inwestycyjnej dla Polski obydwie strony uznały:

- zapewnienie poprawy jakości i zwiększenia dostępności wody do picia;
- budowę i modernizację systemów kanalizacyjno-ściekowych w celu podniesienia jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- wdrożenie rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i komunalnymi, prowadzących do zapobiegania wytwarzania odpadów, ich wtórnego wykorzystania oraz zmniejszenia ich ilości;
- inwestycje służące poprawie jakości powietrza.
- W związku z wyżej przytoczonymi, sformułowanymi przez stronę polską i unijną, głównymi zadaniami w procesie integracji w obszarze ochrony środowiska priorytetowymi przedsięwzięciami inwestycyjnymi, które mogą uzyskać dofinansowanie z programu Phare 2000 będą:
- obejmujące wiele gmin (efekt skali!) oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacyjne, zwłaszcza tam, gdzie ścieki odprowadzane są do wód powierzchniowych narażonych na eutrofizację; wspierana będzie przy tym budowa nowych obiektów, jak również rozbudowa i modernizacja istniejących.
- kompleksowe systemy zaopatrywania mieszkańców w wodę i uzdatniania wody do picia.
- budowa, rozbudowa lub modernizacja międzygminnych składowisk odpadów

komunalnych, jak również rekultywacja nieczynnych, uciążliwych dla środowiska wysypisk.

- obejmujące wiele gmin/powiatowe systemy zapobiegania powstawaniu, systemy recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych (sortowanie, kompostowania itp.).
- systemy zbiórki i utylizacji odpadów uciążliwych i niebezpiecznych o ponadgminnym zasięgu.
- konwersja systemów ciepłowniczych mająca głównie na celu likwidację „niskiej emisji” w miejscowościach o dużych przekroczeniach unijnych norm stężeń w powietrzu.
- proekologiczne inwestycje w miejskich systemach transportowych (np. rozwój transportu publicznego).

Dodatkowym, istotnym atutem będzie fakt znajdowania się planowanej inwestycji na terenie o szczególnym znaczeniu z punktu widzenia ochrony przyrody, tj. na terenie parków narodowych, otuliny oraz parków krajobrazowych.

Załącznikami do wniosku o dofinansowanie powinny być:

- analiza społecznych kosztów i korzyści (CBA)
- wstępne studium wykonalności (typu prefeasibility), w którym analizowane będą różne warianty realizacji przedsięwzięcia i zidentyfikowany zostanie wariant optymalny pod względem społecznych kosztów i korzyści
- pełne studium wykonalności (typu feasibility) wraz z analizą wrażliwości efektywności ekonomicznej i finansowej przedsięwzięcia na najważniejsze zmienne i założenia (np. wartość nakładów inwestycyjnych, wartość strumieni kosztów i przychodów)
- ocena oddziaływania na środowisko wykonana zgodnie z Dyrektywą Rady 85/337/EEC z dnia 27 czerwca 1985 w sprawie skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska, oraz Dyrektywą Rady 97/11/EC z dnia 3 marca 1997 roku nowelizującą tę pierwszą dyrektywę.

Te procesy studialne mogą być wykonywane przez konsultantów i najprawdopodobniej UE przeznaczy na to specjalne środki.

Analiza ekonomiczna i finansowa inwestycji będzie musiała obejmować cały okres wdrażania inwestycji i eksploatacji przedsięwzięcia, nawet jeżeli przedmiotem wniosku jest tylko jeden z jego etapów. Np. jeżeli zakresem inwestycji będzie budowa odcinka kolektora i rozbudowa części biologicznej oczyszczalni ścieków wraz z instalacją do wysokosprawnego usuwania związków biogenych, to analizą należy objąć także część mechaniczną i całość sieci kanalizacyjnej doprowadzającej ścieki.

Wszystkie przedsięwzięcia wspierane przez Phare będą musiały być efektywne ekonomicznie. Nie jest to tożsame z opłacalnością finansową. Analiza społecznych kosztów i korzyści (CBA) będzie musiała wykazać korzyść netto dla społeczeństwa wynikającą z realizacji inwestycji.

Ważne jest, aby inwestorzy występowali o subwencje z Phare 2000 na właściwym etapie przygotowania swoich przedsięwzięć inwestycyjnych. Nie należy zgłaszać przedwczesnych pomysłów przedsięwzięć, dla których nie wykonano żadnych wstępnych studiów wykonalności i nie opracowano wstępnej koncepcji technicznej. Największe szanse, zwłaszcza w odniesieniu do pierwszej transzy Phare 2000, będą miały przedsięwzięcia dojrzałe, z pozwoleniem na budowę. W następnych Jatach preferencje będą miały te, dla których przygotowano już przynajmniej wstępne studia wykonalności, analizy oddziaływania na środowisko, analizy kosztów i korzyści i dla których uzyskano już przynajmniej decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Nie należy do Phare 2000 zgłaszać przedsięwzięć, dla których wyłoniono już wykonawców i dostawców urządzeń, gdyż uniemożliwi to zastosowanie procedur przetargowych zgodnych ze standardami Unii Europejskiej.

Poszczególne przedsięwzięcia mogą z funduszu Phare 2000 pozyskać dotacje w wysokości 50-75% (?) wartości projektu (lub udziału wszystkich środków państwowych lub publicznych, uważanych za państwowe, zaangażowanych w finansowanie danej inwestycji, wliczając środki Phare. Wśród źródeł krajowych za państwowe oceniający projekty przedstawiciele KE uważać będą wszystkie środki budżetowe (centralne, wojewodów, gminne), fundusze ochrony środowiska lub inne fundusze i agencje publiczne znajdujące się pod nadzorem państwa. W celu pozyskania każdego 1 milion a Euro z funduszu Phare trzeba

zatem będzie zmobilizować 330 tysięcy środków krajowych. Pożądanym choć nie wymaganym, będzie udział banków międzynarodowych (EIB, EBOR, Bank Światowy) oraz kapitału prywatnego.

Za montaż finansowy odpowiada promotor przedsięwzięcia/inwestor – może on również zwrócić się o pomoc do wyspecjalizowanej instytucji (fundusze ekologiczne, banki komercyjne, agencje rozwoju regionalnego, firmy konsultingowe).

Wstępne wskazówki techniczne dla promotorów przedsięwzięć:

Podmiotami zgłaszającymi przedsięwzięcia do dofinansowania i odpowiedzialnymi za jego realizację powinny być jednostki sektora publicznego, takie jak lokalne władze publiczne (zarząd gminy, starostwo, zarząd województwa), związki gmin posiadające osobowość prawną, zakłady budżetowe gmin lub przedsiębiorstwa komunalne będące spółkami prawa handlowego, ale pozostające w całości własnością gmin, przedsiębiorstwa państwowe o charakterze użyteczności publicznej, jak np. regionalne i okręgowe zarządy gospodarki wodnej oraz fundusze ekologiczne.

Można się spodziewać, że fundusz Phare 2000 będzie mógł dofinansować pojedyncze inwestycje o wyraźnie określonym zakresie lub pojedyncze etapy większych przedsięwzięć inwestycyjnych, np. dobudowę kolejnego stopnia oczyszczalni ścieków. Dopuszczalne będzie także finansowanie przedsięwzięć wieloletnich, składających się z całych pakietów pojedynczych inwestycji, pod warunkiem, że będą one technicznie i geograficznie powiązane w spójny program inwestycyjny. Przykładem tych przedsięwzięć mogą być wieloletnie programy ochrony wód w zlewniach, etapowa budowa większych oczyszczalni ścieków, budowa dużych (rozproszonych) systemów kanalizacyjnych, lub przekształcania systemów grzewczych na bardziej przyjazne środowisku i zdrowiu człowieka (np. zmiana nośnika energii z węgla na gaz, alternatywne źródła energii).

Koszt inwestycji nie powinien być mniejszy niż 2-3 M EURO.

Każda inwestycja zgłaszana do dofinansowania z Phare 2000 będzie musiała spełniać wszystkie normy i standardy techniczne oraz przynosić efekty ekologiczne obowiązujące w Unii Europejskiej (jak np. w przypadku oczyszczalni ścieków zmniejszenie wskaźnika BZT5 o 70-90 %). Dlatego inwestorzy, zanim zgłoszą swoje przedsięwzięcie, powinny skrupulatnie sprawdzić, czy proponowane technologie i rozwiązania są zgodne z odpowiednimi dyrektywami, rozporządzeniami lub decyzjami organów Unii Europejskiej. Do uzyskania finansowania z Phare 2000 nie wystarczy spełnianie norm i standardów krajowych. Projektowane oczyszczalnie ścieków na przykład będą musiały spełniać normy stężeń zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z oczyszczalni określone w dyrektywie 91/271/EEC o miejskich oczyszczalniach ścieków. Planowane składowiska odpadów będą musiały być zgodne ze standardami zawartymi w propozycji dyrektywy w sprawie składowisk odpadów. Wskazane będzie zatem wprowadzenie przez inwestorów zapisów o zgodności przewidywanych technologii i rozwiązań z prawem UE do umów z konsultantami wykonującymi analizy przedinwestycyjne oraz z projektantami wykonującymi dokumentację techniczną.

CZĘŚĆ III

STUDIUM WARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

(tekst z 2000 r. + *zmiana z 2014 r.* – tekst jednolity)

I GŁÓWNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU GMINY

1. GŁÓWNE FUNKCJE GMINY

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego powołaną do organizowania życia gospodarczego i społecznego. Zadaniem Rady Gminy i Zarządu jest tworzenie warunków i podejmowanie zorganizowanych działań zmierzających do zaspakajania potrzeb mieszkańców. Od aktywności tych organów zależy m. in. rozwój życia publicznego, gospodarczego i społecznego w gminie.

Ze względu na rolniczy charakter gminy Zbuczyn, do głównych funkcji tej gminy należy zaliczyć:

- działania zmierzające do dalszego rozwoju rolnictwa, w szczególności do jego restrukturyzacji i przystosowania do przeprowadzanych w kraju reform ustrojowych;
- rozwój funkcji usługowo-administracyjnych, w szczególności związanych z obsługą rolnictwa, oświatą i kulturą, ochroną zdrowia, opieką społeczną i innymi;
- rozwój infrastruktury wynikający z przebiegu na obszarze gminy głównych krajowych tras komunikacyjnych, istniejących i planowanych (autostrada A-2, szybka kolej);
- ochrona środowiska naturalnego, rozwój turystyki i rekreacji;
- stwarzanie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- tworzenie nowych miejsc pracy.

2. CELE I KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Długofalowa polityka społeczna i gospodarcza na obszarze gminy winna opierać się na kilku podstawowych założeniach.

- 1) Zachowanie rolniczego charakteru gminy na znacznych jej obszarach.
- 2) Rozwój infrastruktury obsługi ruchu tranzytowego, w szczególności drogowego.
- 3) Stwarzanie warunków do wzrostu zamożności ludności gminy; umiejętne włączenie się w politykę państwa zmierzającą do integracji z Unią Europejską.
- 4) Podejmowanie starań w zwiększeniu celowych środków państwowych i przedakcesyjnych unijnych celem dostosowania poziomu dochodów samorządu gminy.
- 5) Przystępowanie i aktywny udział w związkach gmin i stowarzyszeniach samorządowych.
- 6) Stwarzanie możliwości dalszego rozwoju gminy poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej i technicznej, poprawę warunków mieszkaniowych, rozwój działalności wytwórczej i usługowej dotyczącej głównie obsługi ludności i rolnictwa, stwarzanie ekonomicznych warunków do przyciągania kapitału z zewnątrz.
- 7) Zachowanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego.
- 8) Rozwój infrastruktury na obszarach kwalifikujących się do rozwoju rekreacji i turystyki.

Podstawowe kierunki dalszego rozwoju gminy Zbuczyn winny obejmować:

- 1) Restrukturyzację rolnictwa poprzez rozwój dużych i średniej wielkości gospodarstw rodzinnych, przy jednoczesnej naturalnej likwidacji gospodarstw małych, nierentownych.
- 2) Wspieranie gospodarstw zmieniających i unowocześniających kierunek produkcji.
- 3) Rozwój jednostek zajmujących się obsługą rolnictwa.
- 4) Utworzenie rezerwatu przyrody i ochrona obiektów przyrodniczych.
- 5) Powiększenie obszarów do inwestycji usługowych, głównie przy drodze krajowej Warszawa – Terespol, a w niedalekiej przyszłości przy projektowanej autostradzie.
- 6) Przyspieszenie rozwoju miejscowości gminnej poprzez koncentrację i rozszerzenie asortymentu usług oraz przetwórstwa lub drobnego przemysłu.
- 7) Zmniejszenie skali bezrobocia.

- 8) Rozwój infrastruktury komunikacyjnej, telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej.
- 9) Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami.
- 10) Doprowadzenie na obszar gminy i budowa lokalnej sieci przesyłowej gazu ziemnego
- 11) Rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej na wybranych obszarach .
- 12) Organizowanie – w przypadku takiej konieczności – prac interwencyjnych robót publicznych.
- 13) Poprawa warunków mieszkaniowych poprzez opracowywanie lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów przeznaczonych na ten cel wraz z usługami towarzyszącymi.
- 14) Usprawnienie systemu pomocy społecznej dla rodzin najuboższych.
- 15) Promocja walorów kulturowych i przyrodniczych gminy.
- 16) Promocja i rozwój turystyki, agroturystyki.
- 17) Kształtowanie ładu przestrzennego na obszarze gminy.

II. KIERUNKI ROZWOJU STREF FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNYCH

1. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINY

Opracowane kierunki dalszego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn nawiązują do ustaleń „Planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn” uchwalonego w roku 1991 oraz „Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego wsi Zbuczyn” z roku 1992. W planie gminy przyjęto linie rozgraniczające strefy funkcjonalne i linie rozgraniczające tereny o określonych sposobach użytkowania, rezerwując przede wszystkim tereny dla urządzeń komunalnych i obsługi technicznej oraz innych funkcji publicznych. Przy konstruowaniu kierunków dalszego rozwoju gminy w niniejszej dokumentacji, przyjęto koncepcję podziału gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne, ale z uwzględnieniem wyżej wymienionych uwarunkowań i kierunków rozwoju. W związku z tym, że przebieg granic między wyróżnionymi strefami nie zawsze jest możliwy do dokładnego wyznaczenia, nie zostały one wrysowane na podstawowy rysunek studium. Wyróżnione kategorie stref podano poniżej. Obejmują one różnej wielkości fragmenty gminy wyróżnione głównie ze względu na formę dotychczasowego użytkowania gruntów, funkcje gospodarcze, walory przyrodnicze i krajobrazowe lub podlegające ochronie z innych względów. Poniżej podano ich wykaz, oznaczenie symboliczne i krótką charakterystykę.

2. KIERUNKI ROZWOJU STREF FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNYCH

Podane niżej kierunki rozwoju wyróżnionych stref należy traktować jako orientacyjne.

R – strefa intensywnej produkcji rolniczej

Charakterystyka strefy: obejmuje głównie pola uprawne z niewielkim udziałem łąk i pastwisk oraz zwartą lub rozproszoną zabudową rolniczą, t.j. obszary o średnich lub dobrych warunkach do dalszego rozwoju rolnictwa. Strefa ta obejmuje duże obszary typowego krajobrazu rolniczego z wysokim udziałem pól uprawnych.

Proponowany kierunek rozwoju: utrzymanie dotychczasowych funkcji typowo rolniczych z preferowanym kierunkiem rolnictwa intensywnego.

RE – strefa zróżnicowanego krajobrazu rolniczego.

Charakterystyka strefy: obejmuje bardzo zróżnicowany krajobraz rolniczy z dużym udziałem (oprócz pól uprawnych) łąk, pastwisk, gęstą siecią rowów melioracyjnych, zadrzewień, kęp, szpalerów drzew, oczek wodnych, pojedynczych zabudowań itp. Elementów krajobrazu rolniczego. Tereny leżące w granicach tej strefy można zakwalifikować do obszarów o mniej korzystnych warunkach do dalszego rozwoju rolnictwa. W granicach gminy strefa ta obejmuje:

- fragmenty wsi Zbuczyn, Karcze, Smolanka, Ługi o wyjątkowo zróżnicowanym krajobrazie rolniczo-leśnym.

Proponowany kierunek rozwoju: utrzymanie dotychczasowych funkcji typowo rolniczych z preferowanym kierunkiem rolnictwa ekstensywnego.

L – ekologiczna strefa leśna

Charakterystyka strefy: obejmuje różnej wielkości kompleksy leśne i grupy większych zadrzewień z fragmentami krajobrazu rolniczego na obrzeżach lub między lasami (zadrzewieniami). Na terenie gminy wyróżniono kilka stref leśnych położonych w różnych częściach gminy.

Proponowany kierunek rozwoju: utrzymanie dotychczasowych funkcji przewidzianych dla obszarów leśnych i zadrzewień, wprowadzenie uzupełniających dolesień i zalesień.

D – ekologiczna strefa dolin rzecznych

Charakterystyka strefy: obejmuje doliny rzeczne oraz zagłębienia terenu, w których dominują łąki i pastwiska, często z siecią rowów melioracyjnych, zadrzewień i zakrzewień, z płytko zalegającą wodą gruntową. W granicach tej strefy występują głównie gleby organiczne. Na terenie gminy strefa dolin rzecznych obejmuje:

- dolinę Liwca i Zbuczynki i innych małych rzek łącznie z dopływającymi rowami melioracyjnymi razem z kompleksem łąk.

Proponowany kierunek rozwoju: utrzymanie dotychczasowych funkcji przewidzianych dla obszarów dolin rzecznych (gospodarka łąkowo-pastwiskowa), wprowadzenie uzupełniających dolesień i zalesień z ograniczeniem różnego typu inwestycji (w tym także zabudowy zagrodowej i innej). Większość dolin rzecznych jest objętych ochroną lub planowanych do ochrony.

PU – strefa rozwoju produkcji i usług

Charakterystyka strefy: obejmuje bardziej lub mniej zwartą zabudowę zagrodową oraz mieszaną (zagrodową i jednorodziną) z udziałem zabudowy przemysłowej i usługowej. Na terenie gminy strefa ta obejmuje:

- miejscowość gminną Zbuczyn;
- kompleks terenu wsi Zawady, Krzesk Stary i Krzesk Nowy przy drodze krajowej nr 2 w związku z postulowanym przez gminę drugim zjazdem z autostrady;
- obszar wsi Dziewule przyległy do linii i przystanku kolejowego;
- okolice wsi Choja, Cielemęc i Czuryły – postulowany przez gminę zjazd komunikacyjny z przyszłej autostrady;

Proponowany kierunek rozwoju: rozwój funkcji usługowych i produkcji, a w szczególności przetwórstwa rolno – spożywczego.

OP – strefa intensywnej ochrony walorów przyrodniczych

Charakterystyka strefy: obejmuje obszary o najwyższych (w skali gminy) walorach przyrodniczych, objęte lub kwalifikujące się do ochrony. W gminie Zbuczyn są to:

- projektowany leśny rezerwat przyrody „Grochówka”, położony w pobliżu wsi Grochówka;
- projektowany Park Krajobrazowy Doliny Liwca.

Proponowany kierunek rozwoju: opracowanie dokumentacji projektowanych obszarów chronionych, a w przyszłości, po ich utworzeniu, opracowanie planów ochrony i zagospodarowania turystycznego.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. OBSZARY ZABUDOWANE ZE WSKAZANIEM TERENÓW WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCENÍ LUB ZMIANY FUNKCJI

1.1 Obszary zabudowane

Są to obszary, które dotychczas zostały przeznaczone pod zabudowę: zagrodową, jednorodziną, mieszaną, letniskową, przemysłową, składy i magazyny oraz obszary, na których znajdują się inne budynki i obiekty budowlane.

Obszary zabudowane występujące w gminie Zbuczyn zajmują 493 ha, co stanowi 2,3% powierzchni gminy. Można wyróżnić podstawowe typy zabudowy dominujące powierzchniowo. Są to:

A. Zabudowa mieszkaniowa

- zwarta zabudowa zagrodowa, typowo rolnicza, w której na siedliskach - obok budynku mieszkalnego – znajdują się budynki inwentarskie; ten typ zabudowy zajmuje największą powierzchnię;
- rozproszona zabudowa zagrodowa typu kolonijnego, bardzo powszechna na całym obszarze gminy;
- zabudowa wielorodzinna, występująca nielicznie na terenie gminy;
- zabudowa jednorodzinna w formie osiedli lub zabudowy wolnostojącej; ten typ zabudowy występuje głównie we wsi Zbuczyn.

Przemiany zachodzące w rolnictwie zmierzają w kierunku powolnego zmniejszania się liczby siedlisk typowo rolniczych oraz ich przekształcania połączonego ze zmianą funkcji – z typowo rolniczych na jednorodziną. Dotyczy to szczególnie wsi położonych na terenach atrakcyjnych pod względem krajobrazowym. Część gospodarstw mających odpowiednie środki finansowe, modernizuje lub rozbudowuje budynki mieszkalne lub gospodarcze, związane z produkcją rolniczą. Jednocześnie rozwija się budownictwo jednorodzinne nie związane bezpośrednio z rolnictwem. Zmiany te należy uznać za korzystne i powinny być popierane przez władze samorządowe gminy. Rozwój budownictwa mieszkalnego przy trasie Warszawa – Terespol, z jednej strony jest korzystny, z drugiej zaś – ze względu na duży hałas i zanieczyszczenie spalinami samochodowymi – jest uciążliwy dla mieszkańców i może powodować zwiększoną zachorowalność. W tym przypadku wskazane jest zastosowanie rozwiązań zmniejszających wpływ ruchu samochodowego w zabudowanym pasie przydrożnym.

B. Zabudowa usługowa

Zabudowa usługowa skoncentrowana jest głównie w miejscowości gminnej, wzdłuż drogi Warszawa – Terespol oraz w większych miejscowościach. W miejscowości gminnej skoncentrowana jest głównie zabudowa usługowa o charakterze administracyjnym (urząd gminy, bank, posterunek policji, oświata itp). Rozwija się zabudowa usługowa wzdłuż głównej trasy komunikacyjnej (stacje benzynowe, punkty naprawy samochodów i inne). Proponuje się rozbudowę zabudowy usługowej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i przeznaczenie na ten cel nowych obszarów. Na terenach położonych poza głównymi miejscowościami i trasami komunikacyjnymi, lokalizowanie zabudowy usługowej powinno być ograniczane, ze względu na słaby rozwój infrastruktury technicznej.

C. Zabudowa przemysłowa

Zabudowa przemysłowa jest słabo rozwinięta na terenie gminy Zbuczyn i dotyczy głównie zabudowy związanej z obsługą rolnictwa. Typowa zabudowa przemysłowa skoncentrowana jest na obszarze wsi Zbuczyn oraz wzdłuż drogi Warszawa – Terespol. Ich negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze gminy i warunki życia mieszkańców, ze względu m. in. na emisję gazów, pyłów i ścieków, mieści się w granicach dopuszczalnej uciążliwości.

D. Zabudowa rekreacyjna

Tereny gminy są dotychczas wykorzystywane do celów rekreacyjnych w bardzo niewielkim stopniu. Brak tradycji budownictwa letniskowego i rekreacyjnego. Kompleksy zwartej zabudowy rekreacyjnej (domków letniskowych) nie występują. Brak na terenie gminy obiektu lub zespołu obiektów pełniących funkcję ośrodka rekreacyjnego. Na terenie gminy można rozwijać zabudowę rekreacyjną w obszarach zabudowy jednorodzinnej lub wprowadzać działania sprzyjające rozwojowi agroturystyki w zabudowie siedliskowej dużych gospodarstw.

Promocja walorów turystycznych gminy

Oprócz działań formalnych, zmierzających do wyeksponowania obiektów kulturowych i zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, władze gminy powinny propagować walory przyrodnicze, krajobrazowe, historyczne gminy Zbuczyn, aby zachęcać potencjalnych inwestorów do wykorzystywania naturalnych możliwości. Wskazane jest:

- opracowanie i wydanie folderów informacyjnych;
- opracowanie strony w internecie zawierającej m. in. informacje o możliwościach rozwoju turystycznego gminy;
- opublikowanie cyklu artykułów w prasie i inne działania informacyjno-propagandowe;
- wyznaczenie punktów (miejsc) widokowych.

1.2. Tereny wymagające przekształceń

Na terenie gminy nie występują w obrębie obszarów zabudowanych -takie tereny, które wymagają pilnej interwencji planistycznej - poprzez środki prawne tj. ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego celem wywołania przekształceń przestrzennych. Ale z pewnością do tych terenów można zaliczyć obszary wsi Modrzew, Kwasy, Rzążew, Bzów, Grochówka, Zbuczyn z zabudową rozproszoną, w tym kolonijną ze względu na:

- strukturę własności działek;
- przyzwyczajenia do trybu życia;
- wysokich kosztów przeniesienia siedlisk.

Eliminowanie zabudowy rozproszonej będzie procesem długim i niełatwym. W okresie perspektywicznym eliminowanie zabudowy rozproszonej powinno polegać na:

- przenoszeniu siedlisk (zagród) na tereny zwartej zabudowy wzdłuż dróg gminnych;
- stymulowaniu procesów przenoszenia siedlisk poprzez akcje scaleniowe (uświadamianie w zakresie kosztów indywidualnych i społecznych);
- wdrażanie wymagań ochrony środowiska w zakresie odprowadzania ścieków i utylizacji odpadów.

1.3. Tereny zalecanego stymulowania przekształceń

Demokratyzacja życia publicznego, efekty i skutki działania gospodarki rynkowej, postęp cywilizacyjny – wywołują procesy społeczne, które zmieniają stosunki społeczne, styl oraz jakość życia w obszarze gminy i poza nim. Dalszy rozwój zabudowy usługowej powinien zachodzić na następujących obszarach:

- w ośrodku wsi gminnej jako największym skupisku mieszkańców;
- w skupisku większych miejscowości położonych przy drogowej trasie krajowej Warszawa – Terespol;
- położonych w bezpośredniej bliskości linii, przystanku i transportu kolejowego;
- w pobliżu planowanego *w miejscowości Borki - Wyrki węzła autostrady A-2 z drogą krajową nr 2 zjazdu komunikacyjnego z projektowanej autostrady.*

Usługi w miejscowościach Dziewule i Zbuczyn będą dotyczyły głównie mieszkańców gminy, usługi planowane na terenach wsi Krzesk Nowy i Czuryły w związku z planowanymi

zjazdami z autostrady mogą być świadczone także dla mieszkańców miejscowości pozagminnych oraz podróźnych. Zakres usług prowadzonych w innych miejscowościach będzie zależał od ich charakteru. W związku z powyższym, wyodrębnia się następujące tereny zalecanego stymulowania przekształceń:

- A. Ośrodek gminy,
- B. Skupisko wsi położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej,
- C. Tereny większej przestrzennie wsi,
- D. Pasma zabudowy wiejskiej,
- E. Pozostałe tereny wiejskiej zabudowy zagrodowej i mieszanej.

Na terenach zalecanego stymulowania przekształceń, poszczególne inwestycje należy lokalizować w miarę możliwości na gruntach klas V i VI na obszarach przy istniejących drogach lub planowanej infrastruktury technicznej.

Zasięgi terenów wymienionych w punktach A, B, C, D, na mapach w mniejszej skali niż 1:25.000, należy określić w nawiązaniu do zarysu zaznaczonego na mapie w skali 1:25.000 z uwzględnieniem granic geodezyjnych działek, w szczególności istniejących działek zabudowanych. Projektowane linie zabudowy powinny być dostosowane w miarę możliwości do istniejącej linii zabudowy, o ile nie jest to sprzeczne z przepisami szczególnymi. Przeważającą formą zabudowy powinna być zabudowa parterowa z dachami tradycyjnymi.

Ad. A Ośrodek gminy.

Spośród dużych wsi wyróżnić w szczególności należy wieś gminną Zbuczyn wraz ze wsią Zbuczyn Kolonia. Z uwagi na swoje centralne położenie, istniejącą w pobliżu oczyszczalnię ścieków i wodociąg, walory położenia tej wsi powinny być docenione, tym bardziej, że leży ona przy drodze krajowej Świecko – Terespol.

Dla tych obszarów zabudowy wiejskiej, powinny być podejmowane następujące działania:

- stosować zasady zabudowy mieszanej celem urozmaicenia funkcji i tworzenia szans reorientacji zawodowej mieszkańców;
- stosować rozwiązania architektoniczne o wyższych walorach estetycznych;
- przestrzegać zasad architektury krajobrazu mając na względzie dostosowanie skali zabudowy od widoków panoramicznych.

Ad. B. Skupisko wsi położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej.

Na terenach wsi Zawady, Krzesk Majątek, Krzesk Nowy, wzdłuż drogi Świecko – Terespol należy dążyć do:

- modernizacji układów komunikacyjnych celem poprawy bezpieczeństwa ruchu, m. in.
- dążenie do budowy dróg zbiorczych, równoległych do drogi krajowej;
- lokowania zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego i usług dla ludności;
- stosowania rozwiązań urbanistycznych poprawiających komfort zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- estetyzacji zabudowy i kształtowania ładu przestrzennego;
- koncentrowania usług w rejonie skrzyżowań z drogami gminnymi;
- ograniczania uciążliwego oddziaływania drogi na tereny przyległe.

Droga Świecko – Terespol pomimo realizacji projektowanej autostrady w dalszym ciągu pełnić będzie ważną funkcję międzyregionalną. Stąd jej atrakcyjność ze względu na dostępność będzie wzrastać.

Ad. C. Tereny większej przestrzennie wsi.

W południowej części gminy poza pasmem funkcjonalnym tworzonym przez drogę Świecko – Terespol i projektowaną autostradą – przebiega trasa kolejowa Kunowice – Terespol. Zabudowa dużej wsi Dziewule i tereny wzdłuż drogi powiatowej do Januszówki i gminnej do przystanku kolejowego zyskuje na atrakcyjności do inwestowania w usługi i przetwórstwo rolno-spożywcze. Można do tego pasma dołączyć odnogę formowaną przez wieś Smolanka. Z uwagi na projektowaną oczyszczalnię w tym rejonie należy:

- w miarę możliwości koncentrować funkcję usługową;
- sprzyjać skupianiu zabudowy wzdłuż głównych dróg powiatowych tras infrastruktury

- technicznej;
- ograniczać i eliminować zabudowę rozproszoną;
- kształtować ład przestrzenny z wyczerpaniem na architekturę krajobrazu.

Ad. D. Pasma zabudowy wiejskiej.

Ideą kształtowania skupiska wsi Tarcze, Cielemeń, Czuryły, Olędy jest powiązanie komunikacyjne ze zjazdem z autostrady i ze wsią Choja oraz z drogą krajową nr 2 przez wieś Ługi Wielkie. Uważa się, że powstanie takiego funkcjonalnego pasma jest uzasadnione ze względu na twardą nawierzchnię dróg powiatowych łączących z drogą krajową, a także ze względu na projektowaną oczyszczalnię w pobliżu wsi Tarcze. Powstanie opisywanego układu funkcjonalnego wykorzystałoby walory położenia tych wsi w oddaleniu od wsi gminnej atrakcyjnego dla inwestowania. W związku z tym powinno się:

- zmodernizować drogi gminne;
- wykorzystać projektowane układy infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej;
- przestrzegać zasad ładu przestrzennego, w szczególności zabudowy typowej dla obszarów wiejskich.

Ad. E. Pozostałe tereny wiejskiej zabudowy zagrodowej i mieszanej.

Dla charakterystycznego sposobu istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy, cechującego się w miarę gęstą siecią osadniczą wsi Łęcznowola, Pogonów, Tęczki, Jasionka i rozpowszechnioną zabudową rozproszoną wsi Bzów, Modrzew, Izdebki - Kosny, powinno się:

- ograniczać występowanie zabudowy rozproszonej;
- koncentrować zabudowę po obu stronach dróg powiatowych i gminnych;
- przeciwdziałać wydłużaniu ciągów zabudowy i eliminować budynki substandardowe;
- podnosić na wyższy poziom walory estetyczne zabudowy;
- propagować parterowy tryb zabudowy z dachami tradycyjnymi.

Na obszarach zabudowanych i terenach zalecanego stymulowania przekształceń należy przestrzegać wymagań przepisów szczególnych dotyczących sytuowania obiektów budowlanych. Jeżeli jednak nie wynikają z nich istotne przeciwwskazania – zachowywać istniejącą linię zabudowy.

Obszary wyżej opisane przedstawione są na rysunku studium – kierunki rozwoju – pod oznaczeniem obszarów zabudowy ze wskazaniem do przekształceń lub zmiany funkcji.

2. OKREŚLENIE OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ, ZE WSKAZANIEM OBSZARÓW PRZEWDZIANYCH DO ZORGANIZOWANEJ DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

2.1. Kierunki rozwoju

Pod zabudowę przeznacza się wszystkie dotychczas zurbanizowane tereny, oraz tereny opisane w rozdziale dotyczącym określenia obszarów zabudowanych ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z przepisami szczególnymi dopuszczalne są bezkolizyjne działania w zakresie:

- modernizacji zabudowy;
- mieszania funkcji i typów zabudowy;
- remontów, zmian funkcji i formy budynków;
- uzupełnień luk w zabudowie;
- wprowadzania nowych funkcji i sposobów użytkowania terenów poprzez wydawanie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub poprzez ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.2. Zakres dopuszczalnych rozwiązań

Możliwe jest lokalizowanie w sporadycznych przypadkach zabudowy związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę, oraz poza terenami objętymi ochroną prawną w zakresie wartości przyrodniczych i kulturowych. Dotyczy to sytuacji, kiedy ze względu na rodzaj usług lub działalności nie jest możliwe zlokalizowanie tej zabudowy na terenach przeznaczonych pod zabudowę, o których mowa w pkt. 1.1. Muszą być w takich przypadkach spełnione wszystkie wymagania w zakresie ochrony środowiska, prawa budowlanego oraz ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Uzasadnieniem dla takich rozwiązań musi być tworzenie nowych miejsc pracy (minimum 5). Dopuszczalne jest na podobnej zasadzie spełnienia wszystkich wymogów w zakresie ochrony środowiska i przepisów szczególnych – określenie nowych lokalizacji cmentarzy, oczyszczalni, wysypisko gminne.

2.3. Obszary przewidziane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej

Z racji przebiegu przez teren gminy drogi krajowej Świecko – Terespol i predyspozycji terenów przyległych do tej drogi do inwestowania w działalność gospodarczą – wyznacza się poniżej obszary wiejskie o zwiększonej atrakcyjności do zorganizowanej działalności inwestycyjnej. Do obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej w przypadku gminy Zbuczyn zaliczyć trzeba:

- tereny wsi Krzesk Nowy, Krzesk - Majątek, Zawady o silnym powiązaniu przestrzennym z drogą krajową;
- tereny wsi Dziewule;
- tereny wsi Cielemęc, Czuryły, Choja o predyspozycji rozwoju pasma zabudowy wzdłuż dróg powiatowych;
- inne tereny, które muszą być przeznaczone pod inwestycję publiczną na podstawie przepisów prawa i mogą dotyczyć interesów i celów publicznych o znaczeniu państwowym, wojewódzkim, powiatowym lub gminnym (np. budowę autostrady oczyszczalni ścieków, cmentarzy itp.).

Obszary przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem obszarów przewidywanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej – przedstawia rysunek studium – kierunki rozwoju.

3. OKREŚLENIE OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH OPRACOWANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. Kierunki rozwoju

Na podstawie aktualnego stanu wiedzy i rozpoznania procesów społeczno-gospodarczych na obszarze i w przestrzeni gminy – określa się ich obszary, dla których obowiązkowo powinny być sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego tj. obszar:

- zabudowy wsi Zbuczyn i Zbuczyn Kolonia.
- tereny wsi Zawady, Krzesk - Majątek i Krzesk Nowy.

Dla pozostałych wymienionych w punkcie 1.3 – zaleca się rozważenie w miarę potrzeby dla wybranych wsi ewentualne opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokładne granice sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określają – na podstawie przepisów szczególnych i ustaleń niniejszego studium – organy gminy. Przedmiot i problematykę tych planów powinny uwzględniać przepisy szczególne i ustalenia studium. Terminy sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinny być dostosowane do faktycznych potrzeb lub

wynikać z postanowień przepisów szczególnych.

3.2. Uwarunkowania i przesłanki

Gmina zawsze w miarę zaistnienia okoliczności ma prawo – zgodnie z przepisami szczególnymi – do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności dla terenów o których mowa w rozdziale 2.3. dotyczącym określenia obszarów przeznaczonych pod zabudowę ze wskazaniemi obszarów przewidywanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej.

3.3. Zalecenia

Ze względu na istniejące uwarunkowania, dla obszarów objętych strefami ochrony konserwatorskiej "A" proponuje się sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 6, ust. 5 pkt. 7 ustawy z dn. 07 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (patrz rozdz. VIII).

Obszary wymagające opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawia rysunek studium – kierunki rozwoju.

4. **OBSZARY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ WYZNACZONE ZMIANĄ STUDIUM**

W ramach zmiany studium (2014) określa się obszary przeznaczone pod zabudowę:

- obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej;*
- obszary aktywności gospodarczej;*
- obszar planowanej autostrady A-2 (według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach);*
- planowane drogi gminne;*
- planowane linie elektroenergetyczne NN 400 kV ze strefami bezpieczeństwa;*

W ograniczonym zakresie możliwa jest również zabudowa wyznaczonych w ramach zmiany studium (2014) obszarów lasów oraz obszarów rolnych.

Zmiana studium (2014) kierunkuje zmianę w strukturze przestrzennej gminy Zbuczyn polegającą na wykształtowaniu na zachodnim skraju gminy obszaru lokalizacji zespołu zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz związanej z aktywnością gospodarczą. Planowana zabudowa ma ścisły związek z przebiegiem planowanej autostrady A-2, która będzie posiadała na tym obszarze węzeł z drogą krajową nr 2. Zgodnie z aktualnym stanem planowania autostrady – będzie to jedyny węzeł zlokalizowany na obszarze gminy Zbuczyn. Stwarza to jedyną możliwość utworzenia na tym obszarze rozwojowego i dobrze skomunikowanego zespołu zabudowy – dającego możliwości inwestowania oraz tworzenia miejsc pracy w dużych przedsięwzięciach na obszarze aktywności gospodarczej oraz w usługach tworzonych na obszarze zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Planowany zespół zabudowy uwzględnia również istniejącą i planowane linie elektroenergetyczne NN ze strefami bezpieczeństwa.

Poniżej określono dla poszczególnych obszarów ustalenia dotyczące zmian w przeznaczeniu terenów, określające dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian oraz ustalenia dotyczące kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w szczególności określające minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne.

Poniższe ustalenia należy traktować jako wytyczne, które należy uwzględnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Poniższe wartości ograniczone liczbowo mogą zostać w ustaleniach opracowywanych w przyszłości planów miejscowych zawężone lecz nie mogą być rozszerzane.

Granice i wielkość obszarów wyznaczonych w zmianie studium (2014) należy traktować jako wskazanie kierunków rozwoju zabudowy, przy czym mogą one być w opracowywanych w przyszłości planach miejscowych zawężane lub doprecyzowane (ze względu na granice podziałów geodezyjnych, parametry dróg lub inne uwarunkowania).

Wyznaczone ramach zmiany studium (2014) przeznaczone pod zabudowę: mogą być w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zawężone – tzn. pozostawione w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym i leśnym jeśli będzie to uzasadnione ochroną gruntów rolnych, leśnych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochroną przyrody, ochroną środowiska, wpływem na ruch drogowy lub będzie to wynikało z obowiązujących przepisów odrębnych.

4.1. Ustalenia dla obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej

- 1) na obszarach zabudowy mieszkaniowo-usługowej ustala się możliwość wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług, rzemiosła oraz terenów łączących wymienione przeznaczenia;*
- 2) w zakresie niezbędnym do funkcjonowania terenów zabudowy wymienionych w pkt 1 możliwe jest także wyznaczenie terenów komunikacji transportowej drogowej, infrastruktury technicznej oraz zieleni i rekreacji;*
- 3) ponadto ustala się możliwość pozostawienia i rozwoju występującej na tych obszarach istniejącej zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, z wyznaczeniem dla niej odrębnych terenów lub terenów umożliwiających ewentualne jej przekształcenie w kierunku przeznaczenia wymienionego w pkt. 1, z zakazem lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz uwzględniających zasadę strefowania zabudowy, tj.:*
 - a) w strefie frontowej terenu należy lokalizować budynki mieszkalne, gospodarcze i garażowe,*
 - b) w strefie środkowej terenu należy lokalizować budynki gospodarcze, garażowe i składowe oraz budowle rolnicze takie jak: silosy na zboże i pasze itp.,*
 - c) w strefie tylnej terenu należy lokalizować budynki gospodarcze, garażowe, składowe, inwentarskie oraz budowle rolnicze takie jak: zbiorniki na płynne odchody zwierzęce, płyty do składowania obornika, silosy na kiszonkę, komory fermentacyjne, zbiorniki biogazu itp.;*
- 4) ustala się możliwość lokalizacji różnych typów zabudowy wolnostojącej oraz zwartej, tj. bliźniaczej, szeregowej, pierzejowej, zblokowanej, atrialnej, itp.;*
- 5) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej ustala się wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni terenu do 0,5 oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej 40%;*
- 6) dla zabudowy usług i rzemiosła ustala się wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni terenu do 1,2 oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej 20%;*
- 7) ustala się maksymalną wysokość zabudowy:*
 - a) budynki mieszkalne, usługowe, rzemieślnicze i łączące te funkcje – dwie kondygnacje nadziemne oraz 12 m,*
 - b) budynki inwentarskie, składowe, magazynowe oraz gospodarcze i garażowe obsługujące zabudowę zagrodową – dwie kondygnacje nadziemne oraz 10 m;*
 - c) budynki gospodarcze i garażowe obsługujące zabudowę mieszkaniową jednorodziną – jedna kondygnacja nadziemna oraz 7 m;*
- 8) ustala się możliwość przekrycia budynków dachami płaskimi lub stromymi dwu- lub wielospadowymi o nachyleniu połąci pod kątem do 45 st.;*
- 9) obowiązuje nakaz ochrony przed hałasem, zgodnie z przepisami o ochronie środowiska terenów zabudowy mieszkaniowej.*

4.2. Ustalenia dla obszarów aktywności gospodarczej

- 1) na obszarach aktywności gospodarczej ustala się możliwość wyznaczenia terenów zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług, rzemiosła, obsługi transportu drogowego, obsługi produkcji rolnej oraz terenów łączących wymienione przeznaczenia;*

- 2) na terenach wymienionych w pkt. 1 możliwa jest lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 3) obszary aktywności gospodarczej należy traktować również jako obszary rozmieszczenia obiektów handlowych bez ograniczeń powierzchni sprzedaży (czyli o powierzchni sprzedaży zarówno powyżej 2000 m kw., jak i 400 m kw.);
- 4) w zakresie niezbędnym do funkcjonowania terenów zabudowy wymienionych w pkt 1 możliwe jest także wyznaczenie terenów komunikacji transportowej drogowej, infrastruktury technicznej oraz zieleni i rekreacji;
- 5) ponadto ustala się możliwość pozostawienia, rozwoju i rozszerzenia terytorialnego występującej na tych obszarach istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, z wyznaczeniem dla niej odrębnych terenów lub terenów umożliwiających ewentualne jej przekształcenie w kierunku przeznaczenia wymienionego w pkt. 1 oraz uwzględniających izolację od terenów wymienionych w pkt. 1;
- 6) ponadto ustala się możliwość pozostawienia i rozwoju występującej na tych obszarach istniejącej zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, z wyznaczeniem dla niej odrębnych terenów lub terenów umożliwiających ewentualne jej przekształcenie w kierunku przeznaczenia wymienionego w pkt. 1, z zakazem lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz uwzględniających zasadę strefowania zabudowy, tj.:
 - a) w strefie frontowej terenu należy lokalizować budynki mieszkalne, gospodarcze i garażowe,
 - b) w strefie środkowej terenu należy lokalizować budynki gospodarcze, garażowe i składowe oraz budowle rolnicze takie jak: silosy na zboże i pasze itp.,
 - c) w strefie tylnej terenu należy lokalizować budynki gospodarcze, garażowe, składowe, inwentarskie oraz budowle rolnicze takie jak: zbiorniki na płynne odchody zwierzęce, płyty do składowania obornika, silosy na kiszonkę, komory fermentacyjne, zbiorniki biogazu itp.;
- 7) ustala się możliwość lokalizacji różnych typów zabudowy wolnostojącej oraz zwartej, tj. bliźniaczej, szeregowej, pierzejowej, zblokowanej, atrialnej, itp.;
- 8) dla zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług, rzemiosła, obsługi transportu drogowego, obsługi produkcji rolnej ustala się wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni terenu do 1,2 oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej 20%;
- 9) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej ustala się wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni terenu do 0,5 oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej 40%;
- 10) ustala się maksymalną wysokość zabudowy:
 - a) budynki produkcyjne, składowe, magazynowe, obsługi transportu drogowego, obsługi produkcji rolnej oraz usługowe, rzemieślnicze, mieszkalne i łączące te funkcje – dwie kondygnacje nadziemne oraz 12 m,
 - b) budynki inwentarskie, składowe, magazynowe oraz gospodarcze i garażowe obsługujące zabudowę zagrodową – dwie kondygnacje nadziemne oraz 10 m;
 - c) budynki gospodarcze i garażowe obsługujące zabudowę mieszkaniową jednorodziną – jedna kondygnacja nadziemna oraz 7 m;
- 11) ustala się możliwość przekrycia budynków dachami płaskimi lub stromymi dwu- lub wielospadowymi o nachyleniu połaci pod kątem do 45 st.;
- 12) obowiązuje nakaz ochrony przed hałasem, zgodnie z przepisami o ochronie środowiska terenów zabudowy mieszkaniowej.

4.3. Ustalenia dla obszaru planowanej autostrady A-2

Na obszarze planowanej autostrady A-2 możliwa jest jedynie lokalizacja urządzeń i obiektów komunikacji transportowej lądowej drogowej, realizowanych na podstawie przepisów o drogach.

4.4. Ustalenia dla planowanych dróg gminnych

Na obszarze planowanych dróg gminnych możliwa jest jedynie lokalizacja urządzeń i obiektów komunikacji transportowej lądowej drogowej, realizowanych na podstawie przepisów o drogach.

4.5. Ustalenia dla planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV

Na obszarze planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV wraz ze strefą bezpieczeństwa możliwa jest lokalizacja obiektów na zasadach i z uwzględnieniem ustaleń wprowadzonych zmianą studium (2014) zawartych w części „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” w rozdziale X pkt 1.1.

4.6. Ustalenia dla obszarów lasów

Na obszarach lasów możliwa jest jedynie lokalizacja:

- zabudowy związanej z gospodarką leśną, o której mowa w przepisach o lasach,
- sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, realizowanych na podstawie przepisów odrębnych,
- urządzeń i obiektów komunikacji transportowej lądowej drogowej, realizowanych na podstawie przepisów o drogach.

4.7. Ustalenia dla obszarów rolnych

Na obszarach rolnych możliwa jest jedynie lokalizacja:

- zabudowy, której realizacja nie wymaga zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne, o której mowa w przepisach o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, realizowanych na podstawie przepisów odrębnych,
- urządzeń i obiektów komunikacji transportowej lądowej drogowej, realizowanych na podstawie przepisów o drogach.

IV. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA

1. OGÓLNE KIERUNKI ROZWOJU ROLNICTWA

Jest rzeczą niezwykle trudną wytyczać kierunki rozwoju rolnictwa w obecnej sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju, jak też wobec faktu wchodzenia Polski do struktur gospodarczych Europy.

Przemiany jakie mają miejsce w ostatnich latach na tle kondycji rolnictwa w bogatych krajach Europy Zachodniej niestety nie napawają optymizmem. Nawet na tle innych regionów kraju: Wielkopolski, Lubelszczyzny czy Dolnego Śląska rolnictwo na pograniczu Mazowsza i Podlasia zawsze wypadło o wiele gorzej. Sytuacja polskiej wsi i rolnictwa jest bardzo trudna. Polska wieś jest biedna i ciągle ubożeje.

Przewiduje się upadek wielu gospodarstw małych, słabych ekonomicznie, często prowadzonych przez ludzi w podeszłym wieku. Niewątpliwie nastąpi dalszy odpływ ze wsi ludzi w wieku produkcyjnym szukających pracy poza rolnictwem. Ukryte bezrobocie na wsi będzie rosnąć. Nie przekreśla to jednak szans na rozwój gospodarstw zdolnych do intensyfikacji produkcji, stale podnoszących jej wyniki jakościowe, prowadzone przez młodych ambitnych i wykształconych ludzi.

Potencjał gospodarczy rolnictwa można oceniać i na jego podstawie wytyczać rozwój w oparciu o szereg czynników, których zaledwie kilka jest stałych. Ocena ich jest możliwa i w dużym stopniu przewidywalna. Należy jednak zaznaczyć, iż o przyszłości rolnictwa decyduje przede wszystkim polityka agrarna państwa, a ta jest pod dużym wpływem Krajów Unii Europejskiej. Model dawnego rolnictwa tego regionu – małych, wielkotowarowych gospodarstw staje się przeszłością, a ich miejsce zajmują nowoczesne duże gospodarstwa specjalistyczne, w których produkcja opiera się na rzetelnym rachunku ekonomicznym. Są to gospodarstwa o wyraźnie sprecyzowanym profilu produkcji, nowoczesne pod względem stosowanych technologii i wykorzystujących najnowsze osiągnięcia z wielu dziedzin rolnictwa.

Aby w sposób widoczny i realny zintensyfikować produkcję rolniczą należy:

- maksymalnie wykorzystać istniejące warunki przyrodnicze;
- rozwinąć bazę w postaci maszyn, budynków itp.;
- stosować nowoczesne metody uprawy i hodowli stale podnosząc wyniki jakościowe i ilościowe;
- tworzyć nowoczesne grupy marketingowe w celu zwiększenia siły przetargowej na rynku zarówno w stosunku do dostawców jak i odbiorców, poprzez tworzenie zrzeszeń branżowych grup producenckich (np. „Zrzeszenie Hodowców Bydła”, „Zrzeszenie Producentów Ziemniaków „Kartofelek”).

Zbuczyn jest gminą, w której rolnicza przestrzeń produkcyjna jest znacznie wyższa niż przeciętna gmin byłego woj. siedleckiego (16 miejsce na 72 gminy). Dotyczy to głównie wskaźnika jakości i przydatności rolniczej gleb.

Należy więc podejmować starania aby osiągnąć wyższe i lepsze jakościowo plony. Aby tak się stało należy:

- Sukcesywnie rezygnować z uprawy gleb najslabszych (kl. V, VI i Viz) przeznaczając je pod zalesienie, gdyż uprawa na nich jest ekonomicznie nieopłacalna.
- Grunty orne w kompleksach przydatności żytni słaby i żytni bardzo słaby, zwykle obsiewanych żytem ozimym na ziarno, przeznaczyć pod intensywną uprawę pasz na zielonkę głównie łubin żółty pastewny i żyto ozime.
- Uprawę żyta z przeznaczeniem na ziarno należy zastępować uprawą pszenżyta jako wartościowszej paszy głównie dla trzody.
- Wprowadzić do uprawy kukurydzę z przeznaczeniem na kiszonkę (na większą skalę).
- Zwiększyć areal upraw roślin paszowych (rzepa ścierniskowa, kapusta pastewna, brukiew pastewna, motylkowa grubo i drobnonasienne) .
- Wprowadzić uprawy pod osłonami (warzywa).
- Wprowadzić do uprawy truskawki.

- W zależności od lokalnych warunków podejmować uprawy roślin zielarskich (mięta, malwa, melisa).

Intensyfikacja produkcji roślinnej winna być poparta następującymi zasadami:

- zwiększenie nawożenia organicznego i mineralnego ze szczególnym uwzględnieniem wapnowania gleb kwaśnych;
- zwiększenie powierzchni pól uprawnych celem lepszego wykorzystania maszyn;
- wzrost mechanizacji upraw;
- poprawa stosunków wodnych w gminie poprzez realizację planów melioracyjnych, modernizację i remont urządzeń już istniejących;
- stosowanie zmianowania;
- stosowanie nowoczesnych plennych odmian;
- właściwe magazynowanie ziemiopłodów celem zapobieżenia start.

W zakresie hodowli zwierząt realną szansą może stać się rozwój mleczarstwa. Kredyty udzielane rolnikom na zakup nowoczesnych genetycznie udoskonalonych ras bydła mlecznego, budowę obór i zakup sprzętu już dziś procentują wysoką wydajnością najwyższej klasy mleka. Dotyczy to zwłaszcza gospodarstw o słabej jakości gleb, na których możliwa jest uprawa roślin pastewnych o niewielkich wymaganiach glebowych i znacznym udziale użytków zielonych.

W tym miejscu należy podkreślić, iż rozwój nowoczesnego rolnictwa nie może być hamowany barierą wykształcenia. Nowoczesne specjalistyczne gospodarstwa winny stale utrzymywać kontakt ze specjalistami w określonych dziedzinach produkcji. Istniejące przykłady takiej współpracy potwierdzają to wiernymi korzyściami w postaci ilościowych i jakościowych wyników.

W ostatnich latach pojawiła się też inna forma rozwoju niektórych gospodarstw a mianowicie – agroturystyka. Szczególną szansę stwarza gospodarstwom atrakcyjnie położonym. Gospodarstwa usytuowane przy ruchliwych drogach mogą podejmować próby z rozwojem małej gastronomii czy handlu. Niestety jest to możliwe w bardzo ograniczonym zakresie.

Głęboki kryzys jaki dotyka rolnictwo bezsprzecznie mocno odbija się na jego przyszłym kształcie. Dzisiejsza wieś często przegrywa w konfrontacji z rzeczywistością. Należy domniemywać, iż w niedługim czasie model polskiego gospodarstwa będzie zbliżony do standardów europejskich, ale jak tam w rolnictwie pracować będzie zaledwie kilka procent populacji. Będą to ci, którzy przetrwają ciężki okres przeobrażeń, stworzą duże specjalistyczne i stabilne ekonomicznie gospodarstwa.

Należy liczyć się z faktem ugorowania dużych obszarów gruntów rolnych, upadku większości drobnych gospodarstw, starzenia się i wyludniania wsi. Prowadzona polityka państwa zdaje się to potwierdzać, tak jak przeobrażenia rolnictwa w innych krajach Unii. Jest tylko kwestią czasu jak szybko to nastąpi.

2. OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

Obszary wyłączone z zabudowy obejmują przede wszystkim:

- tereny źródliskowe rzek i strumieni;
- oczka wodne, torfianki, glinianki wraz z przyległymi obniżeniami terenu;
- bagna, zarośla trzciny i sitowia;
- wielogatunkowe łąki (podmokłe i suche) wraz z zagajnikami i krzewami;
- tarasy zalewowe rzek (głównie łąki, łozowiska, trzcinowiska, zarośla wierzbowe, wierzbowo-topolowe, okrajkowe fragmenty naturalnych bądź seminaturalnych olsów i łągów).

Niektóre wymienione obszary można użytkować w formie trwałych upraw zielonych jako łąki i pastwiska, przestrzegając podstawowych zasad zachowania równowagi ekologicznej tych terenów, a w szczególności:

- zachowania optymalnych stosunków wodnych;
- ograniczenia nawożenia mineralnego;
- zmiany sposobu użytkowania na inny niż trwałe użytki zielone;

- zakazu zabudowy obszarów w.w.;
- zakazu wycinania naturalnych zadrzewień i krzewów.

Przestrzeń produkcyjną gminy stanowią wszystkie elementy związane w sposób bezpośredni i pośredni z produkcją rolniczą. Najważniejszym stałym elementem jest gleba, której przydatność rolniczą określa jej żyzność, stosunki wodne, topografia terenu itp.

Racjonalne gospodarowanie wymaga nowoczesnej i specjalistycznej zabudowy, która wraz z budynkami mieszkalnymi i podwórzami gospodarstw tworzą jej drugi element. Dotyczy to zarówno gospodarstw indywidualnych, jak i innych jednostek prowadzących działalność rolniczą lub świadczących usługi na rzecz rolnictwa.

Niezbędna jest także sieć dróg, linie energetyczne, linie telefoniczne, rowy i budowle melioracyjne. Z rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłącza się jedynie lasy i nieużytki (choć i one poprzez oddziaływanie na mikroklimat, zapobieganie erozji, zatrzymanie wody w glebie mogą pośrednio wpływać na plony).

3. MELIORACJE ROLNICZE

Według danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Oddział w Sokołowie Podlaskim w gminie Zbuczyn zmeliorowano łącznie 6243 ha. Co stanowi 63,3% zaspokojenia potrzeb (tab. IV.1.).

Grunty orne tej gminy zostały zmeliorowane w 58,3% zaś potrzeby melioracji użytków zielonych zaspokojono w 73,9%. Większość melioracji wykonano w latach 1960-1987. Obiekty przewidziane do realizacji to „Zbuczynka Górna”, „Kanał Maciejowicki” i „Krzna Krzymosza” we wsiach jak podaje program inwestycji.

Obszar zmeliorowanych gruntów w poszczególnych wsiach gminy przedstawia tabela IV.1. (wg Inspektoratu w Siedlcach).

Tabela IV.1. Program inwestycji melioracyjnych w gminie Zbuczyn wg stanu na 31.12.1998 r.

Zmeliorowano ogółem w ha użytków rolnych		Potrzeby melioracyjne ogółem w ha		% zaspokojenia potrzeb ogółem		Pozostało do zmeliorowania ogółem	
6243		9864		63,3		3621	
grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone
3889	2354	6680	3184	58,3	73,9	2791	830

4. **OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, W KTÓRYCH PLANUJE SIĘ ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.**

W ramach zmiany studium (2014) określa się obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne, z przeznaczeniem pod lokalizację określonych w zmianie studium:

- *obszarów zabudowy mieszkaniowo-usługowej,*
- *obszarów aktywności gospodarczej,*
- *obszaru planowanej autostrady A-2 według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,*
- *planowanych dróg gminnych oraz dróg wewnętrznych,*
- *planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV ze strefami bezpieczeństwa,*
- *planowanych sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.*

V. KIERUNKI ROZWOJU LEŚNICTWA I GOSPODARKI LOWIECKIEJ

1. KIERUNKI ROZWOJU LEŚNICTWA

W gminie Zbuczyn występują dwie główne formy własności gruntów leśnych; lasy prywatne i lasy należące do Skarbu Państwa, administrowane przez Nadleśnictwo Siedlce. Forma własności wpływa na dotychczasowe ich wykorzystywanie i zapewne będzie także oddziaływać na kierunek dalszego rozwoju gospodarki leśnej.

Zagospodarowanie lasów powinno być prowadzone pod kątem ciągłego ich utrzymywania w stanie zapewniającym wypełnienie złożonych funkcji, uwzględnionych w planach urządzania lasów, w szczególności:

- zachowania lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- ochrony lasów, szczególnie cennych z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego;
- produkcji drewna oraz surowców i produktów ubocznych użytkowania lasu.

Podstawowe zasady gospodarowania na terenach leśnych jakie powinny być stosowane zarówno na gruntach Lasów Państwowych jak i prywatnych, są zawarte w:

- zasadach hodowli lasu;
- instrukcji ochrony lasu;
- instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu.

Celem podniesienia wysokich walorów lasów należy:

- zwiększyć lesistość gminy;
- prowadzić ochronę ekosystemów leśnych, zwłaszcza w kierunku polepszenia odporności biologicznej lasów;
- ograniczyć powierzchnię zrębów zupełnych;
- pozostawiać pasy ochronne na obrzeżach dróg i linii kolejowych przebiegających przez lasy;
- złagodzić deficyt wodny w ekosystemach leśnych m. in. poprzez odtwarzanie lub budowę od podstaw śródleśnych zbiorników wodnych;
- zachować w dolinach rzecznych i naturalnych obniżeniach terenu olsów, lasów łągowych i innych naturalnych lub seminaturalnych formacji roślinnych, które zwiększają pojemność wodną środowiska;
- zachować śródleśne bagna, mszary i torfowiska jako naturalne rezerwuary wody zwiększające odporność ekosystemów leśnych, zwłaszcza w okresach suszy;
- chronić lasy przed ich zaśmiecaniem, wyrzucaniem odpadów i nieczystości ;
- chronić przed wypasem bydła, grabieniem ściółki i kradzieżą drewna;
- wyeliminować przypadki wypalania traw, które są przyczyną większości pożarów w lasach;
- właściwie kształtować granice polno-leśne uwzględniając je w przestrzennym zagospodarowaniu gminy.

W zakresie kształtowania granicy polno-leśnej, należy podjąć następujące działania:

- sporządzić plan zalesień i dolesień gminy wyznaczając na podstawie szczegółowej analizy warunków przyrodniczych grunty kwalifikujące się do zalesień;
- poinformować właścicieli gruntów przewidywanych do zalesień o potrzebie zalesienia / dolesienia takich gruntów oraz o warunkach finansowych i organizacyjnych przeprowadzenia takich prac na terenie gminy.

Istotną funkcję w krajobrazie pełnią przydrożne i śródleśne zadrzewienia i zakrzaczenia, występujące w formie kęp, szpalerów, alei czy nawet pojedynczych drzew i krzewów. Do podstawowych funkcji tych elementów krajobrazu można zaliczyć:

- kształtowanie warunków klimatycznych głównie w mikroskali;
- ochrona gleb przed erozją wietrzną i wodną;

- ochrona powietrza atmosferycznego (wychwytywanie i zatrzymywanie zanieczyszczeń zwłaszcza komunalnych);
- ochrona przed silnymi wiatrami powodującymi szkody gospodarcze;
- zwiększanie bioróżnorodności krajobrazu poprzez wprowadzanie nowych gatunków roślin i zwierząt rodzimych;
- zwiększanie wykorzystywania gospodarczego gruntów zazwyczaj wykorzystywanych w niewielkim stopniu lub nie wykorzystywanych, poprzez zwiększanie w krajobrazie udziału drzew miododajnych, np. lipy, grochodrzewu i innych;
- urozmaicanie struktury krajobrazu i jego walorów estetycznych.

Zadrzewienia zakrzewienia powinny być lokalizowane głównie na następujących obszarach:

- pobocza szlaków komunikacyjnych i niektórych dróg polnych;
- obszary zabudowy różnych typów;
- nieużytki przemysłowe i rolnicze (pod warunkiem, że istniejące nieużytki rolnicze nie zasługują na ochronę ze względu na walory przyrodnicze);
- brzegi rzek i obszary źródliskowe;
- strefy ochronne wokół obiektów uciążliwych dla otoczenia;
- strefy ujęć wody.

W zakresie zwiększenia różnorodności krajobrazu i jego odporności biologicznej należy:

- wprowadzać (głównie na gruntach nie użytkowanych rolniczo) zadrzewienia i zakrzewienia;
- obsadzać pobocza dróg drzewami (zwłaszcza miododajnymi, np. lipa) i krzewami;
- obsadzać brzegi rowów i naturalnych cieków drzewami i krzewami, o ile nie ma przeciwwskazań do takich działań.

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korektę graficzną ukazującą faktyczny układ lasów prywatnych w miejscowościach Borki - Wyrki i Ługi - Rętki.

2. OBSZARY LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, W KTÓRYCH PLANUJE SIĘ ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.

W ramach zmiany studium (2014) określa się obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, z przeznaczeniem pod lokalizację jedynie infrastruktury technicznej i komunikacji transportowej lądowej drogowej, w szczególności:

- obszaru planowanej autostrady A-2 według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV ze strefami bezpieczeństwa.

3. KIERUNKI ROZWOJU GOSPODARKI ŁOWIECKIEJ

Racjonalnie prowadzona gospodarka łowiecka winna uwzględniać następujące uwarunkowania występujące w siedliskach:

- naturalną pojemność łowisk wynikającą z zasobności i dostępności bazy pokarmowej;
- możliwości ochrony zwierzyny przed kłusownictwem, drapieżnikami i niekorzystnymi warunkami pogodowymi;
- możliwości zwiększonej zachorowalności i śmiertelności zwierzyny w przypadku populacji przegęszczonych lub osłabionych.

Podstawową zasadą gospodarki łowieckiej winno być założenie, że chronione gatunki zwierząt występujące w środowisku muszą być traktowane równorzędnie z gatunkami łownymi, nawet jeżeli wyrządzają pewne szkody w stanie zwierzyny łownej. Dotyczy to szczególnie drapieżnych ptaków i ssaków.

Główne kierunki działań zmierzające do utrzymania i wzbogacenia pogłowia gatunków łownych powinny obejmować:

- wyeliminowanie przypadków wyrzucania do lasów odpadów i nieczystości z masarni ubojni w celu ograniczenia rozszerzania się chorób wirusowych i pasożytniczych;
- zwiększenie ochrony zwierzyny poprzez intensyfikowanie zimowego dokarmiania, tworzenie nowych poletek łowieckie eliminowanie wałęsających się psów i kotów;
- eliminowanie kłusownictwa;
- podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia śmiertelności zwierzyny na szlakach komunikacyjnych;
- eliminowanie źródeł wścieklizny.

VI. MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA SUROWCÓW MINERALNYCH

1. REJONY PERSPEKTYWICZNE SUROWCÓW MINERALNYCH

W rejonie gminy Zbuczyn wytypowano pięć obszarów perspektywicznych występowania kruszywa naturalnego dla potrzeb lokalnych:

W ramach zmiany studium (2014) anulowano obszar perspektywiczny występowania kruszywa naturalnego Borki – Wyrki.

~~1. Borki – Wyrki~~

~~Złoże piasków drobno i średnioziarniste dla drogownictwa, położone pomiędzy wsiami Helenów i Borki-Wyrki na granicy gminy. Zasoby szacunkowe wynoszą ok. 2000 tys. ton, z czego połowa w gminie Wiśniew.~~

~~1. 2.~~ Modrzew

Złoże piasków drobno i średnioziarnistych dla drogownictwa. Zasoby szacunkowe wynoszą ok. 260 tys. ton.

~~2. 3.~~ Izdebki - Wąsy

Złoże piasków różnoziarnistych dla drogownictwa. Zasoby szacunkowe wynoszą ok. 1 380 tys. ton.

~~3. 4.~~ Kwasy

Złoże piasków i żwiru dla drogownictwa o zasobach szacunkowych w wysokości 1 100 tys. ton.

~~4. 5.~~ Krzesk

Złoże piasków drobnoziarnistych dla drogownictwa o zasobach szacunkowych w wysokości 1 130 tys. ton.

~~5. 6.~~ Grochówka

Złoże piasków gruboziarnistych dla drogownictwa i budownictwa.

Bazę surowcową na terenie gminy Zbuczyn stanowią:

- 1) w/w obszary perspektywiczne,
- 2) złoże kruszywa naturalnego „Maciejowice” o zasobach w kat. C₁ w ilości 7 085 tys. ton.
- 3) Kruszywo naturalne drobne i grube eksploatowane w licznych wyrobiskach bez uregulowanej strony formalno-prawnej.

Złoża kopalin, zgodnie z ustawą z dnia 31.01.1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U. nr 49, poz. 196, z późn. zm.), podlegają ochronie. Podstawowe formy ochrony złóż kopalin polegają na:

- racjonalnym gospodarowaniu zasobami złóż,
- prowadzeniu eksploatacji w sposób gospodarczo uzasadniony przy zastosowaniu środków i technologii ograniczających szkody w środowisku,
- ochronie udokumentowanych złóż przed zainwestowaniem,
- rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych.

2. MOŻLIWOŚĆ REKULTYWACJI TERENÓW POEKSPLOATACYJNYCH

Wyrobiska poeksploatacyjne położone na terenie gminy Zbuczyn powinny być rekultywowane poprzez zalesienie bądź przywrócenie rolniczego wykorzystania terenu. Rekultywacja powinna być prowadzona na podstawie dokumentacji uzgodnionej z Urzędem Gminy. Skarpy niecki poeksploatacyjnej powinny zostać wyprofilowane i złagodzone do kąta 20° dla rekultywacji leśnej i 15° rekultywacji rolniczej a dno wyrównane. Do rekultywacji należy wykorzystywać uprzednio zgarniany i zwałowany nadkład.

Wyrobiska mogą być również pozostawione, po wstępnym złagodzeniu skarp, do naturalnej sukcesji roślinności. Dotyczy to w szczególności kopalni, w których prowadzone było wydobywanie spod lustra wody. Zbiorniki takie stają się refugiami flory i fauny wodnej i wzbogacają krajobraz. Z czasem w niektórych z nich powstają bardzo bogate zespoły zwierzęce i zbiorowiska roślinne i tworzone są użytki ekologiczne. Podczas ewentualnych prac rekultywacyjnych zbiorniki takie, nawet niewielkie powierzchniowo, nie powinny być zasypywane. Dodatkowym walorem takich zbiorników na terenach leśnych jest możliwość wykorzystania ich do celów p. poz.

Podczas profilowania skarp i dna wyrobisk należy uwzględnić warunki terenowe i krajobrazowe, a także sposób zagospodarowania terenów sąsiednich. Szczególnie nie wskazane jest wykorzystywanie wyrobisk po eksploatacji kruszywa naturalnego do składowania odpadów.

VII. DOCELOWA SIĘĆ CHRONIONYCH OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH

W oparciu o przeprowadzone badania florystyczne, fitosocjologiczne i faunistyczne w ramach opracowania Powszechnej Inwentaryzacji Przyrodniczej na terenie gminy Zbuczyn i propozycji w niej zawartych oraz na podstawie aktualnego rozpoznania walorów przyrodniczych gminy, przyjmuje się w niniejszym studium następujące propozycje utworzenia nowych obszarów i obiektów chronionych.

1. PROJEKTOWANY PARK KRAJOBRAZOWY DOLINY LIWCA

Projektowany Park Krajobrazowy Doliny Liwca obejmowałby niewielki fragment gminy – dolinę Liwca w granicach wsi: Izdebki - Błażeje, Izdebki - Kosny, Izdebki - Kośmidry i Sobicze. Charakterystykę przyrodniczą tego fragmentu podano w pierwszej części dokumentacji – „Uwarunkowaniach”. Koncepcja utworzenia Parku Krajobrazowego Doliny Liwca powstała kilka lat temu i została przyjęta w dokumentacji Studium zagospodarowania przestrzennego woj. siedleckiego.

Powierzchnia projektowanego parku krajobrazowego w granicach gminy Zbuczyn wynosiłaby około 620 ha.

Dokładne wyznaczenie granic oraz powierzchni parku będzie możliwe podczas sporządzania dokumentacji parku. Objęcie ochroną w formie parku krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zasięgnięciu opinii samorządów lokalnych.

2. PROJEKTOWANE REZERWATY PRZYRODY

Na terenie gminy Zbuczyn zaprojektowano jeden leśny rezerwat przyrody, położony w kompleksie leśnym między Krzeskiem a Grochówką. Krótką charakterystykę projektowanego rezerwatu podano poniżej.

Projektowany rezerwat „Grochówka”

Rezerwat leśny, położony przy południowo-wschodniej granicy gminy i drodze krajowej Nr 2. Obejmuje lasy państwowe Nadleśnictwa Siedlce (Leśnictwo Krzesk) – fragmenty oddz. nr 112, 113, 115, 116, 117, 118 oraz grunty prywatne należące do wsi Krzesk Nowy. Powierzchnia projektowanego rezerwatu wynosi około 52 ha .

Projektowany rezerwat obejmuje lasy o różnym stopniu wilgotności i bardzo bogate florystyczne połany śródleśne. Stwierdzono tu gatunki roślin podlegające ochronie ścisłej (np. podkolan biały i kruszczyk szerokolistny). Z gatunków objętych ochroną częściową licznie występuje kopytnik pospolity, kruszyna pospolita oraz porzeczka czarna, konwalia majowa i kalina koralowa. Z gatunków rzadkich występują m. in. ożanka czosnkowa i turzyca Hartmanna.

Zbiorowiska leśne są reprezentowane przez bory mieszane, grądy, lasy łęgowe i ols źródliskowy. Połany są siedliskiem licznych zespołów łąkowych z wieloma gatunkami chronionymi i rzadkimi.

Dokładne wyznaczenie granic oraz powierzchni projektowanych rezerwatów przyrody będzie wykonane podczas sporządzania ich dokumentacji. Objęcie ochroną w formie rezerwatu następuje w drodze rozporządzenia wojewody.

3. PROJEKTOWANE UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytki ekologiczne zostały wprowadzone jako nowa forma ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dn. 16.10.1991 r. (z późn. zm.). Są to zazwyczaj niewielkie obszary pozostałości ekosystemów mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Użytki ekologiczne odgrywają szczególną rolę w zachowaniu bioróżnorodności krajobrazu i w kształtowaniu lokalnego mikroklimatu. Na terenie gminy Zbuczyn wytypowano **sześć 7** obiektów kwalifikujących się do ochrony w formie użytku ekologicznego.

Użytki ekologiczne uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w ewidencji gruntów jako odrębna kategoria – użytk ekologiczny. Ze względu na niewielką powierzchnię i specyfikę użytków ekologicznych, są one wyznaczane także w granicach innych obszarów chronionych, takich jak: obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe oraz ich otuliny. Nie wyznacza się użytków ekologicznych w granicach rezerwatów ścisłych i częściowych.

W ramach zmiany studium (2014) anulowano projektowany użytk ekologiczny Nr 1 ze względu na kolizję z planowanym przebiegiem autostrady A-2 wraz z węzłem z drogą krajową nr 2 wyznaczonym według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 1

~~— Położony jest na gruntach wsi Borki-Wyrki, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 2. Jest to zbiornik wodny silnie zarośnięty roślinnością szuwarową na brzegach. Stwierdzono tu występowanie kilku gatunków ptaków wodnych i szuwarowych: łyski, krzyżówki, błotniaka stawowego, trzciniaka, dziwonii.~~

Projektowany użytk ekologiczny Nr 2

Położony jest w pobliżu północno-zachodniej granicy gminy, na gruntach wsi Ługi-Rętki. Jest to śródleśne bagno będące siedliskiem torfowiska niskiego kwaśnego. Występuje tu subatlantycki gatunek rośliny – wąkrota zwyczajna, rosiczka okrągłolistna i zbiorowisko z *Carex nigra* (turzycowisko). Licznie występuje bagno zwyczajne i welnianka pochwowata.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 3

Położony jest w pobliżu północnej granicy gminy, na gruntach wsi Czuryły. Jest to sztuczny zbiornik powstały w wyniku eksploatacji piasku i żwiru. Licznie gnieździ się tu jaskółka brzegówka i inne gatunki ptaków.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 4

Śródleśny zbiornik wodny położony na południe od wsi Cielemęc, przy drodze do Zbuczyna, z dobrze rozwiniętymi zbiorowiskami szuwarowy m. in. trzciny pospolitej, pałki wąskolistnej oraz zbiorowiska niskich bylin i terofitów.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 5

Dwa śródleśne zbiorniki wodne położony na południe od wsi Izdebki-Wąsy. Licznie występuje tu rzadki w Polsce gatunek rośliny – sitowie korzeniocepne oraz fragmenty innych zespół szuwarowych i zarośla wierzbowe z *Salix cinerea*.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 6

Śródpolny, wypłycony staw położony na południe od drogi Izdebki-Wąsy – Izdebki-Kosny. Dominuje zespół z turzycą Hudsona o charakterystycznej, kępowej strukturze oraz inne zbiorowiska szuwarowe. Od wschodu do zbiornika przylegają zarośla łązy. Z szuwarowych gatunków ptaków stwierdzono tu występowanie błotniaka stawowego, rokitniczki, potrzosa, łożówki, a w części zadrzewionej dzięciołka.

Projektowany użytk ekologiczny Nr 7

Śródpolny zbiornik wodny położony na południe od parku dworskiego w Krzesku. Pomimo niewielkiej powierzchni lustra wody stwierdzono tu występowanie gatunków wodnych takich jak łyska, perkozki i mewy śmieszki. Zbiornik jest miejscem rozrodu żab i innych płazów.

Dokładne wyznaczenie granic oraz powierzchni projektowanych użytków ekologicznych będzie możliwe do wykonania podczas sporządzania ich dokumentacji, która powinna zawierać m.in. geodezyjny wykaz gruntów oraz ich właścicieli. Objęcie ochroną w formie użytku ekologicznego następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy.

VIII. KIERUNKI OCHRONY PODSTAWOWYCH SKŁADNIKÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. OCHRONA POWIETRZA

Główne źródła lokalnych zanieczyszczeń powietrza występujące w gminie Zbuczyn to transport samochodowy i paleniska domowe. Do podstawowych kierunków działań zmierzających do ochrony ludności i środowiska przed szkodliwymi substancjami emitowanymi do atmosfery należy zaliczyć:

- zwiększenie zużycia paliwa bezołowiowego (poprawa sytuacji może nastąpić w wyniku działań rządu, samorząd lokalny nie ma praktycznie na to wpływu);
- zwiększenie liczby samochodów napędzanych gazem;
- lokalizowanie zabudowy mieszkalnej w pewnej odległości od tras komunikacyjnych o dużym nasileniu ruchu;
- ograniczanie emisji szkodliwych gazów i pyłów przez istniejące zakłady usługowe i rzemieślnicze;
- ścisłe przestrzeganie przepisów o ochronie atmosfery w przypadku nowych inwestycji;
- stwarzanie możliwości zamiany paliwa używanego w paleniskach domowych (głównie węgla kamiennego) na inne, nie emitujące szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery (gaz ziemny, oleje opałowe, instalacje geotermiczne, prąd elektryczny, drewno opałowe, słoma i inne);
- budowa ciepłowni (w większych miejscowościach) dla całych osiedli z wykorzystaniem odpowiednich technologii zabezpieczających przed emisją szkodliwych gazów.

2. WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Gospodarka wodami płynącymi jest podporządkowana głównie wymogom rolnictwa. Systemy rowów melioracyjnych istniejące w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu w których występują użytki zielone, są przygotowane przede wszystkim do szybkiego odprowadzania okresowego nadmiaru wody wczesną wiosną. W okresach letniej suszy często brakuje wody aby podnieść jej poziom z wykorzystaniem urządzeń piętrzących i nawodnić użytki zielone. Bardzo często systemy melioracyjne nie są utrzymywane w odpowiedniej sprawności technicznej.

Weryfikacji i analizy wymaga odprowadzanie wody z niewielkich „oczek” wodnych, z których część planowana jest do objęcia ochroną w formie użytków ekologicznych. Większość z nich włączona jest w odwadniający system rowów melioracyjnych, co powoduje obniżanie lustra wody, ich wypływanie i szybszą sukcesję roślinności, a w konsekwencji biologiczne zamieranie. Jest to zjawisko niekorzystne, powodujące zmniejszenie różnorodności krajobrazu gminy. W zbiornikach takich poziom wody powinien być utrzymywany na wysokim poziomie, a jej odprowadzanie powinno być zahamowane, nawet za cenę czasowego, lokalnego podtapiania bezpośrednio przylegających gruntów. Będzie to wpływało korzystnie na grunty położone wyżej, leśne lub użytkowane rolniczo, w których poziom wody gruntowej będzie dzięki temu odpowiednio wysoki.

Wody pierwszego poziomu są szczególnie narażone na zanieczyszczenia z powodu braku systemu kanalizacyjnego we wszystkich wsiach oraz częstego stosowania szamb bez szczelnego dna, co powoduje odpływ ścieków w głąb gruntu i zanieczyszczanie wód podziemnych.

W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, należy podjąć na obszarze gminy następujące działania:

- ograniczenie (a z czasem wyeliminowanie) odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych lub do gruntu;
- wyposażenie obszarów zwartej zabudowy w systemy wodnokanalizacyjne

- z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni;
- wyposażenie zabudowy rozproszonej nie objętej siecią kanalizacyjną w szczelne zbiorniki osadowe, z dostarczaniem ścieków do oczyszczalni;
- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych na obszarach dolin rzecznych i obniżeń terenu (z płytkim zaleganiem wód gruntowych);
- składowanie odpadów stałych na urządzonych wysypiskach, zabezpieczonych przed odpływem odcieków do gruntu;
- wyznaczenie granic głównych zbiorników wód podziemnych, stref ochronnych i zasad gospodarowania w tych strefach oraz ścisłe przestrzeganie zasad ochrony ujęć wód głębinowych.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące kierunków rozwoju infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową przedstawiono w rozdziale IX.

W celu zwiększenia zasobów wód powierzchniowych, należy:

- racjonalnie gospodarować wodą na obszarach typowo rolniczych z wykorzystaniem istniejących systemów melioracyjnych;
- opracować i wdrożyć program małej retencji;
- chronić niewielkie lokalne bagienka, "oczka wodne", torfianki i inne małe zbiorniki wodne.

3. OCHRONA GRUNTÓW LEŚNYCH

Grunty leśne, niezależnie od formy własności, podlegają ochronie na mocy ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dn. 31.01.1980 r. oraz ustawy o lasach z dn. 28.09.1991 r. (z późn. zm.). Ochrona gruntów leśnych realizowana jest poprzez przestrzeganie zakazów określonych w w.w. ustawach, a w szczególności na zakazie:

- przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne (z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie);
- niszczenia lasów i gruntów leśnych;
- działań osłabiających biologiczną odporność drzewostanów.

W zakresie ochrony gruntów leśnych i racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi, postuluje się opracowanie programu zalesiania i dolesiania nieużytków i gruntów rolniczych spełniających wymogi oraz systematycznego wdrażania tego programu (patrz: Kierunki rozwoju gospodarki leśnej).

4. OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH

Wymogi ochrony gruntów rolnych szczególnie przydatnych do produkcji rolniczej, określone są w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dn. 3.02.1995 r (Dz.U. nr 16, poz. 78 z późn. zm.). Szczególnej ochronie podlegają gleby organiczne oraz gleby mineralne zaliczane do klas bonitacyjnych I-ID. Ochrona polega głównie na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze. W warunkach gminy Zbuczyn, gleby na gruntach ornych klasy I i II niemal nie występują, natomiast gleby należące do klasy III zajmują 14,9% powierzchni. Bardzo duży jest udział gleb klasy IV – zajmują one łącznie 57%. Gleby klas V, VI i Viz – potencjalnie kwalifikujące się do zalesienia – zajmują 28,2% pow. gruntów ornych. Gleby organiczne – na niewielkich powierzchniach – występują głównie w rozległej dolinie Liwca.

IX. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ

1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Przyjęte rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Zbuczyn mają na celu:

- 1) zapewnienie zaopatrzenia w wodę o wymaganej jakości i odpowiedniej ilości do picia, na potrzeby gospodarcze i cele przeciwpożarowe;
- 2) prowadzenie kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej, tj. realizacja systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków równoległe do wodociągowania gminy;
- 3) pełne unieszkodliwienie ścieków sanitarnych przed ich wprowadzeniem do środowiska.

Dla zapewnienia dostawy odpowiedniej jakości wody jak największej liczbie gospodarstw domowych przewiduje się rozbudowę sieci wodociągowej w Zbuczynie zasilanej ze stacji wodociągowej przy szkole, dla której inwestycji opracowywany jest już projekt budowlany. Docelowo sieć wodociągowa Zbuczyna zasilana będzie ze stacji wodociągowej „Jasionka”. W trakcie opracowywania jest również projekt budowlany wodociągu we wsi Tęczki z ujęcia we wsi Krzesk. Obydwie te inwestycje realizowane będą w pierwszej kolejności.

Opracowany we wrześniu 1999 r. przez inż. W. Kamińskiego „Program ogólny budowy wodociągu grupowego dla gm. Zbuczyn, powiat siedlecki” przewiduje zasilanie w wodę całej gminy z dwóch istniejących ujęć – w Krzesku i Jasionce. W godzinach szczytu wykorzystywane będą studnie rezerwowe i zbiorniki wyrównawcze. W celu zapewnienia wymaganego ciśnienia w sieci, POBW przewiduje budowę pompowni strefowej. SUW „Jasionka” zasili wsie: Błážeje, Borki Kosy, Bzów, Choja, Chromna, Cielemęc, Czuryły, Dziewule, Grodzisk, Januszówka, Jasionka, Karcze, Lipiny, Lucynów, Łęcznowola, Ługi Wielkie, Olędy, Pogonów, Rętki, Rowce, Rzążew, Smolanka, Tarcze, Zbuczyn Kolonia, Zbuczyn, Zdany. SUW „Krzesk” zaopatrzy w wodę wsie: Grochówka, Izdebki-Kosny, Kijki, Kośmidry, Krzesk Królowa Niwa, Krzesk Majątek, Krzesk Stary, Kwasy, Maciejowice, Modrzew, Sobicze, Tchórzew, Tchórzew Plewki, Tęczki, Wąsy, Wesółka, Wólka Kamienna.

W niniejszym studium przewiduje się, że teren całej gminy Zbuczyn w zakresie zaopatrzenia w wodę obsługiwać będą dwa ujęcia – część zachodnią ujęcie w Jasionce o zasobach eksploatacyjnych $Q_e=95\text{m}^3/\text{h}$, a część wschodnią ujęcie w Krzesku o zasobach eksploatacyjnych $Q_e=84\text{m}^3/\text{h}$.

Planuje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Jasionka do wsi: Borki Kosy, Rówce, Grodzisk, Dziewule, Januszówka, Smolanka, Łęcznowola, Pogonów, Zbuczyn, Karcze, Bzów, Rzążew, Choja, Chromna, Zdany, Ługi - Gołacze, Ługi - Rętki, Lipiny, Ługi Wielkie, Tarcze, Cielemęc, Czuryły, Olędy, Lucynów.

Z ujęcia wody i stacji wodociągowej w Krzesku zasilane będą wsie: Tęczki, Grochówka, Wesółka, Wólka Kamienna, Tchórzew - Plewki, Tchórzew, Kwasy, Modrzew, Izdebki - Wąsy, Izdebki - Błážeje, Izdebki - Kosny, Izdebki - Kośmidry i Sobicze.

Z uwagi na znacznie większą wydajność eksploatacyjną ujęcia w Jasionce i mniejszą odległość (a zatem mniejszą długość sieci wodociągowej i co się z tym wiąże mniejsze straty ciśnienia w sieci), wsie położone w północno-zachodniej części gminy, t.j. Bzów, Rzążew, Choja, Lucynów, Czuryły i Olędy, proponuje się zasilać z SUW „Jasionka”, a nie – jak przewiduje POBW – z SUW „Krzesk”.

Wraz z rozbudową sieci wodociągowych coraz bardziej będzie widoczna potrzeba rozwiązania gospodarki ściekowej. Gromadzenie ścieków w indywidualnych zbiornikach bezodpływowych i wywożenie ich do jedynej na terenie gminy oczyszczalni komunalnej w Zbuczynie należy uznać jako rozwiązanie przejściowe. Istnieje pilna potrzeba rozwiązania problemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków na terenie gminy. W przyszłości zaistnieje konieczność budowy kolejnych oczyszczalni grupowych lub indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na własnych działkach.

Prowadzone inwestycje w zakresie wodociągowania wsi powodują wzrost zużycia wody, a co za tym idzie wzrost globalnej ilości powstających ścieków, w związku z tym koniecznym staje się dalsze kanalizowanie w pierwszej kolejności miejscowości gminnej Zbuczyn oraz budowa systemów zbierania i oczyszczania ścieków z pozostałych miejscowości gminy.

Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego gm. Zbuczyn opracowany w 1991 roku przewiduje, oprócz miejscowości gminnej Zbuczyn, objęcie kanalizacją sanitarną wszystkich miejscowości o zwartej zabudowie i budowę jeszcze pięciu oczyszczalni zbiorczych zlokalizowanych we wsiach:

- Dziewule o przepustowości ok. 160 m³/d, odbiornik - rów melioracyjny - rzeka Zbuczynka;
- Krzesk Królowa Niwa o przepustowości ok. 200 m³/d, odbiornik - rów melioracyjny - rzeka Zbuczynka;
- Tchórzew o przepustowości ok 160 m³/d, odbiornik - rów melioracyjny;
- Tarcze o przepustowości ok. 160 m³/d, odbiornik- rów melioracyjny;
- Jasionka o przepustowości ok. 160 m³/d, odbiornik - rów melioracyjny.

Oczyszczalnia ścieków w Zbuczynie przyjmować będzie ścieki dopływające z całego skanalizowanego terenu miejscowości gminnej, wsi Zbuczyn - Kolonia i Zbuczynka oraz ścieki dowożone z okolicznych wsi. W trakcie opracowywania jest projekt budowlany sieci kanalizacyjnej dla Zbuczyna. Obecnie do oczyszczalni dopływają tylko ścieki ze szkoły. Do oczyszczalni w Dziewulach dopływać będą ścieki z Dziewul, Januszówki i Smolanki, a także dowożone będą ścieki ze zbiorników bezodpływowych. Oczyszczalnia w Krzesku Królowa Niwa zakończy kanalizację zbiorczą ścieków z Zawad, Starego Krzeska, Krzeska Majątek i Krzeska Królowa Niwa oraz przyjmie ścieki dowożone ze wschodniej części gminy. Oczyszczalnia w Tchórzewie współpracować będzie z kanalizacją sanitarną we wsiach Tchórzew i Tchórzew - Plewki oraz przyjmować będzie ścieki z północno - wschodniej części gminy. Do oczyszczalni w południowej części wsi Tarcze dopływać będą ścieki ze wsi: Ługi Wielkie, Tarcze, Cielemęc, Czuryły i Olędy oraz dowożone będą ścieki z nieskanalizowanych pn.-zach terenów gminy. Oczyszczalnia w Jasionce obsłuży środk.-zach. część gminy i będzie współpracować z siecią kanalizacyjną we wsiach: Borki Kosy, Jasionka, Rówce, Grodzisk.

Każda z oczyszczalni ścieków wyposażona będzie w punkt zlewny ścieków dowożonych, a ich przepustowość i układ technologiczny należy dobrać na etapie projektowania dostosowując je do obowiązujących norm i wymogów ochrony środowiska. Z uwagi na zwodociągowanie wschodnich terenów gminy najpilniejszym zadaniem, poza rozbudową sieci kanalizacyjnej w Zbuczynie, jest budowa systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków w Krzesku.

W pozostałych miejscowościach przewiduje się kanalizację lokalną z indywidualnymi zbiornikami bezodpływowymi, z których ścieki wywożone byłyby do wyżej wymienionych oczyszczalni. Dla miejscowości rozproszonych i dalej położonych alternatywą może być również budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Budowa takich oczyszczalni wymaga jednak odpowiednich warunków gruntowo-wodnych i musi być poprzedzona badaniami geotechnicznymi gruntu.

2. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI

W prowadzeniu gospodarki odpadami przyjmuje się zasady:

- zorganizowanej zbiórki odpadów z terenu całej gminy;
- pełnego unieszkodliwienia odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska.

Odpady stałe w gminie Zbuczyn będą czasowo gromadzone w typowych kontenerach ustawionych w miejscach dostępnych dla wszystkich mieszkańców gminy, a następnie okresowo wywożone na wysypisko.

Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn wyznaczył wiejskie punkty gromadzenia odpadów we wszystkich miejscowościach gminy.

W praktyce nie sprawdzila się organizacja i budowa tzw. wiejskich punktów gromadzenia odpadów, dlatego proponujemy rezygnację z budowy tego typu urządzeń. Rozwiązaniem tańszym, wygodniejszym dla mieszkańców i eksploatorów oraz mniej

uciążliwym dla środowiska okazały się przenośne, zamykane kontenery na odpady.

W planie przewidziano rezerwę terenu pod budowę wysypiska odpadów na terenie wsi Smolanka. Rezerwę terenu pod budowę wysypiska pozostawiono również we wsi Izdebki Kosny (lokalizacja alternatywna). Wysypisko winno odpowiadać obowiązującym przepisom i być zorganizowane według najnowszych technologii składowania i utylizacji odpadów.

W niniejszym studium proponujemy rozważyć możliwość budowy wspólnego wysypiska (lub innego zakładu utylizacji odpadów) z sąsiednimi gminami.

Z punktu ochrony środowiska istotne jest, aby gmina prowadziła działania zachęcające mieszkańców do selektywnej zbiórki odpadów, co pozwoli zmniejszyć ilość odpadów składowanych na wysypisku i umożliwi częściowy odzysk surowców wtórnych.

Odpady technologiczne powstające na terenie gminy należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gospodarczo, pozostałe składować na wysypisku po uzgodnieniu z władzami gminy i ochrony środowiska lub utylizować według indywidualnych technologii po uzgodnieniu z w/w organami.

3. ZAOPATRZENIE W GAZ

W celu maksymalnej ochrony powietrza atmosferycznego ważnym zadaniem jest stopniowe eliminowanie kotłowni opalanych węglem kamiennym lub koksem na rzecz kotłowni opalanych paliwem płynnym lub gazem ziemnym. Z tego względu celowe byłoby przeprowadzenie gazyfikacji całej gminy.

Dystrybutor gazu PGNiG S.A. Oddz. Mazowiecki Okręgowy Zakład Gazownictwa „Gazownia Warszawska” w Warszawie zastrzega, że gazyfikacja gminy możliwa będzie po spełnieniu kryterium opłacalności inwestycji, ale techniczna możliwość gazyfikacji gminy istnieje.

Opracowana w 1997 roku „Koncepcja programowa gazyfikacji gmin Zbuczyn i Trzebieszów” przewiduje gazyfikację:

- 44 wsi w gminie Zbuczyn;
 - 24 wsi w gminie Trzebieszów;
- w perspektywie do 2020 roku.

W koncepcji uwzględniono możliwość zasilania kilku wsi gm. Zbuczyn leżących w sąsiedztwie gm. Wiśniew systemami gazociągów tej gminy. Wykluczono wsie oddalone od głównych tras przebiegu gazociągu lub o bardzo rozproszonej zabudowie, nie spełniających kryteriów efektywności ekonomicznej inwestycji.

Lokalizacja urządzeń zaopatrzenia w gaz nakłada pewne ograniczenia w użytkowaniu terenu w ich sąsiedztwie. Od urządzeń gazowych wysokiego ciśnienia wymagane jest zachowanie bezpiecznych odległości:

od gazociągu wysokiego ciśnienia:

- 25 m dla zespołów wiejskich budynków mieszkalnych w zwartej zabudowie;
- 35 m dla budynków użyteczności publicznej;
- 20 m dla wolno stojących budynków mieszkalnych i gospodarstw;
- 15 m dla wolno stojących budynków niemieszkalnych;
- 25 m dla zakładów przemysłowych;
- 35 m dla składów materiałów łatwopalnych;

od stacji redukcyjno -pomiarowej I stopnia:

- 30 m od budynków przemysłowych, gospodarstw i wolno stojących budynków mieszkalnych;
- 80 m od budynków użyteczności publicznej.

Ponadto, wszystkie lokalizacje w odległości do 150 m od urządzeń gazowych wysokiego ciśnienia wymagają uzgodnienia z Mazowieckim Okręgowym Zakładem Gazownictwa w Warszawie.

4. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Przewiduje się, że po wybudowaniu sieci gazowej na terenie gminy głównym nośnikiem energii cieplnej będzie gaz ziemny. W porównaniu do węgla kamiennego czy miału węglowego jest to paliwo znacznie bardziej ekonomiczne, a przede wszystkim mniej uciążliwe dla środowiska.

Proponuje się zasilanie obiektów mieszkalnych i innych z lokalnych kotłowni opalanych gazem ziemnym. Budowa kotłowni centralnych i sieci ciepłowniczych na terenach wiejskich nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Wyjątkiem mogą być oczywiście osiedla budynków wielorodzinnych. Produkowane obecnie urządzenia grzewcze wyposażone są w pełną automatykę procesu spalania i zapewniają taki sam komfort użytkowania i ekonomiczność jak kotłownie centralne, a eliminuje się straty ciepła podczas przesyłu czynnika grzewczego siecią ciepłowniczą.

5. TELEKOMUNIKACJA

W ramach zmiany studium (2014) na gruntach miejscowości Borki - Wyrki wskazano lokalizację istniejącej wieży GSM – stacji bazowej telefonii komórkowej „Ujżanów 2 0978 WWSI”.

Na obszarze zmiany studium (2014) ustala się następujące zasady uzbrojenia obszarów w infrastrukturę telekomunikacyjną:

- 1) utrzymanie istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej z możliwością jej rozbudowy, przebudowy, remontu i konserwacji;*
- 2) budowa i montaż nowych obiektów i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 3) podłączenie budynków i innych obiektów budowlanych do istniejącej i planowanej infrastruktury telekomunikacyjnej;*
- 4) zapewnienie dostępu do szerokopasmowego internetu.*

X. KIERUNKI ROZWOJU ELEKTROENERGETYKI

1. KIERUNKI ROZWOJU POWIĄZAŃ ZEWNĘTRZNYCH

1.1. Sieci wysokich i najwyższych napięć

Gmina Zbuczyn leżąca w niedalekim sąsiedztwie planowanego dużego węzła elektroenergetycznego jakim będzie stacja 400/220/110 kV w Ujrzanowie w gminie Siedlce, stanie się terenem lokalizacji nowych linii elektroenergetycznych NN 400kV, WN 110 kV, które łącznie z istniejącą linią NN 220 kV (*planowaną do przebudowy na 400 kV*) oraz istniejącymi i planowanymi liniami SN 15 kV stworzą rozbudowany i różnorodny system elektroenergetycznych powiązań gminy Zbuczyn z gminami sąsiednimi.

Na obszarze gminy Zbuczyn (grunty wsi Borki - Wyrki i Ługi - Rętki – znajdujące się na obszarze zmiany studium 2014) planowana jest budowa odcinka tranzytowej linii napowietrznej najwyższego napięcia (NN) 400 kV relacji Miłosna – Siedlce Ujrzanów.

~~*Jednotorowa linia najwyższego napięcia 400 kV, która przebiegnie przez zachodnie i północne tereny gminy połączy stację 400/220/110 kV w Miłosnej k. Warszawy ze stacją ujrzanowską, a następnie z Białą Podlaską i perspektywicznie z Białorusią.*~~

Istniejąca *jednotorowa* linia najwyższego napięcia 220 kV Kozienice – Siedlce *Przemysłowa* pracująca obecnie pod wysokim napięciem 110 kV zostanie w Elektrowni Kozienice przełączona na 220 kV i takim napięciem w I etapie zasili stację 400/220/110 kV w Ujrzanowie, która stanie się źródłem energii elektrycznej wysokiego napięcia 110 kV dla stacji 110/ 15 kV zlokalizowanych we wschodnich obszarach woj. mazowieckiego, północnych obszarach woj. lubelskiego i południowych woj. podlaskiego. *Docelowo planowana jest ona do przebudowy na 400 kV z całkowitą zmianą jej przebiegu na Kozienice – Siedlce Ujrzanów.*

Obie wyżej opisane linie NN 400 kV będą docelowo przebiegały przez obszar gminy Zbuczyn w południowym fragmencie przebiegów w samodzielnych pasach technologicznych, a w północnym fragmencie przebiegu we wspólnym pasie technologicznym.

Linie najwyższych napięć 400 kV i 220 kV oraz stacja 400/220/110 kV będą własnością spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. i wejdą w skład krajowego systemu sieci przesyłowych, który rozbudowywany będzie o kolejne połączenia międzynarodowe. Jednym z nich ma być perspektywiczna linia *Siedlce* Ujrzanów – Biała Podlaska – Białoruś.

Z rozdzielni 110 kV stacji w Ujrzanowie wybudowanych zostanie szereg linii 110 kV, z których dwa tory liniowe pobiegą przez południowo-zachodnie tereny gminy Zbuczyn.

Inwestorem jednego toru linii będzie Generalna Dyrekcja PKP, a posłuży on do zasilania planowanej we wsi Dziewule podstacji trakcyjnej PKP na trasie modernizowanej linii kolejowej Warszawa – Terespol, natomiast inwestorem drugiego toru będzie Zakład Energetyczny Warszawa - Teren SA i będzie to linia łącząca sąsiednie węzły elektroenergetyczne WN 110 kV – siedlecki i łukowski.

PKP w opracowaniu studialnym przedstawiło projekt trasy swej linii, natomiast ZEWT SA takiej koncepcji jeszcze nie posiada, w związku z czym proponuje się, aby obydwie linie wybudować jako jedną linię dwutorową, co znacznie obniży łączne koszty obydwu inwestycji oraz będzie mniej uciążliwe dla gmin leżących na trasie, w tym oczywiście dla gminy Zbuczyn.

Z uwagi na wstępny i dość ogólny charakter zaprezentowanych w kierunkach rozwoju tras linii *NN 400 kV*, WN 110 kV mogą one w toku prac planistycznych i projektowych ulegać korektom i zmianom wynikającym z uwarunkowań i czynników nieznanych na etapie sporządzania niniejszego studium.

Planowane ~~*Istniejąca linia 220 kV przebiega, a planowane*~~ linie *400 kV* i 110 kV przebiegać będą terenami rolnymi i leśnymi w dużej odległości od obszarów zwartej zabudowy, jednak każda lokalizacja w ich pobliżu obiektów kubaturowych odpowiadać musi przepisom zawartym w Zarządzeniu Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1981 (Monitor Polski Nr 3/85, poz. 24), które określa minimalne poziome odległości ochronne mierzone od skrajnych przewodów do najbliższych elementów budynku. Odległości te wynoszą:

- a) dla budynków mieszkalnych i innych, przeznaczonych na pobyt ludzi przez czas dłuższy niż 8 godzin na dobę – 14,5 m (19 mod osi linii),
- b) dla budynków gospodarczych i innych, przeznaczonych na pobyt ludzi przez czas nie dłuższy niż 8 godzin na dobę – 4,0 m (8,5 m od osi linii).

W ramach zmiany studium (2014) – na obszarze objętym zmianą na gruntach miejscowości Borki - Wyrki i Ługi - Rętki – wyznacza się przebieg planowanych linii napowietrznych najwyższego napięcia (NN) 400 kV relacji Miłosna – Siedlce Ujrzanów oraz relacji Kozienice – Siedlce Ujrzanów.

Dla planowanych linii elektroenergetycznych NN 400 kV zmiana studium wyznacza strefę bezpieczeństwa – pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m w obie strony od osi linii) w południowym fragmencie przebiegów dla pojedynczej linii oraz o szerokości 110 m (po 35 m w obie strony od osi każdej linii) w północnym fragmencie łącznego przebiegu obu równoległych linii – o określonym sposobie użytkowania, w której obowiązują określone poniżej zasady użytkowania i lokalizacji obiektów.

Dla istniejącej linii elektroenergetycznej NN 220 kV zmiana studium wyznacza strefę bezpieczeństwa – pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m od osi każdej linii) – o określonym sposobie użytkowania, w której obowiązują określone zasady użytkowania i lokalizacji obiektów. Pas ten obowiązuje do czasu eksploatacji linii elektroenergetycznej NN 220 kV w jej dotychczasowym przebiegu. Po jej przebudowaniu na NN 400 kV z całkowitą zmianą jej przebiegu – ww strefa bezpieczeństwa w miejscu likwidacji linii przestanie obowiązywać.

W wyznaczonych zmianą studium strefach bezpieczeństwa linii elektroenergetycznych najwyższych napięć obowiązują zasady użytkowania i lokalizacji obiektów, które należy doprecyzować w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczące głównie:

- 1) ograniczeń lokalizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi;
- 2) zasad zalesienia terenów rolnych oraz nasadzeń drzew i krzewów;
- 3) zasad lokalizacji budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem oraz farm wiatrowych;
- 4) zasad budowy, rozbudowy i przebudowy oraz prowadzenia prac eksploatacyjnych, remontowych i modernizacyjnych na istniejących liniach przesyłowych NN.

1.2. Stacje elektroenergetyczne 110/SN

Zakład Energetyczny Warszawa-Teren SA nie planuje budowy na terenie gminy Zbuczyn stacji 110/SN, dlatego w dalszym ciągu zasilanie pracujących i planowanych w tej gminie stacji transformatorowych 15/0,4 kV odbywać się będzie ze stacji zlokalizowanych w gminach sąsiednich:

- istniejące stacje 110/15 kV "Siedlce Przemysł" i "Siedlce Myśliwska" (zasilanie podstawowe),
- planowana stacja 110/15 kV "Mordy" (zasilanie podstawowe),
- istniejące stacje: 110/15 kV "Międzyrzec Podlaski" i 110/30/15 kV "Łuków" (zasilanie rezerwowe).

W najbliższych planach inwestycyjnych ZEWT SA ujęto modernizację wyposażenia stacji „Siedlce Przemysł”, natomiast w odległej perspektywie myśli się o rozbudowie systemu siedleckich stacji 110/15 kV o nową stację "Siedlce Poniatowskiego" oraz o przebudowie rozdzielni „RSM 15/15 kV” na pełną stację 110/15 kV.

Również łukowski węzeł elektroenergetyczny 110/SN ma być etapowo modernizowany i rozbudowywany (modernizacja i przebudowa stacji 110/30/15 kV na stację 110/15 kV, budowa nowej stacji 110/15 kV „Łuków II”), jednak stacje łukowskie będą w dalszym ciągu dla gminy Zbuczyn jedynie źródłami zasilania rezerwowego.

W związku z planami modernizacji linii kolejowej Warszawa – Terespol, Generalna Dyrekcja PKP planuje budowę podstacji trakcyjnej PKP 110/SN z lokalizacją we wsi Dziewule.

1.3. Magistralne linie średniego napięcia 15kV

W perspektywie do roku 2005 ZEWT SA nie planuje rozbudowy i modernizacji systemu magistralnych linii SN 15 kV zasilających gminę Zbuczyn, jednak wchodzące w życie nowe Prawo Energetyczne nakładające na dystrybutorów energii elektrycznej (zakłady energetyczne) obowiązek zapewnienia określonych parametrów tej energii wymusza bądź modernizację istniejących i budowę nowych linii SN 15 kV, pozwalających na szybkie wielowariantowe dokonywanie przełączeń zasilania z podstawowego na rezerwowe.

Dla poprawy parametrów zasilania gminy Zbuczyn (oraz równocześnie gmin sąsiednich) proponuje się:

- modernizację (przebudowę na AFL 70 mm²) istniejącej magistrali „Siedlce Myśliwska - Leśniczówka (Radzików)” (odcinek Cielemęc – Radzików Wielki – Pióry Wielkie – Plewki),
- modernizację (przebudowę na AFL 70 mm² istniejącej linii łączącej magistrale „Siedlce Myśliwska-Łuków” i „Siedlce Przemysł – Krzesk” (odcinek Januszówka – Zbuczyn),
- modernizację (przebudowę na AFL 70 mm² odcinka magistrali „Łuków – Siedlce” (na terenie RE Łuków) oraz linii łączącej magistrale „Siedlce Przemysł – Krzesk” i „Łuków – Krzesk”,
- budowę nowego trzonu linii magistralnej (na terenie sąsiedniej gminy Wiśniew) poprzez przedłużenie linii „Siedlce Przemysł - Ujrzanów” aż do wsi Zabłocie, z wykorzystaniem i przebudową na AFL 70 mm² istniejących linii do stacji 15/0,4 kV „Borki Kosiorki”, linii pomiędzy stacjami 15/0,4 kV „Borki Soldy 1” i „Okniny Podzdrój 1” (wszystkie na terenie gm. Wiśniew);
- wykonanie nowej relacji magistralnej ("Mordy – Zbuczyn") zasilającej gminę Zbuczyn z planowanej stacji 110/15 kV w Mordach, polegającej na budowie nowego trzonu linii na terenie sąsiedniej gminy Mordy i powiązaniu go z trasą linii „Siedlce Przemysł – Leśniczówka (Radzików)” we wsi Radzików Wielki,
- wykonanie nowego powiązania pomiędzy magistralami „Siedlce Przemysł – Leśniczówka (Radzików)” i „Siedlce Przemysł – Krzesk” poprzez budowę brakującego odcinka linii pomiędzy promieniowymi liniami SN do stacji trafo 15/0,4 kV „Bzów 3” i „Karcze 1” wraz z modernizacją w/w linii promieniowych,
- wykonanie powiązania pomiędzy promieniowymi odgałęzieniami zasilającymi stację 15/0,4 kV „Kosmidry” (z linii „Siedlce Przemysł – Leśniczówka”) i stację 15/0,4 kV „Sobice” (z linii „Miedzyrzec Podlaski – Halasy”); co w przyszłości umożliwi przejście zasilania wschodnich wsi gminy Zbuczyn z planowanej stacji 110/15 kV w Mordach.

W przyszłości zaistnieć może również konieczność budowy innych linii magistralnych i powiązań międzyliniowych przeznaczonych do pierścieniowego zasilania większych obiektów (o nieznanej obecnie lokalizacji) wymagających dużej mocy szczytowych.

2. KIERUNKI ROZWOJU LOKALNYCH URZĄDZEŃ ELEKTROENERGETYCZNYCH

Rozwój urządzeń lokalnych (odgałęźne linie SN 15 kV, stacje trafo 15/0,4 kV, linie niskiego napięcia zasilających poszczególne wsie polega na modernizacji i rozbudowie urządzeń istniejących oraz dobudowie urządzeń nowych .

Wykonania pełnej modernizacji polegającej na całkowitym demontażu urządzeń przestarzałych, wyeksploatowanych (w tym przede wszystkim sieci na słupach drewnianych) i montażu zastępujących je urządzeń nowoczesnych dysponujących odpowiednimi zapasami mocy w transformatorach 15/0,4 kV wymagają w pierwszej kolejności wsie: Izdebki Kośmidry, Izdebki Kosny, Izdebki Błażeje, Czuryły, Modrzew, a następnie Wólka Kamienna, Wesółka, Tęczki, Sobicze, Rówce, Pogonów, Ługi Wielkie, Ługi Rętki, Łęcznowola, Lipiny, Kwasy, Januszówka, Grochówka, Chromna, Choja.

Reelektryfikacją częściową obejmującą tylko niektóre, najbardziej wyeksploatowane i awaryjne elementy sieci lokalnych należy objąć wsie: Bzów, Grodzisk, Izdebki Wąsy, Jesionka, Krzesk Nowy, Krzesk Majątek, Maciejowice, Olędy, Rzążew oraz Zbuczyn i Zbuczyn Kolonia.

Oprócz działań modernizacyjnych procesem ciągłym będzie budowa nowych elementów sieci lokalnych, służących zasilaniu obiektów powstających na terenach me

uzbrojonych jeszcze w urządzenia elektroenergetyczne, w tym przede wszystkim obszarów wyznaczonych w studium jako obszary zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej i letniskowej.

Istotnym kierunkiem rozwoju, wchodzącym w zakres zadań własnych samorządów gminnych jest budowa, modernizacja i rozbudowa urządzeń oświetlenia drogowego.

Z uwagi na olbrzymie koszty budowy sieci kablowych na rozległych terenach wiejskich, utrzymana zostanie zasada budowy sieci napowietrznych, ale już według najnowszych rozwiązań technicznych, z wykorzystaniem przewodów izolowanych, słupów wirowanych i małowabarytowych stacji słupowych 15/0,4 kV.

Budowa sieci kablowych racjonalna będzie na terenach zwartej zabudowy w dużych wsiach oraz do zasilania wydzielonych obiektów wymagających dodatkowo większej pewności zasilania.

Inne kierunki rozwoju elektroenergetyki:

- budowa lokalnych, ekologicznych mini źródeł energii (małe elektrownie wodne, wiatrowe, słoneczne, biogazowe),
- racjonalizacja gospodarki energią (nowoczesne technologie, energooszczędne źródła światła, maszyny i urządzenia elektryczne),
- właściwa eksploatacja i konserwacja urządzeń, zmniejszająca straty energii zagrożenia porażeniowego i pożarowego.

Kierunki rozwoju sieci elektroenergetycznych SN 15 kV i n.n. 0,4 kV zasilających gminę Zbuczyn zilustrowano na rysunku.

3. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W ramach zmiany studium (2014) na obszarze objętym zmianą nie wyznacza się obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW.

W południowym fragmencie obszaru objętego zmianą studium (2014) wyznacza się strefę ochronną od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100kW – wyznaczoną dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wyznaczonych na terenach sąsiadujących z obszarem objętym zmianą studium (2014).

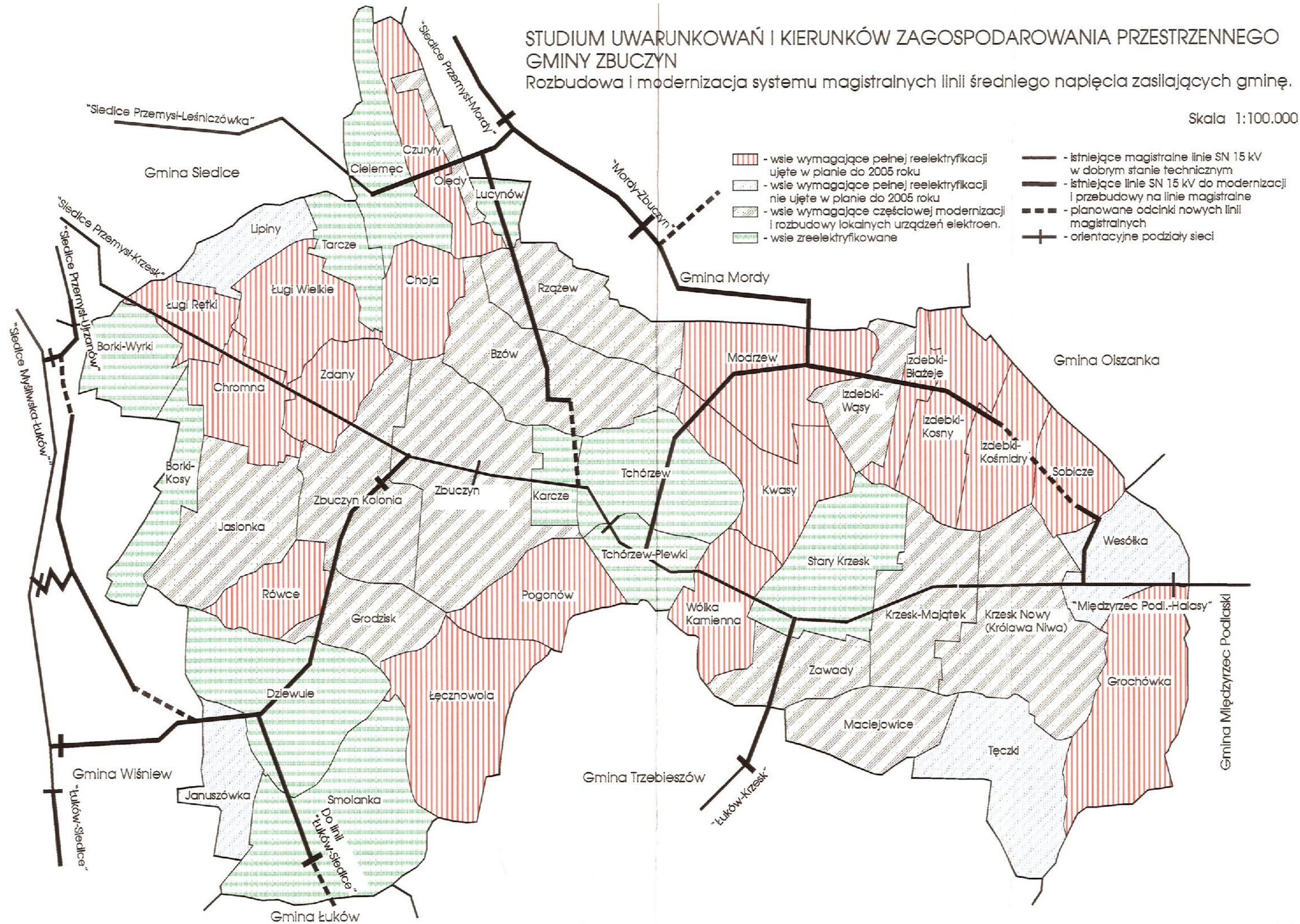
W strefie ochronnej od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100kW ustala się :ustala się możliwość realizacji dróg publicznych i wewnętrznych urządzeń infrastruktury technicznej (naziemnych, naziemnych lub podziemnych przewodów i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych) oraz innych obiektów budowlanych z zastrzeżeniem poniższych zakazów. Tereny nie przeznaczone pod obiekty budowlane pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym, z zastrzeżeniem poniższych zakazów.

W strefie ochronnej od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100kW zakazuje się:

- 1) realizacji budynków, budowli i przestrzeni z pomieszczeniami i innymi miejscami przeznaczonymi na pobyt ludzi;*
- 2) realizacji budynków i budowli o wysokości powyżej 10 m, z wyjątkiem obiektów w formie masztów, wież, kominów, słupów, itp.;*
- 3) wprowadzania zalesień i zwartych zadrzewień.*

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
 GMINY ZBUCZYN
 Rozbudowa i modernizacja systemu magistralnych linii średniego napięcia zasilających gminę.

Skala 1:100.000

- wsie wymagające pełnej reelektryfikacji ujęte w planie do 2005 roku
- wsie wymagające pełnej reelektryfikacji nie ujęte w planie do 2005 roku
- wsie wymagające częściowej modernizacji i rozbudowy lokalnych urządzeń elektroen.
- wsie zreelektryfikowane
- istniejące magistralne linie SN 15 kV w dobrym stanie technicznym
- istniejące linie SN 15 kV do modernizacji i przebudowy na linie magistralne
- planowane odcinki nowych linii magistralnych
- orientacyjne podziały sieci

XI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

Sprawne działanie systemu transportowego gminy, a w szczególności jego układu drogowego warunkuje prawidłowy rozwój i funkcjonowanie struktury przestrzennej.

1. KIERUNKI I ZASADY ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

1.1. W zakresie standardu obsługi komunikacyjnej

- wskaźnik rozwoju motoryzacji 330 s.o./1000 mieszkańców;
- poziom swobody ruchu samochodowego na drogach D;
- dostępność urządzeń komunikacji autobusowej 1,5 km;
- liczba stanowisk obsługowo-naprawczych 6/1000 sam. osób.;
- liczba dystrybutorów samochodowych 3/1000 sam. osób.

1.2. W zakresie funkcjonowania układu drogowego

Zachować trójstopniowy pod względem kategoryzacji układ drogowy.

A. Układ dróg krajowych (droga Nr 2):

- ograniczyć dostępność drogi krajowej Nr 2 poprzez wydzielenie terenów pod drogi dojazdowe;
- każda forma zagospodarowania terenu przy drodze krajowej Nr 2 musi uwzględniać w swoim opracowaniu wydzielenie drogi dojazdowej ewentualnie dowiązanie się do drogi dojazdowej;
- budowa autostrady A-2 i MOP I (miejsce obsługi podróżnych) – *w ramach zmiany studium (2014) na obszarze zmiany w miejscowościach Borki - Wyrki i Ługi - Retki ukazano przebieg planowanej autostrady A-2 według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;*
- stworzyć warunki do budowy węzła na autostradzie w miejscowości Choja (gmina musi być celem i źródłem ruchu) tzn. stworzyć bazę usług, turystyki i rekreacji;

B. Układ dróg powiatowych wg. „Uwarunkowań” realizujący powiązania między gminne, wewnątrzgminne oraz obsługę przyległych zabudowań:

- nie dopuścić do degradacji istniejących dróg o nawierzchni bitumicznej;
- docelowo wyposażyć pozostałe odcinki dróg powiatowych w nawierzchnię bitumiczną;
- w miejscowościach stosować przekrój uliczny ze ścieżkami rowerowymi.

C. Układ dróg gminnych według „Uwarunkowań”, realizujący powiązania między gminne bliskiego zasięgu, wewnątrzgminne oraz obsługę przyległych zagospodarowań:

- docelowo wyposażyć najważniejsze drogi gminne w nawierzchnię twardą ulepszoną, a w okresie przejściowym (etapowym) w gruntową ulepszoną (żwirową lub tłuczniową);
- w miejscowościach stosować przekrój uliczny ze ścieżkami rowerowymi;
- *w ramach zmiany studium (2014) zlikwidowano dotychczasowy przebieg fragmentu drogi gminnej nr 361302W w miejscowości Borki-Wyrki w miejscu kolizji z planowanym węzłem autostrady A-2, proponując w zamian planowany nowy przebieg drogi gminnej łączącej tereny zabudowy miejscowości Borki-Wyrki z drogą krajową nr 2, prowadzącej do drogi dojazdowej do planowanego wiaduktu nad autostradą A-2, obsługującej wyznaczony w zmianie studium obszar aktywności gospodarczej oraz łączącej się z przedłużeniem drogi gminnej nr 361329W.*

Zachować istniejące klasy techniczne dróg.

1.3 Funkcjonowanie komunikacji zbiorowej

- w miarę polepszania stanu dróg uruchamiać nowe linie autobusowe, a przystanki komunikacji zbiorowej lokalizować w miejscach wynikających z potrzeb społecznych przy uwzględnieniu zasad z Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 43, poz. 430).
- w miarę możliwości dotować nierentowne trasy komunikacji autobusowej;
- dążyć do powiązania usług komunikacji autobusowej z komunikacją kolejową.

1.4. Funkcjonowanie zaplecza technicznego motoryzacji (miejsc obsługi podróżnych)

- przewidzieć teren przy drodze krajowej Nr 2 w stronę zachodnią lub wschodnią przy wsi Krzesk na parking strzeżony dla TIR-ów, obiekty noclegowe, usługi bankowe ująć całość usług w tym miejscu jako MOP III.

2. WNIOSKI

Uwzględniając uwarunkowania i kierunki rozwoju systemu transportowego należy dążyć do:

- podniesienia jakości życia ludzi w tym bezpieczeństwa na drogach publicznych;
- stworzenia warunków do rozwoju gospodarczego gminy z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju;
- stosowania rozwiązań uwzględniających ochronę środowiska.

W tym celu należy:

- poprawić komfort podróży poprzez wyposażenie wszystkich dróg w nawierzchnię twardą ulepszoną;
- w miejscowościach stosować przekrój uliczny ze ścieżkami rowerowymi;
- stosować materiały i rozwiązania zapewniające ochronę środowiska i ograniczające strefę uciążliwości do minimum;
- poprawić sytuację w dziedzinie kontroli technicznej pojazdów;
- zapewnić jak najszybszy dostęp do projektowanej autostrady.

Uwaga

Zamieszczona na następnej stronie mapa nie uwzględnia zmian układu drogowego na obszarze zmiany studium – dla którego w tym zakresie obowiązują oznaczenia naniesione w części graficznej – na planszy „Uwarunkowań” oraz na planszy „Kierunków zagospodarowania przestrzennego”.

XII. TENDENCJE ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH

Na zmiany demograficzne zachodzące na terenie gminy Zbuczyn wpływa wiele czynników. Do najważniejszych można zaliczyć m. in.: zmiany ustrojowe kraju zachodzące po roku 1989, spadek opłacalności produkcji rolnej, położenie gminy w sąsiedztwie Siedlec – do niedawna ośrodka wojewódzkiego, obecnie powiatowego, stosunkowo dobre połączenia komunikacyjne większości wsi z dużymi ośrodkami miejskimi (Siedlce, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Warszawa) i inne. Na terenie gminy zachodzą zjawiska demograficzne typowe dla obszarów wiejskich woj. mazowieckiego jak i całego kraju, takie jak spadek liczby ludności, wysokie ujemne saldo migracji, starzenie się populacji. Do podstawowych tendencji demograficznych jakie prawdopodobnie będą zachodziły w tym zakresie na obszarze gminy należy zaliczyć:

1. DALSZY SPADEK LICZBY LUDNOŚCI

W okresie ostatnich 22 lat liczba ludności gminy zmniejszyła się, chociaż występowały okresy niewielkiego wzrostu. Zjawisko wyludniania się gminy nie zachodzi równomiernie na całym jej obszarze. Zjawisko to nie zachodzi równomiernie na całym obszarze gminy. Wyludniają się przede wszystkim wsie położone na peryferiach gminy, z dala od głównych szlaków komunikacyjnych. Spadek liczby ludności jest wynikiem ujemnego salda migracji stałych oraz zmniejszającego się przyrostu naturalnego. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne na obszarach rolniczych wschodniej Polski, należy oczekiwać dalszego spadku liczby ludności pomimo czasowego zatrzymania (lata 1996-1997) tego zjawiska. Jeżeli tendencja spadkowa utrzyma się na poziomie z lat 1978-1993, kiedy średnio w roku ubywało 36 osób, to w roku 2010 gmina będzie liczyła około 10 000 mieszkańców.

2. WYDŁUŻANIE SIĘ ŚREDNIEJ DŁUGOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Jest to zjawisko występujące powszechnie w krajach bogatych i na średnim poziomie rozwoju. Wynika ono - ogólnie biorąc - ze wzrostu dobrobytu (lepszego opieki zdrowotnej, lepszego odżywiania się itp.). Zjawisko to zachodzi także w Polsce, zarówno w miastach jak i na wsi. Należy także oczekiwać, że średnia wieku ludności gminy będzie wzrastać, chociaż jest to proces powolny.

3. UTRZYMYWANIE SIĘ ZJAWISKA NADUMIERALNOŚCI MĘŻCZYZN

Pomimo wydłużania się średniego wieku życia ludności, istnieją duże dysproporcje między średnim wiekiem mężczyzn a średnim wiekiem kobiet (który jest dłuższy średnio o około 5 lat). Różnice te będą utrzymywały się przez długi okres, chociaż prawdopodobnie skala rozpiętości tego zjawiska będzie mniejsza.

4. ZWIĘKSZANIE SIĘ ŚREDNIEGO POZIOMU WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI

Średni poziom wykształcenia ludności wzrasta, chociaż zachodzi to zbyt wolno. Zwiększa się udział ludności z wyższym i średnim wykształceniem. Wprowadzana w kraju od roku 1999 reforma szkolnictwa (tworzenie gimnazjów) przyniesie zwiększenie udziału ludności ze średnim wykształceniem. Prawdopodobnie zwiększy się także udział ludności z wykształceniem wyższym, jako że wraz z postępującą zamożnością społeczeństwa, wzrasta potrzeba doksztalcenia się.

5. ZMIANA ŹRÓDEŁ UTRZYMYWANIA SIĘ LUDNOŚCI

Zmiany zachodzące zarówno w gminie jak i w szerszej skali, powodują m. in. zmianę podstawowych źródeł utrzymywania się ludności. Zmniejsza się udział ludności, dla której podstawowym źródłem utrzymania jest rolnictwo na rzecz dochodów pozarolniczych. W przypadku gminy Zbuczyn będzie wzrastało znaczenie usług (szczególnie handlu), obsługi podróźnych, budownictwa, szczególnie na obszarach przy drodze krajowej Nr 2 oraz przy planowanej autostradzie.

6. UTRZYMYWANIE SIĘ BEZROBOCIA

Należy oczekiwać, że bezrobocie będzie w gminie trwałym zjawiskiem społecznym. Skala tego niekorzystnego zjawiska nie powinna być duża, ale prawdopodobnie nie jest możliwa jego całkowita likwidacja, tym bardziej, że na obszarach wiejskich występuje tzw. bezrobocie ukryte.

7. ZWIĘKSZANIE SIĘ UDZIAŁU LUDNOŚCI CZASOWO PRZEBYWAJĄCEJ NA TERENIE GMINY

Wraz z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej i związanej z obsługą ruchu tranzytowego (budowa autostrady, miejsc obsługi podróźnych) będzie następował wzrost liczby podróźnych korzystających czasowo z tych usług. Należy oczekiwać wzrostu zainteresowania tego rodzaju usługami na obszarze gminy. Będzie to sprzyjało większej roli ludności przebywającej czasowo na obszarze gminy, a tym samym będzie pozytywnie wpływać na dalszy rozwój gminy.

8. WIĘKSZA OTWARTOŚĆ LUDNOŚCI NA KONTAKTY POZAGMINNE

Bardzo szybki rozwój w ostatnich kilku latach usług telekomunikacyjnych (w tym m. in. telefonii komórkowej i sieci internetu), telewizji satelitarnej i innych mediów, sprzyja rozwojowi wszelkiego rodzaju kontaktów (administracyjnych, gospodarczych, społecznych, towarzyskich itp.) oraz przepływowi informacji, co jest szczególnie ważne przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Powoduje to zwiększenie otwartości społeczeństwa na wszelkiego rodzaju nowe kontakty, docieranie do ważnych źródeł informacji oraz stwarzanie nowych możliwości i szans, szczególnie dla młodych ludzi z inicjatywą.

XIII. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZOWYCH

1. USTALENIA OGÓLNE

Ze względu na brak kompleksowego opracowania z zakresu badań archeologicznych, nie wyznaczono na terenie gminy obszarów stref ochrony zabytków archeologicznych. Wobec powyższego niezbędne jest zlecenie przez Urząd Gminy w najbliższym czasie wykonania przez uprawnionego archeologa szczegółowego opracowania specjalistycznego z tej dziedziny. Powyższe opracowanie należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz uwzględnić zawarte w nim wytyczne w wykonywanych w przyszłości miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto, ze względu na występowanie na obszarze gminy stosunkowo dużej ilości interesujących historycznych i zabytkowych obiektów wskazane byłoby wykonanie szczegółowego opracowania historyczno-konserwatorskiego syntetyzującego oraz pogłębiającego wiedzę z zakresu dziedzictwa kulturowego tych terenów.

Wszystkie obiekty wybudowane przed 1939 r. podlegają ochronie konserwatorskiej i wszelkie prace i działania z nimi związane podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Przebieg poszczególnych stref określono na załącznikach mapowych oraz zaznaczono na planszy podstawowej.

STREFA „A” ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Jest to strefa pełnej ochrony zachowanej historycznej struktury przestrzennej.

W strefie tej ustala się:

- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania terenu, utrzymania istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych,
- nakaz ochrony układu urbanistycznego oraz poszczególnych obiektów zabytkowych, dla obszarów objętych strefą powinny zostać opracowane szczegółowe plany rewaloryzacji,
- nakaz uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszystkich wydawanych decyzji lokalizacyjnych oraz opracowań projektowych i planistycznych,
- nakaz poprzedzania niezbędnych remontów obiektów badaniami konserwatorskimi oraz przeprowadzenia ich w oparciu o uzgodnioną i zatwierdzoną dokumentację konserwatorską,
- zakaz wznoszenia nowych obiektów kubaturowych,
- nakaz usunięcia obiektów dysharmonizujących znajdujących się na terenie zabytkowym.

Strefa ta obejmuje następujące obszary:

- Dziewule – teren wokół wiatraka koźlaka,
- Krzesk – teren zespołu sakralnego parafii p.w. M.B. Częstochowskiej,
- Krzesk – teren zespołu dworsko-parkowego,
- Zbuczyn – teren zespołu sakralnego parafii p.w. Św. Stanisława Bpa.

STREFA „B” OCHRONY ZACHOWANYCH ELEMENTÓW ZABYTKOWYCH

W strefie tej ustala się rygory w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy nawiązującej do zabytkowej.

W strefie tej ustala się:

- nakaz zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania poprzez utrzymanie istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów, osi widokowych i kompozycyjnych,

- nakaz ochrony zachowanej zabudowy zabytkowej,
- nakaz utrzymania istniejących gabarytów i podziałów parcelacyjnych oraz charakteru zabudowy, szczególnie przy projektowaniu i realizacji zabudowy uzupełniającej,
- zakaz wytyczania nowych ciągów komunikacyjnych,
- nakaz uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszystkich wydawanych decyzji lokalizacyjnych oraz opracowań projektowych i planistycznych.

Strefa ta obejmuje następujące obiekty:

- Krzesk – strefa obejmuje tereny bezpośrednio przylegające do zespołu sakralnego,
- Krzesk – tereny sąsiadujące z zespołem dworsko-parkowym,
- Zbuczyn – teren w sąsiedztwie zespołu dworsko-parkowego.

STREFA „K” OCHRONY WARTOŚCI KRAJOBRAZU EKSPOZYCJI WARTOŚCI PRZYRODNICZO-KULTUROWYCH

Strefa ta jest wprowadzona jako uzupełnienie i dopełnienie stref ochrony konserwatorskiej „A” i „B”.

W strefie tej ustala się:

- nakaz ochrony i zachowania istniejącego drzewostanu, w szczególności starodrzewu,
- nakaz uporządkowania przestrzennego i utrzymania obecnie istniejącego sposobu użytkowania,
- zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych,
- nakaz konsultowania i uzgadniania wszelkiej działalności inwestycyjnej oraz prac projektowych i planistycznych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji oraz zatwierdzenia na etapie realizacji.

Strefa „K” obejmuje następujące obszary:

- Krzesk – tereny wokół zespołu dworsko-parkowego,
- Krzesk – cmentarz parafialny,
- Zbuczyn – cmentarz parafialny.

STREFA „E” OCHRONY EKSPOZYCJI ZESPOŁÓW I OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

Strefa ta obejmuje tereny stanowiące zabezpieczenie walorów widokowych oraz właściwej ekspozycji zespołów zabytkowych.

W strefie tej ustala się:

- zakaz lokalizacji jakichkolwiek obiektów kubaturowych,
- zakaz realizacji zwartych nasadzeń wysoką roślinnością,
- wszelkie działania inwestycyjne i projektowe w tej strefie muszą być konsultowane i uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz zatwierdzone na etapie realizacji.

Strefą „E” objęte są następujące obiekty:

- Krzesk – teren przed zespołem dworsko-parkowym.

Ze względu na istniejące uwarunkowania, dla obszarów objętych strefami ochrony konserwatorskiej zaleca się sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 6, ust. 5 pkt. 7 ustawy z dn. 07 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

W ramach zmiany studium (2014) na gruntach miejscowości Borki - Wyrki wyznaczono stanowisko archeologiczne, dla którego obowiązuje strefa obserwacji archeologicznej, w której obowiązują zasady postępowania uregulowane w przepisach o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

XIV. POTENCJALNE OBSZARY KONFLIKTOWE

W przewidywaniach planistycznych na obszarze gminy planowane są inwestycje energetyczne i komunikacyjne, które mogą wywoływać lokalne konflikty wynikające z ich lokalizacji. Potencjalnie, takimi obszarami konfliktowymi mogą być:

- trasa projektowanej autostrady A-2, która będzie przebiegać przez północną część gminy Zbuczyn,
- trasa planowanej linii energetycznej najwyższych napięć (400 kV) przebiegająca także przez północną część gminy,
- projektowany Park Krajobrazowy Doliny Liwca obejmujący niewielki, północno-wschodni fragment gminy (łąki w dolinie górnego Liwca),
- utworzenie projektowanego rezerwatu przyrody „Grochówka”.

CZĘŚĆ IV

STUDIUM WARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZBUCZYN

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

1. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Głównym celem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn jest wskazanie przebiegu planowanych przez teren gminy linii elektroenergetycznych najwyższych napięć, tj. linii NN 400 kV Miłosna – Siedlce Ujrzanów, która łącznie z istniejącą linią NN 220 kV po jej planowanej przebudowie na linię NN 400 kV Kozienice – Siedlce Ujrzanów tworzyć będzie na terenie gminy Zbuczyn układ linii elektroenergetycznych najwyższych napięć. Ponieważ obszar zmiany obejmuje także tereny już zabudowane i zabudowywane o dużym potencjale rozwojowym – dodatkowym celem zmiany studium jest wskazanie przeznaczenia terenów położonych w sąsiedztwie planowanej linii 400 kV na obszarze obejmującym miejscowość Borki-Wyrki i fragment miejscowości Ługi-Rętki.

Zmiana studium (2014) kierunkuje zmianę w strukturze przestrzennej gminy Zbuczyn polegającą na wykształtowaniu na zachodnim skraju gminy obszaru lokalizacji zespołu zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz związanej z aktywnością gospodarczą. Planowana zabudowa ma ścisły związek z przebiegiem planowanej autostrady A-2, która będzie posiadała na tym obszarze węzeł z drogą krajową nr 2. Zgodnie z aktualnym stanem planowania autostrady – będzie to jedyny węzeł zlokalizowany na obszarze gminy Zbuczyn. Stwarza to jedyną możliwość utworzenia na tym obszarze rozwojowego i dobrze skomunikowanego zespołu zabudowy – dającego możliwości inwestowania oraz tworzenia miejsc pracy w dużych przedsięwzięciach na obszarze aktywności gospodarczej oraz w usługach tworzonych na obszarze zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Planowany zespół zabudowy uwzględnia również istniejącą i planowaną linię elektroenergetyczną NN ze strefami bezpieczeństwa.

W związku z zaistniałą w 2004 r. zmianą nazwy gminy w całym tekście studium z dotychczasowej nazwy „Zbuczyn Poduchowny” usunięto słowo „Poduchowny”, pozostawiając jedynie nazwę gminy „Zbuczyn”.

Zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projekt zmiany studium polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia (w zakresie objętym zmianą), o których mowa w art. 10 ust. 2 ww. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje się w formie ujednoczonego projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany. Zmiana studium została wyróżniona w części tekstowej poprzez zapis kursywą, w części graficznej poprzez oznaczenie granicą obszaru objętego zmianą studium.

Wszystkie pozostałe zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn znajdujące się poza obszarem zmiany – pozostają bez zmian – i mogą być zmienione jedynie w procedurze opracowania zmiany studium lub całościowo nowego studium obejmującej kompleksowo cały obszar gminy Zbuczyn.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbuczyn składa się z części stanowiących kolejne załączniki do uchwały:

- Załącznik nr 1 – część tekstowa (tekst z 2000 r. + zmiana z 2014 r. – tekst jednolity) – określająca uwarunkowania, zawierająca ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium;
- Załącznik nr 2 – część graficzna „Uwarunkowania” (z 2000 r. wraz ze zmianą 2014 r.) – plansza z rysunkiem na mapie w skali 1:25.000;
- Załącznik nr 3 – część graficzna „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” (z 2000 r. wraz ze zmianą 2014 r.) – plansza z rysunkiem na mapie w skali 1:25.000.

2. SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

W ramach zmiany studium (2014) wprowadzono korekty lub uzupełnienia tekstu oraz korekty graficzne na planszach wymienione poniżej:

- 1) wprowadzono korektę graficzną ukazującą faktyczny układ lasów prywatnych;*
- 2) wprowadzono korektę graficzną obszaru o randze lokalnej w miejscowości Ługi - Rętki w miejscu potencjalnej kolizji z obszarem planowanej autostrady A-2, planowanymi liniami NN 400 kV oraz obszarem aktywności gospodarczej;*
- 3) wskazanie lokalizacji istniejącej wieży GSM – stacji bazowej telefonii komórkowej „Ujrzanów 2 0978 WWSI”;*
- 4) wprowadzono korektę faktycznego przebiegu, stanu i numeracji dróg publicznych;*
- 5) wprowadzono korektę faktycznego przebiegu sieci wodociągowej;*
- 6) wprowadzono lokalizację planowanej autostrady A-2 z węzłem w miejscowości Borki-Wyrki według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;*
- 7) wyznaczono stanowisko archeologiczne na gruntach miejscowości Borki – Wyrki, dla którego obowiązuje strefa obserwacji archeologicznej;*
- 8) zweryfikowano obiekty zabytkowe;*
- 9) określono dla poszczególnych obszarów ustalenia dotyczące zmian w przeznaczeniu terenów, określające dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian oraz ustalenia dotyczące kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w szczególności określające minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne;*
- 10) określono obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne;*
- 11) określono obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej, w których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;*
- 12) anulowano obszar perspektywiczny występowania kruszywa naturalnego Borki – Wyrki;*
- 13) anulowano projektowany użytek ekologiczny Nr 1 ze względu na kolizję z planowanym przebiegiem autostrady A-2 wraz z węzłem z drogą krajową nr 2 wyznaczonym według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;*
- 14) ustalono zasady uzbrojenia obszarów w infrastrukturę telekomunikacyjną;*
- 15) wyznaczono przebieg planowanych inii elektroenergetycznych najwyższego napięcia NN 400 kV Miłosna – Siedlce Ujrzanów i NN 400 kV Kozienice – Siedlce Ujrzanów oraz ustalenia dla strefy bezpieczeństwa – pasa technologicznego – o określonym sposobie użytkowania;*
- 16) określono ustalenia dla strefy bezpieczeństwa – pasa technologicznego – o określonym sposobie użytkowania dla istniejącej linii elektroenergetycznej NN 220 kV;*
- 17) zlikwidowano dotychczasowy przebieg fragmentu drogi gminnej nr 361302W w miejscowości Borki-Wyrki w miejscu kolizji z planowanym węzłem autostrady A-2, proponując w zamian planowany nowy przebieg drogi gminnej łączącej tereny zabudowy miejscowości Borki - Wyrki z drogą krajową nr 2 oraz obsługującą wyznaczony w zmianie studium obszar aktywności gospodarczej.*